

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Північний національний університет м. Інчуань, провінція Нінся (Китайська Народна Республіка)
Університет м. Ніш (Сербія)
Білоруський державний педагогічний університет імені Максима Танка (Білорусь)
Великотирновський університет імені Св. Кирила та Св. Мефодія (Болгарія)
Університет імені Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

УКРАЇНА МАЙБУТНЬОГО: ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12-14 вересня 2018 року

Суми – 2018

*Друкується за рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 2 від 25.09.2018р.)*

Організаційний комітет

Лянной Ю.О. – доктор педагогічних наук, професор, ректор СумДПУ імені А.С. Макаренка, голова

Члени оргкомітету

Бонк З. – Dr Hab. Inż. Prof., ректор Університету імені Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)

Жук О.І. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Білоруського державного педагогічного університету імені Максима Танка (Білорусь)

Кудріна О.Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)

Матукова Г.І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і публічного адміністрування Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Україна)

Семеніхіна О.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інформатики СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)

Сунціца Д. М. – доктор філологічних наук, професор, декан педагогічного факультету м. Вранє Університету м. Ніш (Сербія)

Томенко О.А. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)

Храпкіна В.В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу та управління бізнесом Національного університету "Києво-Могилянська академія" (Україна)

Володін Д.В. – PhD, менеджер проектів FARADI SRL (Італія)

Джан Сянюн - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету музики і танцю Північного національного університету (провінція Нінся (КНР))

Іваній О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри права та методики викладання правознавства СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)

Логан В. – General Manager, Spitalfields Co. Ltd (Великобританія)

Петренко В.А. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Україна)

Пшенична Л.В. – кандидат наук з державного управління, професор, I проректор СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)

М 34 **Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку:**
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 12-14 вересня 2018 р., м. Суми. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018. – 146 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 12-14 вересня 2018 року за ініціативи СумДПУ імені А.С. Макаренка.

УДК 33:37

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Економічний розвиток держави й регіонів: проблеми та перспективи	7
Біла В.Г.	7
інноваційний розвиток малого підприємництва в Україні.....	7
Біляєв С.С., Колюх Я.О.	8
інновації організаційної діяльності туристичного підприємства.....	8
Біляєв С.С., Литвинчук К. С.....	9
інвестиційна діяльність - гарантія інноваційного розвитку підприємств: теоретичний аспект	9
Біляєв С.С., Романішин В. Ю.	10
франчайзинг як інноваційний інструмент розвитку ресторанного бізнесу в Україні.....	10
Верховод Д.І.	12
особливості прояву інноваційної активності вітчизняних підприємств в умовах інформатизації економіки	12
Верховод І.С.	13
інновації контролінгу персоналу підприємств сфери обслуговування	13
Грибова Д.В.	15
інноваційні підходи до подовження строків товарного стану дини на аграрних підприємствах України	15
Гурбик Ю.Ю., Афанасьєв С.А.....	16
інноваційні стратегії в готельному господарстві України	16
Гурбик Ю.Ю., Кичак Ю.С.....	18
сучасні проблеми інноваційної діяльності підприємств в Україні.....	18
Гурбик Ю.Ю., Марченко М.В.	19
інноваційні технології процесу бізнес-планування в Україні	19
Гурбик Ю.Ю.	20
класифікація інновацій у сфері державного управління.....	20
Зигунов В.М.	21
безпеку туристських кластерів як основу стабільного розвитку регіонального туризму	21
Зигунов Р.В.	23
сутність маркетингу та менеджменту туристсько-спортивної діяльності	23
Іванова В.М., Вільчинська О.С.	24
шляхи удосконалення системи управління персоналом на товаристві з обмеженою відповідальністю «МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД»	24
Ісаєва О.О., Зигунова І. С.	25
основи створення туристського бізнесу	25
Ковтун Г. І.	27
дропшипінг як інноваційна форма організації логістики	27
Кожемякіна Т.В.	29
соціальна відповідальність бізнесу як основа інноваційних зрушень в економіці України	29
Кудріна О.Ю.....	30
основні напрями забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності в умовах розвитку євроінтеграційних процесів	30
Лебедева О.А., Долгих А.С.	30
інноваційний розвиток менеджменту готельного господарства	30
Лебедева О.А.	32
проблеми інноваційного розвитку менеджменту в охороні здоров'я України	32
Лебедева О.А., Лужнова К.С.	34
роль статистики у стратегічному та інноваційному розвитку економіки держави	34
Лісковецька Т.П.	35
підвищення конкурентоспроможності підприємств в контексті їх стратегічного розвитку	35
Лощина Л.В.....	36
комплексний підхід до управління інноваційним потенціалом підприємства	36
Лощина Л.В., Біла В.Г.	38
інноваційний підхід до реалізації стратегії управління підприємством	38
Лощина Л.В., Волошко Е.	39
деякі підходи до сутності інноваційного потенціалу підприємства	39
Лощина Л.В., Мельникова М.	41
системи бюджетування діяльності підприємства як інноваційна технологія управління	41
Лощина Л.В., Хайлук О.С.	42
деякі аспекти управління організаціями на засадах інноваційного розвитку	42
Марченко О.А., Курган П.О.	43
інноваційні підходи до удосконалення регіонального розвитку галузі туризму	43
Марченко О.А., Неліпа К.Г.....	44
інноваційні підходи щодо здійснення брендингу у туристичних організаціях.....	44

Марченко О.А., Овечко С.В.	46
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ У ТУРИЗМІ	46
Марченко О.А., Сальнікова М.В.	48
ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	48
Ніколаєвич О.В.	49
РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	49
Омельяненко В.А.	51
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕРЕЖ У ВПК	51
Петренко В. А.	52
ПОВНОВАЖЕННЯ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ АВТОНОМІЇ	52
Петренко В. А., Етніс В. Ю.	53
МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	53
Пицюх Д. В.	55
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	55
Поживілова О.В.	57
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	57
Храпкіна В.В.	58
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	58
Щебликіна З.В., Неліпа О.Ю.	59
ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ ВІДНОСИН СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	59
Щебликіна З.В., Розумна А. І.	61
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	61
Щебликіна З.В., Шаясюк І.А.	63
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ	63
Щебликіна І.О., Щебликіна З.В.	64
УПРАВЛІННЯ ВИБОРОМ НАПРЯМКІВ І ВАРІАНТІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	64
СЕКЦІЯ 2. Інноваційний розвиток публічного управління	67
Кріпак Б.О.	67
МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	67
Линник С.О.	68
ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ І ЕВОЛЮЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	68
Пшенична Л.В.	70
ДЕТЕРМІНАНТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	70
Саєнко О.О.	71
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ БЕНЧМАРКІНГУ	71
Терьохіна В. В.	72
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	72
СЕКЦІЯ 3. ІТ-інновації в науці, бізнесі та освіті	75
Semenikhina M.O., Bogovyk R.I., Fedoriuk M.P., Savotchenko A.V., Isaeva E.V.	75
PROTEASE-ACTIVATED RECEPTOR 1 INHIBITION DOES NOT AFFECT THE SOCIAL BEHAVIOR AFTER STATUS EPILEPTICUS IN RAT	75
Момот Р.А., Юрченко А.О.	75
ПРО КОМП'ЮТЕРНУ АНІМАЦІЮ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЇЇ СТВОРЕННЯ	75
Омельяненко В.А., Подопригора В.К.	77
АУДИТ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	77
Подопригора В.К.	78
АКТУАЛІЗАЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІТ-ІННОВАЦІЙ У СФЕРИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ, НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	78
Самодай В.П.	79
УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ – ЛАКМУС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	79
Токмань Ю.А.	80
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	80
Юрченко А.О.	81
ВІДЕОГРАФІКА ЯК ОДИН З ВИДІВ ІНФОГРАФІКИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ВІДЕО-АНІМАЦІЙ.....	81
Юрченко А.О., Дериземля Д.С.	83
ДО ПИТАННЯ ПРО ЦИФРОВІ ПАНОРАМИ ТА ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЇХ СТВОРЕННЯ.....	83
СЕКЦІЯ 4. Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Україні ..	86
Бугайова Є.	86
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДЕМОКРАТІЇ ЯК ЯВИЩА ПРАВОВОЇ ДІЙНОСТІ.....	86
Вода А.І.	87
ДЕРЖАВА, ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗГЛЯДУ	87
Іваній В.І.	89
ПРИНЦИПИ Й СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ.....	89

Іваній О.М.	90
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	90
Кучук А.М.	92
УКРАЇНА ЯК ПРАВОВА ДЕРЖАВА: УТОПІЯ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА?	92
Лисянська Д. С.	94
РОЗБУДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	94
Ніколов Ю.О.	95
ПЕРСПЕКТИВИ ПОБУДОВИ НОВОЇ МОДЕЛІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	95
Огієнко Л.А.	96
ДЕМОКРАТИЧНА ДЕРЖАВА: ІСТОРИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	96
Радченко Ю.О.	98
МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ.....	98
Сребняк Д.В.	99
ОСМИСЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	99
Стаценко О.О.	100
КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	100
Тараненко В.О.	101
СТРАТЕГІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	101
Черненко А.А.	102
СТРАТЕГІЯ ПОБУДОВИ Й ЗМІЦНЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ У ХХІ СТ.	102
Школа Д.	104
ПРАВОВА ДЕРЖАВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	104
СЕКЦІЯ 5. Сучасні питання розвитку фізичної культури в Україні	105
Балашов Д. І.	105
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ У ДІВЧАТ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ВОЛЕЙБОЛОМ	105
Балашов Д. І., Тресницький А.	106
ОЗДОРОВЧЕ ПЛАВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	106
Бермудес В.	107
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я» В СУЧАСНІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	107
Бермудес Д. В., Бермудес В.	108
ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	108
Бермудес Д. В.	109
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ МУЗИЧНО-РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	109
Волохова П.	110
ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	110
Докаленко А.	111
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	111
Дрига Ю.А.	112
ВИКОРИСТАННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	112
Іваній І.В.	114
ПРОФЕСІЙНА ПРИДАТНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ	114
Іваній І.В.	115
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ	115
Івах В.Ю.	117
КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ	117
Костирко Д.Р.	118
КОМПЛЕКСНА (МЕДИЧНА) РЕАБІЛІТАЦІЯ В ЕСТЕТИЧНОЇ КОМЕТОЛОГІЇ ТА ПЛАСТИЧНОЇ ХІРУРГІЇ.....	118
Лоза Т. О.	120
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	120
Лоза Т. О.	121
ВАЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ВПРАВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ ДЛЯ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ	121
Лянной М. О., Скрипка А. В.	123
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	123
Перетятко О.О.	124
ПОНЯТТЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	124
Скворцова С.	126
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ РУХОВИМ ДІЯМ З М'ЯЧЕМ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	126
Сорока В.В.	127
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	127
Тищенко В.	129
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СЕНСОРНИХ СИСТЕМ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	129

Шисель М.А.	130
ПРОФЕСІОНАЛІЗМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	130
СЕКЦІЯ 6. Сучасні проблеми та інновації у професійній освіті	133
Liannoi Y., Mirowska M.	133
ON MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PROCESS ON THE BASIS OF CASE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	133
Вакал Ю.С.	134
ПРО ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТИ	134
Матвієнко Ю.М.	135
ВПЛИВ КЛАСИЧНОЇ МУЗИКИ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ	135
Медведєв І.А.	136
ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ	136
Омельяненко В.А., Жолудь А.В.	138
АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ	138
Соколова Є.В., Цзінь Цзюньбао	139
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНСЬКИХ ІНСТИТУТАХ МИСТЕЦТВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	139
Стома В.М.	140
РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	140
Юрченко К.В.	141
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ АНІМАЦІЇ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	141
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК	143

СЕКЦІЯ 1.

Економічний розвиток держави й регіонів: проблеми та перспективи

Біла В.Г.

*студентка V курсу, 552 групи
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

*Науковий керівник – Самодай В.П.,
кандидат економічних наук,*

доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Інновація – це кінцевий результат інноваційної діяльності для нового чи вдосконаленого продукту, що запроваджено на ринку в новому або удосконаленому технологічному процесі, для використання на практиці. Ключові учасники інноваційного розвитку – держава, компанії, фізичні особи. Кожен учасник, може брати участь в процесі, як зі сторони попиту, так і зі сторони пропозиції. Рух інноваційних процесів, їх характер, результативність, інтенсивність та управління ними залежить від політики держави, щодо інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні, від правової, фінансової, соціально-економічної, суспільно-політичної атмосфери в її межах, саме це визначає привабливість країни для інвесторів та інвестицій [3].

Досвід економічно успішних країн, тобто країн з розвиненою ринковою економікою, показує, що малі та середні інноваційні підприємства, допомагають підтримувати стабільну державну економіку, саме їх кількість та потужність визначає, на якому рівні економіка країни. Більш детальний аналіз структури економіки успішних країн всього світу показав, що головну частку економічного потенціалу складають малі та середні підприємства. За статистичними даними у Європейському Союзі, частка малих та середніх підприємств 99% від загальної кількості, вони створили 65 млн. робочих місць.

Гранти та податкові пільги допоможуть розвивати інноваційну діяльність. На даний час в Україні достатньо інноваційної інфраструктури, але вона не може бути ефективною через фінансові проблеми та брак цільової підтримки. З 2009 по 2013 рр. була розроблена державна програма розвитку інфраструктури, але на жаль вона так і не була виконана. На даний час принципи інноваційної політики подані в 70 юридичних та політичних документах, наприклад, Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» були внесені зміни у 2015 р.[1] та Закон України «Про наукові парки» від 2009 р.[2]. На даний час інноваційна складова державної політики у сфері підтримки малих та середніх підприємств розроблена у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» та Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 рр. Але варто врахувати, що дані законодавчі ініціативи не були реалізовані, вони потребують доробки та чіткого плану реформ.

Особливістю інноваційної діяльності малих підприємств є їх орієнтація на створення продуктивних інновацій, а не нових технологій, тому саме така орієнтація приносить найбільший комерційний успіх на початковому етапі функціонування на ринку. Мале підприємство є інноваційним, воно вносить істотний внесок у зміну структури різних секторів і видів економічної діяльності національного господарства, виступає основою формування нових ринків. Наприклад, саме малі підприємства в таких секторах як біотехнології, нанотехнології та інформаційні технології стають основними постачальниками нової продукції в країні Європейського Союзу.

Малі підприємства, проводять інновації, які на початковому етапі не вимагають великих інвестицій, а також залучення значного обсягу трудових і матеріальних ресурсів, а головне мають великий шанс на успіх. Стати конкурентно спроможним мале підприємство, може за рахунок нової продукції, технологій чи нових рішень щодо політики на ринку. Впровадження інноваційної продукції на ринку дає можливість малим підприємствам стати на новий рівень і забезпечити технологічну перевагу над існуючими конкурентами. Подальший розвиток залежить від інноваційної стратегії. Правильно підібрана інноваційна стратегія створює для малого підприємства додаткові технологічні та ринкові можливості, сприяє зростанню конкурентоспроможності продукції та підприємства. Основні види інноваційних стратегій: стратегія технологічного лідера – дозволяє реалізовувати можливості, що пов'язані з розробкою і впровадженням абсолютно нової продукції чи процесу; стратегія послідовника – пов'язана з

виробництвом та реалізацією удосконаленої продукції чи процесу, аналогічної продукції; стратегія копіювання – пов'язана з випуском продукції на основі придбання ліцензій; пасивна інноваційна стратегія – включає розробку і впровадження маркетингових і організаційних інновацій.

Розробка і реалізація інноваційної стратегії малого підприємства без інвестиційних вкладень не зможе існувати, тому щоб інноваційна стратегія була ефективною, мале підприємство має розглянути можливості здійснення взаємопов'язаних інвестицій в різні сфери своєї діяльності (розробка або придбання технологічних інновацій; створення сучасної організаційно – виробничої структури; створення збутової і маркетингової мережі). Під час інноваційної діяльності можна розвиватись з найбільшим прибутком, лише якщо чітко орієнтуватись на певний об'єкт і враховувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Для інновацій характерно – новизна, можливість модифікації, можливість дифузії, прогресивність, конкурентоспроможність, адаптивність до нових умов виробництва, а також показники економічної, соціальної і екологічної ефективності. Дані показники впливають на кінцеві результати діяльності підприємства: на собівартість і ціну продукції, її якість, обсяг продажів і прибутку, рівень рентабельності [4].

Отже, успіх інноваційної діяльності малого підприємства залежить від доступності і обсягу необхідних ресурсів, які є на підприємстві, від здатності швидко змінюватись, гнучкості менеджменту і його адаптації до нових умов, неординарності створюваних інноваційних рішень, вміння оцінити і спрогнозувати комерційну вигоду, ефективності організаційно-управлінських механізмів, завдяки яким реалізуються інноваційні проекти, рівня розвитку інноваційної інфраструктури, яка підтримує діяльність підприємств у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2006. № 45. Ст. 434. Zakon Ukrainy «Pro derzhavne rehulivannia diialnosti u sferi transferu tekhnolohii»[in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2006, № 45, St. 434.
2. Закон України «Про наукові парки» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, № 51, ст. 757 Zakon Ukrainy «Pro naukovi parky» [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2009, № 51, St. 757.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. – К. : ДП "Інформаційно-видавничий центр Держстату України", 2012. – 305 с.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт.упоряд.: Г. О. Андрощук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко.– К: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

Біляєв С.С.

*кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна*

Колух Я.О.

*студентка 4-го курсу
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах розвитку ринку туристичних послуг, ефективна організаційна діяльність туристичних підприємств багато в чому залежить від розробки і впровадження інноваційних методів та технологій, спрямованих на вдосконалення процесу створення туристичного продукту, розвитку туристичної інфраструктури та поліпшення й розширення сервісних туристичних можливостей.

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає поняття «інновації», як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [3, ст.1].

Інновації в туризмі - це системні заходи, що мають якісну новизну і що приводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування і розвиток галузі в регіоні[1, с. 38].

Гуржій Н.М. зазначає, що специфіка інноваційної діяльності в туризмі визначається:

- 1) використанням передових інформаційних технологій у наданні традиційних транспортних, готельних та інших послуг;
- 2) наповненням новими властивостями традиційних послуг та впровадженням нових послуг;
- 3) освоєнням нових туристичних ресурсів;
- 4) використанням сучасних форм організаційно-управлінської діяльності у сфері виробництва і споживання традиційних туристичних послуг;
- 5) виявленню і використанню нових ринків збуту туристичних послуг і товарів [2, с.221-222].

В положеннях Генеральної угоди з торгівлі послугами (ГАТС), виділяють три напрями розвитку інновацій в організаційній діяльності туристичних підприємств, а саме: організаційний, маркетинговий і продуктовий.

Сутність організаційних інновацій, полягає у застосуванні нововведень, які насамперед пов'язані із розвитком та удосконаленням управлінської діяльності та організаційної структури туристичних підприємств. Таким чином, під час впровадження даної інновації туристичні підприємства на основі використання сучасних методів, інструментів, технологій та новітньої техніки можуть здійснювати структурні зміни (наприклад реорганізацію, укрупнення, поглинання тощо), удосконалювати кадрову політику (оновлення та заміна кадрового складу, підвищення кваліфікації, перепідготовка та мотивація персоналу); займатися процесом раціоналізації економічної та фінансової діяльності (впровадження сучасних форм обліку та звітності, що забезпечують стійкість становища та розвитку туристичного підприємства).

Маркетингові інновації сприяють охоплювати потреби цільових споживачів або залучати не охоплених на даний період часу туристів.

Продуктові інновації – циклічні (періодичні) нововведення, які спрямовані на зміну споживчих властивостей туристичного продукту, його позиціонування і дають конкурентні переваги.

Отже, на наш погляд впровадження сучасних інновацій (організаційних, маркетингових, продуктових) у практику вітчизняних туристичних підприємств сприятиме збільшенню туристичних потоків, покращить економічні (фінансові) показники діяльності турпідприємств, підвищить їх конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку туристичних послуг та забезпечить високий рівень якості обслуговування туристів.

Список використаних джерел

1. Власова Н. Інноваційна діяльність в туристичному бізнесі / Н. Власова, В. Смирнова, Н. Семененко // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 176. – С. 113–114.
2. Гуржій Н.М. Інноваційні технології в туристичній індустрії / Н.М. Гуржій, А.В. Третинко // Сталий розвиток економіки. - 2013. - №3. - С.221-224.
3. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. - №40-IV // Урядовий кур'єр від 07.08.2002— № 143

Біляєв С.С.

кандидат економічних наук

старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Литвинчук К. С.

студентка 4-го курсу

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ – ГАРАНТІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз функціонування і особливостей розвитку вітчизняних підприємств, показує що підвищення рівня їх конкурентоспроможності на внутрішньому та світових ринках передбачає впровадження сучасних інноваційних технологій, як в процес виробництва, так і здійснення управлінської діяльності. А це можливе завдяки здійсненню інвестиційної діяльності, яка забезпечує зростання ефективності виробництва шляхом запровадження нових прогресивних підходів та методів управління, нової техніки та технологій. Саме достатнє інвестування в інновації стане запорукою економічного зростання вітчизняних підприємств.

Інвестиції (від лат. «invest» - вкладати) – це види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку. Нобелівський лауреат з економіки У. Шарп зокрема зазначає, що у найбільш широкому розумінні слово «інвестувати» означає «розлучитися з грошима сьогодні, щоб одержати більшу їх суму в майбутньому» [2, с. 3].

В законодавстві України визначено, що інвестиційна діяльність - сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [1, ст.2].

Жодна комерційна компанія не може успішно функціонувати без продуманого здійснення інвестиційної діяльності.

Мета інвестиційної діяльності залежать та регулюються інвестиційною політикою і стратегією суб'єкта. Цілі можуть мати стратегічний, соціальна та фінансовий характер.

Особливості інвестиційної діяльності визначають структуру, динаміку і характер взаємовідносин між учасниками цього процесу. Незнання особливостей здатне привести до непоправної шкоди інвестицій або негативно вплинути на імідж інвестора.

Інвестиційна діяльність підприємств складається з наступних трьох основних етапів:

- передінвестиційний етап - етап прийняття рішення про інвестування, визначення джерел інвестування та затвердження й експертизи інвестиційного проекту;

- етап інвестицій — передбачає вкладення коштів в об'єкт інвестування та здійснення необхідних для цього практичних дій;

- експлуатаційний період - відшкодування інвестором витрачених коштів, отримання прибутку чи досягнення певного соціального ефекту в результаті експлуатації об'єкта інвестування

Інвестиції вкладають в відтворення або модернізацію основних фондів, в оборотні активи, в окремі види нематеріальних активів (придбання патентів, ліцензій) та в різні фінансові інструменти (акції, облігації).

Також, важливим напрямом інвестиційної діяльності є вливання капіталу в інновації задля введення нових технологічних рішень в діяльність підприємств.

Здійснення подібних вкладень можливо в двох формах:

вкладення коштів з метою придбання продукту інноваційних технологій, рішень, ліцензій, патентів;

вкладення коштів в розробку продуктів інноваційної діяльності.

Необхідно наголосити, що вкладення коштів в процес придбання нововведень, вимагає менших вкладень, однак потенційний прибуток в даному випадку буде також меншим, в силу можливості використання цих інновацій конкуруючими інститутами.

Вкладення коштів в розробки інновацій, навпаки характеризується високим ступенем витрат, підвищеними ризиками невдалого результату, відсутністю очікуваних якостей. Але в той же час такий «інжиніринг» може принести куди більший ефект від вкладень в нього, ніж від простої купівлі продукту.

Таким чином, ефективне інвестування вітчизняними підприємствами інноваційних проектів, це запорука виробництва конкурентоспроможних зразків техніки та впровадження принципово нових технологій.

Список використаних джерел

1. Про інвестиційну діяльність : закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 47. – Ст. 646.
2. Шарп У. Инвестиции / пер. с англ./ У.Шарп, Г.Александр, Дж. Бэйли – М.: ИНФРА-М, 1999. – 1028 с.

Біляєв С.С.

кандидат економічних наук

старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

м.Мелітополь, Україна

Романішин В. Ю.

студент 4-го курсу

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

м.Мелітополь, Україна

ФРАНЧАЙЗИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасний процес становлення і розвитку малого підприємництва України ускладнений підвищеними комерційними ризиками і потребує вирішення великої кількості проблем, які значно

знижують його економічну ефективність. Однією з таких проблем є складна взаємодія підприємств малого і великого бізнесу. Для підвищення ефективності малого підприємництва необхідні нові економічні механізми та способи ведення бізнесу. І одним із таких інноваційних інструментів розвитку бізнесу є франчайзинг.

Необхідно зазначити, що в інноваційному бізнесі України франчайзинг ще не отримав широкого розповсюдження, хоча потенційні можливості для його впровадження досить великі [2, с. 22].

Франчайзинг (від англ. «franchise» – ліцензія, привілея) – це система угод за якими власник торгової марки, торгового імені або авторських прав (франчайзер) дозволяє іншій фірмі (франчайзи) використовувати їх на певних умовах [1, с. 27].

Як свідчить світовий досвід, франчайзинг є одним з найуспішніших інноваційних інструментів розвитку ресторанного бізнесу. Він дає змогу вітчизняному ринку швидкого харчування розвиватись динамічно та ефективно. Адже, організація підприємства на умовах франшизи значно знижує підприємницький ризик і відкриває нові можливості.

Для франчайзера, який надає свою торгову марку для використання, до переваг відноситься:

- збільшення ринкового впливу мережі;
- отримання додаткового доходу за рахунок постійних виплат франчайзі;
- зменшення фінансових ризиків через незначне інвестування.

Ресторанний франчайзинг дає ряд переваг для франчайзі порівняно з відкриттям такого ж власного підприємства:

- франчайзі отримує перевірену на практиці схему ведення бізнесу і готову ринкову нішу;
- право на використання відомої торгової марки і маркетингових інструментів, а також увагу споживачів прихильників цього бренду;
- збереження юридичної та економічної самостійності, можливість самостійного прийняття управлінських рішень;
- франчайзер надає консультації по питанням які виникають в процесі співробітництва;
- проведення тренінгів для персоналу, отримання досвіду за передовими вітчизняними або міжнародними стандартами.

Ресторанний франчайзинг є корисним і для споживачів послуг харчування: широкий асортимент ресторанних послуг, надає можливість вибору закладу, який буде відповідати вимогам певного споживача;

економія часу за рахунок харчування поза межами дому;

через знайомство з національними кухнями та традиціями держав світу відбувається підвищення культурного рівня та культури харчування споживачів.

Проте при великій кількості переваг франчайзингу існують і недоліки для обох учасників підприємницької діяльності:

а) для франчайзера:

вплив франчайзингових підприємств, які неякісно працюють і можуть знизити репутацію бренду;

важкість збереження комерційної таємниці, яка є інтелектуальною власністю франчайзера;

нестаток професійних франчайзі, які б мали необхідні знання та досвід роботи в ресторанному бізнесу

б) для франчайзі:

висока вартість франшизи, та великі витрати на послуги франчайзера, які часто змушують купувати обладнання безпосередньо у них;

контроль зі сторони франчайзера, може перешкоджати самовираженню в бізнесі;

неможливість швидкого розірвання договору.

Таким чином, організація ресторанного господарства на основі франчайзингу є досить ефективним та перспективним інноваційним інструментом ведення бізнесу, адже в умовах обмежених можливостей саме ця форма підприємницьких договірних відносин сприяє розвитку малих інноваційних підприємств.

Список використаних джерел

1. Ангелин Д. Две стороны франчайзинга / Д. Ангелин // Бизнес. – 2004. – № 34 (605). – С. 27-29
2. Гусев С. Франчайзинг позволяет развиваться практически бесконечно/ Гусев С. // Компаньон. – 2004. – № 38 (398). – С.22-23

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Інформатизація стала однією з визначальних тенденцій оновлення якісних характеристик сфери докладання праці провідних за рівнем економічного розвитку країн. При цьому, макроекономічні прояви інформатизації передбачають заміщення матеріалів й енергії застосуванням результатів наукових розробок у виробничих процесах, спостерігається зростання питомої ваги робочих місць в сфері переважно інформаційної праці, зростає вагомість таких чинників диференціації трудових доходів, як освіта й набуття актуальних на ринку праці компетенцій, розривається безпосередній зв'язок між трансформаційною продуктивністю й економічною ефективністю виробництва. Незважаючи на складність та багатоаспектність цих процесів, їх сприятливий вплив на добробут населення в провідних країнах зумовлюється здатністю відповідних суспільств забезпечити домінування позитивних аспектів інформатизації й перетворити її на форму сталого соціально-економічного розвитку. В розвинутих країнах інформатизація економіки забезпечує зростання абсолютних розмірів заробітків для населення. Не можна стверджувати, що так само позитивно виявляються і перші, доки дуже слабкі ознаки інформатизації суспільного виробництва в Україні. Тому дослідження тенденцій і зв'язків між поширенням інформаційного сектору зайнятості населення й якісними характеристиками зайнятості на національному рівні залишається актуальним завданням наукового пошуку.

Необхідна передумова одержання суспільством позитивного ефекту від інформатизації виробництва – перетворення інформації на безпосередню продуктивну силу, коли інформація стає визначальним чинником зростання продуктивності суспільної праці. Тоді опосередкування впливу нових знань на продуктивність праці відбувається, значною мірою, завдяки інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності. Для характеристики цих процесів можуть використовуватись такі показники, як масштаби інноваційних витрат підприємств, обсяги виготовленої інноваційної продукції, кількість використаних в господарській діяльності об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій.

Для досягнення цілей дослідження розглядатимемо більшу інноваційну активність як ознаку вищої міри інформатизації праці, як стосовно окремого підприємства, так і національної економічної системи загалом. За класичною схемою, перетворення інноваційної складової господарської діяльності на провідний її елемент відбувається в результаті стихійного пристосування суб'єктів економіки до вимог ринкового середовища в умовах глобалізації конкуренції та широкого використання результатів НТП в господарській діяльності. Саме прагнення одержувати прибуток, спонукає і, в умовах ефективної конкуренції, примушує підприємців вкладати великі обсяги ресурсів в розвиток інноваційної інфраструктури, відповідно, робить високо доходною і привабливою інноваційну працю та сприяє інформатизації виробництва, як необхідній передумові інноваційності. Але якою мірою можна очікувати застосування такого механізму ресурсного забезпечення інформатизації суспільного виробництва в умовах вітчизняної економіки? Ознакою дієвості такого механізму мав бути щільний зв'язок між показниками інноваційної активності й прибутковості діяльності підприємств.

Щодо зв'язку між масштабами інноваційної діяльності підприємств і рівнем їх прибутковості, звернемо увагу на результати дослідження, проведеного співробітниками НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці України і НАН України за даними вибіркового обстеження показників господарської діяльності вітчизняних підприємств із різним рівнем інноваційної активності. Результати цього дослідження викладені в статті «Дослідження диференціації параметрів господарської діяльності підприємств із різною інноваційною активністю» [1]. Науковці згаданої установи проаналізували дані київських промислових підприємств про питомі інноваційні витрати, які припадали на одну особу середньорічної чисельності персоналу, частку інноваційної продукції в складі річних обсягів впуску і згрупували всі обстежені підприємства за мірою інноваційної активності на три групи: підприємства із високою, середньою і низькою інноваційною активністю. Аналогічні групи були сформовані і за мірою прибутковості діяльності підприємств (за показником питомих розмірів річного прибутку на одного працівника) та їх фінансової стійкості (відношення річного прибутку до суми сукупної заборгованості по кредитах). Зіставлення результатів групування виявило, що жодне підприємство із найвищою інноваційною активністю не потрапило до групи із найвищою прибутковістю, а загалом для групи підприємств із найвищою інноваційною активністю була властива близька до середньої по обстеженим підприємствам

прибутковість діяльності. За показниками фінансової стійкості, підприємства із найвищою інноваційною активністю виявились в найбільш скрутному становищі – більшість з них опинились в групі підприємств із найменшою фінансовою стійкістю. За такими результатами вибіркового дослідження був зроблений висновок про неспроможність ринкових механізмів заохочення (які діють через диференціацію прибутковості) стимулювати вітчизняні підприємства до активної інноваційної діяльності і, відповідно, про потребу в цілеспрямованому державному сприянні вирішенню специфічних проблем інноваційно активних підприємств. Виходячи з завдань дослідження можемо розвинути ці висновки щодо недостатньої спроможності ринкових механізмів у вітчизняних умовах стимулювати поширення інтелектуалізації праці. Якщо висока інноваційна активність (яка асоціюється із більшою мірою інформатизації підприємства) не стає чинником високої прибутковості й навіть спричиняє фінансові складнощі, то підприємці, власники обмежуватимуть масштаби інноваційної діяльності підприємств, зменшуючи таким чином попит саме на інтелектуальну працю та скорочуючи витрати на професійне навчання і розвиток персоналу, руйнуючи таким чином ресурсну базу інформатизації вітчизняного виробництва. Цю тенденцію підтверджують й дослідження інших науковців [2].

Виходячи з наведеного, показники масштабів інноваційної діяльності підприємств України характеризують, здебільшого, здатність господарського комплексу комерціалізувати досягнення наукових і науково-технічних робіт і створити основи отримання соціально-економічного ефекту від НТП.

Соціально-економічний ефект від господарського використання наукових розробок, як форми виявлення інформатизації економіки, далеко виходить за межі виграшу, одержуваного суб'єктами економіки, що їх фінансують, що є свідченням наявності значних так званих «позитивних екстерналій», стосовно витрат суб'єктів господарювання на наукові та науково-технічні роботи. Це зумовлює необхідність доповнення витрат, здійснюваних суб'єктами господарювання витратами з державного бюджету.

Особливості прояву соціально-економічного ефекту від інформатизації виробництва вимагає урядового втручання не лише в процеси акумуляції ресурсів для проведення науково-дослідних робіт, а й в процеси розподілу соціально-економічного ефекту від таких досліджень і розробок.

Список використаних джерел

1. Верба Д., Терещенко О. Дослідження диференціації параметрів господарської діяльності підприємств із різною інноваційною активністю / Економіка і держава №5 (травень) 2006. – С. 60–64.
2. Verkhovod I., Petrenko V., Analysis of dependence in Ukrainian enterprises' economic indicators from measure of their innovation activism / I. Verkhovod V. Petrenko, // Economics and Sociology, Vol.7.,N 3, 2014, pp. 76 – 89.

Верховод І.С.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Розподіл функцій, повноважень, можливостей, винагороди й навантаження між групами персоналу формується сотнями не завжди скоординованих рішень і, поширено, загальна ситуація виходить з під контролю адміністрації. Навіть коли відмінності положення в організації різних груп персоналу потрапляють у фокус уваги керівництва (наприклад, при використанні стратегії сегментації з виділенням «ядра» і «периферійного персоналу») розподіл по групах часто ґрунтується на використанні формальних критеріїв (в основному ознак тарифікації), відбувається багато в чому стихійно, або стає результатом протиборства групових інтересів. У результаті набір можливостей і обмежень для різних груп персоналу не завжди відповідає їхньому значенню для організації. Причиною цього стають і розбіжності між формальними ознаками кваліфікації працівників і їх реальною значимістю для виконання завдань підприємства, а також індивідуальні особливості підприємств та організацій сфери обслуговування в епоху розвитку інноваційних технологій.

Тому вагомими резервами підвищення ефективності роботи з кадрами підприємства пов'язані з використанням потенціалу процедур контролінгу персоналу, що мають забезпечити обґрунтовану кількісну оцінку важливості певної групи працівників для досягнення цілей підприємства. При цьому, потенціал контролінгу пов'язаний з тим, що ця концепція управління дозволяє по-перше,

обґрунтовувати рішення за допомогою кількісних показників. По-друге, створює передумови для визначення причин зафіксованих відхилень фактичних значень таких показників від планових розмірів. По-третє, дозволяє оцінювати масштаби резервів наближення фактичних цільових показників до планового рівня за рахунок оптимізації параметрів роботи підприємства та окремих його підрозділів.

Адаптації до вітчизняних умов та розвитку поширених в західній господарській практиці підходів до організації контролінгу персоналу присвятили свої праці численні вітчизняні науковці. Зокрема, можливості поліпшення цільових показників діяльності підприємств за рахунок впровадження ефективного моніторингу результатів та параметрів діяльності окремих груп персоналу розглядаються в роботах Балабанової Л.В., Верби В.А., Веселової В.Н., Грішнєвої О.А., Євсєєвої С.В., Єроніна В.А., Ковальова С.В., Никонова Т.В., Оліфірова О.В., Панченко Г.С., Петенко І.В., Петюха В.М. та інших. За цитованістю в наукових джерелах, вагомістю впливу на поширені методичні підходи до формування системи показників діяльності персоналу та моніторингу їх відхилень від планових (нормативних) розмірів домінують дві школи. Перша – під керівництвом А.М. Колота [1], друга – В.А. Верби [2]. Якщо для першої властиве застосування підходу до оцінки людського потенціалу організації на основі витрат, понесених учасниками процесу його формування, то для другої – на основі приросту доходів, отриманого завдяки інвестиціям та організаційним заходам, спрямованим на накопичення людського капіталу. До другої школи тяжіють і роботи вітчизняних авторів, які оцінюють параметри праці та її винагороди в контексті їх зв'язку з інноваційною активністю підприємств та організацій, як наприклад [3].

В межах обох цих напрямів застосовувались методи бальної оцінки окремих працівників та їх груп для кількісного визначення забезпеченості персоналом структурних підрозділів та основних напрямів діяльності підприємства. Нам здається важливим, що такі оцінки обмежуються лише рисами, що притаманні самим працівникам, чи робочим місцям, на яких вони зайняті, або комплексам трудових дій, що вони виконують. В результаті такі оцінки не враховують ситуацію на ринку праці, складність та витратність пошуку заміни для працівника, в разі прийняття ним рішення про припинення трудових відносин із організацією. Проте для підприємств сфери обслуговування такі ризики є чи не найбільш суттєвими в контексті збереження конкурентоспроможності.

Крім того, врахування витрат, пов'язаних з пошуком, підбором кандидатури, укладанням угоди про наймання дуже важливе для підприємств та організацій сфери обслуговування в контексті вибору з двох стратегічно важливих альтернатив – надавати перевагу професійному навчанню на підприємстві, або здійснювати наймання на зовнішньому ринку праці, орієнтуючись на сегмент вже «підготовлених», повністю відповідних вимогам підприємства кандидатів.

В основу наших пропозицій з удосконалення процедур контролінгу персоналу покладений загальний принцип, що оцінка важливості працівника для реалізації завдань організації має бути тим вищою, чим складніше для організації відмовитися від його послуг, заміщаючи їх завдяки внутрішньому пересуванню персоналу або зовнішньому найманню. Відповідно, для позиціонування персоналу використовуються такі критерії, як: складність задоволення потреби в послугах праці, необхідних для заміщення оцінюваного робочого місця шляхом зовнішнього наймання; рідкість (унікальність) знань і вмінь працівника; складність стандартизації й поширення накопичених працівником спеціальних знань і виробничого досвіду.

Об'єктом оцінювання виступають як характеристики робочого місця (посади), так і індивідуальні професійно значимі якості працівника, а також параметри ринку праці, що впливають на цінність носія певних професійних навичок для підприємства. Для зменшення трудомісткості оцінки, характеристики робочих місць (посад), поширюються на всі аналогічні позиції, якщо встановлена їхня ідентичність по обраних для контролінгу ознаках. Для об'єднання декількох показників, які мають різну розмірність в одну інтегральну оцінку, доцільно скористатись поширеним формальним алгоритмом. Як мінімум, для застосування цього методу необхідна інформація про максимальне і мінімальне серед професійно-кваліфікаційних груп підприємства значення використовуваних для оцінювання показників. Тоді абсолютне значення кожного показника по робочому місцю або посаді нормується (приводиться до стандартної розмірності від «0» до «1») за допомогою такого алгоритму:

$$\text{НПі} = \frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}, \text{ де:}$$

НПі – нормоване значення показника для і-ої позиції;

X_i – індивідуальне значення показника і-ої позиції;

X_{\min} , X_{\max} – відповідно, мінімальне й максимальне значення показника по організації.

Інтегральний показник визначається як проста середня арифметична з нормованих значень трьох показників. Отримане в такий спосіб значення може служити не тільки для

обґрунтованого, неформального віднесення співробітника до певної групи персоналу згідно значущості його компетенцій для підприємства, але й бути основою оцінки обґрунтованості диференціації оплати праці, визначення обсягів ресурсів, які компанія може виділяти для розвитку окремих груп персоналу.

Крім того, окремі складові інтегральної оцінки значущості окремих працівників для реалізації завдань фірми можуть бути основою для розподілу бюджетів, що виділяються на навчання персоналу між структурними підрозділами та рівня організаційної ієрархії.

Застосування запропонованого підходу має суттєво зменшити для підприємств сфери обслуговування ризику втрати конкурентоспроможності через неочікуване припинення трудових відносин з ключовими працівниками, або недоцільний розподіл бюджетів розвитку персоналу й виникнення «вузьких місць» щодо наявних компетенцій працівників.

Список використаних джерел

1. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу : навч. посіб. / А. М. Колот. – Київ : КНЕУ, 1998. – 224 с.
2. Управлінське консультування: концепція, організація, розвиток: монографія / В. А. Верба. К. – : КНЕУ, 2011. – 327 с.
3. Петренко В.А. Аналіз показників діяльності підприємств з різною інноваційною активністю / В.А. Петренко // Інтелект XXI – 2014. – №2 – С. 63 – 70.

Грибова Д.В.

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПODOВЖЕННЯ СТРОКІВ ТОВАРНОГО СТАНУ ДИНИ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Одним з головних завдань агропромислового комплексу України є забезпечення плодово-овочевого ринку якісною продукцією за доступними цінами із урахуванням зростаючих вимог споживачів до екологічної безпеки продуктів харчування. Окремим визначальним чинником для сільськогосподарського виробництва є сезонність і притаманна продукції рослинного світу нетривала стадія товарного стану величезної низки вкрай важливих для людини за різними ознаками продуктів. До таких віднесено культури родини гарбузових.

Рішення завдання насичення ринку плодами гарбузових культур є одним з елементів плодово-овочевого благополуччя. Ці культури крім поживних, мають ще й високі дієтичні і лікувальні властивості. Серед баштанних культур родини гарбузових друге місце за обсягом ринку після кавуна займає диня. Завдяки хімічному складу диня є цінним дієтичним і лікувальним продуктом із заслуженим попитом на ринку, що вимагає розробки дієвих механізмів подовження часу її товарного стану для наближення до повного забезпечення потреб споживачів в баштанних і підвищення економічної ефективності виробництва дині.

Термін споживання плодів гарбузових рослин обмежений через недостатність вивчення потенційних можливостей цих плодів, формування їх товарної якості та хімічного складу, недосконалість технологічних підходів до збільшення періоду споживання свіжої продукції.

Питання теорії і практики зберігання сільськогосподарської продукції, технічні прийоми подовження строків зберігання плодово-овочевої продукції розкрито в працях таких видатних вчених: В. І. Іванченко, О. П. Непочатова, А. Т. Лебедева, А. М. Криворот, Е. П. Широков, Г. М. Бойко, С. А. Бондаренко та ін. [1-2]. Необхідно відмітити недостатність та невідповідність сучасному стану наукових праць, в яких би розглядалися особливості інноваційних підходів до формування механізмів подовження строків товарного стану саме баштанних культур, зокрема дині, слабку економічну оцінку цих процесів, що і визначило актуальність дослідження.

В результаті дослідження ринку гарбузових культур визначено мінливості попиту і ціни, залежно від періоду року. Динаміка обсягів продажу дині швидко зростає під час її масового збору, що закономірно супроводжується значним її подорожчанням на початку сезону збору, падінням ціни із певною її стабілізацією в середині сезону і незначною тенденцією до зростання ціни наприкінці природного циклу вегетації гарбузових. Така тенденція вимагає пошуку альтернативних технологій подовження строків реалізації через застосування різних сортів та гібридів, завдяки розтягуванню в часі терміну дозрівання дині, та визначення технологій впливу на вже дозрілі плоди, створення інноваційних умов їх збереження.

Сезонне зростання обсягів пропозиції на ринку гарбузових культур закономірно провокує зниження ціни в середині сезону дозрівання дині, тому великі обсяги продажу її не забезпечують рентабельності в цей час. В період міжсезоння, коли врожай дині українських виробників вже розпродано, спостерігається переорієнтування споживачів на імпортовану продукцію. Але низька купівельна спроможність населення і достатньо високі ціни на завезену продукцію обмежує споживання дині в цей час та закладає негативні економічні тенденції на мікро- та макрорівнях, не сприяє раціональній структурі харчування населення.

Традиційні способи продовження термінів зберігання продукції пов'язані зі всілякими обробками, в основі яких лежать процеси нагрівання, охолодження, хімічного впливу. Але ці способи найчастіше виявляються дорогими або малоефективними з точки зору тривалого подовження термінів або зовсім неможливі через псування плодів при транспортуванні або в умовах сховищ.

Відомо, що для запобігання псування харчової сировини необхідно припинити або сповільнити життєдіяльність мікроорганізмів і шкідників, уповільнити процеси обміну речовин в зрілій дині. Практика подолання цих задач зводиться до різних способів обробки та переробки продуктів: консервування, холодильне зберігання, хімічна та радіаційна обробка, зберігання в газових середовищах. Такі методи витратні і вимагають значних витрат на обладнання і приміщення.

Перспективним методом зберігання продукції є модифіковане газове середовище. До найбільш простого способу зберігання в модифікованому газовому середовищі віднесено зберігання плодів в упаковці з полімерних матеріалів, вибірково проникних для газів. Головними недоліками даного способу є неможливість підтримувати строго певну концентрацію газів та трудомісткість процесу упаковки. Метод зберігання плодів у регульованому газовому середовищі забезпечує зниження втрат від транспірації, значно пригнічує дихання і сполучені з ним фізіологічні процеси, що обумовлює уповільнення розпаду органічних речовин, затримує дозрівання і передчасне старіння плодів [3].

Одним із сучасних способів зберігання харчової сировини є електронно-іонна технологія. До її переваг віднесено наявність технічних приладів, які дозволяють дуже точно впливати на процес, висока енергетична ефективність, можливість застосування до великої кількості продуктів сільськогосподарства, тобто певна універсальність. Застосування для зберігання іонізованого повітря дозволяє знизити швидкість окислювально-відновних процесів, що проходять в плодах дині, і таким чином сповільнити в них процеси метаболізму.

Отже, умови доведення дині до споживача в найкращому стані у відносно тривалому часі вимагають спрямовувати дію на плоди дині одноразово. Традиційні способи продовження термінів зберігання продукції виявляються дорогими або малоефективними з точки зору тривалого подовження термінів або зовсім неможливі через псування плодів при транспортуванні або в умовах сховищ. Перспективним методом зберігання продукції є модифіковане газове середовище. До найбільш простого способу зберігання в модифікованому газовому середовищі віднесено зберігання плодів в упаковці з полімерних матеріалів, вибірково проникних для газів. Одним із перспективних методів для збереження дині є електронно-іонна технологія.

Список використаних джерел

1. Лебедева А. Т. Тыквенные культуры: научно-популярна література / А. Т. Лебедева. – М.: Россельхозиздат, 1987. – 78 с.
2. Криворот А. М. Хранение плодов: опыт и перспективы / А.М. Криворот. – Минск, 2001. – 214 с.
3. Найченко В. М. Технологія зберігання і переробки плодів та овочів з основами товарознавства: Підручник. / В.М. Найченко, О.С. Осадчий. – К.: Школяр, 1999. – 502 с.

Гурбик Ю.Ю.

*кандидат наук з державного управління
старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування*

Афанасьєв С.А.

студент 4-го курсу

*Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Сучасне вітчизняне готельне господарство функціонує та розвивається в складних політичних та соціально-економічних умовах існування української держави. Така ситуація вимагає удосконалення стратегії розвитку суб'єктів готельного бізнесу застосовуючи інноваційні підходи та методи у сфері планувальної діяльності. Своєчасне та науково обґрунтоване впровадження

інноваційних стратегій, надасть можливість готельним підприємствам успішно конкурувати на ринку готельних послуг, ефективно здійснювати управління персоналом, матеріально-фінансовими ресурсами, комунікаціями, а також розробляти та впроваджувати нововведення в діяльність готельних підприємств.

В даний час існують різні наукові підходи, щодо визначення поняття «стратегія». На наш погляд достатньо повно розкрили сутність поняття «стратегія» вітчизняні науковці Л. Г. Ліпич, Н. О. Грицюк. Вони вважають, що «стратегія» — це план довгострокових дій, які направлені на досягнення стратегічних цілей підприємства, що діє в умовах невизначеності, обмеженості ресурсів та формується під впливом середовища в якому функціонує [2, с.132].

Беляєв А.А. визначає стратегію готельного підприємства як «інтегровану модель дій, направлену на досягнення цілей підприємства» [1, с. 353] та пропонує використовувати наступні види стратегій в залежності від рівня прийняття рішень на готельному підприємстві: корпоративну стратегію, стратегію сфери бізнесу, функціональні стратегії [1].

Загалом аналіз вітчизняних та закордонних наукових праць дає підстави виділити п'ять основних інноваційних стратегій підприємств готельного господарства в Україні, а саме: наступальна, захисна, імітаційна, залежна, стратегія «ніші».

Наступальна стратегія характеризується тим, що готельні підприємства прагнуть бути лідерами на ринку туристичних послуг шляхом створення та впровадження нового готельного продукту. Дана інноваційна стратегія передбачає постійну орієнтацію готельного підприємства на передові досягнення науки й техніки, наявність власних наукових розробок тощо. Необхідно зауважити, що специфічною рисою наступальної інноваційної стратегії є активна участь працівників готелю у розробці та впровадженні нововведень.

Захисна інноваційна стратегія передбачає, що суб'єкти готельного господарства намагаються утримати конкурентні позиції свого підприємства на існуючих ринках. Така стратегія притаманна для топ-менеджерів готельних підприємств, які уникають надмірних ризиків під час здійснення інноваційної політики. Вони прагнуть рухатися на крок позаду від «новаторів» та впроваджують нововведення, лише заздалегідь впевнившись у їх перспективності та ефективності.

Імітаційна стратегія використовується готельними підприємствами, які не є новачками у просуванні на ринок туристичних послуг різних новацій, але долучилися до їх виробництва, придбавши у фірми-піонера ліцензію. Інколи стратегія імітації здійснюється готелями й без дозволу фірм-лідерів, тобто нелегальним (піратським) способом.

Залежна стратегія відзначається тим, що характер інноваційних змін на підприємстві залежить від політики інших фірм, які виступають як основні у коопераційних технологічних зв'язках. «Залежні» підприємства не роблять самостійних спроб змінити свою продукцію, оскільки вони тісно пов'язані з вимогами, що висуває до неї провідне підприємство [3].

Стратегія «за нагодою» (стратегія «ніші») є реакцією топ-менеджерів готелів на зовнішні сигнали ринку. Готельні підприємства в межах даної стратегії здійснюють інноваційну політику, шляхом пошуку інформації щодо можливостей знаходження особливих ніш на існуючих ринках товарів та послуг, що мають споживача з нетиповим, але значущим різновидом потреб.

Необхідно зазначити, що готельні підприємства використовуючи різні комбінації інноваційних стратегій, обов'язково повинні враховувати те, що вони мають відповідати загальній стратегії розвитку готелів, бути прийнятними для них за рівнем ризику й передбачати готовність ринку до сприйняття інновацій.

Список використаних джерел

1. Беляєв А.А. Стратегия управления в сфере гостиничного хозяйства / А.А. Беляев // «Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – 2007. – №40. – С. 350-353.
2. Ліпич Л.Г. Підходи до визначення поняття стратегія / Л. Г. Ліпич, Н. О. Грицюк // Інвестиції: практика та досвід.- 2013.- № 8.- - С. 131-134
3. Яковец Ю.В. Инновации: теория, механизм, государственное регулирование./ Ю.В. Яковец. - М.: РАГС, 2003. – 230 с.

Гурбик Ю.Ю.

*кандидат наук з державного управління
старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Кичак Ю.С.

*студентка 4-го курсу
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Поступова інтеграція України у Європейський Союз, зумовлює запровадження такої моделі економічного розвитку, яка б спиралася на використання новітніх технологій, передової техніки у виробництві та впровадження сучасних прогресивних методів у системі менеджменту підприємств. Тобто у вітчизняному економічному середовищі необхідно активізувати процес здійснення інноваційної політики та діяльності, як на рівні власне підприємств, так і з боку державних та місцевих органів влади. Проте сучасний стан підприємницької діяльності показує, що інноваційний розвиток не став однією з головних характеристик зростання національної економіки України. Дана ситуація зумовлена тим, що розвиток інноваційної діяльності в Україні стримується наявністю певних проблем та перешкод.

Серед основних проблем, які стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств, можна виділити декілька.

По-перше обмежені фінансові ресурси вітчизняних підприємств, які не дозволяють купувати сучасне обладнання для виробництва, фінансувати впровадження інноваційних проектів та технологій, а також власні наукові дослідження. Слід зауважити, що ефективний розвиток інноваційної діяльності буде відбуватись тільки в тому випадку, коли будуть мобілізовані всі джерела фінансів вітчизняних підприємств.

По-друге державне управління інноваційної діяльності здійснюється без чітко визначеної стратегії науково-технологічного та інноваційного розвитку, послідовної та виваженої зовнішньої та внутрішньої економічної політики. Також в даний час здійснюється мінімальне фінансування з боку держави інноваційної сфери та наукових досліджень. Така ситуація ускладнює процес впровадження інновацій на вітчизняних підприємствах. Адже, як зазначає А.В. Череп «державна повинна бути основним джерелом фінансування розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності»[2].

По-третє – недостатній контроль за дотриманням умов інституціонального забезпечення у сфері інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. На сьогоднішній день в Україні діє 14 законів, понад 50 підзаконних актів, виданих Кабінетом Міністрів України, а також понад 100 правових актів відомчого характеру, які регулюють питання інноваційної діяльності підприємств[1, с.23]. Проте, необхідно констатувати, що вагоме кількісне забезпечення інноваційної діяльності законами та підзаконними нормативно-правовими актами суттєво не покращили ситуацію в інноваційній сфері України.

По-четверте – погіршення якісних характеристик наукових кадрів і матеріально-технічної бази досліджень [3].

По-п'яте – не належний рівень інформаційного забезпечення інноваційних процесів. В Україні бракує інформаційно-інноваційних центрів і маркетингових компаній, які б своєчасно забезпечували необхідною інформацією суб'єктів які здійснюють інноваційну діяльність.

Таким чином для ефективного розвитку інноваційної діяльності в Україні, необхідна значна підтримка державних та місцевих органів влади, створення сприятливих умов для залучення інвестицій, ефективний контроль за дотриманням інституціонального забезпечення інноваційного сектору, належний кадровий потенціал і матеріально-технічна база наукових досліджень, достатній рівень інформаційного забезпечення інноваційних процесів.

Список використаних джерел

1. Касич А.О. Інноваційна активність підприємств України: динаміка, проблеми та шляхи вирішення / А.О. Касич, К.О. Канунікова // Інвестиції: практика та досвід. 2016.- № 22.- С.21-24
2. Череп А.В. Розвиток інноваційної діяльності в Україні в сучасних умовах/ А.В. Череп, С.І. Васильєва // Ефективна економіка. - 2010. - № 2.- Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_2_21

3. Шаманська О.І. Інноваційна діяльність підприємств України: проблеми сьогодення та перспективи розвитку / О.І. Шаманська, В. П. Олійник //Ефективна економіка. – 2013.- №12. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2560>.

Гурбик Ю.Ю.

*кандидат наук з державного управління
старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Марченко М.В.

*студент 4-го курсу
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних ринкових умовах розвитку вітчизняних підприємств, особливо стратегічно орієнтованих на використання європейських стандартів в процесі управлінської діяльності, виникає нагальна необхідність у застосуванні нових технологій, реалізації інноваційних та інших проектів, що, у свою чергу, передбачає вміння менеджерами розробляти бізнес-план. Адже, бізнес-планування є важливим сучасним методом в системі менеджменту, який забезпечує ефективність господарювання та підвищує конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Деякі вітчизняні науковці процес бізнес-планування розглядають, як «об'єктивну оцінку власної підприємницької діяльності підприємства, фірми і в той самий час необхідний інструмент проектно-інвестиційних рішень відповідно до потреб ринку» [1, с.16], а також, як «процес техніко-економічного обґрунтування діяльності підприємств в ринкових умовах або модель функціонування підприємства в мінливому середовищі в майбутньому» [2, с. 20].

Метод бізнес-планування в першу чергу реалізується на підприємстві, шляхом розроблення бізнес-плану. Проте необхідно зазначити, що вітчизняне законодавство в даний час нормативно не закріплює за підприємствами обов'язковість розробки бізнес-плану. Така ситуація на наш погляд призводить до того, що багато вітчизняних підприємств не приділяють належної уваги стосовно розроблення бізнес-планів, або взагалі не мають їх.

Аналіз інноваційних технологій бізнес-планування на вітчизняних підприємствах дає підстави стверджувати, що більшість із них базуються на міжнародних стандартах ЮНІДО, ЄБРР, TACIS (табл.1).

Таблиця 1

Інноваційні технології складання бізнес-плану

Назва міжнародного стандарту (програми)	Структура розділів бізнес-плану
UNIDO (ЮНІДО) – Організації об'єднаних націй з промислового розвитку (United Nations Industrial Development Organization)	1. Резюме. 2. Опис галузі і організації. 3. Опис продукції (послуг). 4. Маркетинг і збут продукції (послуг). 5. План виробництва. 6. Організаційний план. 7. Фінансовий план. 8. Оцінка ефективності проекту. 9. Гарантії і ризики компанії. 10. Додатки
EBRD (ЄБРР) - Європейський банк реконструкцій та розвитку (European Bank for Reconstruction and Development)	1. Титульна сторінка. 2. Меморандум конфіденційності. 3. Резюме. 4. Підприємство. 5. Проект. 6. Фінансування. 7. Додатки.
TACIS – Технічна допомога Співдружності Незалежних Держав (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States)	1. Короткий опис. 2. Бізнес і його стратегія. 3. Ринок і маркетингова стратегія. 4. Виробництво і експлуатація. 5. Управління і процес прийняття рішень. 6. Фінанси. 7. Фактори ризику. 8. Додатки.

Слід зауважити, що дані міжнародні стандарти бізнес-планування не формують методіку розробки бізнес-плану, вони передусім визначають логіку побудови структури плану, а також надають інформацію про зміст його розділів.

Окрім зазначених інноваційних технологій бізнес-планування, вітчизняні підприємства застосовують і інші міжнародні стандарти щодо розробки бізнес-плану. Серед слід відмітити

стандарти, які розроблені світовими компаніями Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG), Master Plans Experts, BFM Group Inc.

Таким чином, міжнародні світові організації та компанії розробили низку інноваційних технологій бізнес-планування, індивідуальне (окреме) чи комплексне (сукупне) впровадження яких, забезпечить успішне ведення та ефективну організацію бізнесу вітчизняними підприємствами в складних умовах розвитку економіки в Україні.

Список використаних джерел

1. Бескровна Л.О. Бізнес-планування підприємства: навч. посіб. / Бескровна Л.О. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012 – 124 с.
2. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. / В.А. Карпов. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 243 с.

Гурбик Ю.Ю.

*кандидат наук з державного управління
старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

КЛАСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Інтеграція та пристосування сучасної вітчизняної сфери державного управління до стандартів Європейського Союзу повинні відбуватися на основі впровадження різних видів та типів інновацій. Отже, виникає нагальна потреба у ґрунтовних та комплексних теоретико-методологічних дослідженнях вітчизняними науковцями інновацій в системі управління на державному рівні.

Х.В. Хачатурян визначає інновації в державному управлінні, як процес використання новацій (організаційних, інструментально-операційних, структурно-функціональних тощо) з метою збільшення ефективності (результативності) управлінської діяльності як у технологічному вимірі (внутрішньосистемному), так і стосовно соціального ефекту державного управління (зовнішньосистемний вимір)[5, с.8-9]. Як ми бачимо, що в даному тлумаченні сутності досліджуваного поняття, відбувається вже певна класифікація інновацій у сфері державного управління

Серед вітчизняних науковців, необхідно відмітити класифікацію інновацій в державному управлінні запропоновану І.О. Дегтярьовою, яка на наш погляд здійснила ґрунтовну і комплексну типологію інновацій в державному управлінні за такими основними ознаками складових: формою інновацій (документи, інституції, технології); глибиною та якістю нововведень (радикальні, поліпшувачі та модифікаційні); розповсюдженістю (одиночні, дифузні); масштабом поширення впливу (транснаціональні, державні, регіональні, муніципальні, у межах регіонально-муніципальних та інших об'єднань, у межах органу регіонального управління, у межах структурного підрозділу органу публічної влади); складовою управління (правова, організаційна, інформаційна); направленістю (заміщуючі, раціоналізуючі, розширюючі, ретровведення тощо); сферою застосування (система управління; адміністративно-територіальні одиниці як цілісні об'єкти управління; галузі і сектори політики; зовнішнє середовище адміністративно-територіальних одиниць та держави); сферою отримання результатів (економічна, соціальна, екологічна, науково-освітня, культурна тощо); частотою вживання (разові, багаторазові); часом отримання результатів (тактичні та стратегічні); джерелами походження ідеї нововведення (внутрішні, зовнішні) [1, с. 320].

Інші вітчизняні дослідники здійснюють класифікацію інновацій в державному управлінні використовуючи функціональний підхід. Так Н.М. Лебедева виділяє дві групи інновацій, що стосуються діяльності державних службовців, а саме:

- а) «структурні інновації» пов'язані з формуванням професійного кадрового складу;
- б) «результативні інновації» пов'язані із завданнями підвищення ефективності та результативності професійної діяльності [3].

Іноземні вчені поділяють інновації в державному управлінні на дві великі групи: технологічні та організаційні інновації [4, с. 27]. Під технологічними інноваціями розуміють зміну чи удосконалення технологічних процесів і технологій в сфері державного управління (наприклад впровадження системи електронного врядування тощо). Сутність організаційних інновацій полягає у впровадженні нового організаційного методу в діяльності органів державної влади, в забезпеченні кадрової політики та ін.

Інші закордонні науковці класифікують інновації в сфері державного управління наступним чином: додаткові інновації, радикальні інновації (позначають ступінь новизни, в промисловості більшість нововведень можна вважати поступове поліпшення вже існуючих продуктів, процесів або послуг), також "зверху вниз" інновацій, "знизу вгору" інновації (позначають хто ініціював процес, що веде до зміни поведінки, "зверху" — вищий в ієрархії менеджер — або "знизу", тобто простий робітник, в нашому випадку — державні службовці), потреби та ефективність від інновацій (позначають, чи інноваційний процес був ініційований для вирішення конкретної проблеми або для того, щоб вже існуючі продукти, послуги або процедури стали більш ефективними) [2, с. 98]

Отже, вагомою рушійною силою для модернізації системи державного управління в Україні є впровадження та реалізація інновацій у всіх її структурних елементах. Це сприятиме тому, що держава ефективно буде виконувати свої функції в умовах трансформації українського суспільства та гармонічно інтегруватися у провідні світові організації.

Список використаних джерел

1. Дегтярьова І. О. Інноваційні підходи в управлінні регіональним розвитком / І. О. Дегтярьова // Державна політика / [кол. авт.]. – К.: Вид-во НАДУ, 2014. – С. 318–322.
2. Koch P. On innovation in public sector / P. Koch, J. Hauknes//Publin report. -2008. - P. 34
3. Лебедева, Н.М. Цінності культури і ставлення до інновацій в міжнародній компанії [Текст] / Н.М. Лебедева, А.С. Гизатуліна // Ідентичність і організація в світі, що змінюється: збірник наукових статей; за заг. ред.: В.А. Штро, Н. Іванова, Н. Лебедева. М.: Видавничий дім ГУ-ВШЕ, 2008. – С. 15 – 38
4. Teofilovic N. The reality of innovation in government / . Teofilovic// Human Resources Development Canada. — 2009. — P. 8.
5. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні: Монографія./ Х.В. Хачатурян. - К.: Видво НАДУ, 2005. - 252 с.

Зигунов В.М.

кандидат педагогических наук,

доцент кафедры туризма и готельно-ресторанного сервиса

*Сумский государственный педагогический университет им. А.С. Махренко,
г.Сумы, Украина*

БЕЗОПАСНОСТЬ ТУРИСТСКИХ КЛАСТЕРОВ КАК ОСНОВА СТАБИЛЬНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА

В индустрии туризма тесно переплетены интересы культуры и транспорта, безопасности и международных отношений, экологии и занятости населения, гостинично-ресторанного бизнеса и санаторно-курортного комплекса.

Внедрение кластерных подходов повышения эффективности туристической деятельности, является одной из важнейших задач социального и экономического развития регионов на современном этапе развития нашего государства.

Развитие регионального туризма в первую очередь зависит от политических, экономических факторов, наличия природных, рекреационных, климатических ресурсов, историко-культурного наследия а, также эффективной системы безопасности туристской дестинации.

Особенности кластерной формы по сравнению с другими формами организации совместной экономической деятельности нескольких партнеров, заключаются в следующем:

- широкий состав участников - большое количество вовлеченных в совместную работу людей, каждый из которых занимается разными видами деятельности;
- кластер может быть разного размера (от территории одного населенного пункта, региона до уровня страны);
- наличие синергетического эффекта (работать в команде выгоднее, чем поодиночке);
- партнеры по кластеру выполняют разную работу (функции) заранее спланировав их и скоординировав свои действия;
- конкурирующие участники идут на сотрудничество для достижения общих целей.

Главной целью кластерной организации туристской деятельности является повышение качества социально-экономического роста в регионе на основе создания условий для усиления конкурентоспособности хозяйствующих субъектов индустрии туризма, образующих региональные кластеры.

Туристский кластер это сконцентрированная на ограниченной территории группа взаимосвязанных предприятий, учреждений, организаций (туроператоров, турагентов, средств размещения и питания), объектов экскурсионного показа, поставщиков туристских услуг,

транспортных компаний, инфраструктуры, высших учебных заведений и других организаций, взаимодополняющих друг друга в индустрии туризма.

Безопасность индустрии туризма понимается как широкая, сложная и многогранная система, которая основывается на тщательно продуманном, целенаправленном комплексе мер в целях создания таких условий, при которых любое происшествие, связанное с безопасностью туриста не могло бы произойти.

Неготовность формирующихся в настоящее время региональных туристских кластеров в Украине, оперативно реагировать на возникновение рисков и аварийных ситуаций в туристском бизнесе, ставит проблему организации эффективной системы безопасности туристских кластеров актуальной. Стабильность развития регионального туризма непосредственно зависит от: обеспечения безопасности туристов и уровня защиты их жизни, здоровья, имущества.

Под безопасностью в индустрии туризма понимается личная безопасность туристов, сохранность их имущества и не нанесение ущерба окружающей природной среде при совершении путешествий.

В зависимости от масштабов туристской деятельности в региональном туризме можно выделить три уровня его безопасности: региональный, производственный, индивидуальный, а также следующие виды безопасности в структуре региональной системы безопасности индустрии туризма:

- безопасность потребителей турпродуктов;
- безопасность производителей турпродуктов;
- безопасность туристской дестинации.

Проанализировав существующую в Украине систему безопасности в туризме, мы пришли к выводу, что региональная система безопасности индустрии туризма является частью государственной системы безопасности туризма, которая включает общество, экономику и природную среду и где безопасность должна быть главным потребительским свойством туристской услуги. В связи с чем, формирование эффективной системы безопасности регионального туристского кластера должно быть, как одно из первоочередных заданий в стратегии развития регионального туризма. Таким образом, система безопасности туристских кластеров нами рассматривается как система, которая включает три взаимодействующих подсистемы безопасности:

- экономическую;
- экологическую;
- социальную.

Система безопасности туристских кластеров является базисом для формирования эффективной системы безопасности в региональном туризме и его экономического развития.

В систему обеспечения безопасности туристских кластеров, кроме субъектов туристского бизнеса должны входить: туристские структуры местных органов власти, службы информации, медицинские, спасательные, правоохранительные и охранные предприятия, которые будут вести информационную, аналитическую, организационную, образовательную, мониторинговую и профилактическую работу по организации безопасности.

Важным направлениями в формировании системы обеспечения безопасности туристских кластеров является совершенствование нормативной правовой базы в области организации и ведения туристской деятельности членами кластера, разработка стандартов безопасности туристских услуг и личной безопасности туристов.

Таким образом, сформированная система безопасности туристских кластеров будет способствовать: повышению конкурентоспособности данных кластеров на внутреннем и международном рынках и развитию регионального туризма.

Список использованных источников

1. Зигунов В.Н. Теоретические аспекты системы безопасности туризма / В.Н. Зигунов // Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України» // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – КЛА НАУ, 2017. – С. 188-194.
2. Зигунов В.М. Деякі аспекти формування системи забезпечення безпеки туристів у сфері активного туризму / В.М. Зигунов // Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти: зб. наук. праць. – Додаток до Гуманітарного вісника ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди». – Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я. М., 2017. – С. 212–215.

Зігунов Р.В.
магістрант спеціальності «Туризмознавство»
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка,
м.Суми, Україна

СУТНІСТЬ МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИСТСЬКО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні форми динамічної взаємодії туризму, спорту і фізичної культури формують новий напрям у туристській сфері – туристсько-спортивна діяльність. Туристсько-спортивна діяльність (ТСД) - це дії, що направлені на формування різноманітних туристсько-спортивних продуктів у природному середовищі, на основі взаємодії туризму, спорту та фізичної культури, де головним каталізатором взаємодії виступає спортивний туризм та споріднені види спорту. Великого значення в організації змістовного активного відпочинку в Україні набуває якість створення та реалізації туристсько-спортивних продуктів (ТСП).

Маркетинг сучасної туристсько-спортивної діяльності визначається специфічністю створення туристсько-спортивного продукту та його споживання. Метою туристсько-спортивного маркетингу є вчасне вивчення потреб ринку на туристсько-спортивні послуги та створення своєї стратегії в реалізації різноманітних туристсько-спортивних продуктів. Маркетинговими вимогами до організації ТСД є: пропонування туристсько-спортивних послуг згідно потреб та вимог ринку, об'єктивне та детальне інформування про туристсько-спортивний тур до моменту його придбання, постійне контролювання якості розробленого туристсько-спортивного туру та своєчасне внесення коректив, висока якість туристсько-спортивного туру та обслуговування клієнтів. Для якісного маркетингу туристсько-спортивної продукції необхідне врахування наступних принципів:

1. Планування туристсько-спортивних продуктів. Цей принцип покликаний попередити можливі негативні наслідки під час організації ТСП.
2. Безперервність організації ТСП. Даний принцип відображає взаємозв'язок між туризмом, спортом, фізичною культурою та професійною готовністю менеджера з туризму до організації різноманітних ТСП та наявність спектру ТСП для цілорічного використання.
3. Комплексність організації ТСП. Під час створення, організації ТСП необхідною є участь менеджера та інших фахівців з туризму (аніматорів, гідів, інструкторів супроводу, тренерів тощо). Такий підхід дає різнобічність та комплексність ТСП.
4. Індивідуальність ТСП. Організація активного відпочинку з використанням активних засобів переміщення у природному середовищі, вимагає індивідуального підходу до організації ТСП. Необхідно враховувати вік, стать, стан фізичного розвитку та туристсько-спортивну підготовленість людини.
5. Колективність ТСП. Відновлення, розвиток та вдосконалення фізичних та духовних сил людини відбувається найбільш ефективно у колективі під час спільного активного відпочинку у природному середовищі.
6. Принцип доступності ТСП. Використовується в організації різноманітних ТСП з урахуванням посильного фізичного навантаження на людину.
7. Циклічність ТСП. Цей принцип базується на циклічності організації ТСП, який пов'язані з порами року тобто сезонними видами спортивного туризму та споріднених видів спорту.
8. Новизна і різноманітність ТСП. Цей принцип базується на основі появи нових видів активного відпочинку, які постійно виникають при взаємодії туризму, спорту та фізичної культури.

Організація туристсько-спортивної діяльності пов'язана з певною системою управління, тобто з туристсько-спортивним менеджментом. Метою менеджменту туристсько-спортивної діяльності є якісне управління процесами створення туристсько-спортивного продукту, активне управління ТСП на ринку споживача та формування ефективного управління мережею збуту.

Менеджмент туристсько-спортивної діяльності включає наступні компоненти: менеджмент загальної туристської діяльності, менеджмент видів спортивного туризму та споріднених видів спорту, менеджмент безпеки туристсько-спортивних заходів, менеджмент спортивної туристсько-операторської та туристсько-агентської діяльності, екологічний менеджмент, менеджмент аніматорської діяльності, менеджмент матеріально-технічних засобів видів спортивного туризму, та споріднених видів спорту, менеджмент зв'язку з засобами інформації та організаціями в туристсько-спортивній сфері, менеджмент якості туристсько-спортивних послуг, менеджмент спеціалізованих туристсько-спортивних послуг, виставковий та конгресний менеджмент туристсько-спортивних послуг.

Отже, поняттям «туристсько-спортивний маркетинг» визначаємо концепцію, стратегію та тактику позиціонування туристсько-спортивного продукту на туристському ринку. А під поняттям «туристсько-спортивний менеджмент» визначаємо діяльність, що пов'язана з управлінням процесами створення та реалізації туристсько-спортивних продуктів.

Список використаних джерел

1. Квартальнов А.В. Дидактические основы профессиональной подготовки менеджеров туристско-спортивного оперейтинга : дис. на соиск. уч. степени канд. ... пед. наук: 13.00.08. / А.В. Квартальнов - М., 1999.
2. Конох А.П. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. степеня д-ра пед. наук: 13.00.04. «Теорія та методика професійної освіти» / А.П. Конох - К., 2007.

Іванова В.М.

*старший викладач кафедри туризму, соціально-економічної географії та краєзнавства
Мелітопольського державного педагогічного університету Імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Вільчинська О.С.

*студентка магістратури спеціальності «Економіка»
Мелітопольського державного педагогічного університету Імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ОЛІНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД»

У сучасних умовах ринкових відносин в Україні найбільш вагомим чинником національної конкурентоспроможності є не природні та фінансові ресурси, а людські, тобто персонал. Персонал є одним з найважливіших ресурсів організації, необхідних для досягнення всіх її цілей і задач [1]. На кожному підприємстві в тому або іншому вигляді існує система управління персоналом або персонал-система. Якщо наявна система конкретна та мобільна, при необхідності її можливо легко змінити або покращити. У випадку невизначеності складових персонал-системи її удосконалення стає проблематичним і навіть неможливим, тому необхідно стандартизувати існуючу систему управління персоналом.

Аналіз робіт вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких Виноградський М. Д., Данюк В. М., Дятлов В. А., Єгоршина А. П., Кібанов А. Я., Колот А. М., Крушельницька О. В., Маслов Є. В. та ін. та закордонної практики доводить, що управління персоналом - це система, яка уміщує складові, тобто внутрішні системи та кожна серед них має свою специфіку.

В даний час в Україні здійснюється цілеспрямована реорганізація всього господарства. Змінюються форми власності, адміністративно-командні методи управління підприємствами. Це потребує не тільки використання в процесі управління підприємством маркетингових досліджень, розробки бізнес-планів, використання методології стратегічного планування і інших безумовних атрибутів ринкової економіки, але й поглиблення, розвитку широко відомих положень, закономірностей і принципів науки і практики управління, а також залучення зарубіжного досвіду

Головною задачею менеджменту являється досягнення цілей підприємства, забезпечення його місії. Досягнути постановлених цілей самотужки неможливо [2]. Звідси витікає об'єктивна необхідність найбільш широко залучення різних виконавців, постановки перед ними близьких та далеких цілей, розподіл зобов'язань, постійного спостереження за їх виконанням, координації і контролю за їх діями. Все це відноситься до сфери управління людьми.

Глибокі кількісні, якісні і структурні перетворення в економіці нашої країни зумовлюють диференціацію та інтеграцію окремих видів діяльності, підвищення ролі і збільшення обсягу робіт, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням виробництва. Тому ефективність господарювання підприємств і об'єднань стає функцією певного рівня організації апарату управління.

Практичні аспекти було проаналізовано на прикладі ТзОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод» який відноситься до галузі харчової промисловості.

З метою удосконалення управління персоналом рекомендовано: розрахувати чисельність персоналу; створити підрозділи апарату управління за функціональною і галузевою ознакою; визначити сфери діяльності і компетенції структурних підрозділів; дотримуватися раціональної норми управління.

Найважливішими особливостями сучасного процесу удосконалення управління персоналом є:

- розширення повноважень виконавців на місцях і зміна форми контролю;
- спільне сприйняття господарських рішень створення атмосфери довіри на підприємстві;

розвиток механізмів планування кар'єри для ключових працівників; комплексне бачення проблем і цілісний підхід до людських ресурсів у взаємозв'язку із стратегічними установками підприємства;

створення корпоративної культури інноваційного типу.

Отже для підвищення організаційного рівня функціонування персоналу треба здійснити вищий ступінь формалізації процесів управління, передбачати порядок, при якому роботи виконувалися б за відповідним правилами. Ідею розробки відповідних правил функціонування апарату управління доцільно реалізувати на усіх рівнях управління. Насамперед слід встановити повноваження кожної організації у розв'язанні завдань менеджменту, розробити процедури вирішення найбільш важливих проблем підприємництва.

ТзОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод» ставить перед собою такі задачі розвитку персоналу:

1. Підвищення кваліфікації працівників; підготовка та перепідготовка кадрів, вивчення сучасних технологій.

2. Здатність до комунікації, роботи в групі.

Усвідомлення значення зростаючої ролі трудової, технологічної, фінансової, виробничої робочої дисципліни в значенні чіткого виконання дій, що забезпечують безпомилкову роботу підрозділів і підприємства.

Оцінюючи потреби у кадрах у ТзОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод», потрібно враховувати ефективно навантаження працівників з метою оптимального використання коштів, пов'язаних з оплатою праці, можливістю залучення спеціалістів, що мають високу кваліфікацію. Це дасть можливість підвищити ефективність управління персоналом ТзОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод» закріпити за кожним підрозділом конкретні функції, створити передумови, щоб персонал підрозділу краще відчував результати своєї праці і відповідальність за свою діяльність.

Системний підхід до управління персоналом передбачає урахування взаємозв'язків окремих аспектів управління кадрами і виражається у розробці кінцевих цілей, визначенні шляхів їх досягнення, створенні відповідного механізму управління, що забезпечує комплексне планування, організацію і стимулювання системи роботи з персоналом [3].

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: Навч. посіб. - К.: Професіонал, 2011. - 512 с.
2. Богоявленська Д.В. Економіка і менеджмент праці: навч. посібн. / Д.В. Богоявленська, Є.І. Ходаківський. - К.: Вид-во "Кондор", 2005. - 332 с.
3. Воронкова В.Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади: навч. посіб. / В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. Попов; [під ред. д.ф.н., проф. В.Г. Воронкової]. - К.: Професіонал, 2016. - 576 с.

Ісаєва О.О.

аспірантка кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу

Зігунова І. С.

доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу

СумДПУ ім. А.С.Макаренка, м. Суми, Україна

ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ТУРИСТСЬКОГО БІЗНЕСУ

У складній науковій класифікації туризму вчені виділяють типи, категорії, види, форми туризму. Серед існуючих на туристичному ринку типів виділяють: виїзний туризм, коли громадяни певної держави виїжджають на відпочинок за кордон; в'їзний туризм – надання туристичних послуг клієнтам, які в'їжджають на територію країни та не є її резидентами; внутрішній туризм – надання туристичних послуг громадянам своєї країни [1, с.31].

Організація бізнесу в сфері туризму – цікавий вид діяльності багатьом підприємцям та інвесторам. Для здійснення даного виду бізнесу в нашій державі необхідні реєстрація підприємницької діяльності у відповідних інстанціях, про що буде засвідчено документально, придбання або оренда офісу, вирішення питань кадрового забезпечення ведення бізнесу, стратегії маркетингу та менеджменту підприємства, створення логотипу компанії, що в цілому формує імідж туристської фірми.

Для того щоб новоствореному туристському підприємству вижити на ринку послуг, йому доведеться витримати жорстку конкуренцію серед подібних компаній. Організаторам бізнесу потрібно провести моніторинг туристичного ринку, зібрати інформацію про спектр послуг, що

надаються споживачам, а також інформацію стосовно конкурентів, клієнтів, сегментацію туристичного ринку, оцінити ризики у сфері турбізнесу, турбуючись про його прибутковість.

Туристський бізнес має свою специфіку, він підрозділяється на туроператорську і турагентську діяльність туристів [2]. Туроператор створює різноманітні турпродукти, укладаючи договори з надавачами послуг: транспортного забезпечення туристів (авіаперевізниками, автотранспортними перевізниками), закладами розміщення туристів (готелями, пансіонатами, базами відпочинку), закладами громадського харчування (кафе, ресторанами, їдальнями), екскурсійними підприємствами, музеями, театрами, закладами розваг туристів. Діяльність туроператорів приносить більше прибутку, але і ризики збитків і матеріальних втрат набагато вище. А туристичні агенції продають вже готовий туристичний продукт і межа їх відповідальності обмежується лише достовірним наданням інформації про туристичні послуги та розміром банківської гарантії.

Створення туристського бізнесу у форматі агенції вважається більш простим і надійним, але менш прибутковим. В середньому за продаж турпакета агенція отримує винагороду 8-10% від угоди.

Для вчасної організації бізнесу в сфері туризму та входу до списку туристських компаній з високим рейтингом довіри у споживача туристичних послуг та без високого ризику збитків через простий, необхідно враховувати сезонність яка наявна в даному виду бізнесу. Найбільш високі продажі спостерігаються в травневі свята та період з червня по вересень, а також популярні новорічні тури в грудні і січні. Плануючи організацію туристичного бізнесу в розпал сезону, варто розраховувати, що на його підготовку піде 2 – 3 місяці.

Під час створення туристського бізнесу виникають неминучі матеріальні витрати, вони досить помірні, так атрактивно оформлений офіс туристичної фірми дозволяє створити 50% іміджу компанії та є одним з основних інструментів для залучення клієнтів. Постійні клієнти – це перш за все прибуток туристської компанії. Також у період підготовки до відкриття бізнесу в сфері туризму в першу чергу необхідно провести наступну роботу: створити сайт компанії, групу в соціальних мережах, а також розробити проекти таких видів реклами, як друкована реклама, реклама в газетах, реклама в інтернет просторі.

Соціальні мережі є ефективний способом залучення нових клієнтів та утримання старих. У них необхідно публікувати різні спецпропозиції для учасників групи: купони, знижки, інформацію про проведення різних акцій, тобто працювати на позитивну репутацію новоствореної туристичної компанії.

Другий важливий інструмент в туристичному бізнесі - це довіра клієнтів. Створити гарне враження, запропонувати високий сервіс, індивідуальний підхід до кожного клієнта – це 50% успіху компанії на ринку туристичних послуг. Для підтримки цього інструменту знадобиться ефективна команда професіоналів-менеджерів з продажу туристичних послуг. При цьому варто підбирати менеджерський персонал, який буде також зацікавлений у розвитку компанії і мотивований гідною винагородою.

Третій інструмент в туристичному бізнесі є «сарафанне» радіо. Цей інструмент означає, що туристичної компанії необхідно робити для клієнтів більше уваги, ніж вони очікують, а саме заохочувати клієнтів за те, що вони вибрали саме вашу компанію. Якщо клієнти будуть задоволені наданими туристськими послугами, ставленням персоналу, вони почнуть вас рекламувати своїм друзям та знайомим і без вашого прохання. Крім людських чинників, пов'язаних з міжособистісним відношенням ваших клієнтів і представників вашої компанії, іміджем, приділіть особливу увагу розташуванню і оформленню офісу туристичної компанії.

Офіс туристської компанії має знаходитися в кроковій доступності від основних транспортних вузлів, розв'язок, станцій метрополітену, в великих торгових комплексах - в тих місцях, де найбільша прохідність людей. Під час оформленні офісу бажано дотримуватися фірмового стилю, використовувати кольори власного логотипу при фарбуванні стін офісу, при виборі предметів, меблів, аксесуарів [3]. Слід подбати про замовлення сувенірної промо-продукції з логотипом туристської компанії для клієнтів: ручок, олівців, календарів, блокнотів, магнітів на холодильник та інших приємних і корисних дрібниць. Організувати в офісі зону для клієнтів, де вони могли б з комфортом провести час в очікуванні прийому менеджера. Не треба забувати і про клієнтів з дітьми. Як свідчить практика, повний туристичний пакет приходять купувати клієнти з дітьми. Тому необхідно оформити куточок і для такої категорії клієнтів. Гарне враження дитини може схилити батька до вибору саме новоствореної туристичної компанії.

Підприємцям, які хочуть вести успішний бізнес в сфері туризму необхідно поставити себе на місце клієнта, який провів в офісі новоствореної туристичної компанії більше 10 хвилин та яка думку у нього складеться про роботу офісу? Чи буде він після цього довіряти туристської компанії? Необхідно пам'ятати організаторам бізнесу, що туристський офіс - це ще один продавець, який працює на розвиток бізнесу туристської компанії.

Отже, виходячи з вищезазначеного організаторам бізнесу в сфері туризму необхідно постійно підтримувати позитивний імідж створеної туристичної компанії, для того, щоб він в подальшому працював на її прибутки та розвиток тобто з'явиться база постійних клієнтів, стабільний дохід, що і дозволить туристській компанії зміцнити свої позиції на ринку туристичних послуг.

Список використаних джерел

1. Дурович А.П. Организация туризма. Учеб. пособие /А.П. Дурович. – СПб: Питер, 2012. –320 с.
2. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні В.Ф. Кифяк навч. посібник. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. - 300 с.
3. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т.І.Ткаченко. – К : Київський національний. торговельно-економічний університет, 2009. – 463 с.

Ковтун Г. І.

*старший викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ДРОПШИПІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГІСТИКИ

Загострення конкурентної боротьби та розвиток ІТ-технологій з метою забезпечення конкурентоспроможності своєї продукції вимагають від підприємств розширювати канали збуту своєї продукції, внаслідок чого виникають альтернативні форми просування товарів, однією з яких є електронна комерція. Цей процес зумовлений як стрімким розвитком ІТ-технологій, так і тим, що електронна комерція потребує менших фінансових інвестицій на початковому етапі порівняно з класичною формою реалізації продукції, а також вона є більш зручним та швидким способом замовлення та отримання товару кінцевим споживачем. За прогнозами до кінця 2018 року загальний обсяг продажів інтернет-магазинів у всьому світі, повинен досягти 2 трлн. дол. США. Порівняно з 2017 роком зростання складе 6 % [3]. Частка електронної комерції в загальному об'ємі глобальних роздрібних продажів зростає з 7,4 % у 2015 році до 10,2 % у 2017 р., а за прогнозами в 2021 р. зросте до 17, 5 % від роздрібних продажів у всьому світі. [5]. Обсяги інтернет-торгівлі в Україні протягом останніх десяти років зростали в середньому на 35,7 % щорічно. На сьогодні ринок інтернет-торгівлі становить приблизно 50 млрд. грн., а у 2018 році прогнозується його зростання до 65 млрд. грн. [4].

Нові підходи до реалізації продукції через систему електронної комерції вимагають удосконалення системи логістики, що зумовлено особливостями організації процесів замовлення та продажу товарів через мережу Інтернет. Це актуалізує необхідність розвитку нових методів електронної логістики та прикладних аспектів їх застосування на підприємствах електронної комерції. Такою новою формою організації системи логістики у сфері електронної комерції є дропшипінг.

Особливості відкриття бізнесу за схемою «дропшипінг», його організації, переваги й недоліки розглядалися в наукових працях учених-економістів: Б. Керничного, Т. Куклінової, І. Федішин, В. Федоричака, Г. Яшевої. Однак залишаються недостатньо розробленими питання особливостей розвитку інтернет-торгівлі в умовах глобалізації та розроблення шляхів розвитку електронної торгівлі через мережу Інтернет, особливостей здійснення дропшипінгу, його переваг і недоліків для різних учасників.

Складовою електронної комерції є Інтернет-торгівля, що обмежується оптовою та роздрібною торгівлею і являє собою підприємницьку діяльність з продажу товарів та послуг з використанням Інтернету. Вона може здійснюватися в якості як самостійного бізнесу, так і додатковою для підприємства. Основною формою організації Інтернет-торгівлі виступає Інтернет-магазин, що виконує основні бізнес-функції торговельного підприємства: вибір товарів покупцем, оформлення замовлень, проведення розрахунків, доставка товарів покупцю, відстеження виконання замовлень та забезпечення гарантійного сервісу.

Організація торгівлі через мережу Інтернет має свої переваги й недоліки для покупців і для продавців. Так, використання електронної торгівлі сприяє розширенню торговельного простору (розміщення більшої кількості товарів, ніж у звичайному магазині). Внаслідок автоматизації процесів прийому й обробки замовлень, прийому платежів (за допомогою електронних грошей, гаманців тощо), зменшуються витрати на організацію підприємства. Інтернет-магазин працює цілодобово. Для покупця відвідування магазину також стає більш простим. Інтернет-магазини конкурують з наявними магазинами, пропонуючи аналогічну продукцію за більш низькими цінами. Для покупця негативний момент виражається в обмеженій інформації щодо товару, неможливості

розглянути його тощо. Факторами, що негативно впливають на Інтернет-торгівлю є низька купівельна спроможність населення; нерозвиненість використання цифрових підписів, шифрування; низький рівень страхування ризиків Інтернет-покупок; кібер-злочинність; висока вартість Інтернет-переказів.

Підвищення ефективності Інтернет-торгівлі залежить від якості логістичних послуг. Ефективна організація логістики дозволить підвищити конкурентоспроможність Інтернет-торгівлі загалом [1, с. 99]. Удосконалення процесу побудови мереж товароруку в маркетингу пов'язано з виникненням дропшипінгу (drop shipping з англ. – пряма поставка) – виду підприємницької діяльності, за якої посередник (дроппіппер) продає товари постачальника від свого імені, оформляючи замовлення на поставку після отримання оплати від покупців. Потім гроші переводяться постачальнику, який сам відвантажує товар клієнту фірми-виробника. Такий вид діяльності зустрічається найчастіше в Інтернеті. Саме відправлення товару покупцеві безпосередньо від постачальника, а не від дроппіппера становить головну особливість дропшипінгу. Незважаючи на пряму поставку, постачальник і покупець не перетинаються, що й становить сутність дропшипінгу: це не оптова чи роздрібна торгівля, а саме послуга з посередництва між постачальником і покупцем. При цьому результатом дропшипінгу є отримання товару покупцем, доходу постачальником у вигляді вартості товару (ціна без націнки) та доходу дроппіппером у вигляді різниці між роздрібною ціною (ціна дроппіппера) і вартістю товару (ціна постачальника), що фактично є націнкою. В цих умовах оптово-роздрібна торгівля більше стає не потрібною, а отже, і великий штат торгових працівників, проміжні склади, логістика поставок тощо.

Дропшипінг стає все більш популярним, адже він не потребує стартового капіталу, здійснюється на умовах попередньої оплати та не вимагає постійної присутності в офісі; часто дроппіпперами стають особи, що шукають підробіток та бажають працювати вдома. Слід зазначити, що дропшипінг є напрямом ведення бізнесу, і тому потрібно зареєструватися підприємцем або відкрити компанію, тобто необхідно враховувати витрати на реєстрацію та сплату податків, а також витрати на обслуговування банківського рахунку, бухгалтерське обслуговування тощо, що вже враховується під час установаження норми прибутку [2, с. 161].

Отже, світові тенденції розвитку торгівлі з кожним роком показують стрімке зростання обсягів продажів через мережу Інтернет. Загострення конкурентної боротьби на ринку в секторі Інтернет-торгівлі вимагає від підприємств удосконалення системи електронної логістики. Стрімкий розвиток електронної торгівлі в Україні актуалізував питання ефективної системи логістики в Україні, інноваційною формою якої є дропшипінг, котрий забезпечує підприємству-виробнику оптимальну логістику збуту продукції за допомогою новітніх інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Куклінова Т. Сучасні тенденції та фактори інтернет-торгівлі в Україні / Т. Куклінова. // Вісник соціально-економічних досліджень, № 1(65), К. : – 2018. – С. 95–102. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7444/1/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%82%D0%B0%20%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%20%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82-%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf>
2. Тирінов А. В. Сутність та особливості обліку операцій дропшипінгу в Україні / А. В. Тирінов. // Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія: Економічні науки, випуск 28, частина 2, Херсон : – 2018. С. 160–163. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_28/2/37.pdf.
3. Цікаві факти про інтернет-торгівлю в світі в 2018 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/interesnye-fakty-ob-internet-torgovle/>.
4. Електронная коммерция в Украине 2018: цифры, факты, интересная статистика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://ag.marketing/uk-ru/elektronnaya-kommertsiya-v-ukraine-2018/>.
5. E-commerce share of total global retail sales from 2015 to 2021. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.statista.com/statistics/534123/e-commerce-share-of-retail-sales-worldwide/>.

Кожемякіна Т.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу та управління бізнесом
Національного університету «Кієво-Могилянська академія»,
м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Економіка України, яка всі двадцять сім років незалежності або скорочується, або тупцює на місці, безапеляційно потребує рішучих інноваційних зрушень. Інновації здебільшого пов'язують із новою технікою, обладнанням, новими технологіями, проте, без докорінних змін у менеджменті підприємства, вони так і залишаться лише змінами в техніці і обладнанні.

Класичний менеджмент у всьому світі швидко поступається місцем ціннісно-орієнтованому менеджменту. І, якщо раніше управлінці у першу чергу оперували такими поняттями, як прибуток, продуктивність, скорочення витрат чи економічне зростання, то сьогодні на порядку денному спочатку постають питання соціальної відповідальності та корпоративної культури бізнесу [1, с.7]. Такий підхід дозволяє враховувати в бізнес-діяльності інтереси усього суспільства, що швидко відбивається на якості життя усіх його членів і, логічно, підвищує лояльність населення як до бізнесу, так і до влади, що створила умови для його розвитку у визначеному напрямі.

Гуманістичні ціннісні орієнтири застосовуються, перш за все в діяльності транснаціональних корпорацій [1, с.8], менеджмент яких у ХХІ столітті на тлі потужного кількісного фінансово-економічного розвитку набув принципових якісних змін, встановивши для себе три необхідні гуманітарні виміри:

1) індекс корпоративної соціальної відповідальності, що знаходить прояв у підтримці і сприянні розвитку освіти та мистецтва через виділення грантів та підтримку місцевих співтовариств;

2) індекс інвайроменталізму, який передбачає захист довкілля від руйнівного впливу промислового виробництва та інших чинників людського існування;

3) індекс рівності, як відображення антидискримінаційної політики у працевлаштуванні [1, с.8].

Усі три виміри гармонійно вписуються в концепцію соціальної відповідальності бізнесу. На тлі таких змін в управлінні, керівництво підприємства та його робітники переходять від традиційного протистояння, очолюваного профспілками, до взаємовигідного партнерства, що значно покращує результативність діяльності такого бізнес-суб'єкта.

Світове співтовариство в цілому переорієнтовується на гуманістичний менеджмент і підтвердженням тому є рішення Всесвітнього економічного Форуму в Давосі, яким зазначено, що мірилом розвитку країни має стати не досягнутий рівень ВВП на душу населення, як це було багато років поспіль, а принципово новий показник, який отримав назву «індекс інклюзивного розвитку». ІР крім ВВП на душу населення включає ще цілу низку показників, пов'язаних не тільки і не стільки з економічними аспектами функціонування країни, а й з тим, як в ній ставляться до власного народу, навколишнього середовища та інтересів прийдешніх поколінь. Позиції України за даним показником є невтішними – 78 місце зі 103 досліджуваних країн згідно обчислень, представлених на Всесвітньому економічному Форумі в Давосі у 2018 році [2].

Якщо здійсняться прогнози Президента України Петра Порошенка, озвучені ним на Всесвітньому економічному Форумі в Давосі у 2018 році [3], Україна може розраховувати, що разом із іноземними інвестиціями в країну будуть активніше «завозитись» також і новітні підходи до менеджменту, який стане більш людянішим і лагідним до довкілля. А новий менеджмент впровадить необхідні для подальшого розвитку країни інновації. Адже вітчизняний бізнес поки не відчуває необхідності становитись соціально відповідальним.

Список використаних джерел

1. Буко С.Л. Ціннісні орієнтири сучасного менеджменту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук : спец. 22.00.04 «спеціальні та галузеві соціології» / Буко Світлана Леонідівна. – Київ, 2009. – 17 с.
2. Індекс інклюзивного розвитку: Україна посіла 73-е місце / Конкурент: ділове інтернет-видання Волині [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/23052/indeks-inklyuzivnogo-rozvitku-ukrayina-posila-73-misce.html>
3. Сокирчук Н. Усі обличчя Давоса-2018. Чим запам'ятався Всесвітній економічний форум./ Главком [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <https://glavcom.ua/publications/usi-oblichchya-davosa-2018-chim-zapamyatavsya-vsесvitniy-ekonomichniy-forum--469106.html>

Кудріна О.Ю.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Підприємницька діяльність у всі часи була тісно пов'язана з ризиками, які є породженням внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єктів господарювання. Тому забезпечення належного рівня економічної безпеки є невід'ємною передумовою підприємницької діяльності за умов підвищення складності бізнес-процесів, зростання політичної, економічної, соціальної нестабільності. Проблематика економічної безпеки набуває особливої актуальності та потребує створення дієвого механізму управління системою економічної безпеки підприємницької діяльності. Саме економічній безпеці належить детермінуюча роль у забезпеченні стійкого розвитку та конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

В умовах включення економіки України у світове господарство, зокрема, активізації процесів європейської інтеграції, виникає об'єктивна потреба в розробленні більш ефективної системи забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності при виході на нові світові ринки.

Підприємницька діяльність у всі часи була тісно пов'язана з ризиками, які є породженням внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єктів господарювання. Відтак забезпечення належного рівня економічної безпеки є невід'ємною передумовою підприємницької діяльності за умов підвищення складності бізнес-процесів, зростання політичної, економічної, соціальної, екологічної та іншої нестабільності. Проблематика економічної безпеки набуває особливої актуальності та потребує створення дієвого механізму управління системою економічної безпеки підприємницької діяльності. Така система має базуватися не лише на нейтралізації негативного впливу екзогенних та ендогенних факторів на підприємницьку діяльність, а й на попередженні потенційних або прихованих (латентних) загроз та нівелювання фактичних небезпек, що потребує формування комплексу превентивних заходів, спрямованих на забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності.

Вважаємо вагомим внеском в досліджуване питання проведення необхідного аналізу стану і перспектив розвитку, умов функціонування підприємницької діяльності в Україні в умовах євроінтеграції на основі дослідження позицій України у міжнародних рейтингах та світової статистики, що складаються міжнародними організаціями й установами та розкривають різні аспекти економічних процесів у країні. В результаті чого обґрунтовано взаємозв'язок і впливовість наведених показників на економічну безпеку підприємницької діяльності. Також визначено, що наразі позиції України є незадовільними, а умови для розвитку підприємницької діяльності в Україні є вкрай небезпечними: нестабільне податкове законодавство, значний корупційний тиск і валютні обмеження, відсутність серйозних здобутків у забезпеченні інвестиційної привабливості економіки й забезпеченні національної конкурентоспроможності, недостатня й нецілеспрямована державна підтримка розвитку підприємницької діяльності, обмежені можливості фінансування державних програм розвитку підприємницької діяльності.

Лебедєва О.А.

*старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Долгих А.С.

*студентка 3 курсу
Мелітопольського державного педагогічного Університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В останній час туризм в усьому світі одержав значний розвиток і став масовим соціально-економічним явищем міжнародного масштабу. Швидкому його розвитку сприяє розширення політичних, економічних, наукових і культурних зв'язків між державою і народами світу. Масовий

розвиток туризму дозволяє мільйонам людей розширити знання про історію своєї Батьківщини та інших країн, познайомитися з культурою, традиціями тієї чи іншої країни.

Наша країна перейшла до ринкових відносин у час, коли на міжнародному ринку сталися суттєві зміни в туристичній галузі, важливою складовою якої є готельний сервіс. Загалом у світі налічується близько 307 683 готелі, загальна кількість номерів у готелях світу досягла 11 333 199.

По офіційним даним, на сьогоднішній день в Україні нараховується понад 4,5 тис. готелів, пансіонатів, санаторіїв, будинків і таборів відпочинку, готових у високий сезон одночасно прийняти 620 тис. чол. Уже цей показник виводить Україну в число країн з найбільш могутньою інфраструктурою для розвитку туристичного та готельного бізнесу [2].

Управління готельними підприємствами - важливий вид професійно здійснюваної економічної діяльності направленої на досягнення мети підприємства шляхом раціональної організації матеріальних, трудових, інформаційних ресурсів із застосуванням принципів, функцій і методів управління.

Метою управління є збереження конкурентних позицій у середовищі сфери гостинності, що реалізується в підсумку у забезпеченні рентабельності підприємства. Досягнення рентабельності у готельній сфері забезпечується вирішенням комплексу завдань: створенням раціональної організації структури управління, ефективного використання кадрового потенціалу, розвиток матеріально-технічної бази підприємства, ефективна організація технології обслуговування, широке використання сучасних маркетингових досліджень, кооперації та спеціалізації.

В організації менеджменту готельного підприємства виділяються такі підходи:

- процесуальний - передбачає управління як безперервний процес взаємопов'язаних управлінських функцій;

- системний - при такому підході готельне підприємство розглядається як поєднання взаємопов'язаних елементів - людських ресурсів, структурних підрозділів, технології, управлінських рішень, які зорієнтовані на досягнення різних цілей в умовах змінного зовнішнього середовища;

- ситуаційний - передбачає застосування різних методів управління згідно обставин, що формуються у середовищі гостинності. Середовище гостинності є мінливим, перебуває під постійним впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, що зумовлює зростання найбільш ефективного у певній ситуації методу управління.

Менеджмент готельного підприємства передбачає:

- орієнтацію готельного бізнесу на попит і потреби ринку;

- підвищення ефективності надання послуг, зменшення витрат, отримання оптимальних результатів;

- господарську самостійність, що забезпечує свободу прийняття рішень;

- постійне коригування цілей і програм залежно від ситуації на ринку;

- необхідність застосування сучасних інформаційних технологій в управлінні готелем.

Метою менеджменту є забезпечення прибуткової діяльності готельного господарства шляхом раціональної організації процесів обслуговування, включаючи менеджмент виробництва готельних послуг та розвиток техніко-технологічної бази, а також ефективне використання кадрового потенціалу при одночасному підвищенні кваліфікації, творчої активності та лояльності кожного працівника [1, с.3].

Готельна індустрія на сьогодні є галуззю з високим рівнем конкуренції, що має за мету максимально задовольнити потреби певних груп споживачів, забезпечити високий рівень комфорту, задовольнити найрізноманітніші побутові, господарські і культурні запити гостей.

З кожним роком вимоги до рівня цих послуг зростають. Чим вища культура та якість обслуговування відвідувачів, тим вищий імідж готелю й ресторану, тим привабливіші вони для клієнтів.

Основними завданнями менеджерів в сучасних готелях та ресторанах є створення та впровадження в управління новітніх прийомів менеджменту, для створення високої якості обслуговування гостей, що забезпечується колективними зусиллями працівників всіх служб, постійним і ефективним контролем, удосконалення форм і методів обслуговування, вивчення і впровадження передового досвіду, нової техніки і технології, розширенню асортименту в удосконаленню якості послуг.

Сучасний менеджмент визначається як інноваційно-інтеграційний процес, під час якого професійно підготовлені фахівці формують організації та керують ними, визначаючи мету і розробляючи методи її досягнення. Процес менеджменту передбачає виконання компетентного економічного управління, включаючи планування, організування, координацію, мотивацію і контроль. Реалізуючи ці функції, менеджери створюють умови для продуктивної та ефективної праці зайнятих в цій сфері працівників, а, отже, для отримання результатів, що відповідають визначеним цілям.

Таке управління можливе за умови активної, творчої роботи, сучасних висококваліфікованих менеджерів, заповзятості, гнучкості мислення, здатності вирішувати технічні й стратегічні завдання, вміння працювати з людьми.

В наш час основна інновація в сфері систем електронного управління – Інтернет-технології. Ці технології забезпечують співробітнику готелю напряму звертатися до веб-сервісу та отримувати всю інформацію про свій готель в мережі. Виходячи з цього, сервіс туристичного-готельного бізнесу значно покращився. Зараз можна на сайтах продивитися 3D моделі самого готелю та його кімнат, та вибрати те що більше підходить і зробити бронювання. Інноваційним розвитком у деяких європейських готелях стало використання замість людей роботів, які донесуть ваші речі до номеру, також принесуть їжу по вашому електронному замовленні та приберуть у кімнаті.

Інноваційний розвиток в готельному господарстві є місце бути зараз і набирає швидкість в більш сучасну і прогресивну форму розвитку. Сервіс, комфорт, зручність, а також швидкість - це тільки частина послуг, що пропонуються клієнтам в готелі, в майбутньому ще буде надійність, гамма емоцій і поєднання смаків відпочиваючих із запропонованими фарбами обробки, наприклад, кімнат, часом і супроводом.

Список використаних джерел :

1. Бурса О.В. Лекційні матеріали з дисципліни «Менеджмент готельного і ресторанного господарства» для самостійного вивчення для студентів денної та заочної форми навчання галузь знань 1401 «Сфера обслуговування» напрям підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»/ Бурса О.В. — Львів : ЛІЕТ, 2014. — с.129
2. Сучасні вимоги до менеджменту готельного бізнесу. https://revolution.allbest.ru/management/00692581_0.html

Лебедєва О.А.

*старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Найголовніші галузі в будь-якій країні це соціальні, тому що тільки людина може вирішити, очолити і реалізувати інноваційну політику розвитку держави. Ті країни, які слідували цим принципом досягли чималих успіхів, як в економіці, так і в управлінні, але головним питанням в будь-які часи залишається здоров'я людини, як господаря цієї планети і керівника економічного інноваційного розвитку країни.

Глобальні зміни в суспільно-політичному й соціально-економічному житті України з усією очевидністю поставили на порядок денний питання про кардинальні зміни в питаннях організації та управління системою охорони здоров'я як важливої соціальної сфери держави.

Мінливе зовнішнє оточення системи охорони здоров'я підвищує попит на досвід і знання в галузі управління цією системою. Все більш зростає потреба в управлінні закладами охорони здоров'я з виходом поза їх межі, для того, щоб організації були здатні вчасно реагувати на появу нових технологій лікування, нових механізмів фінансових розрахунків, нових уподобань споживачів і зростання відповідальності медичних працівників та адміністраторів на якісно новому етапі розвитку системи охорони здоров'я.

Проблеми менеджменту в охороні здоров'я вивчали Т. Бахтєєва, О. Виноградов, Ю. Вороненко, Л. Жаліло, В. Загородній, В. Москаленко, І. Рожкова, І. Солоненко, М. Шутов [1, с.8].

На сьогоднішній день головною проблемою є підготовка, перепідготовка і кваліфікація управлінців в галузі охорони здоров'я. XXI століття вимагає вже не просто менеджерів або фахівців, він вимагає професійних управлінців, які будуть йти "в ногу" з прогресом і інноваційними технологіями, а в деяких випадках і випереджати їх.

В Україні гострою є потреба в підготовці управлінців нової генерації, компетентних фахівців, що здатні приймати ефективні рішення в нових суспільних умовах [2, с.2].

«Інвестиції в знання завжди приносять найбільший прибуток» говорив Бенджамін Франклін, тому державі необхідно розуміти і розширювати фінансову підтримку в питанні підвищення кваліфікації менеджерів у галузі охорони здоров'я, переймати досвід розвинених європейських країн, а також неухильно стежити за розвитком інноваційних технологій в управлінні медициною.

Освіта в спеціалізації "Управління в охороні здоров'я" на Україні має стандартний варіант: вищу освіту з повним вивченням, як основного фундаментального, галузевого матеріалу з невеликим поглибленням в елемент менеджменту, а також друга форма, котра передбачає спочатку

отримання базової освіти, а потім після дипломна освіта, тобто удосконалення себе в управлінні. Однак, дуже важко зрозуміти, яке краще, а головне ефективно, тому пострадянське формування менеджера передбачає всього лише 2 місяці для отримання знань з менеджменту в охороні здоров'я, але це дуже мало на сьогоднішній день.

Але зараз в період інноваційного розвитку в галузі охорони здоров'я для майбутніх керівників цієї галузі впровадили 18 місячну підготовку, це перший крок, але істотне зрушення в бік прогресу, такої важливої соціальної галузі, як охорона здоров'я.

З огляду на специфіку галузі, менеджерів охорони здоров'я краще готувати з управлінців, які мають базову вищу медичну освіту (так, як це роблять у США, Великій Британії, хоча є й інші приклади, приміром, у Німеччині на базі економічної і юридичної освіти). Втім, людині, яка знає специфіку лікувального процесу, легше управляти ним [3].

Отже система підготовки керівних кадрів для галузі охорони здоров'я має відповідати засадам соціальної політики; потребам ринку праці України; європейським вимогам. У зв'язку з цим виникає справедливе питання: керівник якого зразка потрібен галузі; фахівець (організатор); управлінець (менеджер); професійний менеджер? Розглянемо це питання більш детально.

Фахівець (організатор) має галузеву освіту, досвід школи організації, але не є управлінцем. Він професійно володіє інформацією про об'єкт управління (знає чим та (або) ким управляти), але не є професійним суб'єктом управління (не в повній мірі знає як управляти).

Управлінець (менеджер) має управлінську освіту, спеціальні знання, але не є фахівцем. Він є професійним суб'єктом управління (знає, як управляти), але не професійно володіє інформацією про об'єкт управління (не знає чим (або) ким управляти).

Професійний управлінець має галузеву і управлінську освіту, конвергентне бачення процесів. Він є професійним суб'єктом управління (знає як управляти) та професійно володіє інформацією про об'єкт управління (знає предмет, чим та (або) ким управляти).

Ключове послання полягає в тому, що професійний управлінець повинен досконало знати галузь (мати галузеву освіту) і вміти управляти (мати професійну управлінську освіту) [4].

Професійний управлінець, який він повинен бути? В першу чергу, це професіонал, він повинен знати своє ремесло, бути професіоналом у своїй галузі, знати фундаментальні знання і керуватися базовими спеціалізованими правилами. Це також професіонал, який має покликання до даної діяльності, який переживає за "справу" і стає лідером для своїх підлеглих, а це значить у нього завжди будуть послідовники і розвиток інноваційного менеджменту не зупиниться.

Категорія керівників-менеджерів повинна вибиратися на конкурсній основі, яка фундаментом має публічні і демократичні вибори. Принципами конкурсу повинні бути такі елементи: рівноправність, яка виключає дискримінацію за походженням; статтю, віросповіданням або політичними поглядами.

У зв'язку з цим вітчизняна система охорони здоров'я з потребує компетентних керівників-менеджерів, які відповідають попиту на сучасному ринку праці і мають бажання реалізувати свої вміння та знання, щоб бути корисним суспільству, для цього необхідно зробити три етапи:

1. Запровадити диференційовану систему підготовки керівних кадрів галузі охорони здоров'я. Для керівників вищої ланки передбачити обов'язкове здобуття кваліфікаційного рівня «магістр» на основі повної вищої освіти будь якого напрямку за спеціальністю «Державне управління в системі охорони здоров'я».

2. Забезпечити можливість отримання другої вищої освіти для керівників публічних закладів охорони здоров'я.

3. Передбачити ступеневу систему підготовки професійних менеджерів для роботи в закладах охорони здоров'я, які мають ступень бакалавра з менеджменту [4].

Список використаних джерел

1. Долот В.Д., Лещенко В.В. Поняття менеджменту та маркетингу в охороні здоров'я // Держава та регіони. - ISSN 1813-3401. Серія: Державне управління, 2014 р., №1 (45). С.8-13
2. Єржак Г.Я. Технологія управління закладом охорони здоров'я. [Текст]: дайджест –/Укладач: Г.Я. Єржак. – Дніпропетровськ: ДОНМБ, 2016.– с.23.
3. Валентин Парій: Галузі потрібні керівники нової формації / <http://likkasa.com.ua/?p=3682>
4. Карамішев Д.В., Федак М.Н. Механізми формування системи професійної підготовки керівних кадрів галузі охорони здоров'я України // Особливості реалізації державної кадрової політики в Україні. – Теорія та практика державного управління. Вип.3 (34) / <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-3/doc/4/01.pdf>

Лебедева О.А.

*старший викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Лужнова К.С.

*студентка 3-ого курсу
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

РОЛЬ СТАТИСТИКИ У СТРАТЕГІЧНОМУ ТА ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Важливість розвитку статистики з економічної сторони держави має велике значення у різних її напрямках, наприклад: для прогнозування динаміки та економічного зростання, аналізу різноманітних секторів промисловості, а також з метою інформаційної підтримки формування деяких механізмів й інструментів політики, спрямованих на просування економіки.

Вже давно зрозуміло, що без статистичних даних неможливо керувати складовими державного механізму, програмами соціально-економічного розвитку країни тощо. Завдяки статистичним прогнозам, графікам, показникам або даним можна виявити певні соціально-економічні явища або провести дослідження, завдяки яким ми можемо спрогнозувати ситуацію у подальшому. Також, шляхом статистичних даних є можливість визначення відношення суспільних явищ до інших, або зв'язок між ними.

Термін "статистика" походить від латинського слова "status" (статус), що в перекладі означає положення, стан явищ. Від кореня цього слова утворилось італійське слово "stato" (стато) - держава. В науковий ужиток слово "статистика" було введено німецьким вченим професором філософії і права Готфрідом Ахенвалем (1719-1772). Г.Ахенваль розглядав статистику як галузь державознавства [3].

Суспільство саме того не усвідомлюючи, постійно використовує статистичні дані у повсякденній практиці. Статистика за допомогою цифр показує фактичний стан досліджуваного суспільно-економічного явища на певному ступені його розвитку в визначених умовах місця і часу.

Працями таких вчених, як Г.Галілей, Ф.Бекон, Р.Декарт, І.Кеплер, Б.Спіноза, Г.Лейбніц, І.Ньютон, були збудовані основи сучасної статистичної науки [4].

На нашу думку, забезпечення доступності ключових статистичних даних для широкого загалу доступності та прозорості статистичної методології є необхідною умовою для формування громадянського суспільства та подальшої міжнародної інтеграції держави. Щодо саме ролі статистики у стратегічному та інноваційному розвитку, розглянемо кожний напрям окремо.

Стратегія потрібна для того щоб деталізовано керувати процесами, аналізувати перспективи на майбутнє, або робити висновки з вже отриманих відомостей. Тому, для того, щоб будь-яка галузь розвивалась потрібно мати чіткий алгоритм дій для досягнення більш точніших результатів. Або бути підкріпленими певними законодавчими актами.

Організація статистики в Україні згідно Конституції України визначається виключно законами. Виходячи з цього, державною службою статистики України була проведена велика робота з підготовки пакета законопроектів у сфері статистики. Верховною радою було прийнято такі закони: «Про Всеукраїнський перепис населення», «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (в частині встановлення відповідальності за порушення порядку подання та використання даних державних статистичних спостережень)»; «Про державну статистику», «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України у зв'язку із прийняттям Закону України «Про державну статистику» [1, с.142].

Завдяки реалізації основних програми розвитку державної статистики були створені головні засади національної статистичної методології: запроваджено базові елементи системи національних рахунків (СНР) і платіжного балансу, грошово-кредитної та банківської статистики, статистики цін, створено Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України, статистики зовнішньої торгівлі та зовнішньоекономічних інвестицій, розроблено основи державної системи класифікації та кодування техніко-економічної соціальної інформації тощо.

Тому без статистики не може повноцінно функціонувати жодна галузь, яка тим, чи іншим чином стосується соціально-економічних питань. Щоб мати вплив на економічну ситуацію в країні державному апарату необхідно провести аналіз, отримати статистичні данні. Тому що, статистика стосується майже усіх секторів економіки держави: валовий внутрішній продукт (ВВП) у фактичних цінах, ВВП у цінах попереднього року, зміна дефлятора ВВП, зміна обсягу ВВП, валовий національний дохід, категорії кінцевого використання ВВП за функціональними класифікаціями,

національні рахунки, доходи населення тощо. Нині перед національною статистикою постають все нові і нові завдання щодо подальшого вдосконалення системи показників, прийомів і методів збору, обробки, зберігання і аналізу статистичної інформації.

Основними напрямками розвитку статистики на найближчу перспективу є:

- координація статистичної діяльності;
- введення інновацій у проведенні аналітико-статистичної діяльності;
- удосконалення організаційної структури Державної служби статистики України;
- модернізація інформаційних та комунікаційних технологій;
- розвиток статистики в органах державної влади та координація дій у питаннях організації діяльності щодо збирання, обробки та аналізу статистичної інформації й адміністративних даних для подальшого їх використання;
- удосконалення системи збору та обробки інформації за допомогою переходу на такі форми отримання інформації, як реєстри, цени, переписи, тощо.

На нашу думку, статистика - необхідна умова ефективних управлінських рішень на державному та міжрегіональному рівнях. Реалізація поставлених органами державної статистики завдань дозволить забезпечити якісне і своєчасне виконання програми статистичних робіт та створити надійну основу для подальшого вдосконалення системи державної статистики.

Оскільки в умовах глобалізації світової економіки надзвичайно важливе значення має успішна інтеграція країни в міжнародне економічне співтовариство, то одним із основних пріоритетів на сьогодні є максимальна адаптація державної статистики до міжнародних стандартів [2, с.342].

Ми впевнені за майбутній розвиток статистики, як на мікро, так і на макрорівнях. Взаємозв'язок прогресуючих методів аналізу економічних даних і сучасне програмне забезпечення дасть зростання інноваційного та стратегічного розвитку застосування статистики, тому що тільки правдиві статистичні дані, а в подальшому грамотні інноваційні методи аналізу направлять державу на реалізацію вірних рішень для поліпшення, як соціальної, так і економічної сфери населення. Підняття рівня якості життя в країні і рівня людського розвитку можливе лише при сучасному і соціально-економічному, стратегічному підході рішень, завдяки повній статистичній інформації.

Список використаних джерел

1. Мармоза А. Т. Практикум з математичної статистики: навч. посіб. / А.Т. Мармоза. – К.: Кондор, 2009. – 264с.
2. Матковський С. О. Статистика: навч. посіб. / С.О. Матковський, Л.І. Гальків, О.С. Гринькевич, О.З. Сорочак. – Львів: «Новий Світ», 2009. – 460с.
3. Предмет і метод статистичної науки. Предмет статистики, її розділи. https://pidruchniki.com/1220111352994/statistika/predmet_metod_statistichnoyi_nauki
4. Поняття та історія розвитку статистики. <https://studopedia.info/2-41927.html>

Лісковецька Т.П.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки*

*Київського національного університету культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЇХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

За останні роки проблема конкурентоспроможності продукції в Україні стала однією з найбільш важливих. Від випуску конкурентоздатної продукції залежить ефективний та стабільний розвиток економіки. Цей показник характеризує не лише окремі підприємства, а й економіку країни загалом. Проблема підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції в умовах подальшого розвитку економіки є досить актуальною і пов'язана, насамперед, з розробкою системи управління конкурентоспроможністю. Завоювання й утримання конкурентних переваг – ключові фактори успіху підприємства в конкурентній боротьбі. Особливої гостроти ця проблема досягає в умовах посилення інтенсивності конкуренції на окремих ринках, де від виробників продукції потрібно постійно відслідковувати зміни попиту, вартості сировинних ресурсів, а питання рентабельності активів прямо залежить від ступеня використання новітніх підходів у сфері стратегічного маркетингу.

Проблема підвищення конкурентних можливостей підприємства складна і багатопланова. Вона вимагає систематичного підходу і здійснення значного комплексу організаційно-економічних, управлінських і технологічних заходів. Для розробки і формування ефективного організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства необхідно використовувати конкретні організаційні, економічні, технологічні заходи у їх взаємозв'язку і взаємозалежності. Насамперед, це – вибір конкурентних стратегій розвитку; досягнення управлінської злагодженості; система управління трудовою мотивацією; комплексний підхід до підвищення якості і конкурентоспроможності послуг, що надаються; системний підхід до диверсифікації та планування виробництва; системний економічний аналіз діяльності підприємства; інформаційне забезпечення системи управління [1]. Усі зазначені заходи мають бути спрямовані на вирішення проблеми підвищення конкурентних можливостей підприємства, посилити його позиції на ринку, досягти стійкого розвитку за рахунок створення і підтримки конкурентних переваг.

Досягнення конкурентоспроможного стану на ринку є основним завданням підприємства, оскільки це засвідчує зростання обсягу реалізації продукції, зменшення непродуктивних витрат та підвищення ефективності здійснених витрат, сформованість інтелектуально-кадрового потенціалу, високу інвестиційно-інноваційну активність та фінансову стійкість. Тому бути конкурентоспроможним для підприємства означає функціонувати на ринку, отримувати прибуток, виконувати фіскально-соціальні функції перед державою.

Забезпечення стійких конкурентних позицій вітчизняних промислових підприємств передбачає розробку шляхів підвищення ефективності виробництва за наявності розроблених стратегій функціонування в конкурентному середовищі. Розглядаючи підвищення конкурентоспроможності як довгостроковий процес, який здійснюється відповідно до обраної стратегії розвитку підприємства, можна виділити низку заходів, що забезпечують промисловим підприємствам досягнення конкурентних переваг, а саме: зниження собівартості продукції; підвищення її пріоритетності; зміна якості та технічних параметрів продукції; виявлення недоліків товарів конкурента; впровадження інновацій; виявлення переваг власних товарів порівняно із заміниками; використання цінових факторів підвищення конкуренції; вплив на споживача шляхом проведення реклами, надання кредиту; пошук нових сфер використання продукції тощо.

Список використаних джерел

1. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.

Лощина Л.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м.Суми, Україна*

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Переведення економіки на інноваційну модель розвитку безпосередньо пов'язане з налагодженням динамічного процесу управління інноваційним потенціалом. Такий процес полягає в забезпеченні взаємодії основних управлінських функцій: організації, плануванні, контролі, корегуванні та мотивуванні. Слід також зазначити, що інноваційний потенціал, як об'єкт управління, є цілісною системою зі складними зв'язками внутрішніх ресурсних елементів і наявністю зворотного впливу керованої системи на керуючу.

Активізація резервів зростання інноваційного потенціалу залежить, насамперед, від вдосконалення функцій управління ним, точніше, від якісної оцінки його поточного стану та прогнозних значень в залежності від напрямів трансформацій.

У науковій літературі значну увагу приділено фундаментальним науковим дослідженням щодо інноваційної привабливості підприємств, їх впровадженню, а також сучасним підходам до оцінки ефективності інвестицій, спрямованих на інновації і методи стимулювання інвестиційної діяльності. Найвідомішими у цих напрямках є праці В.Александрової, В.Гейця, Н.Краснокутської, О.Кузьміна та ін. [2, 3, 4]. Водночас варто зазначити, що проблема комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства потребує подальшого дослідження. Саме цим обумовлена актуальність обраної теми.

Складний і динамічний характер процесів введення новацій на підприємстві потребує комплексної оцінки його інноваційного потенціалу. Аналіз існуючих підходів до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства показав, що вони мають ті чи інші недоліки, які заважають їхньому використанню на практиці, а саме: різні підходи до вибору системи показників для оцінки

інноваційного потенціалу дають результати, які протирічать один одному; використання для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства таких методів як додавання або множення індивідуальних показників, що входять в систему, приводять до того, що отриманий показник не має економічного сенсу.

У зв'язку з цим, для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства слід застосовувати методи багатовимірної аналізу, які дозволяють за сукупністю індивідуальних показників отримати інтегральний показник.

Для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства необхідно використовувати метод відстаней [5]. При цьому умовою застосування даного методу є стандартизація значень економічних показників, які входять до матриці досліджень і розподіляються на дві групи: стимулятори і дестимулятори. До стимуляторів належать показники, зростання яких є бажаним, а до дестимуляторів – показники з протилежною властивістю.

Таким чином, розподіл показників на дві групи дає можливість сконструювати так званий еталонний показник, що характеризується максимальними значеннями показників – стимуляторів і мінімальними значеннями показників – дестимуляторів. Після визначення відстаней сіо між показником, що аналізується і еталонним показником визнається інтегральний показник y_i за формулою :

$$y_i = 1 - c_{io} / c_o, \text{ де } c = co(cep) + 2So; co(cep) = \sum c_{io} / n \quad (1)$$

n – кількість показників; S_o – відстань між n – ним показником системи та еталонним показником.

Значення інтегрального показника змінюється в інтервалі від нуля до одиниця. Чим ближче значення y_i до 1 тим вище інноваційний потенціал підприємства.

Таким чином, на нашу думку, для визначення інноваційного потенціалу підприємства, до системи показників за різними складовими слід віднести показники, представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Система показників для комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства

Показник	Позначення	Формула
Фінансова складова		
Доля внутрішніх витрат на НДДКР і придбання технологій в загальних витратах на виробництво	K1	$K1 = \frac{V_{нддкр} \boxtimes V_t}{V_{заг}}$
Наукоємність продукції, що виробляється	K2	$K2 = \frac{V_{нддкр}}{V_{пр}}$
Забезпеченість інтелектуальною власністю	K3	$K3 = \frac{V}{V_z}^{iv}$
Доля витрат на придбання нематеріальних активів в загальних витратах на дослідження та розробки	K4	$K4 = \frac{V}{V_{нддкр}}^{на}$
Доля витрат на підвищення кваліфікації кадрів в загальному обсязі витрат на дослідження та розробки	K5	$K5 = \frac{V}{V_{нддкр}}^{ок}$
Державні джерела фінансування НДДКР	K6	$K6 = \frac{VD}{V_{нддкр}}$
Кадрова складова		
Доля робітників, зайнятих дослідженнями та розробками в загальній кількості працюючих	K7	$K7 = \frac{Ч_{нддкр}}{Ч_{заг}}$
Забезпеченість кадрами найвищої кваліфікації	K8	$K8 = \frac{Ч}{Ч_{нддкр}}^{вк}$
Рівень заробітної плати науково-технічних робітників	K9	$K9 = \frac{ЗП}{ЗП_v}^{нтс}$

Показник	Позначення	Формула
Матеріально - технічна складова		
Техніко-технологічна база, призначена для НДДКР	K10	$K10 = \frac{O_{ндкр}}{O_{заг}}$
Прогресивність обладнання	K11	$K11 = \frac{O_{пр}}{O_{заг}}$
Модернізація обладнання	K12	$K12 = \frac{O}{O_{заг}}^м$
Коефіцієнт введення нової техніки	K13	$K13 = \frac{ОВФ}{ОВФ}^н$
Інформаційна складова		
Витрати на інформаційну діяльність	K14	$K14 = \frac{B}{B_{ндкр}}^{уд}$
Персонал, зайнятий інформаційною діяльністю	K15	$K15 = \frac{Ч}{Ч_{ндкр}}^{уд}$

Таким чином, запропонована методика комплексної оцінки на основі інтегрального показника є важливим інформаційним ресурсом у процесі управління інноваційним потенціалом підприємства. Впровадження даної методики вдосконалює процес управління інноваційним потенціалом та сприяє активізації резервів його подальшого зростання.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про Стратегію Сталого розвитку «Україна 2020»» №5/2015 від 12.01.2015 року. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. Александрова В. П., Скрипниченко М.І., Л.І. Федулова. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України / В.П. Александрова, М.І. Скрипниченко, Л.І. Федулова // Економіка та прогнозування – 2007 - № 2. – С. 9 - 26.
3. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент / Н. В.Краснокутська . Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2003. - 504 с.
4. Кузьмін О.Є., Князь С.В. Контролювання та регулювання економічного розвитку підприємства: проблеми, методологічні та прикладні аспекти/О.Є. Кузьмін, С.В.Князь : монографія. - Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. - 148 с.
5. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Пер. с пол./ В.Плюта. – Москва.: Статистика, 1980. – 152 с.

Лощина Л.В.

*кандидат економічних наук доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С Макаренка,
м.Суми, Україна*

Біла В.Г.

*магістр Сумського державного педагогічного університету імені А.С Макаренка
м.Суми, Україна*

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Науковцями за останнє сторіччя представлено багато шкіл та підходів щодо розвитку теорії менеджменту [1]. Внесок кожного підходу в теорію менеджменту може оцінюватись за різними критеріями. В сучасній літературі не існує загальноприйнятого критерію оцінювання рівня кожної школи чи підходу. В зв'язку із цим обґрунтування критерію має важливе значення для подальшого розвитку теорії менеджменту [2]. Кожна система має певну мету. Вона складається з двох підсистем: об'єкта та органа управління. Об'єкт має виробничий потенціал, який, достатній для досягнення мети організації. Але для його ефективного використання має бути подолана невизначеність

поведінки об'єкта, без ліквідації якої неможливе раціональне функціонування системи. Властивістю органа управління є наявність потенціалу щодо переробки інформації та розв'язання задач управління. Саме ця властивість призначена для ліквідації невизначеності функціонування об'єкта.

В зв'язку із цим такий критерій рівня теорії менеджменту, як ступінь ліквідації невизначеності, вважаємо найважливішим. Припустимо, деякий об'єкт для досягнення своєї мети має подолати певну невизначеність. Нехай ця невизначеність полягає у тому, що існує множина невідомих величин (змінних), без знаходження яких об'єкт не може рухатись в напрямі досягнення мети. Аналіз сучасної теорії менеджменту за цією ознакою дозволяє дійти висновку щодо обмежених можливостей теорії у напрямі ліквідації невизначеності об'єкта. Низький ступінь зменшення невизначеності поведінки об'єкта є ознакою кризи теорії.

Невідомі величини, що характеризують невизначеність певної частини об'єкта за певний період, згрупуємо у відповідні підмножини. Кожну з цих підмножин назвемо задачею управління. Розв'язання задачі дозволить знайти відповідні невідомі змінні з метою ліквідації невизначеності даної частини об'єкта. Таким чином, для опису невизначеності як кожної частини, так і всього об'єкта в цілому необхідно представити повну множину (перелік) задач управління організацією. Описуючи невизначеність об'єкта, слід зауважити, що кожна задача має відображати ознаки керованого процесу, виробничого підрозділу, де він протікає, фази управління та відповідного періоду.

Позначимо задачу управління Sk_{lpt} як сукупність невідомих величин щодо результатів протікання процесу k у виробничому підрозділі l відповідно до фази p процесу управління за період t .

Кожна задача управління S_{klpt} – одинична ланка управління, місце якої визначається конкретними координатами по кожній з осей. Осями координат є виробничий процес k , підрозділ організації l , фаза управління p та період часу t . Повна сукупність задач представляє чотирьохвимірний дискретний простір системи управління організацією, модель якого має вид [3]:

$S = \{k \in (1, 2, \dots, K); l \in (1, 2, \dots, L); p \in (1, 2, \dots, P); t \in (1, 2, \dots, T)\}$, де k, l, p, t – осі координат простору управління;

K, L, P, T – найбільші значення координат за відповідними осями.

Декомпозиція системи управління за чотирма ознаками дала можливість виявити множину задач системи управління організацією, кількість яких дорівнює $M(S) = K \times L \times P \times T$. Кожній задачі властива своя невизначеність. Її подолання потребує формування із універсальної множини невідомих змінних підмножин для кожної задачі.

Вирішення вищезазначених проблем, дозволить розрахувати значення невідомих змінних, а отже, використання їх на практиці веде до мінімізації невизначеності об'єкта, що суттєво вплине на якість управлінських рішень стосовно досягнення стратегічних цілей розвитку організації.

Список використаних джерел

1. Laurie J. Mullins. Management and Organisational Behaviour. - London: Pitman Publishing, 2016. – 680 p.
2. Безус П.І. Фактори впливу на формування та реалізацію інноваційної стратегії підприємства / П.І. Безус, А.М. Безус // Науковий вісник. Серія «Економіка». Вип. 1, 2014. - К.: ВПЦ АМУ, 2014. – С. 61-69.
3. Клименюк Н.Н. Доказательный менеджмент: введение в теорию [Текст]: монография / Н.Н. Клименюк, А.Н. Безус - К.: АМУ, 2015.- 272с.

Лощина Л.В.

кандидат економічних наук доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,

м.Суми, Україна

Волошко Е.

студентка гр. 525 Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,

м.Суми, Україна,

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАДУ ПІДПРИЄМСТВА

Трактування категорій «інноваційний потенціал», «інноваційне сприйняття», «науковий потенціал» в економічній літературі, на нашу думку, є неповним і суперечливим. Така неоднозначність стосується і категорії «інновація». Австрійський економіст Й.Шумпетер вперше ввів в науковий обіг цей термін і розглянув питання нових комбінацій чинників виробництва, нових продуктів, нових технологій, нових ринків, нових видів сировини. Згідно його теорії інновація є головним джерелом прибутку: «прибуток, по суті, є результатом виконання нових

комбінацій», «без розвитку немає прибутку, без прибутку немає розвитку» [1]. Враховуючи такий підхід, слід погодитися з визначенням категорії «інновація» під якою слід розуміти «запровадження в економічний обіг результатів інтелектуальної діяльності, які включають нові наукові знання з метою задоволення суспільних потреб та (або) отримання прибутку» [5].

Дійти згоди стосовно терміну «інноваційний потенціал» вченим-економістам теж не вдається. Як наслідок, відсутній єдиний методологічний підхід до аналізу цієї категорії та її структури. Недосконалість розробок у цій сфері полягає у відсутності загально визначених критеріїв і системності оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. В економічній літературі немає єдиного визначення поняття «інноваційний потенціал». Поняття «інноваційний потенціал підприємства» (ІПП) в літературі характеризується численними підходами і трактуваннями.

На думку деяких фахівців, інноваційний потенціал - це сукупність кадрових, матеріально-технічних, інформаційних і фінансових ресурсів, які обслуговуються відповідною інфраструктурою метою реалізації нововведень. Наприклад, Іванцов П.І. доводить, що інноваційний потенціал являє собою стратегію поведінки господарюючого суб'єкта по відношенню до процесу інновацій [7].

Разом з цим, деякі економісти вважають, що інноваційний потенціал - це характеристика потоку нововведень, ефективності корпоративних НДДКР, швидкості доведення новацій до ринку, рівня технологічного лідерства, що обумовлює «синергетику» інноваційної діяльності різних структурних підрозділів [8].

Підсумовуючи, слід зазначити, що ряд економістів акцентують увагу на ресурсному забезпеченні інноваційних проектів, фінансово-економічних і організаційно - технічних аспектах діяльності фірми, інші - звертають увагу на корпоративний дух, політику підприємства стосовно нововведень. Але переважна більшість авторів виділяє процес реалізації інноваційних ініціатив і виходу новацій на ринок як найважливішу рису інноваційного потенціалу на відміну, наприклад, від науково - технічного. Цим підкреслюється, що високий рівень інноваційного потенціалу є засобом досягнення прибутку використовуючи інтенсивні методи господарювання.

Таким чином, на нашу думку, слід погодитися з таким визначенням: «Інноваційний потенціал - це характеристика підприємства, яка відображає забезпеченість підприємства науковими кадрами і висококваліфікованими спеціалістами, сприйняття інновацій зовні і можливість реалізації нововведень у виробництві або організаційній структурі, ринковий потенціал, що влаштовує власника виробництва» [3,4].

Зазначимо, що під інноваційним потенціалом підприємства також розуміється сукупність процесів, пов'язаних із здійсненням інноваційної діяльності в поточному й стратегічному періодах, які вимагають залучення як традиційних, так і інноваційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й.Шумпетер. - Москва: Прогресс, 2002.
2. Богма О.С. Сутність інноваційного потенціалу підприємства / Богма О.С. / Вісник Запорізького національного університету. - 2011. - №1(9). - С. 12 - 15.
3. Зубко Т.Л. Зміст поняття і методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Т.Л. Зубко, В.Г. Андреева / Економіка. Менеджмент. Бізнес: ДУТ, Київ-2016 - №1. - С.
4. Шкарлет С.М. Системно-універсальна діяльність підприємств: технологія формування інноваційного потенціалу [Текст]: монографія / Шкарлет С. М., Ладонько Л. С.; Черніг. нац. технол. ун-т. - Чернігів; Херсон: Вишемирський В. С., 2015. - 145 с.
5. Шамина Л.К. Инновационный потенциал предприятия // Л.К. Шамина / Инновации, 2007. - №9 (107). - С. 58-60.
6. М. В. Волынкина. Правовая сущность термина «Инновация» // Волынкина М.В./ Инновации, № 1, 2006. - С.12- 18.
7. Иванцов П. И.. Инновационная деятельность в агробизнесе: теория и практика: учеб. Пособие//.П.И. Иванцов / Минск.:Акад. упр. при Президенте Республики Беларусь, 2006. -250 с.
8. Инновационная экономика: 2-е изд., испр. и доп. М.- Наука, 2004. - 360 с.

Лощина Л.В.,
кандидат економічних наук доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,
м.Суми, Україна
Мельникова М.,
магістрант Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м.Суми, Україна,

СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Динамічне та ефективне функціонування підприємства залежить від дієвого управління процесами з використанням інноваційних технологій. Однією з таких технологій управління є бюджетування, що відповідає сучасним тенденціям та дозволяє підприємству забезпечити обґрунтоване планування діяльності, передбачення та запобігання кризовим ситуаціям.

Загалом, система бюджетування представляє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, що взаємодіють як єдине ціле, забезпечують розробку, організацію та реалізацію бюджетного процесу за визначеним та зрозумілим порядком, який описується за допомогою певних регламентів.

Науковці, що досліджують управління на основах бюджетування, у своїх роботах надають узагальнений опис дій щодо розробки та впровадження системи бюджетування на підприємстві. Виняток становить думка Хруцького В.Є., згідно якої елементами організації системи бюджетування виступають: фінансова структура, регламент бюджетування, фінансового планування, розподіл функцій і відповідальності між рівнями, графік документообігу [1, с.205]. Недоліком слід вважати той факт, що автор не надає послідовності реалізації етапів бюджетування, перелік яких теж не повний.

Враховуючи вищезазначене, пропонується наступний склад та послідовність етапів розробки і впровадження системи бюджетування:

1. Визначення кола осіб, що входять до бюджетного комітету та займаються розробкою та впровадженням системи бюджетування на підприємстві.
2. Розроблення фінансової структури підприємства, визначення центрів фінансової відповідальності, її гармонізація з організаційною структурою.
3. Формування інформаційної бази впровадження системи бюджетування на підприємстві, адаптація управлінського обліку для цілей бюджетування.
4. Проведення ґрунтовного аналізу усіх напрямів діяльності підприємства, рівня використання ресурсів, його фінансового становища, напрямів розвитку ресурсного потенціалу підприємства, мінімізації зовнішніх та внутрішніх загроз як передумова розробки бюджетів на наступний період.
5. Визначення методології бюджетування та підходу до складання бюджетів.
6. Обґрунтування планових параметрів діяльності підприємства на основі формулювання стратегічних цілей, визначення стратегічної карти, ключових показників ефективності для кожного центру фінансової відповідальності, розробка системи бюджетів.
7. Розроблення регламентів бюджетування, системи координації бюджетного процесу.
8. Моніторинг та діагностика рівня виконання бюджетів, розробка заходів по оперативному усуненню відхилень від запланованих параметрів.
9. Обґрунтування системи стимулювання виконання бюджетів усіма підрозділами підприємства.
10. Ознайомлення виконавців з плановими завданнями та системою стимулювання виконання бюджетів.

Економічна ефективність впровадження системи бюджетування проявляється у виборі оптимальної фінансової стратегії при ефективному використанні обмежених ресурсів, у зниженні фінансового ризику через збалансування доходів та витрат, а також у поліпшенні показників, що характеризують фінансовий стан суб'єкта господарювання [2, с.176]. Відтак, необхідним є визначення цілей та завдань системи бюджетування:

- ефективного забезпечення фінансування діяльності підприємства;
- підвищення фінансової стійкості та покращення фінансового стану підприємства;
- підвищення ефективності використання наявних у розпорядженні підприємства та центрів фінансової відповідальності ресурсів;
- прогнозування, аналіз та оцінка різних сценаріїв зміни фінансового стану підприємства, його структурних підрозділів та видів діяльності для оперативного прийняття відповідних управлінських рішень;

- визначення напрямків інвестиційної політики підприємства;
- вдосконалення стимулювання керівників та працівників структурних підрозділів підприємства для підвищення ефективності здійснюваних ними видів діяльності, посилення відповідальності за пов'язані з цим доходи та витрати, за загальні кінцеві фінансові результати.

Список використаних джерел

1. Хруцкий, В. Е. Внутрифирменное бюджетирование. : Настольная книга по постановке финансового планирования / В. Е. Хруцкий, В. В. Гамаюнов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 464 с.
2. Лігузова В.О. Впровадження бюджетування в систему управління інноваційними процесами на підприємстві: дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Віталія Олександрівна Лігузова; [наук. Керівник А.П. Кущик]; ДВНЗ «Запорізький нац. ун-т.» – Запоріжжя, 2015 – 230 с.

Лощина Л.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,
м.Суми, Україна*

Хайлук О.С.

*магістрант Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м.Суми, Україна*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Сучасному етапу розвитку підприємств (організацій) притаманні швидкі зміни у всіх сферах функціонування. Суспільство стає більш вимогливішим до обслуговування, створення нових продуктів (товарів, послуг), які б могли задовольнити його потреби.

В таких обставинах підприємствам все дедалі складніше довгостроково утримувати увагу клієнтів – споживач може перейти до іншого підприємства-дистриб'ютора у разі незадоволення якістю продукції. Важливу роль тут відіграє ціна продукції – якщо підприємства, зазвичай, мають на меті надавати свої послуги (продавати товари) по найвищій ціні, то споживач прагне заплатити за ту ж якість мінімальну ціну. В даному випадку конкуренція – це саме той фактор, який встановлює рівновагу між цими двома прагненнями.

Зовсім інша ситуація складається, якщо організація розвивається на засадах впровадження і реалізації інноваційних проектів. Такий розвиток, потребує постійних капіталовкладень, часу, пошуку креативних людей – однак і віддача від такої діяльності є значно більшою.

По-перше, це вищі ціни на продукцію, оскільки, як правило, коли щось виходить на ринок вперше (і не важливо, що це – послуга чи товар, продукція), ціна на такий продукт встановлюється з набагато більшою націнкою, ніж на продукти (послуги), що вже давно продаються (надаються) на ринку. Споживачі готові переплачувати за продукти, що є унікальними, яких ще у нікого немає, або випуск яких здійснюється у обмеженій кількості. Це надає їм право відчувати себе обраними, такими що спроможні купувати продукт, який тільки-но вийшов на ринок. І за це вони готові платити набагато більшу ціну.

По-друге, це створення іміджу підприємства – як інноватора. Сьогодні з'явилася тенденція купувати певний продукт саме у певного визначеного виробника – і головну роль тут відіграє саме імідж підприємства, його бренд, відгуки інших споживачів.

По-третє, підприємство створює не тільки новий продукт, але й нову технологію, що дозволяє знизити витрати виробництва. В цьому контексті варто згадати саме поняття інноваційного проекту - це проект, рішення завдань якого спрямоване або на створення нововведення (нової технологія і методу, нового продукту і послуги), або на освоєння нової технології або нового методу (нового способу або нової можливості дій), нової системи або структури. І стратегічний розвиток має вміст у вигляді інноваційного розвитку організації на основі створеного або освоєного нововведення [1, с. 388].

Таким чином, варто пам'ятати, що якщо в якості джерела розвитку організації виступає інноваційний продукт (нова технологія, новий продукт, нова послуга і взагалі якесь нововведення), і це нововведення треба створити або освоїти його і тим самим підвищити свій потенціал і отримати конкурентну перевагу, то це і буде інноваційним проектом.

Звідси випливає необхідність дотримання підприємствами інноваційного розвитку у своїй діяльності. Виходячи із сучасних умов господарювання і динамічності зміни вподобань споживачів, реалізація інноваційних проектів, навіть, з позиції тих трьох ключових переваг, що перераховані

вище, є актуальною. Розвиваючись на основі інновацій, підприємство може знайти свою нішу на ринку, закріпитися на лідерських позиціях. В той же час. варто зважати на те, що ефективність інноваційного (в деяких випадках доречно називати науково-технічного) розвитку підприємства визначається виходячи зі співвідношення отриманого ефекту від впровадження такого проекту (тобто отриманого прибутку) до витрат на розробку та реалізацію такого проекту. Це означає, що, в більшості випадків, інноваційний розвиток підприємства має ґрунтуватися на ще нереалізованих, майбутніх бажаннях споживачів. Реалізація інноваційних проектів може задовольняти навіть, так звані, абсолютні (максимальні) потреби, які відповідають останнім досягненням науки і техніки і які будуть задоволені в перспективі. Вони є орієнтиром економічного розвитку – це саме те, до чого має прямувати підприємство за інноваційного розвитку. Проте, йти шляхом втілення інновацій на практиці доволі складно, оскільки, перш за все, для цього потрібні люди, які мислять неординарно, креативно, прораховуючи майбутні тенденції ринків, бажаючи щось змінити у житті, винайти щось нове.

Список використаних джерел

1. Баранчєєв В.П. Управление инновациями: учебник для бакалавров/ В.П. Баранчєєв, Н.П. Масленникова, В.М. Мишин. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрайт, 2012. – 711 с.

Марченко О.А.

доктор економічних наук

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Курган П.О.

студентка магістратури кафедри економіки, управління

та адміністрування Мелітопольського державного педагогічного

університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Впровадження інноваційних, зокрема нових інформаційних технологій у діяльність туристичних підприємств – це необхідна передумова не тільки їх розвитку та створення нових місць туристичного призначення, але й нормального існування та реалізації туристичного продукту. Туристичний продукт розробляється, пропонується, замовляється, продається у т.ч. у вигляді інформації, тобто купуються права на туристичні послуги. При цьому важливим є об'єктивність інформації, легкість доступу і оперативність її отримання, повнота, наочність, можливість інтерактивного оформлення замовлень і оплати послуг.

Сучасні інформаційні мережі та системи дозволяють ефективно реалізовувати такі функціональні напрями діяльності галузі туризму та гостинності: довідкова діяльність; реклама туристичних можливостей; маркетинг послуг і турпродукту; замовлення і продаж турпродукту і послуг; моніторинг, аналіз та планування туристичної діяльності; розробка турпродукту; автоматизація роботи суб'єктів туристичної діяльності.[1, с.38]

В Україні впровадження нових інформаційних технологій значно відстає від рівня розвинутих країн світу (а саме ці країни є найбільшими замовниками туристських послуг), а також від рівня країн Східної Європи, Азії.

На провідному українському пошуковому сервері UAportal.com є більш ніж 600 посилань на сервери і сайти, пов'язані з туризмом. Це непогані кількісні показники, але якість та ефективність сайтів дуже низькі. Реально працює з них приблизно 30%. Функції замовлення (і то не повні) реалізовані не більше, ніж у 60% сайтів. Довідкові сервери та сайти працюють надто повільно, інформація, що представлена на них, недостатньо повна і актуалізована. На міжнародних пошукових серверах Yahoo та Google представлено біля 40 сайтів. Тобто іноземні замовники українські, і в тому числі київські, туристські ресурси практично „не бачать”. У суб'єктів туристичної діяльності практично відсутні бази даних, доступні з зовнішніх мереж для їх замовлення. Також в Україні немає жодної представницької організації для підключення до глобальних дистриб'юторних мереж.[2, с.17]

Таким чином, ґрунтуючись на наведеній вище інформації, можна визначити наступні основні проблеми розвитку інноваційних технологій в туристичних підприємствах а,отже, і шляхи їх вирішення:

інформаційна інфраструктура. Охоплює канали зв'язку (з глобальними інформаційними мережами, в першу чергу з мережею Інтернет; телефонного, мобільного телефонного, відео

телефонного; кабельного і супутникового телебачення), комунікаційне обладнання (маршрутизатори, комутатори, концентратори), корпоративні та локальні інформаційні мережі, сервери мереж і баз даних;

бази даних туристичного профілю. Охоплюють інформацію про організації, що надають туристичні послуги і дані по всіх видах туристичних послуг – туристичні тури; індивідуальні і колективні туристичні послуги; історичні і культурні об'єкти та можливості їх відвідування; готелі, пансіонати і санаторії та можливості їх замовлення; відпочинок і розваги та можливості їх здійснення; транспортні об'єкти та можливість замовлення квитків і транспортних засобів; соціально-економічні, демографічні, поселенські, кліматичні відомості тощо;

сайти і портали туристичного профілю в мережі Інтернет. Забезпечують пошук і доступ до різнопланової інформації про туристичні об'єкти та послуги з можливостями вибору і замовлення потрібних послуг;

електронний маркетинг. Забезпечує пошук, замовлення (бронювання), оформлення і оплати туристських послуг з використанням засобів глобальних дистриб'юторних систем, мережі Інтернет, електронної пошти та інших мереж загального користування;

рекламна діяльність. Охоплює інформаційну діяльність, пов'язану з розповсюдженням серед замовників (і потенційних замовників) туристичних послуг достатньої і об'єктивної інформації у вигляді, який сприяє залученню до замовлення цих послуг;

автоматизація діяльності туристичних організацій. Забезпечує автоматизовану розробку і планування маршрутів та турів із забезпеченням відповідних послуг, бухгалтерський облік і фінансові розрахунки, менеджмент, планування маркетингової діяльності, обробку статистичних даних. Автоматизація управління діяльності сфери туризму. Забезпечує програмно-інформаційну підтримку обліку, контролю, аналізу і планування діяльності. [2, с.27]

Інноваційні технології в туристичних підприємствах доцільно впроваджувати і розвивати на двох рівнях за узгодженими між собою планами: на державному та регіональному (галузевому, муніципальному) рівні; на рівні підприємств і організацій туристичного бізнесу. [3, с.218]

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок про необхідність реалізації довгострокової програми впровадження інноваційних технологій, як невід'ємної частини програми розвитку туристичної галузі на регіональному рівні та в Україні в цілому. В програмному плані заходи можна об'єднати у три групи: розвиток інформаційної інфраструктури (організація зовнішніх каналів зв'язку, представницької діяльності, підключення до глобальних дистриб'юторних мереж, туристичних і довідникових серверів та порталів); впровадження автоматизованих інформаційно-аналітичних систем і технологій (автоматизація моніторингу, аналізу і планування туристичної діяльності, організація мережних баз даних і довідникових систем електронного маркетингу і бронювання послуг; автоматизованих систем управління); інформаційно-рекламна діяльність (у глобальних інформаційних мережах, на міжнародних серверах і порталах).

Список використаних джерел

1. Застосування інформаційних інновацій у туризмі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NNM_2015/Economics/6_183991.doc.html
2. Марченко О.А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі: монографія. – Херсон: Айлант, 2014. – 344с.
3. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу / Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. – №1 (7). – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/statti_ukr/myhajlichenko3.htm

Марченко О.А.

доктор економічних наук,

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

Неліпа К.Г.

викладач-стажист кафедри економіки, управління та адміністрування

*Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ БРЕНДИНГУ У ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Основним завданням брендингу туристичної організації є формування і подальший розвиток у споживача позитивних асоціацій, пов'язаних з її торговою маркою. Бренд – це зобов'язання організації-продавця надати споживачеві туристичний продукт або послугу, що відповідають визначеному набору властивостей і переваг.

Використання відомого бренду забезпечує туристичній організації низку конкурентних переваг: зменшення витрат на маркетинг завдяки популярності бренду і лояльності покупців; здобуття певної міри впливу на організації-продавців, оскільки покупці чекають від них на туристичні послуги під конкретними брендами; встановлення більш високих цін у порівнянні з конкурентами, завдяки тому що бренд сприймається як показник високої якості; спрощення здійснення стратегії розширення бренду через високу довіру споживачів; певний захист в умовах жорсткої цінової конкуренції; зміцнення корпоративного іміджу, спрощення просування на ринок нових туристичних продуктів і послуг та забезпечення лояльності до них споживачів і посередників.

У разі, якщо організація приймає рішення про створення власної торгової марки, перед маркетологами стоїть завдання вибору з альтернативного переліку назв найбільш придатного імені.

Методологічні засади використання відомих брендів у туристичній галузі забезпечують низку регіональних конкурентних переваг. Мова йде про зменшення витрат на маркетинг, здобуття впливу на організації-продавці, встановлення більш високих цін та захист від цінової конкуренції, зростання корпоративного іміджу та спрощення здійснення розширення галузі у регіоні. Згідно міжнародних даних, лише 10% споживачів не звертають увагу на бренди та торгові марки, рекламу. Однак в Україні та її регіонах на вказані засоби виділяється мало коштів і на державному, і на приватному рівнях. Реклама про неповторність більшості регіонів України є практично відсутньою [1, с. 134].

Наприклад, в Україні, відповідно до законодавства особа, що незаконно використовує чужий товарний знак, зобов'язана припинити це, відшкодувати завдані збитки і навіть може бути притягнена до кримінальної відповідальності. Створення власної торговельної марки – це складний процес, що потребує багато часу і зусиль, а також величезних фінансових вкладень. Тому в індустрії туризму, де переважають відносно невеликі компанії, дуже часто туристичні організації для просування послуг на ринку використовують наявні відомі бренди.

Приєднання до торгової марки інших організацій у більшості випадків відбувається шляхом висновку стандартного франчайзингового договору;

підписання контракту на управління; комбінації франчайзингу та контракту на управління; угодою про придбання патенту (ліцензії) на використання торгової марки; укладанням стратегічних маркетингових альянсів. У рамках цих основних програм є ще близько 80 підпрограм, що визначають різноманітні моделі управління в організаціях і просування послуг на ринок [2, с. 47]. Кожна програма передбачає різні можливості використання торгової марки та отримання маркетингової і рекламної підтримки.

При купівлі торгової марки організація має визначитися щодо певних ключових питань, а саме: а) ціна покупки. Вартість договору суттєво залежить від кількості надаваних послуг і передбачуваного прибутку (у більшості випадків вартість франшизи або членства в готельній мережі для середнього готелю становить від 6 до 8% її доходу); б) вибір компанії з брендом. Кожна торгова марка – це ринкова спеціалізація, сегментування туристичного потоку, вибір моделі менеджменту.

Правильно обрана позиція допомагає туристичній організації визначити базові риси її іміджу для створення асоціації у партнерів і споживачів. Однак формування позитивного іміджу є непростим завданням для організації, оскільки на сучасному етапі для українського туристичного ринку характерна відсутність достовірної офіційної статистики та інформації про діяльність основних компаній на ринку. [2, с. 74]

Після вибору назви для торгової марки організація виробляє стратегію брендингу тобто:

розширення товарної лінії;

розширення меж торговельної марки – поширення назви марки на нові товари іншої категорії;

мультимарки – різні назви марок для товарів однієї категорії з метою виділення різних властивостей продукту або з урахуванням специфічної мотивації покупців;

введення нових торговельних марок для нових категорій товарів. Ця стратегія вимагає від організації досить великих фінансових вкладень на розкрутку нового бренду і тому застосовується тільки, якщо продукція не зовсім відповідає наявній торговій марці;

комбіновані торгові марки – марки, складені з двох або більше широко відомих марочних назв.

Кожна з цих стратегій має свої переваги і недоліки, проте зараз переважна більшість нових туристичних продуктів або послуг з'являється в результаті просування стратегії розширення товарної лінії. Аналіз різних типів марочних стратегій дає підстави для висновку, що реалізація стратегії розширення товарної лінії рятує туристичну організацію від багатьох ризиків [3, с. 274].

На сьогодні багато туристичних організацій зіткнулися з тим, що споживачі стали більш чутливими до цін, тому на зміну стійкої переваги продукції певного бренду приходять вибір

продуктів або послуг різноманітних визнаних торгових марок залежно від того, на яку з них в даний момент діють знижки. Крім того, організації-конкуренти намагаються у своїй продукції і послугах відтворити якості кращих марочних продуктів, що призводить до великої схожості продуктів, пропонувані під різними торговими марками. Це вимагає від організацій галузі туризму формування не просто бренду організацій, а конкурентоспроможного бренду, інноваційними підходами та втіленням новітніх заходів організації та розвитку що відображає цінність, культуру та індивідуальність туристичних послуг тієї чи іншої компанії, регіону, країни.

Список використаних джерел:

1. Застосування інформаційних інновацій у туризмі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NNM_2015/Economics/6_183991.doc.html
2. Марченко О.А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі: монографія. – Херсон: Айлант, 2014. – 344с.
3. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу / Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. – №1 (7). – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/statti_ukr/myhajlichenko3.html

Марченко О.А.

доктор економічних наук

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Овечко С.В.

студентка спеціальності "Економіка"

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ У ТУРИЗМІ

Сталий та всебічний розвиток регіонів безпосередньо пов'язаний з підвищенням їхньої економічної активності, яка потребує відповідного ресурсного забезпечення.

Об'єктивно сьогодні держава не має реальної можливості задоволення усіх наявних потреб рекреаційно-туристичного комплексу за рахунок бюджетних коштів. Тому виникає потреба пошуку інших механізмів залучення фінансових потоків, головні з-поміж яких – інвестування, кредитування, створення відповідних фондів тощо.

При здійсненні інвестицій у туристичну діяльність слід звернути увагу, що туризм, по суті, – явище сезонне, тому повна залежність регіону від одного сектора індустрії небажана. Тим більше що попит на туризм і подорожі значною мірою залежить від доходів і смаків туристів. Окрім того, розвиток туризму породжує певні соціальні і додаткові витрати на підтримку навколишнього середовища. Досить бурхливий розвиток туризму і повна залежність від нього ставить таку дилему: якщо припинити подальший розвиток, це загрожує економічним спадом; якщо не обмежувати туризм у подальшому розвитку, то природні і культурні ресурси країни збідніють і знеціняться [2, с. 78].

Отже, до переваг від інвестицій у туристичну індустрію можна віднести: збільшення готівкового потоку в регіон, у тому числі надходження іноземної валюти; ріст валового національного продукту (ВВП); створення нових робочих місць; реформування структури відпочинку, яка може бути виконана як туристами, так і місцевими жителями; залучення капіталу, у тому числі й іноземного; збільшення податкових надходжень приймаючого регіону. Недоліки розвитку туризму проявляються в тому, що він впливає на ріст цін на місцеві товари та послуги, на земельні й інші природні ресурси і нерухомість; сприяє відтоку грошей за кордон при туристичному імпорті; викликає екологічні та соціальні проблеми; може нанести збитки розвитку інших галузей і т. д.

У сучасних умовах господарювання економічна політика в Україні практично не передбачає цільових інвестицій у розвиток туристичної галузі. Більш розповсюдженою формою інвестицій є її підтримка на місцевому або регіональному рівнях за рахунок місцевих бюджетів або спеціального податку та за рахунок зацікавлених фірм. Ряд інтелектуальних інвестиційних програм фінансується різними закордонними фондами та банками: Європейським банком реконструкції та розвитку, фондом підтримки малого та середнього підприємництва, деякими добродійними фондами [1, с. 157].

Іноземні інвестиції в прямій та портфельній формах є активними, зростаючими за обсягами процесами. Розвиток інформаційних технологій створює передумови для подальшого

розширення інтеграційних процесів у світовій економіці. Особливого значення, зокрема для України, набуває питання придбання іноземними інвесторами корпоративних прав, отримання можливості впливу на діяльність підприємств. Ці процеси є неоднозначними з точки зору інтересів національної економіки та підприємств-резидентів, потребують їх адекватного врахування в інвестиційному управлінні.

Прихід іноземного інвестора – це одночасно й шанси, й загрози для кола підприємств – «зацікавлених осіб». Для кожного представника останніх зазначені плюси та мінуси будуть мати різні виміри. Якщо обходитися без персоналізації, то в цілому для економіки-реципієнта можна назвати такі позитивні можливості (шанси): зростання інвестиційних ресурсів, що є важливим фактором зростання ділової активності (безпосередній позитивний поштовх можуть, зокрема, отримати окремі представники з групи «зацікавлених осіб»); привнесення в економіку позитивного досвіду менеджменту, зокрема в області маркетингового управління; сприяння поширенню ефективних корпоративних правил, форм взаємодії інвесторів у рамках корпоративних підприємств; отримання переваг споживачами продукції (за рахунок можливого підвищення якості продукції, сервісу та інших факторів); підтримка системи торгівлі цінними паперами, фондового ринку країни.

Щодо загроз, пов'язаних з приходом іноземного інвестора, придбання ним корпоративних прав, то їх у цілому можна визначити таким чином: загроза приходу недобросовісного інвестора, тобто такого, який реально не буде розвивати підприємство; загроза зміни конфігурації взаємовідносин з іншими підприємствами (заміна постачальників, у тому числі можлива заміна постачальників-резидентів на нерезидентів, заміна сервісних фірм тощо); загроза зміни умов конкуренції на ринку, зокрема зменшення рівня конкурентності; загроза формування стратегічної залежності національної економіки від впливових іноземних фірм.

Регулювання зазначених питань значною мірою виходить за межі можливостей підприємств-резидентів. Їх можливості – моніторинг, прогнозування, удосконалення власних стратегій. Туристична галузь діє у відриві від природного середовища, тим самим гальмує її перетворення в ефективну галузь економіки. Якщо кожен санаторій, який використовує у своїй діяльності земельну ділянку, природні ресурси, буде спроможний захистити природне середовище, саме тоді відбудеться перетворення туристичної сфери в один з пріоритетних напрямів регіонального розвитку.

Таким чином, можна визначити загальні причини, що перешкоджають залученню іноземних інвестицій, головні з яких: відсутність якісної інформації про туристичні регіони; нерозвиненість загальної інфраструктури, особливо в рекреаційних територіях; корумпованість фіскальних та регуляторних органів; відсутність стабільної політичної та економічної ситуації; низький рівень законодавчого та інституційного забезпечення інвестиційної діяльності; втручання місцевих органів влади та організацій контролю в туристичний бізнес.

Ефективним способом залучення зовнішніх інвестицій у розвиток туристично-рекреаційної сфери могли б бути й кошти від продажу цінних паперів, фінансові позики, іпотека, лізинг тощо. Отже, виникає необхідність формування робочих груп на галузевому та регіональному рівнях управління для скоординованої діяльності по спільному рішенню проблем як законодавчого, так і загальнонаціонального характеру. При чітко побудованій системі вдосконалення структури загального туризму України вдасться уникнути багатьох вищеперелічених проблем і вивести вітчизняну туристичну галузь на рівень світових стандартів.

Список використаних джерел

1. Захарчук С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі / С. Захарчук // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 1(3).
2. Кулінська А. Особливості фінансового механізму державного управління суб'єктами невиробничої сфери (на прикладі туристичної галузі України) / А. Кулінська // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 18/19. – С. 468–476.

Марченко О.А.

*доктор економічних наук,
доцент кафедри економіки, управління та адміністрування*

Сальнікова М.В.

*студентка магістратури кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Важлива роль в управлінні регіональним розвитком туризму належить функціонуючим у сфері туристичного підприємництва різним формам інтеграції за участю органів місцевого самоврядування, об'єднанням туристичних фірм зі своїм туристичним продуктом, автоперевізниками, страховими компаніями, банками, готельними комплексами, екскурсійними агентствами й іншими підприємствами з горизонтальними й вертикальними взаємозв'язками.

Під інтеграцією розуміється встановлення таких взаємовідносин між підприємствами, які забезпечують довгострокове зближення генеральних цілей підприємств, що інтегруються, й надають підприємствам такі переваги: зниження рівня невизначеності у постачанні та збуті, обмеження конкуренції, спрощення впровадження технологічних новацій, зниження видатків. В основі інтеграції лежить принцип об'єднання власності, ресурсів, сфер діяльності. Організаційні форми інтеграції різноманітні і залежать від національної та регіональної специфіки. Але попри велику різноманітність форм об'єднань, головними розбіжностями є відносини власності та виробнича й контрактна кооперація.

Організаційними формами управління регіональним розвитком туризму можуть виступати маркетингові консорціуми, конгломерати, громадські організації при навчальних закладах, які готують фахівців з туризму, об'єднання, створені з метою просування конкретного туристичного продукту, туристсько-інформаційні центри. Об'єднання зусиль дозволить не тільки забезпечити високий рівень обслуговування, широкий діапазон рекреаційних послуг, а й раціональне використання рекреаційних ресурсів і земель, узгодження заходів по їхній охороні, відновленню й підвищенню рекреаційної привабливості, що обумовить ріст конкурентоспроможності регіональної економіки. Передача земельних ділянок суб'єктам господарювання може здійснюватися на умовах оренди, концесії, субконтрактування або франчайзинга. [1, с. 18]

Найпоширенішими й найефективнішими й найменш ризиковими формами інтеграції на ринку туристичних послуг ХХІ століття є стратегічні альянси та франчайзинг. Члени альянсів зберігають свою економічну незалежність лише в тих напрямках, де не здійснюється співпраця. На відміну від мереж й готельних кооперацій стратегічні альянси є об'єднаннями незалежних туристичних підприємств, але вони об'єднуються за всіма параметрами, а не за деякими, як кооперативи і їхньою метою є формування та досягнення, головним чином, стратегічних цілей щодо прибутку, зростання, збільшення обсягів та розширення сегментів ринку, створення конкурентних переваг.

Мережі, альянси та туристичні кластери – це результат структурної перебудови туристичної сфери й сусідської солідарності її підприємств. В підприємницьких мережах (альянсах) істотно зменшуються витрати, пов'язані з окремими видами діяльності, наприклад, закордонною комерційною діяльністю, спільним дослідженням ринку, маркетинговою діяльністю, участю у ярмарках і салонах, покращенням технології надання туристичних та курортно-оздоровчих послуг.

Поява такого типу інтеграції, як стратегічні альянси, пояснюється такими причинами: заповнення прогалів в існуючих ринках та технологічній базі; переведення надлишкової виробничої потужності в прибуток; зниження ризиків і видатків, пов'язаних з виходом на новий ринок туристичних послуг; прискорення розробки й початку виробництва нової продукції й послуг; економія на масштабах виробництва послуг; подолання законодавчих, митних і торгових бар'єрів; збільшення діапазону операцій; зниження видатків при скоро- ченні операцій [1, с. 23].

Характерною рисою стратегічних союзів є наявність конкуренції між підприємствами, що прагнуть до співробітництва. Створення стратегічних альянсів – попередній захід між відкритою конкуренцією на ринку й повним злиттям фірм. Вони означають міжнародне співробітництво між двома й більше партнерами на певний термін, що передбачає координацію їхніх дій для досягнення поставлених цілей. [2, с. 12]

Теоретичне осмислення проблеми формування та розвитку інтеграційних процесів у туризмі як напряму регулювання його розвитку пов'язано із випереджаючим зростанням економіки на основі розвитку різних форм інтеграції суб'єктів господарювання загалом. Воно

дозволило зробити висновок про відсутність наукових розробок, пов'язаних із систематизацією особливостей інтеграційних процесів у туризмі.

Це ускладнює завдання регіонального регулювання галузі через врахування специфіки інтеграційних процесів в туризмі [2, с.13]. З метою удосконалення теорії та практики визначення специфіки інтеграційних процесів у туризмі приділено увагу обґрунтуванню особливостей та іманентних ознак інтеграційних процесів суб'єктів туристичної діяльності, визначено їх вплив на параметри та динаміку інтегрованого розвитку.

Обґрунтовано, що врахування специфічних особливостей інтеграційних процесів є передумовою їх успішної реалізації у туризмі. Визначено взаємозв'язок особливостей інтеграційних процесів та проблем організації управління інтегрованими утвореннями. Орієнтація на особливості інтеграційних процесів у туризмі в подальшому дозволить розробляти дієві механізми управління інтегрованими утвореннями та регулювання їх регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Марченко О.А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі: монографія. – Херсон: Айлант, 2014. – 344с.
2. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу / Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. – №1 (7). – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/statti_ukr/myhajlichenko3.html

Ніколаєвич О.В.

аспірант,

асистент кафедри економіки, управління та адміністрування

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Однією з головних умов здійснення ефективної господарської діяльності підприємства є прийняття ефективних і раціональних управлінських рішень, котрі мають бути направлені на вибір різновиду і масштабів виробництва продукції або послуг, мати чітку орієнтацію на потенційного споживача і цільові ринки збуту, що є можливим при умові максимально раціонального використання ресурсного потенціалу.

Оскільки за умов обмеженості окремих видів ресурсів постає нагальна потреба в їх збалансованому і раціональному використанні, рішення стосовно управління ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств актуальне і потребує ґрунтовних досліджень.

Є безліч підходів стосовно трактування поняття «ресурсний потенціал підприємства». Так, наприклад, Фонов А. Г. під ресурсним потенціалом визначає обсяг ресурсів, котрий відповідає потребам народного господарства, враховуючи можливості їх розширеного відтворення у довгостроковій перспективі [1, с. 25].

Миско К. М. дає наступне трактування ресурсного потенціалу підприємства: загальна величина реалізованих та нереалізованих потенційних можливостей підприємства стосовно використання наявних ресурсів у процесі задоволення суспільних потреб, виражених у ресурсній формі [2, с. 19].

Бабашкіна А.М., Комаров М.А. під ресурсним потенціалом розуміють взаємопов'язану сукупність матеріальних, енергетичних і інформаційних засобів, а також самих працівників підприємства, які використовують ці засоби у процесі виробництва матеріальних благ та послуг [3].

Тож, під ресурсним потенціалом підприємства слід розуміти наявну сукупність всіх ресурсів, що складають основу майбутньої продукції і забезпечують процес її виробництва.

В умовах конкурентної боротьби для досягнення поставлених задач перед особою, що приймає управлінське рішення, постає завдання оцінити перспективні можливості підприємства, тобто його потенціал.

Саме конкурентна боротьба виступає ефективним інструментом у встановленні рівноваги на ринку товарів та послуг, в тому числі сільського господарського призначення, і це є неможливим без максимально оптимального використання ресурсного потенціалу.

В залежності від галузі виробництва, від виду господарської діяльності, об'єм ресурсного потенціалу обумовлений обсягом наявних у розпорядженні підприємства видів ресурсів. Сільське господарство – це галузь економіки, головною метою якої є забезпечення населення продуктами харчування, формування сировинної бази для промисловості. В Україні сільське господарство виступає однією з провідних галузей економіки, покликаною забезпечити населення країни безпечними, якісними і доступними продовольчими товарами. Крім того, сільське господарство

нашої країни має можливість зробити вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду, оскільки виробничий потенціал країни в значній мірі перевищує потреби внутрішнього ринку.

Для підприємств, що спеціалізуються на виготовленні продукції сільськогосподарського призначення в ролі базових ресурсів виступають земельні, трудові та матеріальні.

З метою результативного використання землі, для збереження навколишнього середовища, в першу чергу необхідно брати до уваги захист земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, підвищення рівня їх родючості, дієві механізми відтворення. Для досягнення цієї цілі рекомендується впроваджувати технології відновлення і збереження корисних властивостей сільськогосподарських угідь з метою дієвого контролю за станом навколишнього середовища [4].

Найбільш ефективного і раціонального використання земельних ресурсів в аграрних підприємствах можна досягти за умови впровадження заходів, направлених на підвищення рівня родючості ґрунту, запобігання ерозійних та інших руйнівних процесів екологічно-шкідливого впливу. Земельні ресурси суспільство має використовувати, переслідуючи національні інтереси, інтереси наступних поколінь, і таким чином, щоб в майбутньому передати їх поліпшеними нащадкам. Розумне впровадження здобутків науково-технічного прогресу при виробництві сільськогосподарської продукції повинно не лише позитивно впливати на стан землі, а й при вмілому господарюванні значно знижувати собівартість товарів та послуг. Не менш важливо при цьому враховувати й негативні наслідки використання окремо взятих засобів виробництва і інтенсивних технологій при обробці землі. Для цього необхідно їх більш ретельно вивчати і перевіряти перед застосуванням.

Не менш важливим чинником сільськогосподарського виробництва, поряд зі землею та капіталом, виступають трудові ресурси. Для майбутнього стабільного розвитку сільських територій, галузі сільського господарства саме трудові ресурси мають неабиякий потенціал. Проте на шляху досягнення ефективного використання трудових ресурсів виникає низка проблем, до яких можна віднести нестабільну складну економічну і демографічну ситуацію в країні, незадовільну соціальну інфраструктуру, зростання рівня безробіття серед селян, зменшення їх реального доходу, нижчу оплату праці в порівнянні з іншими галузями економіки. Ці і ряд інших соціально-економічних проблем сільських територій стали нагальною проблемою держави. Дієвим інструментом при вирішенні даних проблем є механізми заохочення молоді до проживання і роботи на селі, надання земельних ділянок особам, що бажають працювати в сільському господарстві, ефективне використання трудового потенціалу всіх членів селянської родини за рахунок диверсифікації діяльності і освоєння альтернативних джерел наповнення сімейного бюджету.

Тож, можна дійти висновку, що дієвість використання наявного ресурсного потенціалу – це багатогранний комплексний процес, що залежить від багатьох чинників та показників, що супроводжують процес виготовлення сільськогосподарської продукції. Різноманіття чинників та їх вплив зумовлюють різні бачення щодо вирішення наявних проблем раціонального використання землі, трудових ресурсів.

Впровадження науково-випробуваної системи ведення сільського господарства дозволить підвищити родючість ґрунтів, поліпшити якісний стан сільськогосподарських угідь. Земля є не лише основним засобом виробництва, а й головним багатством людства. Тому питання її раціонального використання залишається завжди актуальним, як і питання стосовно ефективного використання людських потенціалу.

Вміння ефективно використовувати ресурси для досягнення як поточної, так і стратегічної мети підприємства є важливою умовою стабільно високої конкурентоздатності продукції сільськогосподарських підприємств на ринку товарів та послуг.

Список використаних джерел

1. Фонов А. Г. Ресурсний потенціал: планування і управління // А. Г. Фонов. – М.: Економіка, 1985. – 138 с.
2. Миско К. М. Ресурсний потенціал регіона (теоретические и методологические аспекты исследования) / К. М. Миско. – М.: Наука, 1991. – 94 с.
3. Ресурсний потенціал економічного росту / [А. М. Бабашкіна, М. А. Комаров, Н. П. Фигурнова, Е. В. Краснікова]. – М.: Путь России: Экон. лит., 2002. – 567 с.
4. Корабльова К. А., Хамініч С. Ю. Ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві України: теоретичні підходи / К. А. Корабльова, С. Ю. Хамініч // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – № 5, 2016.

Омельяненко В.А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕРЕЖ У ВПК¹

При виборі стратегій проривного інноваційного розвитку слід розглянути основні моделі цього напрямку [1] з визначенням відмінних рис кожної та з'ясуванням можливості використання накопиченого іншими країнами досвіду:

1) модель заснована на ініціюванні інновацій, їх втілення в життя організовує велика ТНК, що має необхідний капітал і приваблива рядом підприємств з виробничими процесами сучасного рівня й кваліфікованим персоналом;

2) модель інноваційного розвитку, заснована на формуванні інноваційного середовища (екосистеми). Модель відрізняється створенням мережі взаємозв'язків при високому ступені децентралізації. Таку модель, наприклад, використовує Кремнієва Долина в Каліфорнії, де зосереджено понад 8 тис. підприємств на площі 3240 гектарів;

3) модель розвитку стратегічних секторів, наприклад, військово-промислового комплексу (ВПК), що заснована на розумінні розвитку ВПК як потужного стимулу розвитку високих технологій для регулярного державного сприяння в технологічній області.

В наших передніх дослідженнях ми обґрунтували необхідність використання екосистемного підходу для розвитку інноваційних мереж, що відповідає другій моделі. Однак для окремих секторів, зокрема й військово-промислового комплексу з огляду на його стратегічне значення та певні інформаційно-безпекові обмеження, необхідним є розробка нових підходів до стратегічного інноваційного менеджменту.

У більшості розвинених країн світу ВПК завжди був локомотивом впровадження інновацій. Спочатку технології створювалися для військових цілей, а вже потім їх адаптували для інших цивільних галузей. В дослідженнях інноваційної політики в секторі відзначається, що з часу закінчення Другої світової війни протягом десятиліть ВПК у найбільших економічно розвинених країнах світу був найважливішим генератором нових промислових технологій. Однак варто відзначити, що критична маса ключових технологічних інновацій в США та країнах Західної Європи з'явилися насамперед завдяки координуючій ролі держави. Великі довгострокові оборонні контракти забезпечили створення й наступний швидкий ріст цілого ряду високотехнологічних галузей економіки (у першу чергу індустрії інформаційних і комунікаційних технологій) і сприяли процесу прискореного трансферу передових науково-технічних розробок з військової в цивільну сферу. Однак в Україні ВПК поки не став платформою для відповідних розробок, що формує запит на відповідні організаційні інновації.

Трендом останніх двох десятиріч є зростаюча залежність ВПК від різних інноваційних продуктів і рішень цивільних секторів. Цей факт формує нові виклики для держави та компаній сектору, зокрема й в сфері формуванні інноваційного потенціалу через інноваційні мережі. Для вирішення цього завдання пропонуємо розглянути типологію інновацій у ВПК, а саме їх процесну та продуктову складову. Прикладом продуктових інновацій можуть послужити різні інноваційні продукти. Процесні ж інновації спрямовані на реалізацією нових ідей в області проектування та бізнес-процесів.

Для ефективного впровадження інновацій у ВПК необхідною є розвинена система маркетингу, що дозволяє підприємству проводити аналіз доволі специфічного ринку, знаходити нових покупців та виявляти їх потреби. Ґрунтуючись на потребах споживачів, підприємство може підійти до розробки і впровадження продукту з потрібної сторони. Важливим є також завдання маркетингу партнерських відносин, що дозволить сформувати стратегії кооперації та реалізувати їх у формі мережі (відносини B2B, B2U, B2S). Але наразі на підприємствах оборонно-промислового комплексу розвиток системи маркетингових відносин не є провідним завданням, що позначається на результатах їх розвитку, якості продукції й просування на ринку.

Актуальність цього аспекту для підприємств України можемо підтвердити досвідом США [2], де Міністерство оборони є одним з найбільших центрів інновацій, який активно сприяє як

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за проектом № 0117U003855 «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України» та грантом Президента України за конкурсним проектом Державного фонду фундаментальних досліджень «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи»

розробці нових продуктів, так і їх масовому виробництву через свої численні лабораторії, зв'язки з університетами, партнерів, посередників і різні програми. Відтак в умовах необхідності випереджального розвитку вітчизняного ВПК та імпортозаміщення розглянуті аспекти формування інноваційних мереж володіють значним потенціалом.

Список використаних джерел

1. Бородин Д.В. Инновационное развитие экономики как стратегический приоритет // Креативная экономика. 2015. Том 9. № 1. С. 23-34. doi: 10.18334/ce.9.1.78
2. Калашник А.Г. Роль ВПК США в развитии национальной инновационной системы // Мировое и национальное хозяйство. 2011. № 1 (16). Режим доступа <http://www.mirec.ru/2011-01/rol-vpk-ssha-v-razvitii-nacionalnoj-innovacionnoj-sistemy>

Петренко В. А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

*Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ПОВНОВАЖЕННЯ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ АВТОНОМІЇ

Реформа системи освіти в країні значно збільшила академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію всіх закладів освіти. Заклади освіти як суб'єкти господарювання за погодженням із засновниками отримали право набувати не тільки статусу бюджетної установи, але і статусу неприбуткового або прибуткового закладу освіти. Нові статуси закладів підвищують їх фінансову автономію і надають право самостійно розпоряджатися позабюджетними надходженнями.

Такі можливості з'явилися із прийняттям Законів України "Про професійно-технічну освіту" [3], "Про освіту" [1] в нових редакціях. Узагальнено Закон визначає автономію, як право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом.

Закон України "Про вищу освіту" [2] конкретизує зміст поняття "автономія" через автономію закладу вищої освіти, під якою розуміється самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом.

Аналіз тлумачень поняття "автономія" та "автономія закладу вищої освіти" показує їх повну тотожність за замістом. Таким чином, в повноваженнях керівних органів освітніх підприємств з'явилася можливість шукати нові джерела фінансування, вступати в об'єднання та впливати на зміст освіти своїх рівнів. Разом з цим набули чіткого обрисів і вимоги до керівного складу закладів освіти. Посаду керівника закладу загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності може обіймати особа, яка є громадянином України, має вищу освіту ступеня не нижче магістра та стаж педагогічної роботи не менше трьох років, а також організаторські здібності, фізичний і психічний стан якої не перешкоджає виконанню професійних обов'язків.

Керівник закладу загальної середньої освіти призначається на посаду та звільняється з посади рішенням засновника (засновників) закладу або уповноваженого ним (ними) органу. Керівник державного, комунального закладу загальної середньої освіти призначається на посаду за результатами конкурсного відбору строком на шість років (строком на два роки - для особи, яка призначається на посаду керівника закладу загальної середньої освіти вперше) на підставі рішення конкурсної комісії, до складу якої входять представники засновника (засновників), трудового колективу, громадського об'єднання батьків учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти та громадського об'єднання керівників закладів загальної середньої освіти відповідної адміністративно-територіальної одиниці. До участі у роботі комісії з правом дорадчого голосу можуть залучатися представники громадських об'єднань та експерти у сфері загальної середньої освіти.

За результатом аналізу нормативного поля діяльності керівника закладу освіти визначено нові його повноваження, зокрема: заступник керівника, педагогічні та інші працівники закладу загальної середньої освіти призначаються на посади та звільняються з посад керівником цього закладу. Керівник закладу загальної середньої освіти має право оголосити конкурс на вакантну посаду. Заклад загальної середньої освіти: створює науково-методичну і матеріально-технічну бази для організації та здійснення освітнього процесу; забезпечує добір і розстановку кадрів; планує

власну діяльність та формує стратегію розвитку закладу освіти; відповідно до статуту утворює, реорганізує та ліквідує структурні підрозділи.

До основних повноважень та напрямів діяльності професійно-технічного навчального закладу належать: матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу. Керівництво діяльністю державного професійно-технічного навчального закладу здійснює директор, якого призначає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані професійно-технічні навчальні заклади.

Директор професійно-технічного навчального закладу державної форми власності призначається на посаду за результатами конкурсу, який проводиться відповідно обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, шляхом укладення з ним трудового договору (контракту) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, яким підпорядковані професійно-технічні навчальні заклади.

Керівник професійно-технічного навчального закладу іншої форми власності призначається засновником.

Директор державного професійно-технічного навчального закладу: організовує навчально-виробничий, навчально-виховний процес, забезпечує створення необхідних умов для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників; діє від імені навчального закладу; відповідає за результати діяльності навчального закладу; приймає на посади та звільняє з посад працівників закладу, затверджує їхні посадові обов'язки, формує педагогічний колектив; створює умови для творчості педагогічних працівників, учнів і слухачів; видає накази і розпорядження, заохочує працівників, учнів і слухачів; затверджує штатний розпис і чисельність працівників навчального закладу; встановлює премії і доплати; забезпечує безпечні і нешкідливі умови навчання, праці.

Органи управління професійно-технічною освітою можуть делегувати директору державного професійно-технічного навчального закладу інші повноваження. Директор державного професійно-технічного навчального закладу щорічно звітує перед загальними зборами (конференцією) колективу навчального закладу. Порядок керівництва професійно-технічним навчальним закладом іншої форми власності визначає засновник.

Важливою новацією є те, що право на призначення і звільнення педагогічних працівників у закладах загальної середньої освіти переходить від місцевих органів виконавчої влади до керівника закладу. Це має підвищити ефективність роботи школи і забезпечити кадрову автономію. Але водночас створює ризики надмірної концентрації повноважень в керівника. Для запобігання цьому закон передбачає створення інших колегіальних органів управління, а також органів громадського самоврядування, які мають врівноважити владу керівника. Зокрема, це стосується можливості ініціювання звільнення керівника.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про освіту": станом на 05.09.2017 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрану.
2. Закон України "Про вищу освіту": станом на 25.07.2018 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану.
3. Закон України "Про професійно-технічну освіту": станом на 25.07.2018 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80> – Назва з екрану.

Петренко В. А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки, управління та адміністрування

Етніс В. Ю.

студент магістратури спеціальності "Економіка"

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Труднощі, що виникають перед компаніями в зв'язку з переходом до ринку, багато в чому пов'язані з тим, що менеджмент компаній не знає законів ринку і механізмів його дії. Ситуація

ставить перед менеджментом нові завдання: раціонально планувати свою діяльність, підняти якість і конкурентоспроможність товарів і фірми, як забезпечити ефективний збут продукції.

Досягти цього можливо при значному підвищенні рівня організації діяльності компанії. Важливу роль в цьому в ринкових умовах відіграє використання принципів маркетингу, що набули широкого поширення в світовій практиці. Термін маркетинг означає "ринковий" і являє собою систему організації і управління всіма сторонами ділової активності господарської одиниці. Маркетинг вимагає творчого підходу.

Сьогодні маркетинговий підхід змушує менеджмент приділяти таким сферам, як реалізація, і збут продукції, збільшення доходів і поліпшенню фінансового становища компанії куди більше уваги, ніж управління виробництвом з метою зниження витрат.

Таким чином, маркетингова діяльність – це основа комплексного вирішення своїх завдань: пошук споживача, визначення власних можливостей, оцінка рівня конкурентоспроможності фірми і продукції. Ігнорування маркетингу менеджментом підприємства в сучасних умовах може коштувати дуже дорого аж до виходу з бізнесу.

Маркетингова діяльність повинна забезпечити: надійну, достовірну та своєчасну інформацію про ринок, структуру і динаміку конкретного попиту, смаках і перевагах покупців, тобто інформацію про зовнішні умови функціонування фірми; створення такого товару, набору товарів (асортименту), що більш повно задовольняє вимогам ринку, чим товари конкурентів; необхідний вплив на споживача, на попит, на ринок, що забезпечує максимально можливий контроль сфери реалізації.

Інструмент маркетингової діяльності – реклама, що є найбільш ефективним методом поширення інформації, що має на меті просування товарів, послуг, ідей. Сутність реклами розглядається як цілеспрямоване створення у покупця уявлення про споживчої вартості товару виходячи з головного економічного інтересу виробника. Інтерес виробника полягає в реалізації свого продукту на ринку, а інтерес покупця - в задоволенні своєї потреби.

Рекламу широко використовують у маркетинговій діяльності (самостійно або за допомогою спеціальних агентств) не тільки виробники, а й торгові посередники. Виробники мають на меті стимулювати попит на конкретний товар, активізувати дії роздрібних і оптових торговців. Посередник користується нею переважно для того, щоб створити позитивне ставлення до конкретного торговому підприємству, формам і методам обслуговування.

Основні напрямки та шляхи ефективності маркетингу на підприємстві:

Створення цілісної, діалектичної, гнучкої системи маркетингу, яка була б адаптивною і сприйнятливою до попиту споживачів, ринкових змін (кон'юнктура і т.п.), маркетинговим інноваціям, інтелектуальному сервісу, міжнародному бізнесу. Система передбачає гармонійне єдність і високий науково-технічний рівень функціональних і забезпечують підсистем, що утворюють її цілісність.

Раціоналізація маркетингової функціональної організації забезпечує чіткий розподіл посадових функцій між працівниками управління та виробництва. Закріплення функцій за службою маркетингу і за іншими працівниками сфер управління та виробництва створює можливості для програмного маркетингу.

Удосконалення організаційного механізму маркетингу за рахунок розширення кооперування та інтегрування маркетингових функцій в рамках об'єднання або в масштабі різних підприємств. Однією зі складових даного напрямку є раціоналізація структури управління, бо вона створює організаційні можливості для ефективного використання маркетингу. Найбільш прогресивними структурами управління на сучасному етапі є програмно-цільові, орендно-кооперативні та галузеві. Раціоналізація організаційного механізму передбачає поліпшення регламентування, нормування та контролю процесу маркетингу.

Поліпшення кадрової політики і роботи з кадрами.

Механізація, комп'ютеризація та автоматизація маркетингової діяльності передбачає широке застосування технічних засобів в роботі маркетингових інформаційних систем, систем управління маркетингом, інфратоварного забезпечення, організаційно-технічного оснащення. При роботі з інформацією повинні використовуватися технічні засоби зняття, отримання, реєстрації, приймання та передачі, перетворення, обробки, аналізу, зберігання інформації. В результаті виробляються високоякісні маркетингові рішення і маркетинг стає ефективним.

Впровадження науково обґрунтованих технологій маркетингу. Даного фактору підвищення ефективності, на жаль, приділяють незначну увагу.

Удосконалення управління маркетингом - створення системи управління маркетингом, наукове обґрунтування її підсистем (функціональних і забезпечують) і організація раціонального їх функціонування.

У ринковій економіці існує безліч типів підприємств, але на жодному з них не можна обійтися без маркетингової служби. Існують різні шляхи підвищення ефективності фірми, але

особливу увагу концентрується саме на службі маркетингу, на тому як фахівці цього відділу допомагають підприємцю підвищити ефективність, а отже, і підвищити прибуток фірми.

Маркетингова політика підприємства є логічним продовженням досліджень. Маркетинг супроводжує товар на всьому шляху процесу створення, визначення ціни, стратегії збуту і просування.

Товарна політика маркетингу визначає оптимальні інструменти впливу на новий товар, життєвий цикл товару, пророкує старіння, що сприяє економії засобів і підвищенню ефективності.

Стратегія збуту товару впливає на визначення оптимального каналу збуту, його ширину і довжина, вибору посередника і постачальника, вибору методу збуту, можливість створення власної торгової мережі, що як не можна краще впливає на економію коштів, в ринкових умовах, коли навіть найменша помилка карається конкурентом.

Без тактики просування товару (реклама, ярмарки, директ-маркетинг, і ін.) Не вижила б жодна фірма. В даний час при збільшенні кількості як продавців, так і покупців, виробнику і споживачеві все складніше стає відшукати один одного. Саме для полегшення цієї задачі служить тактика просування.

Список використаних джерел

1. Дж. Р. Еванс Маркетинг / Дж. Р. Еванс, Б. Берман. – М., "Економіка", 1990. – 308 с.
2. Котлер Ф. Основи маркетингу / Ф.Котлер. – М., 1995. – 480 с.
3. Сіняєва І. М. Маркетинг в комерції / І. М. Сіняєва, С. В. Земляк, В. В. Сіняєв – М: ІТК "Дашков і К", – 2007 р. – 253 с.

Пицюх Д. В.

магістрант з економіки

Науковий керівник – Ковтун Г. І.,

ст. викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасній економіці функціонування підприємств базується на впровадженні передових інформаційних технологій, комунікаціях та обміні інформацією. Організація виробничого процесу на підприємствах, управління фінансами, збутом, маркетингом, рекламою базуються на переробленні інформації, контактах з партнерами та підготовкою висококваліфікованих фахівців, що передбачає поєднання глибоких економічних й інженерних знань та досконалого використання інформаційних технологій.

Сучасні підприємства усіх галузей народного господарства тісно взаємодіють на основі інформаційних технологій з державою, постачальниками, споживачами, конкурентами. Сфера застосування інформаційних технологій для менеджменту підприємства є різноманітною. Серед інноваційних структур, що сприяють роботі підприємств в нових умовах інформатизації, виділяють ІТ-кластери, котрі створюються не тільки з метою посилення діяльності ІТ-підприємств, але й для адаптації інших підприємств до вимог інформаційного суспільства. На сьогодні практично в усіх регіонах України створені нові інноваційні структури – ІТ-кластери.

Інформаційні кластери мають у своїй основі стійку систему поширення нових технологій, знань, продукції (інформаційно-технологічну мережу), котра базується на спільній науковій базі, освітніх та інформаційних установах (їх розробках), що дає змогу надавати послуги за світовими стандартами, розширювати ринки збуту продукції.

ІТ-підприємства, учасники кластеру, мають додаткові конкурентні переваги за рахунок можливості здійснювати внутрішню спеціалізацію й розподіляти функції управління, залучати фінансові кошти у діяльність та мінімізувати витрати на впровадження інновацій шляхом об'єднання спільних фінансових ресурсів підприємств, що входять до кластеру. Ефективність фінансової діяльності на підприємствах кластеру зростає завдяки залучення інвестицій від спільної участі в інвестиційних програмах, шляхом участі в конкурсних проектах, що фінансуються у вигляді грантів, шляхом об'єднання фінансових можливостей для забезпечення гарантій при отриманні кредитних ресурсів.

Об'єднання підприємств у кластери сприяє ширшому доступу до інформаційних ресурсів і обміну інформацією щодо різних аспектів діяльності підприємств відповідних галузей; доступу до освітніх, маркетингових, юридичних, консультативних послуг.

Важливою особливістю кластерів є наявність у їхній структурі гнучких підприємницьких структур – малих підприємств, котрі сприяють зростанню регіональної економіки: створюють нові підприємства, забезпечують малим фірмам високий рівень спеціалізації при обслуговуванні конкретної інформаційної ніші, адже активно відбувається обмін ідеями й передача знань від науковців до підприємців, що призводить до збільшення та посилення самого кластера, зростання його конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках.

Можливості підприємств кластеру зростають на основі ефективного використання наявних потужностей, посилення співпраці бізнес-структур з університетами, нарощування можливостей щодо залучення інвестицій, особливо венчурних, збільшення темпів інноваційного розвитку, підвищення продуктивності підприємств за рахунок кращого доступу до висококваліфікованої робочої сили, спеціалізованої інформації, кращої мотивації керівників та працівників, розширення доступу до ринків збуту та виходу на зовнішні ринки, спеціалізованих постачальників, технологічних знань; тобто появи синергетичного ефекту зростання (зокрема і за рахунок ефекту масштабу).

Освітня діяльність IT-кластеру є однією з головних складових його функціонування. В нашій країні всі створені IT-кластери мають у своєму складі провідні університети, що готують фахівців IT-сфери. Потужний розвиток цієї сфери потребує значної кількості фахівців. Тому кластерні структури активно здійснюють профорієнтаційну роботу з абітурієнтами, співпрацюють з університетами щодо формування навчальних планів, програм дисциплін, долучаються до участі в практичній підготовці фахівців, розширюють форми комерціалізації освітньої діяльності, надають можливість стажування, посилення практичної підготовки викладачів.

До нових інноваційних структур доцільно віднести інжинірингові школи. Однією з великих IT-корпорацій України, що створила мережу інжинірингових шкіл є асоціація Noosphere Ventures. Головна задача Noosphere Engineering School – це системна взаємодія практиків-виробничників зі студентами та викладачами. В межах спільної діяльності не тільки опановуються прийоми та способи вирішення завдань, але й пропонуються нові можливості для майбутніх підприємців, вчених, винахідників. Об'єднавши теорію та практику, школа створює платформу для розкриття творчого потенціалу студентів та молодих фахівців [1, с. 42–43.].

Цикл занять в інжиніринговій школі передбачає проведення тренінгів та групових практичних занять фахівцями Noosphere та практиками-дослідниками. Програма включає три етапи – теоретичний, практичний та презентаційний. Noosphere Engineering School надає необхідне обладнання та матеріали в рамках підготовки циклів. Учасники програми мають можливість виявляти навички генерації ідей, їх розробку та роботу в команді. Всі випускники отримують сертифікати Noosphere Engineering School. Найкращі студенти (за результатами оцінювання менторами та роботою в команді) отримують можливість стати співробітником компанії Noosphere та отримати можливість працевлаштування в провідних корпораціях та на підприємствах.

Noosphere Engineering School є спільним проектом компанії Noosphere та провідних університетів України, в рамках якого топ-менеджери Noosphere діляться зі студентами університетів знаннями й практичним досвідом, а з викладачами та професорсько-викладацьким складом університетів – науковими, емпіричними, теоретичними рішеннями. Такий синтез теорії та практики дозволяє створювати та реалізовувати інноваційні ідеї. Noosphere Engineering School – центр досліджень і проектної діяльності, синергія зусиль експертів, студентів та ентузіастів, каталізатор проривних інновацій на стику науки й бізнесу.

Отже, співпраця підприємств з новими інноваційними структурами – IT-кластерами сприяє отриманню значних переваг для управління сучасним підприємством в сфері маркетингу, зовнішньоекономічної діяльності, фінансів, підготовці кадрів, підвищенні оперативності прийняття рішень. Велике значення у підготовці кадрів нової генерації для сфери управління підприємствами відіграють такі інноваційні структури, як інжинірингові школи, метою яких є підготовка кваліфікованих кадрів для систем управління підприємствами в умовах їх функціонування в інформаційній економіці.

Список використаних джерел

1. Ханін І. Г. Принципи побудови економіко-організаційної моделі IT-підприємства / І. Г. Ханін, М. В. Поляков, Ю. О. Лецер // Мега-тренди світового розвитку та економічні перспективи України. / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка 30 червня 2016 р., м. Київ. – Київ : 2016. – С. 42–43.

Поживілова О.В.

*доктор наук з державного управління,
професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Глобалізація світової економіки стрімко вплинула на широкомасштабні зміни різних аспектів суспільно-економічних відносин і, в першу чергу, на прогрес і поширення інформаційних технологій та інформатизації суспільства в цілому. Це спричинило нові виклики, розуміння та швидке реагування на які є основою формування концепції та стратегій подальшого розвитку національної економіки.

Ці виклики сформульовані у Декларації принципів Організації Об'єднаних Націй "Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті" (№ 995_с57 від 12.12.2003 р.) [1], де зазначено, що «добре розвинена інфраструктура інформаційних і комунікаційних мереж здатні прискорити соціально-економічний прогрес країн і підвищити добробут усіх людей, громад і народів».

На рівні нашої держави у Законі України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (№ 75/98-ВР від 04.02.1998 р.) зазначено, що національна інформаційна інфраструктура, створена з урахуванням світових тенденцій і досягнень, сприятиме рівноправній інтеграції України у світове співтовариство [2].

Статистичні дані доводять, що Україна в інформаційній сфері рухається у руслі загальносвітових тенденцій. Так, одним з прикладів розповсюдження інформації (цифрова дистрибуція) можуть бути показники розвитку українського ринку медійної Інтернет-реклами. За результатами дослідження Інтернет Асоціації України [3] він демонструє стабільне зростання вже не один рік поспіль (рис.1).

Обсяг ринку медійної інтернет-реклами України за 2017 р. склав 2,51 млрд грн, що на 40% перевищує аналогічний показник 2016 р. в гривневому обчисленні. Як повідомляє ІНАУ, за динамікою зростання інтернет-реклама випереджає інші сегменти рекламного медіа-ринку України [3].

Спостереження незалежних експертів Всеукраїнської рекламної коаліції також підтверджують, що на українському медіа-ринку після скорочення в 2014-2016 рр. на 75% з 2017 р. почалося відновлення загальних обсягів реклами і за попередніми прогнозами у 2018 р. цей ринок зросте на 26%[4].

Ці показники є своєрідними індикаторами, які ілюструють позитивні кількісні зміни у інформаційній сфері і можуть використовуватись з метою прогнозування напрямів її розвитку.

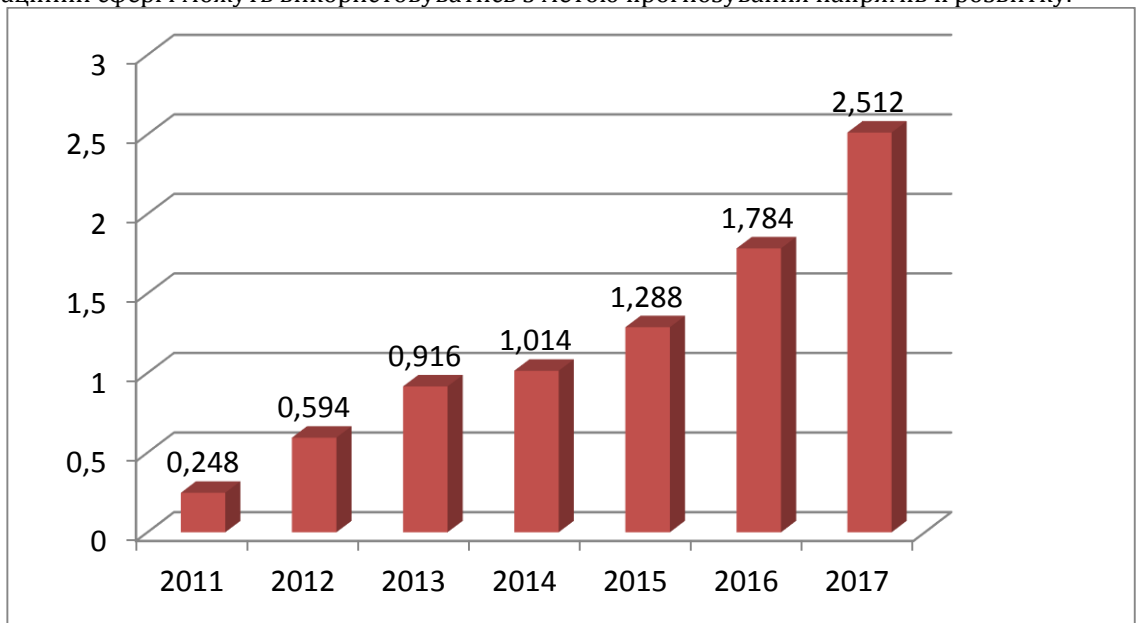

Рис.1 Загальний обсяг українського ринку медійної Інтернет-реклами, млрд грн. [3]

Отже, у інформаційній сфері України відбуваються глобальні перетворення (що задекларовано на законодавчому рівні і відзначено практиками) і розуміння сутності цих трансформаційних процесів, особливостей діяльності кожного з інфраструктурних суб'єктів ринку є необхідною передумовою успішності в умовах глобалізації.

Список використаних джерел

1. Декларация принципов ООН «Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии» (документ 995_c57, від 12.12.2003). [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c57
2. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (№ 75/98-ВР від 04.02.1998 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>
3. Ринок медійної інтернет-реклами у 2017 році склав 2,51 млрд грн – ІнаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалу: <https://detector.media/rinok/article/134263/2018-02-01-rinok-mediinoi-internet-reklami-u-2017-rotsi-sklav-251-mlrn-grn-inau/>
4. Лазебник М. Объем рекламно-коммуникационного рынка Украины 2017 и прогноз объемов рынка 2018. Экспертная оценка всеукраинской рекламной коалиции /М. Лазебник. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.adcoalition.org.ua/adv/statistics>

Храпкіна В.В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу та управління бізнесом
Національного університету "Києво-Могилянська академія"
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з найважливіших проблем ефективного розвитку підприємництва в ринкових умовах будь-якої організації є забезпечення фінансової безпеки.

Поняття „фінансова безпека”, як самостійна категорія, увійшло в науковий обіг останні десять – п'ятнадцять років. Більш детально воно досліджено на макрорівні в системі національної безпеки. На рівні господарюючих суб'єктів це поняття висвітлюється як основна складова економічної безпеки.

Проблема забезпечення фінансової безпеки особливо гостро постає у ситуаціях, пов'язаних з постійним підприємницьким ризиком, недобросовісною конкуренцією, різного роду внутрішніми та зовнішніми загрозами, а також правовою незахищеністю діяльності суб'єктів господарювання.

Основою формування фінансової безпеки підприємства є визначена система реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру. На думку І.О. Бланка саме направленість фінансової діяльності підприємства на попередження загроз його фінансовим інтересам є головною сутнісною характеристикою фінансової безпеки підприємства. Загрозами в цьому випадку слід вважати такі фактори, які перешкоджають повній реалізації цих інтересів в процесі функціонування підприємства.

Серед зовнішніх чинників, що впливають на рівень фінансової безпеки можна виділити такі: кон'юнктура товарного та фондового ринку, система оподаткування, прийнята практика кредитування, система здійснення розрахункових операцій, доступність позикових джерел фінансування, можливість отримання цільового фінансування тощо.

До внутрішніх чинників належать: фінансова стратегія підприємства, цінова політика, організація фінансового управління, тривалість операційного циклу, умови реалізації продукції тощо.

Загальні результати дослідження літературних джерел, дають можливість зробити висновки, що фінансова безпека підприємства визначається:

- сукупністю робіт для забезпечення платоспроможності підприємства та ліквідності його оборотних коштів;
- ефективністю використання ресурсів підприємства, які проявляються в показниках прибутку та рентабельності, а також управління основними та оборотними коштами;
- організацією внутрішньогосподарського контролю основних видів звичайної діяльності підприємства з позиції підвищення ефективності виробництва;
- кваліфікацією та компетентністю менеджерів та їхньою активністю;
- попереднім аналізом можливих внутрішніх та зовнішніх загроз економічної безпеки та попередження збитку фінансової безпеки.

Як показує аналіз практики господарської діяльності підприємства, найбільшу небезпеку, яка впливає на її фінансові результати, є:

- втрати, що виникають у господарській діяльності.
- визначення функцій та завдань управління фінансовою безпекою;
- визначення політичних аспектів управління безпекою;
- побудова моделі забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Для попередження загроз фінансової безпеки перед підприємствами стоять такі завдання:

- забезпечити й постійно підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу та ефективності менеджменту підприємства;
- проведення глибокого фінансового аналізу з метою своєчасної ідентифікації, прогнозування та нейтралізації загроз діяльності підприємства;
- досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності;
- забезпечити захист інформаційного середовища підприємства;
- забезпечити правовий захист підприємства.

При цьому основними напрямками забезпечення фінансової безпеки підприємства можуть бути:

- стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- бюджетування як метод планування та забезпечення фінансової безпеки;
- оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства;
- організація поточного контролю за фінансовим бюджетом підприємства.

Щебликіна З.В.

*ст. викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м.Мелітополь, Україна*

Неліпа О.Ю.

*студент 2-го курсу
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м.Мелітополь, Україна*

ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ ВІДНОСИН СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Бізнес в наш час потребує якісного інформаційного забезпечення підприємства. Збільшення інформаційного об'єму на підприємстві потребує більш ефективного функціонування та розвитку, все більше комунікація стає стратегічно важливим фактором.

Комунікативний менеджмент як теорія і практика управління соціальними комунікаціями як всередині організацій, так і між організаціями та її середовищем, з метою приведення оптимально благоприємних для організацій комунікативних процесів, формування і підтримки іміджу і суспільної думки, досягнення згоди, співпраці і визнання. Ось чому комунікативний менеджмент являється найважливішим компонентом всіх сфер життя людей у технологічному управлінні, економічному управлінні, соціальному управлінні, державному управлінні. [3]

Сучасні підприємства почали виводити управлінські та техніко-технологічні завдання на новий рівень поняття "комунікація".

Насамперед, слід зазначити, що комунікація – це обмін інформацією між людьми, за допомогою слів, букв, символів, жестів, через які висловлюється відношення одного працівника до знань і розуміння іншого. Саме завдяки комунікації досягається довіра і взаємодія поглядів. Це необхідний елемент в діяльності менеджера, який, спілкуючись з підлеглими, одержує інформацію для прийняття рішень, підтримує ділові контакти з партнерами. Якщо усунути комунікацію, то організація перестане бути керованою, її діяльність набуває хаотичного, нескординованого характеру. [4]

Слід зазначити, що комунікація бере на себе найважливішу роль в керуючих системах, оскільки підприємство є складним об'єктом управління. Завдяки комунікації відбувається процес управління персоналом, доведення розпоряджень, наказів та інформаційний обіг на підприємстві. Саме завдяки комунікації та комунікаційному середовищу будь-яка система функціонує правильно і досягає поставлених цілей.

Місце комунікаційного менеджменту у системі менеджменту показано на рис.1

Рис. 1 Місце комунікаційного менеджменту у системі менеджменту

Активний розвиток інфокомунікаційних технологій як основи сучасних комунікаційних систем призвів до того, що вони перетворились в один з найважливіших елементів діяльності підприємств і відіграють винятково важливу роль у забезпеченні їх конкурентоспроможності. [5]

У сучасних умовах комунікація набуває все більшого значення на підприємстві для реалізації цілей усіх зацікавлених осіб, які досягаються за допомогою взаємозв'язків між учасниками процесу, завдяки чому роль комунікації підвищується.

Впровадження сучасних комп'ютерних і інформаційно-комунікаційних технологій практично в усі сфери діяльності призвело до формування єдиного інформаційного простору. Прискорення темпів створення і поширення інформації з одного боку дозволяє реалізовувати інтелектуальний потенціал у вигляді інновацій, з іншого боку підвищує вимоги до стану інформаційної інфраструктури, що включає комп'ютери, лінії зв'язку та інформаційні ресурси. В даний час інформація відіграє головну роль в сучасній економіці. [1]

Ефективність комунікацій в системі управління визначає якість управлінських рішень. Комунікаціями (спілкуванням) пронизана вся система управління організацією. Метою комунікації

є розуміння, осмислення переданої інформації, адже сам по собі факт обміну інформацією не забезпечує ефективності спілкування людей [2]

Таким чином, комунікаційно-інформаційні процеси впливають на партнерські взаємовідносини ринкових суб'єктів, підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку та діяльність підприємства в цілому.

Список використаних джерел

1. Безугла К.О. Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем/ Безугла К.О. // Збірник наукових праць. – 2013. випуск 18. - с. 45
2. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік релейшнз [Текст] : монографія / В. М. Бебик. — К. : МАУП, 2005. — 440 с.
3. Василик М. А. Наука о коммуникации или теория коммуникации? К проблеме теоретической идентификации / М. А. Василик // Актуальные проблемы теории коммуникации: сб. науч. тр. Спб.: Изд-во СПбГПУ, 2004.-С. 1
4. Любченко Н.Л. Система комунікаційного менеджменту підприємства/Любченко Н.Л.// Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». -10'2013; с. 40
5. Шпак Н. О. Комунікаційний менеджмент промислових підприємств: автореф. Дис. ... доктора економічних наук. : 08.00.04 / Н. О. Шпак; Національний університет "Львівська політехніка" – Д; 2011. - 64 с.

Щебликіна З.В.

*ст. викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Розумна А. І.

*студентка 2 курсу спеціальності «Менеджмент»
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Невід'ємною складовою виробничо-господарської діяльності сучасних підприємств є інноваційна діяльність.

Функціонування і розвиток промислових підприємств в умовах ринкової економіки залежать багато в чому від обраної інноваційної політики, а також від ефективності реалізованих ними нововведень.

Здійснення інноваційного менеджменту передбачає: розробку та реалізацію планів і програм інноваційної діяльності; нагляд за ходом розробки інноваційної продукції та подальше впровадження; розгляд планів створення нових товарів; проведення цілісної інноваційної політики: координації діяльності у виробничих підрозділах; забезпечення фінансами програм інноваційної діяльності; забезпечення інноваційної діяльності кваліфікованим персоналом; створення тимчасових цільових груп для комплексного вирішення інноваційних завдань – від ідеї до серійного виробництва товарів.

Завдання інноваційного менеджменту: досягнення стану сфери господарської діяльності та господарюючих систем, що здійснюють інновації; досягнення специфіки самого інноваційного процесу.

Об'єктом інноваційного менеджменту можуть виступати інноваційний процес, окремо взята інновація або інноваційна діяльність у цілому.

Предмет інноваційного менеджменту становлять відносини, що виникають у процесі управління виробництвом і впровадженням інновацій різного типу [1, с.196].

В умовах підвищеної конкуренції на українських ринках у споживачів підвищуються вимоги до надаваних їм продуктів і послуг, тому постійні нововведення можуть стати одним із чинників отримання конкурентних переваг [1, с.195].

В сучасних умовах господарювання науково-технічний прогрес, основою якого є інноваційна діяльність, відіграє провідну роль у вирішенні економічних та соціальних завдань інноваційного менеджменту. Його недооцінювання загрожує втратою позицій на світовому ринку, уповільненням виробництва, банкрутством підприємств та перетворенням виробничих проблем в соціально-економічні й політичні.

Інноваційний менеджмент являє собою самостійну галузь управлінської науки та професійної діяльності, яка спрямована на формування й забезпечення умов інноваційного розвитку будь-якої організації [3, с.299].

Питання про управління інноваційними процесами - одне з ключових питань інноваційного менеджменту. Впровадження інновацій на підприємстві — це складний процес, в якому задіяна велика кількість фахівців. Важливо правильно провести всі етапи перебудови, систематизувати діяльність підприємства за нових умов, а також здійснити коригування процедур контролю та налаштувати моніторинг ключових показників, що відображають ефективність впровадження інновацій, щоб отримати очікуваний економічний ефект від нововведень. Таким чином, організація управління інноваціями — це одне з ключових напрямів сучасної економічної думки.

Інноваційне управління створює умови як виживання, так і зростання господарських організацій, формування наукомістких галузей, що ведуть до корінних змін асортименту товарних ринків, зростання продуктивності праці, конкурентоспроможності підприємств, держави. Інноваційний менеджмент як система - це комплекс неформальних і формальних правил, принципів, норм, методів, ціннісних орієнтирів, організаційних форм, зв'язків і економічних відносин, які регулюють різні сфери інноваційної діяльності [3,с.301].

У впровадженні інновацій провідну роль відіграє організаційно-економічна структура управління підприємством. Від її ефективності залежить подальший розвиток інноваційної діяльності підприємства.

Кожне підприємство повинне передбачати інноваційні зміни і відображати їх у своїх планах. Управління інноваційною діяльністю підприємств є складовою частиною загального управління і вимагає від інноваційних менеджерів комплексного підходу при використанні інноваційного потенціалу з застосуванням сучасних форм і методів організації менеджменту.

Організаційна модель підприємства та підрозділи є відповідальними за нововведення, так як від них залежить успіх управління інноваціями. При комплектуванні і встановленні спеціалістами організаційної форми роботи необхідно визначитися з організаційною структурою управління. Організаційна структура управління - це сукупність взаємопов'язаних ланок управління, розташованих на різних рівнях.

Система інноваційного менеджменту передбачає створення центральних служб, які забезпечують комплексний підхід: координують інноваційну діяльність, формують цільові проектні групи чи центри з розробки інновацій, розробляють єдину науково-технічну політику для різних виробничих підрозділів

Великі організації, які випускають наукоємну продукцію створюють спеціалізовані підрозділи з розробки інноваційної політики, завданням яких є виявлення ключових напрямів інноваційного процесу і подання певних пропозицій вищому керівництву.

На підприємстві, яке здійснює інноваційну діяльність, необхідною умовою є постійне оцінювання системи управління цією діяльністю, для того щоб уникнути незапланованих затрат. Важливо також, проводити оцінювання цієї системи у взаємозв'язку з системами управління інших видів діяльності. Тобто, необхідно оцінювати вплив витрат та їх доцільність на функціонування кожної системи. Проведення всебічного моніторингу існуючих систем на підприємстві забезпечить йому ефективне функціонування та сильні конкурентні позиції [2, с.123].

Завданнями менеджерів з інновацій на підприємствах є стимулювання будь-яких проявів ініціативи, неординарних підходів, оригінальних рішень тощо. Тому важливо знаходити можливості для заохочення новаторів, ліквідувати перешкоди поліпшенню організації діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Бердніков С.В, Скрипник Н.Є. Інноваційний менеджмент в Україні як складова частина загальної системи управління підприємством / Бердніков С.В, Скрипник Н.Є. // Економіка і суспільство. – 2016, випуск 7, с.195.
2. Князь С.В., Комарницька Н.М. Місце та роль інноваційного менеджменту в системі управління підприємством / Князь С.В., Комарницька Н.М. // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2014, випуск 3 (54), с. 123.
3. Уткіна Ю.М., Вісільова А.В. Інноваційний менеджмент на підприємствах / Уткіна Ю.М., Вісільова А.В. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014, випуск 46, с.299.

Щебликіна З.В.

*ст. викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Шаясюк І.А.

*студентка 2 курсу спеціальності «Менеджмент»
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Фінансовий менеджмент є системою раціонального та ефективного використання капіталу, механізму управління рухом фінансових ресурсів. Від того, наскільки ефективно менеджери підприємства управлятимуть рухом фінансових ресурсів та відносин, що виникають у результаті такого руху, залежить майбутнє підприємства. Некваліфіковані фінансові рішення можуть призвести до скорочення обсягів виробничо-господарської діяльності, а то й до повного краху підприємства.

Виважені рішення, які ґрунтуються на всебічному аналізі зовнішніх і внутрішніх чинників, які визначають фінансово-господарську діяльність підприємства, забезпечать його стабільне економічне зростання та стійкий інтерес до нього інвесторів.

У цілому, система управління фінансами підприємства, розроблена кваліфікованими фінансовими менеджерами, яка відображує сучасні погляди на управління корпоративними фінансами, використовує результати фінансового аналізу і включає складання та реалізацію стратегічних та операційних планів, виступає основною передумовою ефективною фінансово-господарської діяльності й економічного зростання підприємства.

Система управління фінансами підприємства включає прийняття фінансових рішень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства а також фінансовими відносинами, які виникають у процесі руху фінансових ресурсів. Діяльність фінансового менеджера, який приймає ці рішення, концентрується на вирішенні питань, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, тобто з кругообігом капіталу на підприємстві. Вона охоплює всі види діяльності підприємства — операційну, фінансову та інвестиційну.

У процесі формування фінансових ресурсів і фінансової діяльності менеджер приймає рішення щодо структури та обсягу власних коштів підприємства, використання для їх збільшення зовнішніх та внутрішніх джерел, залучення позикового капіталу й створення оптимальної його структури. При цьому він проводить оцінку обсягу, строку, вартості фінансування, методів мобілізації ресурсів, а також ризиків, які супроводжують процес формування капіталу.

Фінансовий менеджер обґрунтовує використання для здійснення інвестицій конкретних джерел фінансування, оцінює доцільність вкладення коштів у той чи інший інвестиційний проект, а також використовує вільні фінансові ресурси для формування портфеля цінних паперів з метою отримання додаткового прибутку та для підтримання ліквідності підприємства на належному рівні [3, с. 236].

У процесі управління операційною діяльністю, яка забезпечує основну частину прибутку підприємства, фінансовий менеджер в основному вирішує тактичні завдання, оскільки управління товарними запасами, дебіторською заборгованістю чи грошовими коштами потребують вирішення низки питань у межах одного операційного циклу.

Управління податками або процесами формування та розподілу прибутку пов'язані з вирішенням як тактичних, так і стратегічних завдань. Зокрема, створення ефективного механізму розподілу прибутку і відповідної йому дивідендної політики є одним із найважливіших стратегічних завдань фінансового менеджера, оскільки наслідки ефективною (чи неефективною) дивідендною політики мають величезний вплив на подальший розвиток підприємства [2, с. 204].

Для суб'єктів підприємницької діяльності, тобто для переважної більшості підприємств, які функціонують в умовах ринку, метою створення є отримання прибутку, а мета фінансового менеджменту формується залежно від основних стратегічних цілей підприємства і основних економічних теорій, які існують на цей час і визначають мету та завдання фінансового менеджменту.

На сьогодні метою фінансового менеджменту, яка полягає в досягненні цілей підприємства, є:

- досягнення і підтримання високого рівня конкурентоспроможності підприємства;
- максимізація прибутку акціонерів (власників);
- забезпечення зростання обсягів реалізації продукції;

- максимізація ринкової вартості підприємства;
- забезпечення високих темпів економічного зростання;
- забезпечення високого рівня рентабельності виробничо-господарської діяльності;
- максимізація прибутку підприємства;
- мінімізація витрат тощо.

Про зростання підприємства та підвищення зацікавленості до нього інвесторів свідчать збільшення ринкової вартості його акцій, а отже, ринкової вартості самого підприємства [3, с. 51].

Оскільки конкуренція серед підприємств в останні роки загострюється, ціна помилкових фінансових рішень може призводити до катастрофічних наслідків. Саме тому розширюється часовий горизонт розробки фінансових планів. Фінансові ресурси розглядаються менеджерами не стільки для розрахунку потреб оперативного функціонування, скільки для забезпечення фінансового «здоров'я» та розвитку підприємства в майбутньому. Виходячи з цього можна стверджувати про важливість застосування стратегічного підходу до управління фінансами [1, с. 207].

У проектній діяльності інвестиціями виступають кошти, акції або інші цінні папери, майно, пайові внески, авторські права, ноу-хау, також використовується позиковий капітал, зокрема банківський кредит, тощо

Саме тому формування та реалізацію фінансової та інвестиційної політики слід відносити до основних сфер прийняття управлінських рішень в проектній діяльності, де значна роль відводиться фінансовому менеджменту.

Проект завжди націлений на певну ціль, на результат, на досягнення в певні строки визначених завдань. В підсистемі управління проектом (PM Subsystems) особливої уваги фінансового менеджера потребує управління вартістю (Cost Management) та управління ризиками (Risk Management), оскільки проектна діяльність – це зона підвищеного ризику.

Фінансовий менеджмент має тісні зв'язки із суміжними напрямками управлінської діяльності: операційним управлінням, управлінням інноваціями та інвестиціями, управлінням капіталом тощо. Тобто, ефективне функціонування підприємства неможливе без поєднання цих напрямків, які мають синергетичний ефект.

Список використаних джерел

1. Касич А.О. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного фінансового менеджменту / А.О. Касич, Г.Ю. Чернова // Бізнес Інформ. - №9. – 2016. - С.206-211.
2. Ковальчук Н.О. Антикризовий фінансовий менеджмент як основа управління фінансами вітчизняних підприємств / Н.О. Ковальчук, А.О. Павлюк // Економіка і суспільство. - №3. – 2016. – С. 203-208.
3. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

Щебликіна І.О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Щебликіна З.В.

*ст. викладач кафедри економіки, управління та адміністрування
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

УПРАВЛІННЯ ВИБОРОМ НАПРЯМКІВ І ВАРІАНТІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У наш час нововведення охоплюють усі сфери людської діяльності, радикально впливають на процес господарювання, змінюють соціально-економічні відносини в суспільстві. Неперервні і постійні інновації стають необхідною та природною формою існування будь-якої фірми, забезпечують їй конкурентоспроможність і виживання на ринку.

Для того, щоб обрати певний напрямок інноваційного розвитку, менеджерам підприємства необхідно визначити та оцінити силу впливу факторів успіху інноваційного розвитку. До основних факторів впливу на інноваційний розвиток підприємства відносять:

- Узгодження цілей інноваційного розвитку підприємства і цілей розвитку зовнішнього середовища;
- узгодження ресурсних потреб та інноваційних можливостей підприємства;

узгодження стратегії і тактики розподілу ресурсів у продовж конкретної фази життєвого циклу підприємства;

узгодження всіх видів господарсько-технологічних процесів підприємства в єдиному алгоритмі;

узгодження функціональної діяльності усіх підрозділів підприємства;

узгодження всіх комунікацій між підрозділами підприємства;

узгодження дій оперативного регулювання і координації діяльності підрозділів;

узгодження кадрової політики підрозділів, системи навчання та перепідготовки персоналу;

узгодження цілей і завдань підприємства та інтересів персоналу у системі мотивації;

узгодження факторів системи якості підприємства і рівня задоволення потреб споживачів;

узгодження маркетингової політики підприємства і його аналітико-дослідницького потенціалу;

узгодження фінансових перспектив та ресурсних можливостей підприємства.

На практиці найбільш застосовуваними напрямками інноваційного розвитку є [1, с. 30-31]:

впровадження енергозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергоресурсів;

впровадження безвідходних та маловідходних технологій;

впровадження комплексних інформаційних технологій;

використання принципово нових матеріалів та ресурсів;

розробка і впровадження наукоємних технологій;

підготовка висококваліфікованих кадрів;

проведення якісних змін капіталу та фінансової структури підприємства;

впровадження нової організації праці та виробництва;

створення систем науково-технологічного, інформаційного, кадрового, маркетингового забезпечення інноваційного розвитку;

впровадження прогресивних систем управління.

При створенні інновацій слід враховувати, що зміни у середовищі функціонування підприємства відбуваються часто, тому існує нагальна потреба в комплексному аналізі, моніторингу і прогнозуванні потенційних викликів.

Вибір напрямків інноваційного розвитку є важливим етапом ухвалення управлінських рішень, що проявляється через вибір одного з альтернативних варіантів інноваційного розвитку на основі відповідності його критеріям оптимальності.

В процесі вибору напрямів інноваційного розвитку менеджери підприємства повинні оцінити наступні критерії оптимальності [2, с. 126]:

інноваційну ідею;

наявну структуру, форму, в яку повинна втілитись інноваційна ідея;

закономірності ієрархічної побудови причинно-наслідкових взаємозв'язків між підприємством та його підрозділами;

наявну систему взаємодії між підрозділами підприємства та міжособистісні відносини персоналу;

функціональну та суспільну ефективність існуючого та інноваційного розвитку підприємства як системи;

наявні конкретні плани дій (бізнес-план) з урахуванням конкретного простору діяльності, часу циклу та конкретних виконавців;

необхідну технологію чи механізм впровадження ідеї, зразок узгодження дій, система контролю за їх виконанням;

систему навчання персоналу, яка необхідна для ефективного впровадження інноваційної ідеї з урахуванням системи спільних дій;

система необхідних обов'язків для персоналу, посадові інструкції, вимоги до рівня професійної придатності щодо застосування інноваційних технологій, технічних засобів а також періодичність і умови проведення професійного навчання і переатестації;

наявну систему оцінювання професійних здібностей персоналу, їх сприйняття інновацій та здатності до їх впровадження;

систему необхідних вимог до комунікативності та професійної культури працівника на робочому місці;

наявну систему оцінювання реальних комунікативних особистісних якостей працівника;

наявну систему оцінювання реальної психофізичної здатності працівника виконувати інноваційний тип роботи на своєму робочому місці.

Отже, вибір напрямків інноваційного розвитку підприємства починається з постановлення цілей і завдань інноваційного розвитку в рамках обраної місії підприємства, аналізу внутрішніх та зовнішніх умов господарювання, пошуку ресурсів для інноваційної діяльності та ефективного їх

розподілу, продовжується генеруванням альтернативних напрямів діяльності, їх оцінкою, ранжуванням за пріоритетністю впровадження і закінчується остаточним вибором.

Список використаних джерел

1. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
2. Механізм стратегічного управління інноваційним розвитком : монографія / [О.М. Азарян та ін. ; за заг. ред. О.А. Біловодської]. – Суми : Університетська книга, 2010. – 431 с.

СЕКЦІЯ 2. Інноваційний розвиток публічного управління

Кріпак Б.О.

магістрант з публічного управління та адміністрування

Науковий керівник – Ковтун Г. І.,

*ст. викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Фінансово-економічна криза 2008 року продемонструвала недосконалість світового економічного устрою, основою якого виступають міжнародні інститути, які не здатні були захистити суспільство від втрат ринкової стихії. Світове співтовариство намагається знайти шляхи виходу з ситуації, що склалася, і одним з варіантів розв'язання є зміна ролі держави в управлінні державно-приватного партнерства.

Ліберальна концепція мінімального впливу держави в період кризи виявилася неспроможною, і навіть країни ліберальної демократії переглядають своє ставлення до місця й ролі держави в сучасних умовах, внаслідок чого намітилася тенденція до посилення ролі держави, а отже, і з'явилася небезпека розширення авторитарних норм і практик, що є об'єктивно зумовленим явищем.

Політичні процеси в Україні свідчать про те, що в умовах світової фінансово-економічної кризи державні органи стали частіше звертатися за допомогою до суспільства, до громадян. Регулярні зустрічі з трудовими колективами, відкритість у прийнятті державних рішень, участь в обговоренні антикризових заходів як політичної опозиції, так і всього громадянського суспільства, доступність влади для засобів масової інформації свідчать про переважання демократичних тенденцій в політичному устрої сучасної України.

Глобалізаційні процеси у світі та розвиток інформаційного суспільства, в якому основним сектором економіки є інформаційне виробництво, а інформація – унікальним товаром і однією з головних соціальних цінностей суспільства, призвели до появи мережевої моделі публічного управління, адже традиційні моделі – ринкова, ієрархічна та адміністративна виявилися обмеженими. Це особливо актуально для України в період формування нової державності та становлення громадянського суспільства, адже важливою умовою розвитку демократичного суспільства в цілому є відносини держави й суспільства, держави й бізнес-структур.

Перехід до нової мережевої моделі публічного управління сприяє широкому використанню інформаційно-комунікаційних технологій в публічному управлінні державно-приватного партнерства, що виражається в сучасній концепції переходу від електронного уряду «e-government» до електронного управління «e-governance».

Розгортання науково-технічного прогресу та розвиток політичної думки сприяє виникненню нових політичних технологій, до яких відносяться GR (Government Relations)–технології. Вони виступають фактором політичного розвитку та однією із моделей державно-приватного партнерства. Розвиток механізмів GR залежить від формату відносин між владою та бізнесом. GR, як інструмент функціонального представництва інтересів, практично відсутній. Відповідно система прямого представництва є дуже звуженою. Але від цих процесів залежать перспективи формування публічної політики, що базується на механізмі узгодження інтересів в реалізації цілей суспільного розвитку, визначенні та забезпеченні реалізації суспільно значимих інтересів. Публічна політика базується на інститутах, що здатні формувати та підтримувати баланс інтересів держави та суспільства.

Інформаційне суспільство передбачає існування електронного уряду. Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології дозволяють модернізувати державне управління таким чином, щоб послуги держави надавалися громадянам чесно й відкрито. Функціонування електронного уряду передбачає тісну співпрацю та взаємодію державних органів влади загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів.

Електронний уряд в демократичних країнах з розвиненою ринковою економікою складається з трьох основних модулів (G2G, government to government, уряд урядові; G2B, government to business, уряд бізнесу; G2C, government to citizens, уряд громадянам) та містить значну кількість прикладних складових: свободу доступу громадян до державної інформації; переведення державних органів на безпаперове діловодство; встановлення для всіх державних органів

показників ефективності роботи та контроль як з боку парламенту, так і з боку громадян; введення в державних органах пластикових карт для ідентифікації держслужбовців, перерахування їм зарплати, розрахунків за відрядження; перенесення в мережу більшості стандартних транзакцій між державою та громадянами чи бізнесом тощо. Однак, в Україні повна реалізація комплексної програми електронного уряду, незважаючи на безліч технологічних і теоретичних розробок, реалізовується в Україні поки не в повному обсязі.

Критерії побудови електронного уряду мають відповідати управлінським пріоритетам XXI століття, яким притаманна: легітимність; головування законів; прозорість, відповідальність і чесність; ефективність; узгодженість; адаптація; партнерство і консультації. Прозорість в управлінні сприяє ефективному управлінню завдяки відкритому процесу прийняття рішень на основі публічного спостереження і покращення рівня контролю громадян щодо звітів управлінських (владних) інститутів. Ефективна влада вимагає етичної поведінки та енергійної боротьби з корупцією. Чесність є передумовою для вироблення ефективної влади, яка заслуговує на довіру. Ефективні владні інститути відповідають перед своїми громадянами. Відповідальність передбачає звітність і зворотні механізми.

В Україні в 2014 році було створене Державне агентство з питань електронного урядування. Згодом почав функціонувати портал державних послуг iGov. На початку своєї діяльності перелік, що надавав портал, був досить обмеженим. Але поступово функціонал розширювався як інструментально, так і географічно. Станом на вересень 2017 року доступно вже понад 30 загальнодержавних е-послуг. Ключовими завданнями є реалізація єдиного порталу для надання всіх електронних послуг з одного ресурсу, а також запровадження електронних договорів та популяризація всіх сервісів [1].

У відповідь на значний попит суспільства на відкриті державні дані, розвиток цього напрямку залишається актуальним та пріоритетним для України. Уже реалізовано такі заходи, як відкриття даних про бенефіціарів компаній, що діють в Україні. Діє єдиний державний веб-портал data.gov.ua, де наразі міститься 21369 наборів даних та 1823 розпорядників інформації. Планується розвивати загальнодоступні соціальні, громадські, медійні та комерційні проекти на базі відкритих даних, а також продовжувати заохочувати громадян і бізнес до участі в процеси формування політики та прийняття управлінських рішень. Для цього сьогодні в Україні доступні такі сервіси, як електронна петиція, громадський бюджет, обговорення проектів актів, що дають можливість громадянам безпосередньо впливати на рішення [1].

До кінця 2018 року планується запровадити он-лайн загалом 100 найбільш важливих послуг для громадян та бізнесу, адже саме інформаційні послуги наочно показують в яких сферах життя громадян та існування бізнесу дійсно необхідні електронні послуги.

Однак існують і перепони на шляху до діджиталізації української держави. Тут і проблема інертності законодавців, які формують законодавчу базу для України, і проблеми фінансування, і функціонування ринку вакансій на заміщення посади GR-спеціаліста, де запити є одиничними (останні з них розмістили представництва в Україні корпорації Google та компанії Visa), а ринок пропозицій взагалі відсутній (можна припустити, що закритий відбір кадрів на відповідні посади здійснюється за критерієм входження та близькості до органів державної влади).

Отже, інформаційна відкритість і прозорість органів державної влади є важливим фактором, що впливає на ефективність просування інтересів ділової спільноти в органах державної влади. На сьогоднішній день в Україні гостро стоїть проблема формування нових каналів комунікації між бізнесом і владою, системи GR-діяльності. Формування ринку GR-послуг в Україні залишається відкритим і безпосередньо залежать від формату відносин, що вибудовуються між владою, громадянським суспільством та бізнесом.

Список використаних джерел

1. Уряд схвалив Концепцію розвитку електронного урядування в Україні до 2020 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250283206>.

Линник С.О.

*доктор наук з державного управління, професор
кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ І ЕВОЛЮЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Визначення правил нового світового порядку (які в широкому значенні можна розуміти як правила узгодженої взаємодії людей в умовах глобалізації) передбачає спільні колективні рішення, які повинні прийматися по все більш широкому спектру питань.

Процеси соціальних трансформацій, що складаються в умовах глобалізації, вимагають реагування і управління на різних рівнях організації суспільних структур - глобальних, регіональних, національних, муніципальних внаслідок наступних об'єктивних причин:

- під впливом інформаційних технологій об'єктивно змінюється природа держави - найважливішого соціально-політичного інституту сучасності; відбувається перерозподіл функцій держави на наднаціональний і національний рівні; активно йде пошук нової моделі державного устрою ("регулюючої держави", "рецептивної держави" як антитези "бюрократичній", "ієрархічній" державі). Питання державного суверенітету потрапляють до найбільш актуальних правових і політичних проблем; проблема державного суверенітету розглядається в контексті концепції "імперського суверенітету", а також багаторівневих моделей управління, де роль "центру" часто належить різним структурам;

- стає все більш багатоплановим світовий політичний процес; формується глобальна (транснаціональна) політична система, що включає загальносвітові інститути і рухи, міжурядові і неурядові організації; зростає роль організацій-посередників, активно видозмінюється роль і призначення ООН;

- інтенсивно змінюється інституційне середовище бізнесу, політики, людської життєдіяльності; активно формуються нові ніші економічної, політичної, релігійної, соціальної і особистої ідентичності; змінюється життєвий стиль, йдуть процеси "створення публічної сфери", формується нова інтернет-спільнота людей;

- йде активний пошук нових моделей демократії, пов'язаних з прямою демократичною участю громадян у відповідь на "перенапруження ринку", тенденції, що посилюються до соціальної нерівності і прямого дерегулювання економіки;

- посилюються амбівалентні процеси: соціальної фрагментації і централізації, автономізації і інтеграції; в бізнесі ця тенденція сформульована в "парадоксі Нейсбіта": чим вище рівень глобальної економіки, тим сильніше повинні бути її найдрібніші учасники; в галузі державного управління аналогічна тенденція виявляється в дисперсії владної вертикалі: частина функцій передається місцевим органам;

- зростає роль інформаційної сфери, як невід'ємного параметра глобалізації; посилюється потреба в знаннях, освіті, інтелектуальному капіталі, але в той же час "надлишкова інформація, здатна викликати виникнення нових форм "символічного насилля", маніпуляції і програмування свідомості людини; інформаційно-технологічний рівень розвитку стрімко випереджає ціннісно-нормативну регуляцію поведінки;

- відбуваються фундаментальні зміни в культурно-ціннісних орієнтаціях людини; сімейних відносинах, виникають нові форми асоціального існування у віртуальному середовищі; переміщаючись у віртуальну середу, людина все більш відривається від природного середовища; тим часом вплив людини на природу стають все більш загрозливими, здатними викликати непередбачувані екологічні наслідки;

- у всіх параметрах соціального життя зростає міра непередбачуваності і ризику, що вимагає оптимальних заходів контролю і реагування з боку громадськості, влади та експертів;

- зростає загроза соціальній безпеці внаслідок поширенню світового тероризму та екологічних криз;

- формуються потреби в нових моделях, принципах управління: децентралізованих, поліцентричних, мобільних, інноваційних, що поєднують принципи державного і ринкового регулювання, індивідуальної свободи і нових форм колективної і особистої відповідальності.

Ставлення до феномена глобалізації в контексті теперішнього часу і майбутнього досить суперечливе. З глобалізацією пов'язують не тільки позитивний імпульс інтеграційних процесів, наприклад, в інформаційній сфері, але і потенційне посилення і навіть загрозу з боку владних домінант, принципово інших за своєю природою і походженням.

Таким чином, глобалізація створює запит на нову якість управління практично за всіма параметрами: економічними, політичними, інформаційними, екологічними, культурними і духовними; глобалізація, в той же самий час, зумовлює нове бачення світу в контексті глобальних стратегій і змін. Оскільки держава є одним з визначальних суб'єктів соціально-політичних і економічних перетворень, виклики глобалізації адресовані, насамперед, державі. Дискусії з приводу подальшої долі національної держави стають все більш гострими. Позиції політиків, бізнесменів, вчених відносно долі держави на різних флангах політичного спектру сьогодні діаметрально протилежні: одні автори вважають, що держава в умовах глобалізації повинна "здавати" частину свого суверенітету і приймати зростаючий економічний і культурний взаємовплив; інші вважають, що державна влада повинна бути підпорядкована інтересам міжнародного бізнесу, "суверенітет споживача" важливіше "суверенітету держави"; для третіх - "державний світ" повинен забезпечувати власну автономію всупереч "мультицентричному світу", що представляє інтереси транснаціональних корпорацій, ринків, неурядових організацій, інтернаціональних груп".

Незважаючи на те що економічна, соціальна, фінансова навіть національна політика держави стали об'єктивно більш вразливі внаслідок дії численних міжнародних і політичних сил, держава продовжує вирішувати проблеми своєї безпеки, розвитку і якості життя своїх громадян.

Таким чином, позиція по відношенню до ролі і призначення держави є принциповою в контексті проблеми якості бюрократії: який "суверенітет" обслуговує бюрократія: державний, "імперський" або "споживчий"? Американська відповідь лежить в площині концепції "імперського суверенітету", здатного протистояти культурній дифузії "знизу" і космополітизму "зверху". Європейська відповідь знаходить своє вираження в будівництві об'єднаної "території Європи", "співтовариства співтовариств", в якому держави делегують свої повноваження в Раду Європи і інші наднаціональні структури. У сучасному глобальному світі практично не залишилося держав, що продовжують існувати за своїм "автономним", не пов'язаним із загальносвітовими тенденціями, сценарієм. При цьому одні держави, такі як, наприклад, Китай, як і раніше, розраховують на власні сили, не забуваючи про потрібних союзників і переваги всесвітньої торгівлі, інші, подібно Бразилії, розвивають регіональні економічні союзи[5].

Україна, тільки останнім часом починає знаходити себе в новій системі координат. Конституція позиціонує Україну як соціальну державу, і тому, вдосконалення публічного адміністрування, повинно сприяти підвищенню соціального добробуту [2].

Список використаних джерел

1. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020»: указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.
2. Конституція України : закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР / Українська Правнича Фундація. – К. : Право, 1996. – 124 с.
3. Показатели результативности взаимодействия с обществом. GRI 2000-2008. Версия 3.0 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.globalreporting.org/resource/library/G3-Russian-Financial-Services-SectorSupplement.pdf.
4. Алферов Ж. И. Власть без мозгов. Отделение науки от государства / Ж. И. Алферов. – [Б. г.] : Алгоритм, 2013. – 250 с.
5. Capareto Z., Fonseca F. Administracao Publica: Modernizacao, Qualidade e Inovacao. - Lisboa, 2005.

Пшенична Л.В.

*кандидат наук з державного управління, професор,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ДЕТЕРМІНАНТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Суттєві геополітичні, внутрішньо-політичні та соціально-економічні зміни й перетворення, які відбуваються за останні п'ять років в Україні, формують принципово нові вимоги до усієї системи економічних стосунків та до проведення масштабних інституціональних і структурних реформ. Дотримання встановлених рамок, відповідно Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, має стати основою стратегії реформування усіх сфер державного управління, що в певній мірі визначає успіх і інших реформ.

Порівняльний аналіз кількості державних службовців у різних країнах світу і в Україні красномовно свідчить, що за показником відсоткового співвідношення кількості держслужбовців до кількості населення наша країна «випереджає» (у негативному сенсі) більшість країн (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз кількості державних службовців у різних країнах світу (складено за матеріалами [1; 2; 3])

Група	Країна	Кількість держслужбовців, млн.	Кількість населення, млн.	Відсоткове співвідношення, %	Середнє значення, %
<i>Країни Європейського Союзу</i>	Англія	1,7	63,05	2,69	4,65
	Німеччина	2,7	81,31	3,3	
	Іспанія	2,585	47	5,5	
	Латвія	0,192	2,18	8,8	
	Франція	4,656	65,63	7,03	
	Польща	0,23	38,42	0,6	
<i>Країни світу</i>	Канада	0,41	34,30	1,2	0,81
	США	1,57	313,85	0,5	
	Японія	1,01	127,4	0,79	

Група	Країна	Кількість держслужбовців, млн.	Кількість населення, млн.	Відсоткове співвідношення, %	Середнє значення, %
	Китай	9,95	1,343,923	0,74	
Країни пострадянського простору	Росія	1,14	143,03	0,8	0,54
	Казахстан	0,087	16,7	0,52	
	Азербайджан	0,027	9,5	0,3	
Україна		0,2	42,25	4,73	4,73

Така ситуація є неприпустимою для країни, яка займається формуванням свого стратегічного позиціонування у геоекономіці; декларує впровадження європейських стандартів життя та вихід на провідні позиції у світі [4].

Тому, враховуючи, з одного боку, об'єктивну необхідність зменшення кількості державних службовців в Україні, а, з іншого, нагальну потребу формування високого рівня їх професіоналізму, актуальності та значущості набувають програми професійної підготовки в системі вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Особливі вимоги до державних службовців (від якості управлінських рішень яких у майбутньому залежить успішність перетворень в цілому) визначають набір компетентностей, які формуються комплексом фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін. Заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування, здатні так сформувавши профіль освітньо-професійної програми, щоб нове покоління управлінців загальнодержавного, міжнародного, муніципального та регіонального рівнів мало глибокі знання, що відповідають вимогам сучасності.

Список використаних джерел

1. Довідка щодо кількості державних службовців // Центр адаптації державної служби до стандартів ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/novini/item/157-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B0-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%86%D1%96%D0%B2>
2. В Україні 200 тис. держслужбовців - Нацагентство держслужби // Інформаційне агентство "Інтерфакс-Україна". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/405064.html>
3. Чисельність населення// Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" (Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Саєнко О.О.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри публічної служби й управління навчальними та соціальними закладами,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ БЕНЧМАРКІНГУ

Державному управлінню розвитком територій в Україні на регіональному та місцевому рівні приділяється підвищена увага. Головне місце в даній системі державного управління займає насамперед стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій.

Стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій – це систематичний процес, за допомогою якого місцеві співтовариства (члени територіальної громади) формують план свого майбутнього та визначають етапи його досягнення, виходячи з місцевих ресурсів. У ході стратегічного планування здійснюється:

- узгодження групових інтересів всередині співтовариства;
- оцінка реальних ресурсів, обмежень і сприятливих (несприятливих) факторів, можливостей і загроз;
- визначення реально здійсненних завдань і цілей;
- формування програм і планів дій.

Таким чином, у реальній практиці розвитку територій принцип системності, як глибокий погляд території «всередину самої себе», необхідно доповнювати іншим принципом, що дозволить здійснювати й «огляд околиць». Такий огляд може забезпечити методологія бенчмаркінгу. Тому бенчмаркінг і пропонується використовувати в якості важливого принципу маркетингу територій. Термін «бенчмаркінг» прийшов у бізнес з геодезії, де бенчмарка означає оцінку рівня на стовпі, стіні, скелі та використовується в топографічних вимірах для визначення положення референтної точки над рівнем моря [1].

Основний зміст бенчмаркінгу полягає у виявленні факторів і методів роботи, які дозволили досягти кращих результатів, ніж конкуренти. У найбільш загальному змісті бенчмаркінг – це порівняння з кращим досвідом. Він допомагає відносно швидко та з найменшими витратами удосконалювати технологію управління, а так само дозволяє зрозуміти, як працюють передові регіони і досягати таких же або більш високих результатів. Цінність бенчмаркінгу полягає в тому, що відповідає необхідності винаходити велосипед. Аналізуючи досягнення й помилки інших територій, можна розробити власну ефективну модель управління.

З точки зору бенчмаркінг – це систематичний процес пошуку та виявлення кращих організацій, оцінки їх продукції й методів керування з метою використання їх передового досвіду. Також бенчмаркінг має такі особливості та переваги [2]:

- бенчмаркінг ґрунтується на власній ініціативі;
- бенчмаркінг спирається на передовий досвід не тільки аналогічних організацій, але й з інших галузей і сфер;
- бенчмаркінг – це не тільки пошук найкращих практик, але тут використовується досвід, який по різних параметрах виявився краще, що стимулює поліпшення власної діяльності;
- бенчмаркінг – це безперервний процес, коли після реалізації різних нововведень відбувається новий пошук інших кращих зразків для наслідування.
- бенчмаркінг – це механізм порівняльного аналізу ефективності роботи однієї організації з показниками інших, більш успішних.

Бенчмаркінг – це вивчення позитивного досвіду інших організацій, він дозволяє зрозуміти, як організовані процеси в передових організаціях, і запозичити з цього досвіду певні ідеї. Бенчмаркінг можна застосовувати фактично у всіх сферах муніципальної діяльності.

У дослідженнях підкреслюється, що розробка моделей і технологій реалізації бенчмаркінгу в сфері державного управління територіями має здійснюватися на принципах територіального маркетингу, що припускають врахування внутрішнього та зовнішнього середовища території. Дуже важливо враховувати не тільки якість державного управління, але й вихідні параметри території, де здійснюється управління.

Таким чином, бенчмаркінг дозволяє здійснити відбір оптимальних векторів регіонального з огляду на обмеженість трудових, фінансових і часових ресурсів та моделювання найбільш точних, адекватних практиці та управлінню показників, що описують досягнення обраних траєкторій розвитку. На основі цього з'являється можливість розробки механізму досягнення обраних пріоритетів територіального розвитку та оцінки реального потенціалу росту обраних напрямків, тобто "розриву" між поточним і бажаним рівнем розвитку.

Список використаних джерел

1. Васильев А.А. .Бенчмаркинг как инструмент повышения эффективности муниципального управления [Електронний ресурс]. – Режим доступу: spa.msu.ru/uploads/files/books/contents_2013.pdf
2. Верлуп Е. В. Особенности применения бенчмаркинга в сфере государственного управления // Международный научно-исследовательский журнал. – 2015. – № 6 (37) Часть 3. – С. 21-23. Режим доступу: <https://research-journal.org/economical/osobennosti-primeneniya-benchmarkinga-v-sfere-gosudarstvennogo-upravleniya/>

Терьохіна В. В.

*магістрант з публічного управління та адміністрування
Науковий керівник –Ковтун Г. І.,
ст. викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Важливим фактором розвитку соціального організму в цілому є взаємовідносини держави та громадянського суспільства, держави й бізнес-структур. Ця проблема є особливо актуальною для

Україні в період, коли відбувається формування нової державності та становлення громадянського суспільства, що в певній мірі залежить від успішного функціонування та взаємодії цих основних суб'єктів соціального та політичного процесів.

В умовах розвитку інформаційного суспільства досягнення науки та техніки впливають на складові політичного процесу, що проявляється у застосуванні суб'єктами політики таких засобів і методів у політичній діяльності, як технології масової політичної комунікації, GR-технології, інформаційні технології, Інтернет-технології, інноваційні технології в політиці тощо. З розвитком науково-технічного прогресу і політичної думки з'являються нові політичні технології, до яких можна віднести і GR-технології, котрі є складовою і фактором політичного розвитку та виступають як модель державно-приватного партнерства.

В Україні наприкінці ХХ-на початку ХХІ століття широкого розвитку набули технології паблік релейшинз (Public Relations), котрі відкрили нові можливості для взаємодії з громадськістю у різних сферах життєдіяльності суспільства. У розвинених демократичних суспільствах PR відіграє роль посередника між державними, політичними, культурними, економічними структурами та громадськістю, сприяє становленню й розвитку громадянського суспільства на принципах толерантності, інтегративності й комунікативності. Особливістю паблік релейшинз є їх координуючий характер, що сприяє за допомогою інформаційного обміну ефективній взаємодії між різними суб'єктами в усіх сферах життя суспільства та реалізації різноманітних державно-приватних проєктів.

PR – це діяльність, що спрямована на зміцнення та розширення відносин з різними верствами суспільства. Основними функціями паблік релейшинз є «вивчення громадської думки та її формування, двостороннє спілкування, запобігання конфліктів, сприяння взаємній повазі та соціальної відповідальності, гармонізація громадських і особистих інтересів, формування доброзичливих відносин, поліпшення виробничих стосунків тощо» [2, с. 102].

GR (Government Relations) або суспільні зв'язки, що мають своїм об'єктом впливу громадськість, здатні функціонувати завдяки вбудованим комунікаційним системам. Канали комунікації виступають як несуча конструкція громадських зв'язків, вони визначають рух інформації в соціальному часі та просторі. Поняття «суспільні зв'язки» об'єднує інформацію, джерелом якої є освіта, релігія, пропаганда, реклама, культура, насамперед, масова; тип соціальної комунікації та породжуваний нею тип лідера. Комунікаційна система суспільних зв'язків – це поєднання певного виду соціальної спільноти й відповідної їй форми суспільного зв'язку зі своїми типами комунікацій та лідерів. Комунікаційні системи розрізняються за ефективністю й масштабом впливу на людей. Найбільш ефективною щодо впливу на свідомість людей є комунікаційна система, в якій соціальне співтовариство представлено публікою, утримання громадських зв'язків – пропагандою, масовою культурою, рекламою; тип комунікації репрезентований ЗМІ, комп'ютерними мережами та особистісними інформаційними каналами, а тип лідера – вождями, політиками, публіцистами.

PR – це діяльність, спрямована на зміцнення та розширення відносин з різними верствами суспільства. Головне завдання служби зв'язків із громадськістю в органах державної влади полягає в досягненні взаєморозуміння між органами влади та громадянами [1, с. 45]. PR – це мистецтво й наука досягнення гармонії на основі правдивої та повної інформованості. Це визначення частково відповідає й сучасному розумінню GR-технології.

На шляху до реальної демократії суспільство повинно підвищувати вимоги до відкритості дій влади, розвитку діалогу влади всіх рівнів з населенням з метою реалізації свого права на отримання об'єктивної інформації. Застосування технології зв'язків з громадськістю дозволить оптимізувати міжгрупову комунікацію, підвищити рівень політичної культури, викликати довіру до інституцій, що здійснюють комунікаційну політику.

Характерними для України є такі моделі зв'язків з громадськістю.

Перша модель передбачає інформування громадськості про діяльність організації (органи влади та управління організують прес-служби, відділи зв'язків із громадськістю, поширюють об'єктивну інформацію через засоби масової інформації про функціонування організації). Дана модель має односторонній характер поширення інформації, її називають «асиметричною», адже вона спрямована виключно на створення позитивного іміджу організації за допомогою пропагандистських методів і надання переважно позитивної інформації про себе. Через це вона в повній мірі не відображає інтересів демократичного суспільства.

Друга модель передбачає застосування пропагандистських методів і прийомів з метою розповсюдження та поширення позитивної інформації про свою діяльність та технологій «паблік релейшинз», що спрямовані на переконання певних стратегічно важливих верств населення в необхідності прийняття вигідних для організації рішень. Така модель «двостороннє асиметрична», оскільки акцентується увага на реакції сторін, на які спрямовано вплив, але лише в тій мірі, в якій це може бути вигідно або не вигідно для організації.

Третя модель «двостороннє симетрична», котра припускає інформування з боку організації з метою покращення взаєморозуміння та координації дій між організацією та громадськістю, своєчасного запобігання можливих конфліктів, а також врахування інтересів населення. Ця модель в більшій мірі відповідає інтересам демократичної держави. Мета «двостороннє симетричної» моделі зв'язків з громадськістю полягає у взаємодії всіх верств суспільства, котрі зацікавлені у його поступальному розвитку на основі взаємоприйнятних рішень та їх технологічного коригування.

Однак, становлення нової технології політичної комунікації та впровадження її в державно-приватне партнерство в Україні має й певні проблеми, як концентрація основної професійної діяльності GR-спеціалістів в столичних центрах, насамперед у Києві; слабкий розвиток, низький рівень, і навіть відсутність взагалі спеціалізованих GR-агентств в регіонах. Практика Government Relations в Україні, як правило, обмежується пошуками GR-фахівця бізнесом, який входить на український ринок та вирішує питання оформлення інвестицій та розбудови власної інфраструктури.

Отже, виникнення GR-технологій пов'язано з розвитком демократичних інститутів. Слід зазначити, що й сама демократія, як форма влади, що створена народом і в інтересах народу, не може ефективно функціонувати без застосування механізмів GR, покликаних пов'язати функції держави з правами та обов'язками громадян. Тому важливе значення має зв'язок механізмів та інститутів GR, адже саме просування інтересів через різні соціальні та політичні інститути у демократичному суспільстві є показниками зрілості інститутів громадянського суспільства, дієвості громадянських ініціатив в політичному процесі.

Список використаних джерел

1. Поручник А. М. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: Монографія. / А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк. – К. : КНЕУ, 2000. – 172 с.
2. Уманців О. М. Економічна конкуренція в умовах фінансової глобалізації / О. М. Уманців. // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 95–107.

СЕКЦІЯ 3. ІТ-інновації в науці, бізнесі та освіті

M.O. Semenikhina, R.I. Bogovyk, M.P. Fedoriuk, A.V. Savotchenko, E.V. Isaeva
Bogomoletz Institute of Physiology, Kyiv, Ukraine

PROTEASE-ACTIVATED RECEPTOR 1 INHIBITION DOES NOT AFFECT THE SOCIAL BEHAVIOR AFTER STATUS EPILEPTICUS IN RAT

Protease-activated receptor 1 (PAR1), the most common thrombin receptor in the brain plays an important role in variety molecular signaling pathways, which are essential for the development of acquired epilepsy. PAR1 are expressed in neurons and glial cells of the hippocampus, cerebral cortex, striatum, amygdala, basal ganglia. It is known that PAR1 plays a role in the modulation of emotionally-modulated behavioral reactions, and PAR1 inhibition positively affects an animal behavior after status epilepticus (SE). The epilepsy is accompanied by a high risk of the variety of neurological comorbidities, such as social anxiety or social inhibition. Mechanisms of the development of such comorbidities are unclear. The present work is devoted to the study of PAR1 contribution to the modulation of social behavior in rats after SE. Using the lithium-pilocarpine model we demonstrated a significant decline in sociality and social novelty in rats two weeks after SE. SE group spent less time ($5.85 \pm 1.11\%$ of total time in the experimental chamber) with "social" stimulus comparing to the control ($15.04 \pm 1.59\%$). We also have shown for the first time that PAR1 inhibition does not affect the social behavior of experimental animals both under control and SE conditions, which indicates the absence of the involvement of this receptor in the mechanisms of the social behavior formation in rat.

Key words: protease-activated receptor 1, social behavior, epileptic status, lithium-pilocarpine model

Момот Р.А.

студент 3-го курсу

*Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

Юрченко А.О.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформатики
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

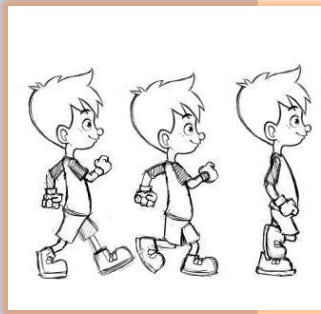
ПРО КОМП'ЮТЕРНУ АНІМАЦІЮ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЇЇ СТВОРЕННЯ

В сучасному світі досить популярною графікою є анімація. Вона використовується всюди – у рекламі, презентаціях, освіті, телебаченні тощо. Під анімацією розуміють вид мистецтва, в якому рух об'єктів моделюється з використанням рисованих, об'ємних або створених з використанням комп'ютерних програм об'єктів [1]. Остання, що створена з використанням спеціальних комп'ютерних програм, називається комп'ютерна анімація.

Зазвичай комп'ютерна анімація – це послідовна зміна зображень, від 12 до 24 штуки, які будучи знятими кадр за кадром на цифровий фотоапарат і змонтовані в потрібній послідовності, створюють 1 секунду руху. Таким чином, комп'ютерна анімація – це відображення послідовності рисунків або кадрів з частотою, при якій забезпечується цілісне зорове відчуття образів.

Анімація, в відмінності від відео, що використовує безперервний рух, безліч незалежних рисунків. Синонімом до «анімації» є «мультиплікація» – це лише різноманітні визначення одного й того самого виду мистецтва. Термін мультиплікація походить від латинського слова «мульти» – «багато» і відповідає традиційній технології розмноження рисунків, адже для того, щоб герой «ожив», потрібно багато разів повторити його рух: від 10 до 30 рисунків – кадрів в секунду. Прийняте в світі професійне визначення «анімація» (у перекладі з латинського «аніма» – душа, «анімація» – оживлення) детально відображає всі сучасні технічні та художні можливості анімаційного кіно.

Розглянемо технології створення анімації [3].

Технології створення комп'ютерної анімації:

- Класична (традиційна) анімація;
- Стоп-кадрова (лялькова) анімація;
- Спрайтова анімація;
- Морфінг;
- Анімація кольору;
- 3D-анімація;
- Захват руху (Motion Capture)

- *Класична (традиційна) анімація* представляє собою послідовну зміну рисунків, кожен з яких намальований окремо.
- *Стоп-кадрова (лялькова) анімація* – розміщення в просторі об'єктів фіксуються кадром, після чого їх положення змінюється і знову фіксується.
- *Спрайтова анімація* – реалізується за допомогою мови програмування.
- *Морфінг* – перетворення одного об'єкту в інший за рахунок генерації заданої кількості проміжних кадрів.
- *Анімація кольору* – змінюється лише колір об'єкта, а не положення чи щось інше.
- *3D-анімація* – створюється за допомогою спеціальних програм для 3D моделювання. Кожна сцена являє собою набір об'єктів, джерел світла, текстур тощо.
- *Завхват руху (Motion Capture)* – датчики прикріплюються на живого актора в тих місцях, які будуть приведені у відповідність з контрольними точками комп'ютерної моделі для введення і оцифровки руху. Координати актора і його орієнтація в просторі передаються графічній станції і анімаційні моделі оживають.

Анімація не обмежується одними лише мультиплікаційними фільмами. Їй знайшлося застосування практично у всіх сферах життя. Технології анімації мають значну перевагу перед усіма іншими видами візуальної подачі інформації. За допомогою анімації передана інформація набуває динамічний та інтерактивний характер. Така форма подачі допомагає глядачеві легше засвоювати інформацію. Це стало можливим завдяки розвитку комп'ютерних технологій, за допомогою яких можна засвоїти складну інформацію в більш зрозумілій широкій аудиторії формі.

Якщо враховувати той факт, що на даний момент анімація є одним з ключових чинників при візуалізації інформації [2, 4-5], то її можна розглядати як високоефективну технологію створення медіаконтенту.

Список використаних джерел

1. Лукьянова Н. В. Компьютерная анимация. URL: <http://xn--i1abbnckbmcl9fb.xn--p1ai/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8/611886/> (дата звернення: 17.09.2018).
2. Семеніхіна О. Професійна готовність використовувати засоби комп'ютерної візуалізації у роботі вчителя: теоретичний аспект / О. Семеніхіна, А. Юрченко // Наукові записки. – Випуск 11. – Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 4. – Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017 – С. 43-46.
3. Типы анимации в компьютерной графике. URL: <http://www.internet-technologies.ru/articles/typy-animacii-v-kompyuternou-grafike.html> (дата звернення: 17.09.2018).
4. Шамо́ня В.Г. Про комп'ютерну графіку як інструмент навчання і професійної діяльності вчителя / В.Г. Шамо́ня, О.М. Удовиченко, А.О. Юрченко // Наукові доповіді викладачів фізико-математичного факультету. – Суми : Вид-во фізико-математичного факультету СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – Випуск 2.–С.48-52.
5. Юрченко А.О. Візуалізація як тренд інноваційного розвитку освіти в Україні / О.В. Семеніхіна, А.О. Юрченко, Д.С. Безуглий // Інформаційні технології –2017: зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, В.П. Вембер, О.М. Глушак, О.С. Литвин, Н.П. Мазур. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – С. 227-229.

Омельяненко В.А.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

Подопригора В.К.

*студент
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

АУДИТ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Аналіз і розрахунки ефективності інноваційних проектів досить часто не дають системної уяви про інноваційну діяльність підприємства. В результаті цього необхідна розробка методики проведення комплексного аудиту інноваційного менеджменту. Для проведення аудиту та надання консалтингових послуг організаціям, що реалізують інноваційні проекти, потрібні масштабні знання не тільки в галузі економіки, фінансів і права, але й розуміння специфіки їх роботи.

Одна зі специфічних особливостей інноваційної діяльності – це високий ступінь ризику, оскільки сучасні вимоги до наукомістких технологій можуть змінюватися на будь-якій стадії життєвого циклу створюваної продукції. Досвід роботи показує, що впровадження класичних систем менеджменту якості в цих організаціях ускладнений в силу специфіки їх виробничого процесу. Відносно аудиту та консалтингу даних організацій необхідною є розробка спеціальної методики, що дозволяють повною мірою вирішувати складне завдання удосконалення системи управління на підприємствах і в організаціях наукової галузі.

Найбільш пильної уваги при проведенні аудиту інноваційних проектів і надання консалтингових послуг вимагають такі напрямки як:

- кадрова політика. У рамках кадрового аудиту досліджуються питання відповідності кваліфікації співробітників поставленим завданням, система добору кадрів, підвищення їх кваліфікації, розкриття потенціалу й т.п.;

- інвестиційна політика – вивчення інвестиційну привабливість для потенційних інвесторів, аналіз потреби в інвестиціях, роблять висновки про ефективність існуючої інвестиційної політики і наскільки вона відповідає інтересам організації. На основі проведеного аналізу розробляються рекомендації з підвищення зацікавленості інвесторів і пропонуються механізми залучення засобів для подальшого розвитку організації;

- оцінка стану ІТ-інфраструктури. ІТ-аудит у комплексі аудиторських і консалтингових послуг займає одне з найважливіших місць. Оцінка стану інформаційних технологій включає аудит інформаційних систем, технологічної інфраструктури, інформаційної безпеки та ефективності роботи ІТ-служб.

У дослідженні [1] було розглянуто теорії аудиту, які на нашу думку будуть корисними для менеджменту інноваційних проектів. Згідно теорії контролінгу аудит включає систему постійної оцінки всіх сторін діяльності підприємства, його підрозділів, керівників, співробітників з погляду своєчасного і якісного виконання завдань стратегічного плану та проектів, виявлення відхилень і прийняття невідкладних дій, щоб намічені результати проекту були досягнуті при будь-яких змінах ситуації.

У рамках теорії контролінгу аудит має змінювати вектор спостереження до реальної діяльності організації внутрішнього контролю. Аудитор змінює свою тактику, стаючи «пошуковим співробітником». Процедури аудиту спрямовані до непрямих методів, які дозволяють виявити слабкі місця в процесі управління.

Ми пропонуємо реалізовувати контролінг відповідно до принципів ефективного управління інноваціями: комплексність і перманентність. Відповідно, комплексний підхід передбачає створення системи з наступними змінними: інноваційна організаційна структура; політика управління персоналом, що стимулює творчість і новаторство; нові та удосконалені технології виробничих процесів; інноваційний маркетинг, спрямований на створення унікальних ринкових умов реалізації проекту. Перманентний принцип досягається через створення глобальної інноваційної бази для використання тих самих ресурсів і ноу-хау для постійної реалізації інноваційних проектів випереджально до умов ринку.

Інша перспективна теорія – теорія консалтингу, передбачає аудит ефективності дій організації. Цільовою групою в даній теорії стають не документи, а люди. Аудит представляється у вигляді консалтингу власників щодо якості роботи реалізації проектів. Консалтинг доцільно реалізувати відповідно до функцій інноваційного менеджменту (визначення цілей; забезпечення умов для інноваційної діяльності; аналіз; планування інноваційної діяльності; економічна оцінка;

організація інноваційної діяльності; координація; захист нововведень).

Реалізації зазначених пропозицій дозволить створити систему аудиту, що буде відповідати умовам реалізації інноваційних проєктів.

Список використаних джерел

1. Брагіна В.Д. Современные теории аудита // Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2016. № 1. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2016/01/10768>
2. Аудит инновационной деятельности организации. URL: <http://ariz.ru/index.php/proekty/konsultatsionnye-proekty/audit-innovatsionnoj-deyatelnosti-organizatsii>

Подопригора В.К.

студент V курсу, 552 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

Науковий керівник – Самодай В.П.

кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

АКТУАЛІЗАЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІТ-ІННОВАЦІЙ У СФЕРИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ, НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дослідження свідчать про те, що наукові знання з кожним роком займають дедалі значну роль в житті і розвитку суспільства. ІТ-інновації дають поштовх для розвитку, створення та улагодження процесів, методів та технологій в галузях, які мають ключові ролі у розвитку економіки та країни в цілому. Знання, технології та інформація синтезують нові, більш глибокі та конкретизовані технології, ресурси та інновації в певній галузі. ІТ-інновації впливають на розвиток майже всіх галузей суспільства. ІТ-інновації забезпечують стрімкий розвиток науки освіти та бізнесу. ІТ-інновації є стратегічним ресурсом суспільства і держави, так як вони говорять про розвиток держави, економічний потенціал і положення в світовій спільноті. ІТ-інновації з кожним роком спрощують роботу багатьох галузей, вони надають змогу інтерактивного більш продуктивного керування, прогнозування та виконання задач поставлених державою, підприємством чи викладачем у освітньому вузі. Щоб поставлені задачі були виконані на високому рівні, та для забезпечення конкурентоспроможного бізнесу, чи рівня наукових досягнень необхідно не тільки використовувати інноваційні технології світу, а ще заохочувати ресурси на створення, розробку інноваційних технологій за для випередження у кожній окремо взятій галузі.

У багатьох країнах світу активно відбувається процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства. За таких умов засоби створення і використання інформаційних технологій та знань в будь-якій розвиненій країні мають відповідати рівню сучасних вимог.

Успішне функціонування та розвиток підприємств в умовах сучасної економіки забезпечується впровадженням у процес цілого ряду ІТ-технологій, інновацій та методів управління проєктами, які комплексно використовуються з традиційними методами менеджменту. Динамічні зміни ринкового середовища, зумовлюють необхідність впровадження та адаптації методів управління економічного потенціалу систем до нових більш агресивних умов. Впровадження інновацій у сфері підприємницької, наукової та освітньої діяльності це тема яка ніколи не втратить своєї актуальності, тому що це зумовлено динамічним розвитком технологій та потребі створення нових інноваційних рішень. Саме тому це обумовлює напрям та зміст досліджень та впровадженнь інновацій у широке коло галузей які потребують розвитку.

У країнах, що мають високий промисловий розвиток впровадження інноваційних технологій забезпечує до 90 відсотків приросту ВВП [2].

Характерною ознакою сучасних світових економічних, наукових та освітницьких систем є масове впровадження новітніх досягнень науки і техніки. Визначними факторами їх широкого впровадження є інноваційна активність науковців, бізнесменів та урядів країн.

Саме завдяки ІТ-інноваціям забезпечується перехід від екстенсивного до інтенсивного розвитку, відбуваються значні зміни в розподілі праці, технологіях управління.

Україна має всі передумови, щоб в умовах світової економіки вийти на передові позиції та відігравати роль однієї з провідних країн світу: освічене населення, сировинну базу, зручне географічне розташування. Проте за для ефективного використання даних переваг потрібно:

— створення інноваційної інфраструктури та налагодження ефективного функціонування;

— вдосконалення нормативно-правової бази державного регулювання та стимулювання інноваційної діяльності;

— створення ефективної мотивації інноваційних процесів, їх комерціалізація та спрямування на задоволення ринкового попиту, з урахуванням національних стратегічних та геополітичних аспектів;

— створення позитивного інвестиційного клімату для покращення фінансування інноваційних проектів [1].

Отже, здійснення цілеспрямованих структурних та функціональних змін у галузях науки бізнесу та освіти України та тісний улагоджений взаємозв'язок і співпраця між урядовими та бізнесовими структурами за для розвитку технологій та створення інновацій мають забезпечити технологічні зрушення у всіх сферах економічної діяльності та загальну активізацію інвестиційної діяльності, що сприятиме ефективному відтворенню інноваційного процесу.

Список використаних джерел

1. Геєць В. Інноваційні перспективи України: Монографія. / В. Геєць, В. Семіноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272с.
2. Перспективи створення національної інноваційної системи в Україні [Електронний ресурс] / І.Ю. Матюшенко – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/13-matyushenko-perspektyvy_stv.pdf.

Самодай В.П.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ – ЛАКМУС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Національному ринку притаманні особливості мобільності реагування на різноманітні типи нововведень, які можуть вміло поєднуватися у різних напрямках розвитку структурних підрозділів економіки держави. Створення нових альянсів, союзів, міжнародних спільнот та підприємств, їх реструктуризація та реорганізація вимагає швидкого оволодіння стратегіями управління змінами. Найперспективнішими характеристиками для ефективного функціонування сучасних організацій можна вважати вміння перебудовуватися, здійснювати зміни, пристосовуватися до мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища та використовувати його для успішної діяльності у довгостроковій перспективі, забезпечуючи таким чином конкурентоспроможність ведення бізнесу.

Так, Л. Балабанова, під стратегічними організаційними змінами, радить розуміти впровадження нових методів і технологій з тим, щоб суттєво перетворити діяльність організації у відповідність до вимог ринку, що змінюються, або отримати вигоду з можливостей, що створилися у бізнесі [4, с. 14].

Для оптимізації управління змінами необхідно розуміти причини та існуючі теорії організаційних змін: інтегральна теорія, теорія іманентних змін та ектерналістська теорія, які пояснюють саму природу змін, здатність організації реорганізуватися, маючи власні можливості та ресурси та розглядається вплив зовнішнього середовища як можливість до вдосконалення та впровадження інновацій. Особливо важливо ідентифікувати здатність організації до реагування на зміни залежно від зовнішніх та внутрішніх чинників. До зовнішніх відносяться критерії, пов'язані із впливом зовнішнього середовища, такими як появою інноваційних технологій, змінами в законодавстві, трансформаціями в політичній сфері, загостреннями в конкурентному середовищі та інші. До внутрішніх чинників слід віднести внутрішні можливості розвитку організації, небайдухе ставлення персоналу, виникнення креативних поглядів та нових ідей. Взагалі можна вважати, що кожна організація здатна до самовдосконалення та саморозвитку.

Дослідження науковців-статистів [3] дають можливість прийти до висновку, що існує кореляційна залежність між впровадженнями управління змінами, як інноваційним напрямом розвитку і поліпшенням результатів в веденні бізнесу. Ефективність управління в мінливому середовищі дозволяє нівелювати негативні ефекти, або їх усунути, шляхом впровадження новацій, які позитивно впливають на зниження продуктивності праці, кількості та інтенсивності конфліктних ситуацій в колективі, опір змінам, вигорання в професійному напрямі та плинності кадрів на підприємствах. Необхідність застосування інноваційних напрямів у вирішенні зазначених аспектів безумовна, так як вона ініціює розширення бізнесу за рахунок ефективності управління змінами.

Такі інноваційні впровадження спрямовані на з'ясування сутності самої природи змін, виявлення факторів, що ініціюють розвиток та розробку дієвих методів впровадження прогресивних змін, направлених на стабілізацію та оптимізацію економіки держави.

Список використаних джерел

1. Адизес И. Управление жизненным циклом корпорации / Пер. с англ. под науч. ред. А. Г. Сеферяна. – СПб. : Питер, 2007. – 384 с.
2. Дресвянников В. А. Управление знаниями организации: Учебное пособие. / В. А. Дресвянников. – М. : КНОРУС, 2010. – 344 с.
3. Король А. С. Сущность изменений в организации и основные подходы к определению данного феномена / А. С. Король // Психологические науки. – №56. – 2010. – С. 169-173.
4. Пічугіна Т. С. Управління змінами : навч. пос. / Т. С. Пічугіна, С. С. Ткачова, О. П. Ткаченко. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 266 с.
5. Харрингтон Дж. Совершенство управления изменениями. / Дж. Харрингтон; под ред. В.В. Брагина; пер. с англ. – М. : Стандарты и качество, 2008. – 192 с.

Токмань Ю.А.

Студентка V курсу, 552 групи

*Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

Науковий керівник – Самодай В.П.

кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Інноваційний розвиток в туризмі це модель економічного зростання, що передбачає зміну самих понять науково-технічного прогресу і економічного розвитку. З'явилися нові пріоритети: інтелектуалізація виробничої діяльності, екологічність, використання високих та природоохоронних технологій тощо. Ця модель потребує державної підтримки і стимулювання інновацій, розвитку наукомістких та скорочення природно-експлуатуючих галузей.

Прогнози експертів Всесвітньої туристичної організації щодо розвитку туризму у світі повною мірою стосуються й України. Наша держава володіє значними природно-рекреаційними та історико-культурними ресурсами, населена працелюбним і гостинним народом, має надзвичайно вигідне географічне та геополітичне розташування, а також розвинену транспортну мережу. За умови чіткої організації туристичної діяльності, зміцнення існуючої та створення нової матеріально-технічної бази, залучення досвідчених і кваліфікованих спеціалістів, тобто за умови правильної організації та ефективного управління туризмом можна забезпечити належну віддачу від цього потужного напрямку, використати його в інтересах активного відпочинку та оздоровлення. Невеликий стартовий капітал, швидкий термін окупності, постійне зростання попиту на туристичні послуги та високий рівень рентабельності приваблює, як регіональних, так і закордонних підприємців [1].

Туризм є мультигалузевою сферою і тому складною для запровадження радикальних інновацій. У структурі сфери послуг є інноваційні галузі. Вони мають власну базу досліджень і розробок, пропонують ринку нові високі технології. Туристичний бізнес переживає бум інформатизації. За попередніми підрахунками витрати ініціативних туроператорів в Україні на утримання системи онлайн-бронювання складають близько 2% від вартості послуг, які витрачено на розроблення, підтримку, наповнення і обслуговування системи інформаційної підтримки, що реалізуються за умови продажу турів на рекреацію, розваги і оздоровлення. Новими напрямками використання ІТ для туризму є: запровадження мобільного Інтернету, електронних каталогів пропозицій, поширення on-line-бронювання не лише в роботі з ритейловими агентствами, а й безпосередньо з клієнтами.

Соціальна функція туризму також широко віртуалізується. Так, соціальні інформаційні мережі є потужним інструментом, який впливає на споживання туристичних послуг. Туристи самостійно створюють сайти або контактні групи з обміну досвідом подорожей, також залишають відгуки про готелі, курорти, роботу персоналу та рівень сервісу. З'являються нові способи туристичної активності, наприклад, couchsurfing – це коли туристи з різних країн обмінюються житлом на час відпустки і для цих цілей реєструються на відповідних порталах.

В туризмі на світовому рівні широко розповсюджуються інновації, які спрямовані на підвищення якості отриманого сервісу, створення нової потреби у комфортному відпочинку, здатному дивувати передбачливістю та комплексністю. Також на сьогоднішній день популяризуються інновації на транспорті, наприклад, літак з прозорим корпусом, або в готельному бізнесі, наприклад, готель і комплекси на намівних островах, застосування енерго-

ресурсозберігаючих технологій, що здатні знизити вартість послуг та подовжити життєвий цикл туристичного продукту [3, с.504].

Привабливими для інвестування є проекти щодо розширення туристичної інфраструктури курортів та різноманітних дестинацій: спортивно-оздоровчих комплексів, гірськолижних трас, канатних доріг та інше. Карпатський регіон, за обсягами інвестицій в розвиток туристичної інфраструктури, має всі можливості для розвитку гірськолижного спорту та входить в п'ятірку найбільших регіонів країни.

Зважаючи на рівень розвитку підприємств та ЗУ «Про інноваційну діяльність» об'єкти інноваційної діяльності, – в українській практиці виділяються безліч видів інновацій. Вони стосуються нових знань та інтелектуальних продуктів, інноваційних програм і проектів, виробничого обладнання та процесів, інфраструктури, сировинних ресурсів для виробничих підприємств туристичної сфери: заклади розміщення, ресторанного і курортного бізнесу, механізмів формування споживчого ринку і збуту туристичного продукту та організаційно-технічних рішень [2, с.300].

Аналітика досвіду успішних інноваторів туризму, дозволяє зробити висновки, що створення і впровадження нового – не просто бажано, але і необхідно в конкурентній боротьбі, а в період економічної нестабільності, – це повинно сприйматися як умова виживання. Інновації – важливий процес в створенні нового привабливого туристичного продукту, формуванні сприятливих умов для активізації діяльності інвесторів у туристичній сфері країни. Однак, зазначені напрями змін та трансформації бізнес-середовища знаходяться під дією зовнішніх факторів, які суттєво впливають на інтенсивність розвитку туристичної індустрії.

Список використаних джерел

1. Жураєва К.А. Інноваційні технології у туризмі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua>
2. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф.Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
3. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент / Н.В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.

Юрченко А.О.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформатики
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ВІДЕОГРАФІКА ЯК ОДИН З ВИДІВ ІНФОГРАФІКИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ВІДЕО-АніМАЦІЙ

Сьогодні не можливо уявити без використання у різних сферах діяльності інфографіки. Вона всюди – в освіті, науці, політиці, рекламі, бізнесі тощо. Саме інфографіка здатна виконувати дуже важливу функцію – притягувати увагу користувачів і підвищити рівень довіри в дуже короткий проміжок часу.

Інфографіка – це складний в створенні продукт, цінність якого – в його легкості для сприйняття. Але вона не повинна виглядати складно. Мета інфографіки – пояснювати просто і коротко [4].

Для створення інфографіки не має чітко сформульованих певних правил, вони можуть бути абсолютно різними і за формою, і за розмірами [5]. Але слід пам'ятати, що інфографіка, як і будь-яка реклама, повинна приваблювати, бути доступною і легкою у розумінні та помірною на психологічне сприйняття.

Досліджуючи поняття інфографіки можна твердо стверджувати, що на сьогодні виділяють основні 3 види інфографіки, які є найбільш цікавими для користувачів: чартікли, інфографічні звіти та відеографіка [2].

1. *Чартікл* (chart і article = charticle). Такий формат подачі інформації вже часто зустрічається на просторах мережі Інтернет та у сучасних журналах. Слід зазначити, що українські медіа та користувачі ще не звикли до такого слова «чартікл», тому мало де можна зустріти цю назву. Чартікл – це публікація, яка поєднує в собі графіку, текст і зображення. Хтось сприймає такий формат, як традиційну статтю з картинками, а інші – як шматочки інфографіки з докладними поясненнями. Оскільки візуальний аспект в таких публікаціях займає ключове місце, то варто відносити чартікли до інфографіки. З допомогою якісних графіків звичайну статтю можна перетворити на повноцінне дослідження. Якщо організація готує багато корисних досліджень, але їх читає не так вже й багато людей, потрібно запропонувати аудиторії те ж дослідження, але із зображеннями. Наявність в

поточи тексту острівців графіки утримає увагу тих, хто не дуже любить читати, але хоче бути в курсі. Таких людей буде ставати все більше.

Рис. 1. Приклад чартіклу Центру економічної стратегії

2. *Інфографічний звіт* (рис. 2). Звіти будь-якої організації можуть бути величезними. Це трудомісткі проекти, які дуже часто можуть бути незатребуваними у цільовій аудиторії через їх великі розміри і нудного оформлення. Щоб позбавитися таких невдалих звітів не потрібно створювати комікс, трансформуючи в картинки кожен аспект діяльності, згаданий в звіті. Як і у випадку з чартіклами, необхідно виділити головне і ретельно спланувати візуалізацію конкретних даних. Невелика кількість яскравих інфографік вигідно розбавлять велику кількість сторінок звіту. Такий абсолютно новий формат звіту покликаний доступно пояснити, чому організація проводить непопулярні заходи і які результати це принесе в майбутньому.

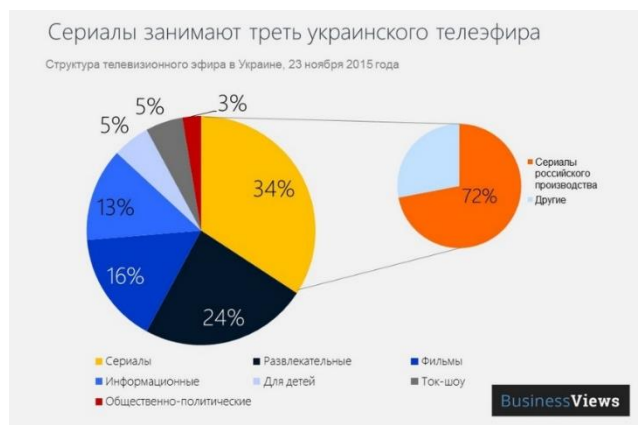

Рис. 2. Приклад інфографічного звіту компанії BusinessViews

3. *Відеографіка*. Короткий відеоролик із застосуванням комп'ютерної графіки може замінити багатогодинну доповідь з безліччю схем і складних формул. Відеографіка – це саме той вид інфографіки, який дасть можливість людям зрозуміти доповідь. Говорячи про відеографіку експерти радять дотримуватися головного правила – не розповідати людям про свої переваги, а просто їх показувати.

Ідеальна тривалість відеографіки – близько двох хвилин. Це вірно для рекламних роликів і поп-відео, але це не обов'язково так, коли справа доходить до інформаційних відео на основі пояснювальної інфографіки. Такі відео можуть тривати і десять хвилин, і довше, за умови оптимальної структури і правильно обраного темпу.

Відеографіка – це один з видів комп'ютерної анімації, який дозволяє розповісти будь-яку історію, не привертаючи при цьому акторів. Пожвавити будь статичні картинки, розповісти доступно і дохідливо, привернути увагу через відеоролик може саме відеографіка.

Сьогодні відео із застосуванням відеографіки використовується практично скрізь: титри до фільмів, реклама, відео презентації, демонстрація фізичних та хімічних процесів тощо.

Все частіше в соціальних мережах та месенджерах люди пересилають один одному не просто зображення, а відеографіку – «живі» зображення. Привабливе і динамічний відео дозволяє автору поступово розкрити проблему і свій погляд на неї, і привести аудиторію через серію ідей до певного

бачення. За допомогою статичної графіки це зробити важче. Правда, створювати відеографіку значно складніше, та й часу створення відео-контенту займає куди більше. Але для певних цілей відеографіка – кращий варіант.

Відеографіка – це найкращий спосіб підкреслити конкурентні переваги організації і її унікальність. Створення комп'ютерної відеографіки допомагає легко і доступно пояснити складні процеси, зробивши їх наочними і зрозумілими для сприйняття.

Інфографіка зробила споживання комплексної інформації легким і зручним процесом. Хороша інфографіка, безперечно, краще, ніж довгі і докладні статті – навіть якщо такі статті пропонують об'єктивну цінність читачеві [3]. Сьогодні, коли інформації в Інтернеті куди більше, ніж можна прочитати, виділитися за допомогою статті важче, ніж за допомогою інфографіки. Стаття повинна бути не просто дивовижною, вона повинна бути кращою за інші статті.

Інфографіка є найкращим інструментом для поширення інформації. Це підтверджують автори статті «10 порад по створенню інфографіки та добірка інструментів» [1] у підбірці ряду цікавих статистичних даних:

- приблизно 65% людей сприймають візуальну інформацію набагато краще, ніж текст;
- контент, в якому використані візуальні елементи і графіка, може генерувати до 94% більше переглядів;
- рівень взаємодії з інфографікою з боку відвідувачів приблизно на 40% вище, ніж по відношенню до сторінок, на яких розміщено лише текст
- люди запам'ятовують більше 80% інформації, яку бачать, і менше 20% того, що читають;
- мозок обробляє візуальну інформацію приблизно в 60 000 разів швидше, ніж текст.
- інфографіку можна ефективно використовувати в якості інструменту інтернет-маркетингу.

Таким чином, значення відеографіки з метою візуалізації цифрового контенту останнім часом підвищується, і пояснення цього дуже просте – занадто мало людей мають час, щоб повністю почитати статтю. Статистичні та цифрові дані – матеріали при текстовому вираженні достатньо «сухі» для сприйняття. Візуальні інтерпретації цих відомостей, їх динаміка у відеографіці, незважаючи на те, що свобода творчості при їх візуальному представленні обмежена, дозволяє зробити ці матеріали цікавими та доступними для споживача інформації. А це, у свою чергу, вказує на ефективність і необхідність розвитку інфографіки сьогодення.

Список використаних джерел

1. 10 советов по созданию инфографики и подборка инструментов. URL: <https://infogra.ru/infographics/10-sovetov-po-sozdaniyu-infografiki-i-podborka-instrumentov> (дата обращения 01.10.2018).
2. 3 вида инфографики, которые способны привести вам новых клиентов, и кое-что про выбор подрядчиков. URL: <https://toplead.com.ua/ru/blog/id/3-vida-infografiki-kotorye-sposobny-privestivam-novyh-klientov-i-koe-chto-pro-vybor-podradchikov-129/> (дата обращения 01.10.2018).
3. Безуглий Д. С., Юрченко А. О., Удовиченко О. М. Огляд засобів комп'ютерної візуалізації для підтримки навчального матеріалу. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VI (63), Issue: 153, 2018. Pp. 11-14.
4. Білошапка Н. М. Інфографіка як інноваційна технологія подання навчального матеріалу // Актуальні аспекти фундаменталізації математичної підготовки в сучасних вищих навчальних закладах: погляд студентів і молодих вчених: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених. – Харків: ХНАДУ. – 2018. – С. 83-85.
5. Шамо́ня В.Г. Щодо програмного забезпечення в галузі інфографіки та потребу його опанування майбутніми вчителями / В.Г. Шамо́ня, О.М. Удовиченко, А.О. Юрченко // Професійна педагогіка і андрагогіка: актуальні питання, досягнення та інновації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 20–21 листопада 2017 р.) – Кривий Ріг, 2017. – С. 211-213.

Юрченко А.О.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформатики
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка*

м. Суми, Україна

Дериземля Д.С.

студентка 3-го курсу

ДО ПИТАННЯ ПРО ЦИФРОВІ ПАНОРАМИ ТА ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЇХ СТВОРЕННЯ

На сьогоднішній день в Інтернеті все більше можна зустріти велику кількість панорамних зображень, віртуальні цифрові тури, екскурсії. Майже кожна організація робить на своєму сайті

віртуальні огляди у вигляді цифрових панорам. Найвідомішим прикладом використання цифрових панорам є розділ «Карти» від компанії Google. У ньому, завдяки панорамним фотознімкам, є можливість «зануритися» у віртуальну прогулянку певною місцевістю.

Розглядаючи будь-яку цифрову панораму в першу чергу треба розуміти, що її основним елементом є панорамна фотографія (рис. 1).

Рис. 1. Приклад панорамної фотографії

Панорамна фотографія – техніка виконання фотографії, із використанням спеціального обладнання чи програмного забезпечення, за допомогою яких отримані зображення мають горизонтально подовжене поле зору [6]. Іноді це називають широкоформатною фотографією. Під терміном «панорамна фотографія» також розуміють:

- фотографію з великим кутом огляду, що перевищує можливості звичайних об'єктивів фотоапаратів, а часто і понад 180 градусів;
- звичайну фотографію «довгого» формату, із співвідношенням сторін 1×2, 1×3 і більше;
- фотографію, що отримана шляхом технології складання панорам з окремих кадрів (при цьому вона може мати невеликий кут огляду і стандартне співвідношення сторін).

У залежності від області застосування панорами їх розділяють на два види: планарні панорами і віртуальні.

Планарні панорами проектується на площину і можуть бути цілком відтворені на папері або моніторі. Віртуальні – призначені для показу на комп'ютерній техніці за допомогою спеціального програмного забезпечення, що створює 3-D ефект.

Планарні панорами можуть бути представлені в одній з поширених проекцій, що прийшли з картографії, а саме:

- прямолінійна панорама – панорама, в якій прямі лінії на предметі зйомки лишаються прямими і на знімку. Кут огляду таких панорам обмежений, оскільки при збільшенні кута починається сильне розтягування зображення по краях, деформації, пов'язані з боковим видом об'єктів тощо;
- циліндрична панорама (рис. 2) – проектується на бокову частину циліндра й має охоплення по горизонталі до 360° (по вертикалі обмеження аналогічні прямолінійним панорам) без розтягування об'єктів зйомки по горизонталі;
- сферична панорама (рис. 2) – проектується «розворотом» поверхні сфери на площину. Така проекція дозволяє показати зображення з охопленням 360×180, проте ціною суттєвих викривлень;
- проекція Меркатора – проміжний варіант між циліндром і сферою. Дозволяє показати більший кут по вертикалі (однак не повну сферу) з меншими спотвореннями, ніж у сферичній проекції;
- кубічна панорама (рис. 2) – сфера відображається на шість граней куба, в який вона вписана. Фактично це шість кадрів в прямолінійній проекції.

Рис. 2. Основні види цифрових панорам: циліндрична, сферична та кубічна

Для створення панорам існує спеціальний панорамний фотоапарат – фотоапарат для отримання панорамних знімків з кутом зображення, що охоплює значний сектор (від 100° до 360°

за горизонталлю) і невеликий (30-35°) за вертикаллю. Але, як зазначалося раніше, цифрові панорами можна створити із звичайних фотознімків за допомогою спеціального програмного забезпечення.

<i>Десктопні ПЗ для створення панорам [5]:</i>	PTGui, Hugin, Pano2VR, Image Composite Editor (ICE), Arcsoft Panorama Maker, Pos Panorama, PanoramaStudio Pro, WPanorama, PhotoStitcher, Adobe Photoshop, Microsoft Image Composite Editor та ін.
<i>Сервіси для створення панорам онлайн:</i>	Image Composite Editor [1], Dermandar [2], Панорамные картинки [3], Fotor, Join, Zippy Photo Stitcher, Google Photos та ін.

Варто також зазначити, що сучасний смартфон чи планшет може з легкістю автоматично створити цифрову панораму завдяки вбудованому стандартному програмному забезпеченню. Тому цифрові панорами є доступними для кожного користувача мобільного засобу.

Цифрові панорами дозволяють представити людині навколишній простір так, як би вона опинилася в місці панорами – вона може обертатися відносно точки зйомки і розглядати будь-який ділянку панорами, збільшуючи чи зменшуючи її масштаб.

Сучасний рівень розвитку веб-технологій дозволив значно розширити можливості цифрових панорам, дозволяючи розмішувати їх в мережі Інтернет, додавши при цьому можливість впровадження в них інтерактивних ефектів. Інтерактивні ефекти дозволяють створювати цілі інформаційні системи всередині однієї панорами, що включають в себе відеоматеріали, анімацію, звук, інформаційні вікна та меню, а також різні спеціальні ефекти, наприклад, сонячні відблиски, залежно від ракурсу сцени.

Можливо у майбутньому такі цифрові панорами будуть замінити для людства звичайні екскурсії та нададуть можливість переноситися зі свого домашнього крісла до будь-якої точки планети, відвідати будь-яку виставку чи музей.

Список використаних джерел

1. Image Composite Editor. URL: <https://www.microsoft.com/en-us/research/product/computational-photography-applications/image-composite-editor/> (дата звернення: 17.09.2018).
2. Panoramic Social Network - Create and Share 360 Panoramas - Embed Interactive Pictures - Make Easy and Free Virtual Tours. URL: <http://www.dermandar.com/> (дата звернення: 17.09.2018).
3. Бесплатный online-редактор панорамных фото, картинок, обоев. URL: <https://allnokia.ru/wallpmaker/pano.php> (дата звернення: 17.09.2018).
4. Бондар М. Віртуальні тури та цифрові панорами. Україна майбутнього : матеріали міжнародного науково-освітнього круглого столу студентів та молодих учених (Суми, 15-17 вересня 2017 р.). Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. С. 96-99.
5. Обзор программ для создания панорам. URL: <https://sovety.pp.ua/index.php/ru/obzory/grafika/3253-obzor-programm-dlya-sozdaniya-panoram> (дата звернення: 17.09.2018).
6. Панорамна фотографія URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Панорамна_фотографія (дата звернення: 17.09.2018).

СЕКЦІЯ 4.

Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Україні

Бугайова Є.

студентка 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДЕМОКРАТІЇ ЯК ЯВИЩА ПРАВОВОЇ ДІЙНОСТІ

Протягом багатьох століть розвиток держави і права відбувається у нерозривному зв'язку з поняттям «демократії», яке вперше вжив два з половиною тисячоліття тому давньогрецький учений Фулідід. З того часу проблема демократії продовжує залишатися у центрі наукових дискусій.

Демократія є багатоаспектною категорією, яку можна розглядати як: явище правової дійсності, що спричиняє суттєвий вплив на усі сфери суспільного і державного життя; ідеальну модель суспільного устрою, що заснована на цінностях свободи, рівності і прав людини та громадянина; державний режим, що визначає пріоритетні способи здійснення влади.

Демократизація може здійснюватися:

– по-перше, шляхом реалізації і гарантування законних прав і свобод людини та громадянина, серед яких: фундаментальні права (конституційні); природні права (невідчужені) – право на честь і гідність; здобуті права (похідні) – право утворювати об'єднання, партії; соціально-економічні права – право на працю; права соціально-культурні – право на освіту; політичні права – участь у виборах; особисті права (правокористування); галузеві права – цивільні (наприклад, право купівлі-продажу); трудові (наприклад, на забезпечення спецодягу); сімейні (наприклад, право вести спільне господарство). Реалізація і гарантування комплексу цих прав є головною формою здійснення демократії;

– по-друге, через здійснення принципів гласності, надання рівних можливостей для всіх політичних партій, виборності і децентралізації влади;

– по-третє, у формі прямої (або безпосередньої) та представницької (репрезентативної) демократії. Пряма демократія передбачає безпосередню участь громадян у вирішенні державних справ. Управління державними справами за умов представницької демократії здійснюється не безпосередньо, а через обраних депутатів парламенту чи місцевих представницьких органів, тобто парламентом, місцевими радами тощо. Суть представницької демократії полягає у тому, що народ не сам, а через своїх представників (президента, депутатів, губернаторів, мерів тощо) реалізує свої функції як джерела і носія суверенної влади.

Демократія повинна мати ефективні механізми такої організації державної влади, яка передбачає реальну можливість її зміни чи тих її посадових осіб, що своєю діяльністю перешкоджають чи прямо руйнують демократичні засади правової держави. З огляду на це виокремлюється така функція демократії, як відновлювальна, що передбачає можливість оновлення державної влади шляхом залучення до її здійснення нових осіб, а також завдяки очищенню державної влади від осіб, які скомпрометували себе причетністю до порушень прав і свобод громадян, корупційних діянь тощо.

Україна, яка пережила тоталітарне минуле радянської епохи, і яка нині, здобувши свою незалежність і звільняючись від залишків тоталітарних пережитків, перебуває у жвавому процесі суттєвої переоцінки цінностей і здійснює орієнтацію політичного курсу на встановлення єдиних загальнолюдських, демократичних принципів і стандартів, на природні засади прав людини, що є значущими для всього світового співтовариства.

Ціннісно-правові засади демократії – це основоположні ідеї та принципи розвитку державно-правового життя, на яких засновується взаємодія державної влади і суспільства, і які спрямовані, передусім, на визнання людини, її прав і свобод найвищою соціальною цінністю та забезпечення пріоритету інтересів людини над державними. Ці засади стають надійним фундаментом для ствердження і функціонування інших видів цінностей (зокрема матеріальних), таких як ефективність законодавства, побудова правової держави, відповідальність держави перед особою та суспільством, розподіл влад тощо. Серед ціннісно-правових ідей та принципів ми виокремлюємо такі найважливіші, як праворозуміння, верховенство права, невідчужувані права і свободи людини, справедливість, рівність.

Внутрішні чинники розвитку демократії формуються і відображаються всередині країни, виявляючись у різноманітних сферах життєдіяльності суспільства. Зовнішні чинники – у формі

запозичення впливових світових стандартів і моделей демократичних перетворень. Культурно-ідеологічні чинники розвитку демократії є цінніснозмістовними, що знаходять прояв у формі традицій, вірувань, моралі та інших соціальних норм і прямо впливають не лише на свідомість і менталітет суспільства, а й на зміст і природу правової системи держави.

Події, що нині відбуваються в Україні, яскраво свідчать про те, що наша держава зміцнюється на демократичних принципах, без яких неможлива побудова правової держави. Зазначене потребує нового переосмислення з боку органів державної влади політики своїх попередників, ціннісних правових засад і принципів побудови демократії, зокрема, невідкладного прийняття необхідних нормативно-правових актів, які стануть правовою основою для подальших змін у країні на шляху до розбудови демократичної держави, для відновлення її економічного потенціалу, для створення реального механізму захищеності людей тощо.

Список використаних джерел:

1. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу. *Право України*. 2013. № 8. С. 13–39.
2. Дзьобань О. П. До питання про осмислення сутності правової держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2005. № 9. С. 23–30.
3. Демократичний політичний режим. *Політологія: терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці: навч. словник-довідник для студ. вищих закладів освіти*. Київ: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, 2001. 311 с.

Вода А.І.

студент 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ДЕРЖАВА, ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗГЛЯДУ

Поняття правової держави бере свій початок ще з античних часів. Воно виникло як контрбаланс автократії та свавілля. Ще Платон зазначав, що він передбачає близьку загибель держави, де закон не має сили і перебуває у чийсь владі. Панування ж закону над владарями – це шлях рятування держави. Цю ж ідею поділяв і розвинув Аристотель, який зазначав, що там, де немає влади закону, немає місця для жодної форми державного режиму і що закон має панувати над усім.

Правова держава — це держава підпорядкована праву, в якій дії її органів влади і службових осіб здійснюються на засадах конституційності й законності, а також підконтрольні незалежним судам.

У наш час поняття правової держави є невід'ємним поняття від соціальної держави, тому побудова реальної правової держави значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку країни, накопичення матеріальних благ, що давало б можливість здійснення ефективної соціально-економічної політики, забезпечення соціально-економічних прав громадян. Нездатність держави надати ефективні соціальні гарантії, створити умови для достатнього життєвого рівня своїх громадян негативно впливає на підтримку населенням державної політики, знижує рівень їх законослухняності та поваги до закону.

В умовах активного розвитку української державності, розширення сфер правового регулювання, підвищення ролі законності та правопорядку у забезпеченні соціального прогресу питання правосвідомості громадян, шляхів, форм і засобів її формування набувають особливого значення.

Для правової держави характерна кардинальна зміна відносин між нею і особою, громадянином. Зміст цього принципу охоплює такі складові: непорушність прав і свобод людини, широка система їх гарантій, соціально-правова захищеність особи, усіх її цінностей, реальність судового захисту прав та інтересів людини. Правову державу не можна побудувати, обмежившись прийняттям законів. Крім демократичного, прогресивного законодавства, необхідно забезпечити систему суворого додержання і виконання законів усіма суб'єктами: державою, державними органами, громадськими організаціями, посадовими особами і громадянами.

Для формування правової держави необхідною передумовою є формування громадянського суспільства. Громадянське суспільство є основою держави. Його становлення відбувається в тісному зв'язку з становленням її як правової, соціальної, демократичної. Громадянське суспільство – це суспільство зрілих громадян із високим рівнем економічної, соціальної, духовної, політичної культури, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини.

В Україні побутує кілька підходів до визначення громадянського суспільства: а) недержавний сектор економіки, сфери політичного і духовного життя; б) сукупність громадських об'єднань і організацій; в) опозиційні, напівопозиційні та нейтральні до влади соціальні сили. В усіх цих визначеннях є сильні й слабкі сторони. Для побудови громадянського суспільства в Україні необхідно забезпечити компроміс між різними політичними партіями, спрямувати зусилля політиків та економістів на об'єднання суспільства для пошуку шляхів виходу з економічної кризи, вирішити проблему міжнаціональних і міжконфесійних відносин, енергійніше проводити реформування національного законодавства з урахуванням вимог міжнародного права.

Конституція, проголосивши Україну правовою державою, закріпила не стільки реальний, скільки бажаний стан держави. В Україні на сьогодні створено лише правові передумови для становлення і подальшого розвитку правової держави. Це процес складний і тривалий. Для того, щоб побудувати в Україні правову державу, треба передусім сформувати громадянське суспільство, в якому:

- був би забезпечений вільний і всебічний розвиток кожної особистості та суспільства. При цьому громадяни і держава повинні виступати як рівноправні партнери, а їх взаємовідносини здійснюватися на основі права і розумних меж свободи;

- функціонували різноманітні, незалежні, демократичні громадські інститути (політичні партії, громадські і релігійні організації, профспілки, кооперативи, органи самоорганізації населення тощо);

- забезпечена свобода слова та інформації, багатоманітність ідеологічного та культурного життя громадян;

- здійснювався громадський контроль за діяльністю державних органів і їх посадових осіб; через демократичні інститути громадяни впливали на формування та здійснення державної політики;

- формувалася правовий механізм щодо подолання відчуження людини і громадянина від засобів виробництва, власності і державного управління;

- забезпечена реальна незалежність судової системи, чітка робота законодавчого і виконавчих органів;

- постійно підвищувався рівень загальної і правової культури громадян, їх правова свідомість, а також усвідомлення необхідності співвідношення особистих інтересів з інтересами суспільства і держави.

Наша держава, теж встала на цей тернистий шлях формування правової демократичної держави. В зв'язку з цим перед нею постає комплекс проблем пов'язаних із необхідністю теоретичної розробки й практичного вирішення невідкладних завдань щодо формування суспільства.

У даний час Україна продовжує перебувати в економічній та політичній кризах, які пов'язані, в тому числі, з низьким рівнем правосвідомості. Водночас, побудова правової держави передбачає, навпаки, наявність високого рівня правосвідомості населення. Тому основною передумовою для належної реалізації є саме високий рівень правосвідомості і громадян, і представників державної влади.

Отже, поняття «правової держави» означає :

- піднесення прав і свобод людини і громадянина до рівня прямого конституційного захисту; розмежування законодавчої і виконавчої влади і утвердження принципу конституційності в державі і праві;

- юридичне обмежене урядування;

- судовий конституційний контроль за діями державних структур.

Побудова правової держави в Україні повинна визначатися в першу чергу тенденціями її власного поступу, рівнем «готовності» як суспільства, так і кожного громадянина до цих змін. Найголовнішою рисою правової держави є справжнє забезпечення верховенства закону. Ні державний орган, ні офіційна особа, ні організація, ні людина не звільняються від обов'язку підкорятися закону. Саме така держава є одним з найвизначніших загальнолюдських політико-юридичних ідеалів.

Список використаних джерел:

1. Заєць А. П. Правова держава. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. С. 172–210.
2. Кириченко С. О. Громадське суспільство і правова держава: поняття та зміст. Київ: Логос, 1999. 47 с.

Іваній В.І.

студент групи Ю-71

НН інституту права Сумського державного університету

м. Суми, Україна

ПРИНЦИПИ Й СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

У наш час питання щодо перспектив розвитку правової держави в Україні є актуальним, як ніколи, адже досягнення Україною незалежності та орієнтованість зовнішньої політики держави на європейську інтеграцію дають можливість побудувати власну правову державу.

Правова держава, спочатку як певна ідея, теорія і концепція, а потім – і відповідна практична модель влаштування держави в суспільстві, має історичний генезис і сучасні варіанти її розуміння. Практичне значення концепції правової держави зумовлюється тим, що вона концентрує, втілює прогресивні здобутки людства у державно-правовій сфері. Право – одна з ознак існування держави. Ідеї правової держави не поглинають усіх інших характеристик держави. Вони акцентують увагу на засадах (рівності, свободи, справедливості) здійснення соціальних відносин, у тому числі і державних. Взагалі ж, як ідея, концепція, теорія, а потім і практика поняття правової держави бере свій початок ще з античних часів.

Зміст концепту «правова держава» змінювався разом з історичними умовами функціонування держави. Сучасне розуміння цього терміну пов'язане з розвитком правової системи, рівнем реалізованості й захисту прав і свобод громадян, розвитком інститутів громадянського суспільства, з принципом взаємовідповідальності особи і держави, верховенством права в усіх сферах суспільного життя, з механізмом стримувань і противаг в органах державної влади. Українські дослідники правову державу здебільшого визначають як державу, у суспільному й державному житті якої панують закони, що закріплюють основні права громадян, які виражають волю більшості або всього населення країни.

Правова держава базується на певних принципах. Серед них:

1. Принцип верховенства права визначає умови життєдіяльності усього соціального організму, тобто створення і функціонування державних органів та громадських організацій, ставлення до них, а також стосунки між окремими громадянами. У нашій державі наукове осмислення і аналіз цього принципу розпочалися лише після його закріплення у ст. 8 Конституції України. З урахуванням цього Верховна Рада України повинна приймати закони, що мають відповідати принципам справедливості, гуманізму; забезпечувати права, свободи і законні інтереси громадян; відображати суспільні відносини, які склалися у нашій країні. Досвід засвідчив, що взаємозв'язок держави і права може діставати вияв або у верховенстві держави над правом (у такому разі держава стає тоталітарною), або у пріоритетності права щодо держави (демократична держава). Однак, доводиться констатувати, що поки що у нашій державі не досягнуто панування принципу верховенства права. Зокрема, приймаються нестабільні та недосконалі закони, видаються підзаконні нормативно-правові акти, які суперечать вимогам законів.

2. Принцип реальності прав і свобод людини та громадянина передбачає, що вони мають бути не тільки задекларовані у законодавчих актах, а й забезпечені та гарантовані усіма соціальними суб'єктами, насамперед державою. Цей принцип закріплено у ст. 3 Конституції України, яка встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються у нашій державі найвищою соціальною цінністю. Однак нині в Україні через об'єктивні і суб'єктивні причини існує проблема реальності прав і свобод людини та громадянина, яка має не тільки правовий аспект, а й тісно пов'язана з політичним і економічним станом суспільства, рівнем його духовності та консолідованості.

3. Важливим принципом правової держави є принцип законності, який означає, що державою керує закон, усе здійснюється згідно з законом, ніхто не підноситься над ним. Закон сам панує, виражаючи загальну волю. Ефективним засобом підтримання в суспільстві законності та правопорядку як елементів правової держави є юридична відповідальність та вжиття в межах закону справедливих заходів у разі вчинення того або іншого правопорушення.

Крім зазначених вище принципів правової держави, існують й інші, які до деякої міри характеризують її сутність, зокрема такі, як взаємовідповідальність особи і держави; високо значуща роль у суспільстві та державному житті судових органів; наявність чинної конституції.

На сьогодні вже прийнятий Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», що є передумовою приведення положень чинного законодавства України до вимог та стандартів світової спільноти, покращення його якості, що позитивним чином відобразиться на вирішенні правових конфліктів у практичній площині.

Проте, не варто забувати, що лише формальне закріплення деяких положень не дає можливості констатувати те, що держава є правовою. Положення, які декларуються, мають відповідати принципам такої формації та реалізовуватися на практиці. На основі цього міжнародні експерти все частіше висловлюють думку, що наша держава не є правовою та пропонують свої варіанти побудови нової правової України.

Сьогоднішні реалії буття Української держави визначають необхідність формування правової держави в Україні за такими напрямками:

- 1) організація діяльності правової держави та її органів на правових засадах за принципом: дозволено лише те, що прямо передбачено законом;
- 2) формування правового механізму з ліквідації відчуження людини від засобів виробництва, власності і державного управління;
- 3) чітка робота законодавчих і виконавчих органів;
- 4) створення незалежної судової системи.

У правовій державі на належному рівні повинна знаходитися правосвідомість і правова культура як окремого індивіда, посадової особи, так і суспільства в цілому. Це, зокрема, передбачає наявність досить високого рівня правових знань, знання основних принципів права, стійких переконань в необхідності виконання законів тощо. Державна програма правового навчання вже створена і зараз удосконалюється державними правничими установами.

Фундаментом правової державності в Україні має стати формування громадянського суспільства. Суспільства, в якому був би забезпечений вільний і всебічний розвиток кожної особистості. Суспільства, в якому б функціонували демократичні громадянські інститути, що забезпечують свободу слова та інформації, гарантують силою громадської думки і суспільної моралі вільні вибори, наявність легальної опозиції і багатопартійність та тим самим унеможливають узурпацію влади.

Слід наголосити на тому, що формування соціальної, правової держави – це складний і тривалий процес. Конституція, проголосивши Україну соціальною, правовою державою, закріпила не стільки реальний, скільки бажаний стан держави, що констатується в її преамбулі. Для того щоб побудувати в Україні правову державу, треба передусім, щоб ті вимоги, які становлять її зміст, а це: забезпечення принципу верховенства права, захист і гарантування основних прав і свобод людини і громадянина, поділ влади та інші були реально втілені в життя. В Україні на конституційному рівні потрібно закріпити модель правової організації життя людини і суспільства, відповідно до якої весь державний і суспільний механізм буде спрямований на здійснення і захист прав і свобод людини, забезпечення незалежності та неупередженості суддів, налагодження безперервної та ефективної роботи законотворчих органів, реалізація на практиці принципу стримування й противаги у системі державних органів, здійснення громадського контролю за діяльністю владних структур.

Не менш важливим для формування правової держави в Україні є проведення заходів з популяризації правової освіти серед громадян, забезпечення їх знаннями про права, свободи, юридичні обов'язки, уміння їх правильно реалізовувати.

Список використаних джерел

1. Воронов І. О. Правова держава як предмет політологічного аналізу. Київ: Віра ІНСАЙТ. 2000. С. 118.
2. Бірюков Р.М. Вплив глобалізаційних процесів на формування правової політики національних держав. Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. Миколаїв, 2010. Вип. 39. С. 290–297.
3. Васькович Й. Проблеми й перспективи становлення і розвитку правової держави в Україні. Право України. 2000 р. № 1. С. 32-35.

Іваній О.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри права та методики викладання правознавства
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Глобалізація в сучасних умовах є провідною тенденцією світового розвитку. Її процеси охоплюють як окремих індивідів, так і цілі народи, держави, регіони і цивілізації. В поняття глобалізації включають значну кількість різних, іноді суперечливих, процесів, явищ, тенденцій.

Глобалізація розглядається як багатомірне явище: як процес, як нова ідеологія, як етап розвитку людської цивілізації, як неминуча стадія історичної динаміки.

У розв'язанні проблем глобалізації визначну роль відіграють правові чинники. Правова глобалізація є одним із найважливіших аспектів загальної глобалізації в сучасному світі й відображає всебічний її вплив на державно-правову сферу, що веде до трансформації, зміни й модернізації державно-правових інститутів, норм і відносин у рамках національного та наднаціонального права.

Право, його цінність проявляється в новій якості відповідно до нових умов, і полягає, передусім, в якісних змінах, що відображають нове осмислення місця права у світі, що глобалізується. Ці обставини обумовлюють зміни в системі принципів права, способах їх застосування, структурі права, правовому мисленні, правовій свідомості, правовому менталітеті і правовій культурі, що формуються у рамках національної правової системи.

Глобалізація, як системоутворюючий чинник, здійснює різноспрямований вплив на основні компоненти національної правової системи. З одного боку, вона відкриває широкі можливості її розвитку і процвітання, а з іншого – сприяє руйнуванню її самобутності й ідентичності шляхом універсалізації і стандартизації економічної, політичної, інформаційної, культурної й правової сфер.

Серед основних змістовних перетворень, що мають місце в умовах глобалізації в рамках правових систем, варто виділити наступні:

- трансформація правотворення і правотворчості, що в умовах глобалізації проявляється у розширенні їх соціальної бази. Все більше суб'єктів беруть активну і безпосередню участь в даних процесах. Трансформація правотворення і правотворчості відбувається також під впливом того, що в правовому полі з'являються нові проблеми, вирішення яких вимагає обов'язкового правового регулювання на національному і наднаціональному рівнях. Це проявляється у вдосконаленні процесуального законодавства;

- посилення ролі права в суспільному житті, що в рамках глобалізації проявляється в розширенні сфер правового регулювання. Це продиктовано тим, що і об'єкт, і предмет правового регулювання не тільки ускладнюються, але й поширюються, все нові сфери суспільних відносин потребують правового регулювання. У результаті цього з'являються нові правові норми, нові правові інститути й правові галузі;

- зміна концепції джерел права, яка проявляється, з однієї сторони, в появі нових джерел (включення до системи джерел національного права принципів і норм міжнародного права), а з іншої – в зміні значення кожного із них. У національних правових системах, що входять до системи загального права відбуваються зміни, і пов'язані вони з посиленням ролі законодавства, що раніше вважалося неосновним джерелом права;

- істотна зміна концепції прав і свобод людини і громадянина та її правових основ. Визначальним в цьому відношенні стає питання гарантій їх реалізації і дотримання, що забезпечуються не лише на національному, але й на наднаціональному рівні;

- формування нового підходу до проблеми суверенітету національних держав. Таке явище як наднаціональність, що з'явилося в умовах глобалізації, відображає ситуацію, коли національна держава вимушена підкорятися нормам, створеним без її згоди, на підставі заздалегідь делегованих нею повноважень міжнародним організаціям.

Таким чином, основними напрямками трансформації національної правової системи в умовах глобалізації є:

- універсалізація національного права, яка являє собою продуманий, запланований процес, спрямований на стандартизацію та уніфікацію правових норм і принципів в рамках національного права відповідно до норм національного, міжнародного й наднаціонального права, реалізується через такі методи й прийоми як рецепція, гармонізація, уніфікація, стандартизація, адаптація, апроксимація та інфільтрація;

- динаміка зміни співвідношення міжнародного і національного права має вираження в частковому визнанні деяких принципів і норм міжнародного права як повноцінних джерел національного права;

- зростання впливу регіонального права на національне право, на його функціонування, трансформацію й перспективи розвитку. Врахування цивілізаційно-культурних традицій та цінностей, історичної долі, рівня соціально-економічного розвитку, національної самосвідомості, менталітету народів дає змогу інтегрувати можливості національних правових систем в межах регіональних правових просторів;

- наднаціональне право – продукт глобалізації і представляє особливу сферу правового регулювання, в рамках якої взаємодіють суб'єкти національного і міжнародного права. На відміну від міжнародного права, у рамках наднаціонального права суб'єкти правових відносин делегують повноваження для ухвалення рішень, у тому числі нормативних, наднаціональним структурам, які надалі набувають властивості прямої дії на території національних держав. Наднаціональне право регулює, переважно, стосунки між юридичними і фізичними особами з питань, які не регулюються ні внутрішнім, ні міжнародним правом.

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства проблема збереження національної правової традиції України, її національної самобутності зіштовхується з вимогами, які пред'являє глобалізація. Подальший розвиток сучасної правової системи України нерозривно пов'язаний як зі збереженням її самобутності, яка базується на національних правових традиціях, так і на здатності відповідати вимогам сьогодення, а саме: включення України до європейських інтеграційних процесів. Процес інтеграції України до європейського правового простору не повинен перетворитись на самоціль. Між тим, цей процес має велике значення, бо з його допомогою можна забезпечити стабільний шлях розвитку українського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Бірюков Р.М. Проблема становлення глобальної правової системи в епоху глобалізації. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. ОНЮА. Одеса, 2009. Вип. 48. С. 354–359.
2. Бірюков Р.М. Глобалізація та її вплив на правову сферу. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 2. С. 105–111.
3. Бірюков Р.М. Трансформація правової політики держави в умовах глобалізації. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. щоріч. наук. конфер. молодих вчених, аспір. і студентів, присвяч. пам'яті видатних вчених-юристів П.О. Недбайла, О.В. Сурілова, В.В. Копейчикова (м. Львів-Одеса, 11–13 лют. 2010 р.). Львів – Одеса, 2010. С. 123–125.

Кучук А.М.

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та методики викладання правознавства
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна*

УКРАЇНА ЯК ПРАВОВА ДЕРЖАВА: УТОПІЯ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА?

Ще у червні 1996 році орган законодавчої влади Української держави, прийнявши Основний закон, закріпив вектор розвитку цієї держави, зокрема, розбудову правової держави (ст. 1 Конституції України). Після цього була захищена значна кількість дисертацій (як на здобуття наукового ступеня кандидата наук, так і на здобуття наукового ступеня доктора наук), видано не одну монографію та опубліковано незліченну кількість наукових статей на тематику правової держави та напрямів розбудови України як правової держави. Уже пройшло 27 років з часу проголошення незалежності України, що, загалом, є доволі тривалим проміжком часу, який дозволяє зробити певні висновки щодо здобутків на цьому шляху (особливо заважаючи на те, що в епоху постмодерну інтенсивність змін доволі висока).

Безумовно, мало хто буде заперечувати те, що на сьогодні визнати Україну правовою державою ще неможливо. Так, протягом останніх п'яти років Україна займає перше місце за кількістю звернень до Європейського суду з прав людини (не можна вважати винятком і 2017 рік, зважаючи на рішення цього Суду у справі «Бурмич та інші проти України», відповідно до якого більше 12000 справ були викреслені із списку справ Суду та передані до Комітету Міністрів Ради Європи). При цьому, переважна більшість справ проти України стосуються таких фундаментальних прав як свобода від катування (ст. 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод), право на свободу та особисту недоторканність (ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод), право на справедливий суд (ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

За результатами рейтингу демократії у світі (2017 рік) Україна віднесена до типу «гібридний режим» (серед чотирьох типів: повна демократія, недосконала демократія, гібридний режим і авторитарний режим). При цьому важливим фактором, який вплинув на те, що Україну не визнано державою з недосконалою демократією став стан функціонування органів публічної влади (що не може викликати здивування, зважаючи на попередньо зазначену мною статистику звернень до Європейського суду з прав людини).

За даними відомої організації Freedom House Україна належить до частково вільних країн (ця інституція виокремлює усього три категорії держав: вільні, частково вільні, невільні). При цьому, Freedom House акцентує увагу на неприязненні органами влади до юридичної відповідальності за масштабну корупцію на високому рівні, що підриває популярність публічної влади та впливає на певні зусилля з реформування; у сфері громадянських свобод – політичний тиск та напади на журналістів, що загрожує свободі преси.

У 2017 році відзначено також падіння України у рейтингу свободи людини (132 місце, – останнє місце серед європейських держав), що ураховує такі показники як: безпека, верховенство права, свобода віросповідання, свобода слова, можливість розвитку.

Україна віднесена до держав з переважно невеликими засобами масової інформації.

Heritage Foundation віднесла Україну у 2017 році до держав з переважно невеликою економікою (44 останнє місце серед європейських держав та 150-те серед 180 держав світу). Heritage Foundation відзначає необхідність покращення боротьби з корупцією, розвитку ринків капіталу, приватизації державних підприємств та вдосконалення законодавчої бази та верховенства права. «Є серйозні проблеми, пов'язані з корупцією в судах, однією з найслабших та такою, що має найменшу довіру, державних установ в країні. Судді в значній мірі розглядаються як захисники бізнесу та інших потужних джерел впливу. Корупція залишається серйозною проблемою для України, а прогрес у підвищенні підзвітності є досить повільним» [2]. Україна знаходиться між Камеруном і Сьєра-Леоне, випередивши лише африканські держави, Венесуелу, КНДР та деякі ін. держави.

Наведені рейтинги дозволяють зробити висновки про діяльність органів публічної влади та її відповідність (у цьому випадку – невідповідність) діяльності влади у правовій державі.

Водночас, акцентую увагу і на іншому аспекті питання, адже правова держава передбачає не лише певні вимоги до діяльності органів публічної влади, але і до населення такої держави. Правова держава може бути розбудована у тому випадку, коли для населення пріоритетними будуть такі цінності як людська гідність, толерантність. Результати соціологічного загальнонаціонального дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та за ініціативою Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини і громадського об'єднання «Центр інформації про права людини» вказують на прогалини у знаннях в сфері прав людини та рівні толерантності самих представників експертної спільноти (держслужбовців, поліцейських, суддів, вчителів, журналістів та правозахисників). При цьому толерантність як цінність назвали лише 25 % українців. Лише 35 % українців заявили, що права людини є важливішими за матеріальний статок [3, с. 8, 17, 30].

Українське суспільство, не дивлячись на сприйняття ідеї рівності усіх людей у правах незалежно від «раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками», коли мова заходить про мирні зібрання сексуальних меншин одразу наведений конституційний припис відходить на другий план. Показовим у цьому аспекті є обговорення 17 листопада 2016 року у Верховній Раді України проекту Закону про запобігання та протидію домашньому насильству. Одними із дискусійних питань були виключення поняття «гендер» і «сексуальна орієнтація». І. Луценко заявила з цього приводу, що «буде відрегульовано поняття «сексуальної орієнтації», виходячи із християнських цінностей цього залу»; Ю. Мірошниченко наголосив, що «єдине, на що звернули увагу і заступник міністра, і наші колеги, які виступали переді мною, це позиція Всеукраїнської ради церков, де йдеться про запровадження через ці закони якраз категорії гендеру і сексуальної орієнтації. Це є неприйнятно в нашому суспільстві.»; І. Мосійчук указав наступне: «У цьому законопроекті закладені речі, які неприйнятні для українського суспільства, які є неприйнятними для Української Церкви, які є неприйнятними для кожного українця, хто усвідомлює себе таким. Тому фракція Радикальної партії не буде підтримувати даний закон, законопроект. Пропонує, щоб він був повернутий до комітету» [4].

Таким чином, на сьогодні неможливо вести мову про Україну як правову державу, це лише перспектива, яка може бути реалізована, а може і не реалізуватися. Вибір за українським народом.

Список використаних джерел

1. Freedom in the World 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/ukraine>
2. 2018 index of economic freedom. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine>.
3. Що українці знають і думають про права людини: загальнонаціональне дослідження / [І. Бекешкіна, Т.Печончик, В.Яворський та ін.]; під заг. ред. Т. Печончик. – К., 2017. – 308 с.
4. Електронний протокол засідання Верховної Ради України від 17 листопада 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_el_h2?data=17112016&nom_s=5.

Лисянська Д. С.
студентка 041 групи
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

РОЗБУДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сьогодні, в умовах глобалізації та демократизації стає зрозумілою необхідність розбудови громадянського суспільства. Серед вчених, які підіймали дану тему протягом останнього десятиліття варто назвати американських вчених - Дж. Александера, А. Лейпхарта, К. Фіцпатрик; англійських - Р. Дарендорфа, Є. Джессі, Є. Єлліса; німецьких - М. Кляйнеберга, П. Козловські, Ю. Хабермаса та ін., французьких - Д. Кола. Безпосередньо проблемі становлення громадянського суспільства в Україні присвятили свої роботи Ф. М. Рудич, В. Барков, Б. Кузьменко, О. Лавринович, В. Полохало, Ю. Ганжуров, Ю. Римаренко, М. Рябчук, М. Томенко та ін.

Дослідження громадянського суспільства свідчать про те, що актуальність названої проблематики не зникає. Вона існує як для стабільних демократій, так і для перехідних суспільств, які пройшли через стадію лібералізації авторитарних і тоталітарних режимів і вирішують завдання переходу до демократії та її консолідації.

Україна може стати рівноправним партнером у світовій прогресивній спільноті тільки тоді, коли буде демократичною і правовою країною з розвинутими економічними відносинами, високим культурним і духовним потенціалом громадянського суспільства. Досягти цього можна лише дотримуючись таких принципів як: верховенство права, законність, пріоритет прав людини і громадянина, реальність прав і свобод людини, поділ державної влади тощо.

Як і будь-яка інша система, громадянське суспільство, з одного боку, саморегулюється, містячи внутрішні резерви самовідтворення, а з іншого - об'єктивно потребує соціального регулювання, в якому вирішальну роль відіграє право. [1]

Є загальновідомим та загальноприйнятим, що влада за демократії цілком має належати народові. Він здійснює її безпосередньо шляхом прямої участі у вирішенні державних і громадських справ, тобто через референдуми, плебісцити, демонстрації, мітинги, збори громадян, народні ініціативи тощо. Разом з тим за умови відсутності сучасних та таких, що відповідають світовим стандартам, законодавчих актів про всеукраїнський та місцеві референдуми, всенародні опитування (плебісцити), демонстрації, мітинги, вуличні походи та збори громадян. А якщо додати до цього абсолютну відсутність в українській державно-правовій теорії і практиці інституту народної ініціативи (насамперед законодавчої), надзвичайну складність або навіть неможливість проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, то стає зрозумілим, що до побудови дійсно та стабільно демократичного суспільства нам ще дуже далеко [2, с. 13].

У сучасних умовах зростає роль політичних партій у контексті демократизації здійснення публічної влади. Звідси актуалізується тенденція політологізації громадянського суспільства, яка виявляється, перш за все, в необхідності розвитку політичної системи. [3, с. 41].

Стратегія будівництва і зміцнення громадянського суспільства в Україні у XXI ст. полягає в гармонійному розвитку духовних, політичних, економічних основ життя суспільства і держави, що має на меті розкриття потенціалу головної цінності цивілізації - людини. [1]. Дуже багато залежить від соціальної активності й ініціативності людей, їх творчої і життєвої енергії, рівня культури і освіти, моральності і правового мислення, проте, зараз, в умовах перебудови українського суспільства і зміни вектору руху, внаслідок повалення тоталітарного режиму, людині важко переорієнтуватись і взяти на себе відповідальність за становлення власної держави. Звідси і бачимо необхідність підвищення освіченості населення, а також зацікавленості не лише бути спостерігачем, а й активним розбудовником нової країни.

Щоб принципово змінити ставлення громадян до права, держави, активізувати роботу по завершенню формування правової держави в Україні, слід вирішити низку питань теоретичного і практичного рівня щодо вдосконалення системи правової освіти та правового виховання. Необхідно створити всі умови для формування такої правосвідомості, яка б відповідала історичним традиціям, ментальності українського народу, забезпечувала розвиток провідних інститутів громадянського суспільства, сприяла інтеграції України до європейського та світового правового простору [1].

Отже, становлення громадянського суспільства суверенної національно-демократичної держави Україна — імператив історії. Досвід розвитку цивілізованих країн засвідчує, що формування громадянського суспільства шляхом світової цивілізації тривалий і дуже складний процес. Справжнє громадянське суспільство може існувати лише в державі з ефективною та конкурентноспроможною, соціально-орієнтованою економікою. Адже саме рівень ефективності національної економіки визначить місце України у світовому співтоваристві.

Список використаних джерел:

1. Карчевська О. Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Українію. Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Україні. Освіта регіону. 2008. №1. С. 86.
2. Колодій А. М. Громадянське суспільство та права держава: проблеми і шляхи розбудови. Право України. 2010. №7. С. 1–17.
3. Крусян А. Р. Формування та розвиток Громадянського суспільства в Україні: конституційно-правовий аспект. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2015. №5. С. 36–45.

Ніколов Ю.О.

студент 041 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ПОБУДОВИ НОВОЇ МОДЕЛІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

В Україні тривають дискусії про вплив держави та про баланс сил державної влади й суспільства. Значна частина населення вбачає в державі чужу, корумповану силу, не довіряє державній владі, хоч і дотримується утопічного погляду, ніби винятково державними засобами можна створити нове громадянське суспільство. Між іншим, це типова утопія, поєднана з надією на мудрого вождя, авторитетного правителя, який, прийшовши до влади, владнає все справедливо й демократично. Державна влада дійсно може сприяти встановленню громадянського суспільства, але її можливості обмежені без ініціативи народу «знизу». Особливістю і суперечливістю трансформаційного етапу в Україні, є те, що складнощі перехідних процесів зумовлюють зміцнення регулюючої ролі держави, а, з іншого боку –розбудова громадянського суспільства передбачає роздержавлення суспільних інститутів, зменшення державного впливу на них. Ця обставина підкреслює необхідність наукових розробок ролі держави в перехідному суспільстві, розробки механізмів впливу на соціальні процеси, визначення шляхів перетворення держави на правову, а перехідного суспільства – на громадянське.

Треба відзначити, що у нинішній Конституції і згадки немає про громадянське суспільство, на формування якого зрештою має бути спрямований весь державно-правовий механізм. Цей недолік Конституції негативно відбиватиметься на процесі формування громадянського суспільства, серцевини правової держави. Проголошуючи своє прагнення досягти ідеалів правової держави, не пов'язавши це на конституційному рівні з формуванням громадянського суспільства, є стратегічно неприпустимим. Адже неможливо донести до людей сутність переваг правової держави, не пов'язуючи це з громадянським суспільством, яке є гарантом захисту його членів від втручання державних інститутів у їх приватне і особисте життя, особливо в тих випадках, коли ці інститути за певних обставин перетворюються на самодостатні і діють для самих себе, а нерідко й проти суспільства. Однією з перших змін до Конституції України має бути доповнення її новим розділом про громадянське суспільство. Трансформаційне суспільство, яким є сучасна Україна, має певні характеристики: усі сфери життєдіяльності охоплені системною кризою, особливо вражені економіка і соціальна сфера; на рівні керівництва державою відсутнє цілісне уявлення про шляхи виходу з кризи.

На сьогодні основними шляхами побудови громадянського суспільства в Україні є: розширення масової бази влади, підвищення політичної культури населення, створення нових можливостей участі громадян в управлінні державними і суспільними справами; активізація процесу роздержавлення усіх сфер суспільного життя, формування справжніх інститутів громадянського суспільства як ринкового, так і неринкового характеру, розвиток різних форм громадського самоврядування і самодіяльності; постійне удосконалення контрольних механізмів, тобто механізмів зворотного зв'язку від суспільства до держави; максимальне розширення сфери судового захисту прав і свобод людини, формування поваги до права і до закону; виховання природного патріотизму – національного і державного – на основі поваги до національної історико-культурної спадщини; зміцнення свободи інформації, відкритості суспільства на основі зв'язків із зарубіжним світом; піднесення рівня суспільної свідомості, подолання явищ соціальної пасивності, удосконалення політичної системи відповідно зі зміною конкретно-історичних умов. Таким чином, має відбутися максимальне роздержавлення усіх сфер суспільного життя. Проте це роздержавлення зовсім не означає повної відмови від державного в межах закону регулювання соціального життя. Роздержавлення суспільства на базі Конституції України передбачається за такими напрямками:

- у галузі політичній – закріплення багатопартійності, створення державою на основі закону рівних умов для діяльності політичних партій, інших громадських об'єднань; заборона будь-якої

політичній партії чи організації привласнювати собі право здійснювати державну владу; проведення виборів на багато-партійній основі;

- у галузі економічній – приватизація державних і комунальних підприємств на основі приватної власності (індивідуальної і колективної); невтручання держави та її структур в безпосередню господарську діяльність підприємств незалежно від форм власності; свобода підприємництва і договорів;

- у галузі ідеологічній – будь-яка ідеологія не може зводитися до рангу державної і закріплюватись у законному порядку, не кажучи про конституційний рівень, як це було в попередніх радянських конституціях; відокремлення церкви від держави, невтручання держави в справи релігії; роздержавлення і деідеологізація освіти, науки і культури, всієї духовної сфери суспільства на основі конституційного гарантованого права на свободу думки, совісті і релігії;

- нарешті, децентралізація державної влади, зміцнення справжніх органів місцевого самоврядування, зняття зайвої державної опіки над територіями.

Враховуючи особливості трансформаційного етапу в Україні, має бути проведена в житті така концепція співвідношення особи, суспільства і держави, яка змогла б не тільки змінити сьогодишню ментальність людини, а й сприяти формуванню вільної особи з високою політичною, економічною і правовою культурою, яка усвідомлює свою цінність і гідність. Концепція громадянського суспільства передбачає, що епіцентром є людина, її права, свободи і її інтереси, інститути громадянського суспільства і держави утворюються для створення умов нормальної життєдіяльності людини, захисту її прав. При цьому державні інститути мають нести подвійний тягар, забезпечуючи через закони, рівні для всіх людей умови і можливості, нормальне функціонування громадянського суспільства.

Отже, на конституційному рівні має бути закладена якісно нова модель правової організації життя людини і суспільства, відповідно до якої весь державний і суспільний механізм спрямовується на здійснення і захист прав і свобод людини. Усі політичні, економічні, соціальні і культурні права людини мають знайти своє відбиття у відповідних інститутах громадянського суспільства таких, як власність, свобода підприємництва, екологічна безпека, сім'я, освіта, наука і культура, громадські об'єднання, свобода інформації та ін. Ці інститути повинні стати надійним матеріальним фундаментом прав і свобод людини.

Список використаних джерел

1. Карчевська О. Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Україні. Формування правової держави як вектор розвитку громадянського суспільства в Україні. Освіта регіону. 2008. №1. С. 86.
2. Гладун З. С., Кравчук М. В., Бармак М. В. Основи правознавства. Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка. 1999.
3. Котюк О. В. Основи держави і права. Київ: Вентурі, 1998.

Огієнко Л.А.

студентка 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ДЕМОКРАТИЧНА ДЕРЖАВА: ІСТОРИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Правова держава -- це форма організації та діяльності державної влади, що будується на відносинах з індивідами і різноманітними об'єднаннями на основі норм права.

Правова держава як теоретична концепція і практика має тривалу історію. Уже в стародавні часи починаються пошуки принципів, форм і конструкцій для встановлення належних взаємозв'язків, взаємозалежностей і узгодженої взаємодії права і влади. У процесі розвитку уявлень, що поглиблювалися, про право і державу досить рано сформувалася ідея про розумність і справедливість такої політичної форми суспільного життя людей. Цілий ряд положень, значимих для подальших уявлень про правову державу, було розроблено вже античними авторами. У їхньому числі положення про владу закону як поєднання сили і права (Арістотель та інші); про розрізнення правильних і неправильних форм правління, про змішане правління і про роль права в типології державних форм (Сократ, Платон, Арістотель, Полібій, Ціцерон); про співвідношення природного права і права, що впливає з волі людини (Демокрит); про рівність людей за природним правом (деякі софісти, римські юристи); про право як мірило справедливості і норму регулювання політичного спілкування (Арістотель); про державу (республіку), як "справу народу", як правове спілкування і "загальний правопорядок" (Ціцерон); про сфери приватного і публічного права; про вільного індивіда як юридичну особу, суб'єкт права (римські юристи). В епоху занепаду феодалізму

ідеї правової державності з позицій історизму виклали прогресивні мислителі того часу Н. Макіавеллі і Ж. Боден. У період ранніх буржуазних революцій у розробку концепції правової держави значний внесок зробили філософи-мислителі і просвітителі Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гоббс, Ш.Л. Монтеск'є, Д. Дідро, П. Гольбах, Т. Джефферсон і багато інших. Ідея соціальної правової держави закріплена в конституціях ряду країн Західної Європи після другої світової війни (ФРН, Іспанія та ін.). Стаття 1 Конституції Іспанії 1978 р. зазначає, що Іспанія є соціальною, правовою та демократичною державою, вищими цінностями якої є свобода, справедливість, рівність і політичний плюралізм. Стаття 20 Конституції ФРН 1949 р. говорить про те, що ФРН є демократичною і соціальною федеративною державою. У Конституції Франції записано, що вона є демократичною і соціальною республікою. Громадянському суспільству в теперішній Україні має відповідати правова держава, де на основі демократи функціонує режим конституційного правління, існує розвинена і несуперечлива правова система та ефективна судова влада, разом з реальним розподілом функцій влад, з їх ефективною взаємодією і взаємоконтролем. Правова держава є продуктом, соціальним результатом цілеспрямованого впровадження в реальне життя зазначених ідей. В ній на основі реалізації високих принципів права відбувається реальна єдність людини і держави, правове самообмеження держави, що дістає своє найповніше виявлення у послідовному проведенні принципу взаємної відповідальності держави і особистості. І лише легітимність, визнання суспільством, обов'язковість забезпечують дійсне виконання законів державою і суспільством. Створення такої держави є найважливішим напрямком діяльності демократичної державності в нашій країні.

Отже, правова держава і громадянське суспільство формуються спільно, і даний політичний процес триває певний історичний час, який вимагає цілеспрямованих зусиль, великої волі. Усе цивілізоване людство живе в правових державах, в яких намагаються знайти найкращу форму майбутнього суспільного ладу, тобто такого, який можна назвати демократичною державою.

Побудову правової держави визначено ж одну із основних стратегічних цілей у платформах і програмах переважної більшості політичних течій та партій в Україні. Однак абстрактно сформульована мета обов'язково передбачає вироблення практичних заходів для її досягнення, розроблення програми предметних дій, яка розрахована в часі й орієнтована на конкретні соціальні обставини. А вони сьогодні складаються таким чином, що, крім побудови правової держави, в сучасній Україні треба будувати державу соціальної орієнтації, де «соціальна держава» означає розширення обов'язків держави -- від забезпечення внутрішнього порядку і зовнішньої безпеки до відповідальності за добробут громадян.

Як наголошують вчені, така держава передбачає наявність певного комплексу соціальних прав громадян і певний рівень соціальної захищеності, соціальної справедливості. Невід'ємним елементом соціальної політики, - вважає О. Стояк, -- повинна стати її взаємопов'язаність з економічними реформами".

У політичній сфері демократія постає саморегулюючою системою. Ефективність демократичного процесу обумовлена тим, що він дає змогу найповніше виявити існуючі в суспільстві зворотні зв'язки і, таким чином, впливати на прийняття політичних рішень. Багатовіковий досвід засвідчує, що становлення демократії -- це складний процес, який пов'язаний не лише з політичними перетвореннями. Він зачіпає як усіх індивідів політичного середовища, так і можливо соціальні взаємовідносини, що відбуваються між ними. Збудувати демократичну державу можливо лише за умов, коли найширші верстви населення сприймуть ідеї демократії, візьмуть активну участь у демократичних перетвореннях, створять демократичні інститути.

Демократія є певним захистом від тиранії. Демократія починає вмирати відтоді, як керівництво отримує можливість безконтрольно видавати закони та нав'язувати свою волю суддям».

Демократія виступає як спосіб і умова діалогу, прилюдного і мирного обговорення проблем, взаємного врахування супротивних інтересів, уподобань і переконань різних суб'єктів соціального процесу. Вона забезпечує певні цивілізовані способи досягнення компромісів або послаблення їхньої гостроти. Народ, надаючи владу своїм представникам, накладає на себе відповідальність поважати і підтримувати владу, виконувати її рішення. Водночас, влада відповідає перед народом і контролюється ним.

Майже ні в кого в сучасній Україні не викликає сумніву перевага демократичної форми правління перед усіма іншими. Однак жодна держава повністю не дотримується на практиці додержання принципів громадянського контролю і політичної рівності. У цьому розумінні неможливо подолати до кінця шлях демократизації, треба лише наполегливо зміцнювати й поширювати демократичні принципи. Актуальним залишається питання про демократичність політики, що проводиться владою.

Отже, створення і функціонування в Україні правової держави, правової держави не в декларативному сенсі, а як системи нормативного та організаційного забезпечення прав людини,

уможливить створення ефективного механізму участі суб'єктів громадянського суспільства в реалізації державної політики. І, на нашу думку, це дасть змогу прискорити процес інституціоналізації громадянського суспільства в сучасній Україні.

Список використаних джерел:

1. Шаповал В. Конституційна категорія соціальної держави. Право України. 2004. № 5. С. 14–19.
2. Цветков В. В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства : моногр. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 248с.

Радченко Ю.О.

студентка 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ

Громадянське суспільство і держава – взаємообумовлені, онтологічно пов'язані між собою феномени. Громадянське суспільство розташовується, образно кажучи, над державою, яка виконує його замовлення та відповідає на його запити.

Держава відокремилась від суспільства на певному ступені його зрілості і залежить від рівня розвитку соціуму – яке суспільство, так і держава. У процесі розвитку суспільства, переходу його від нижчої стадії до вищої трансформується і держава, з удосконаленням суспільства держава стає більш демократичною, в ній здійснюються народовладдя, визрівають економічна свобода та свобода особистості, а з формуванням громадянського суспільства держава стає правовою.

Єдність громадянського суспільства і держави виражається в збігу багатьох цілей і завдань. І формування правової держави, і створення громадянського суспільства переслідують одну спільну мету: соціальні інститути покликані служити людині, захищати його права та інтереси.

Моноцільність громадянського суспільства і держави бачиться і в тому, що ця єдність має забезпечувати умови для творчості і свободи людини, її ініціативи, підприємництва, самоорганізації, самодіяльності.

Відносини між державою і громадянським суспільством можуть носити складний і взаємозаперечний характер. З одного боку, держава покликана реагувати на імпульси, що йдуть від суспільства, і в результаті повинна підпорядковуватися його інтересам, але, з іншого - вона сама намагається розширити свій вплив на суспільство.

Взаємодія держави із громадянським суспільством:

- держава регулює суспільні відносини, тобто забезпечує функціонування громадянського суспільства;
- держава закріплює правовий статус суб'єктів суспільних відносин, визначаючи міру їх свободи;
- держава гарантує участь інститутів громадянського суспільства в процесі створення та діяльності державно-владних структур;
- суспільство створює механізми, які перешкоджають авторитарному впливу держави в сферу відносин, що регулюються;
- суспільство зобов'язує державу закріпити та гарантувати природні права людини;
- суспільство визначає необхідність встановлення відповідальності посадових осіб за порушення прав і свобод людини.

Суспільство і держава – поняття незбіжні. Перше більш ширше за друге, тому що суспільство має недержавні структури (політичні партії, політичні рухи, суспільні організації і об'єднання, трудові колективи тощо).

Держава займає в суспільстві провідне положення і відіграє в ньому головну роль. За характером держави ми вправі судити й про характер усього суспільства, й про його суттєвість.

Держава по відношенню до свого суспільства виступає, як засіб управління, ведення загальних справ (підтримка порядку и суспільної безпеки), а по відношенням до своїх супротивників використовує насильство та примус.

Таким чином, держава і суспільство існують у вигляді суперечливої безупинної взаємодії і взаємовпливу, характер і спрямованість яких значною мірою залежать від рівня розвиненості громадянського суспільства і його інститутів.

Список використаних джерел

1. Основи демократії: Посібник. Київ: АйБі, 2002. 684 с.

2. Коростей В. Правові проблеми національної демократії. Право України. 2003. № 1. С. 123–126.
3. Лаба О. В. Принципи правової держави та проблеми її побудови в Україні. Правова держава : щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2009. Вип. 20. С. 163–170.
4. Оніщенко Н. М. До питання про демократичний правовий розвиток (деякі теоретичні узагальнення). Право України. 2013. № 8. С. 141–147.

Сребняк Д.В.

студентка 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ОСМИСЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У наш час дуже широко обговорюється питання правової держави. Проблеми якої хвилювали передових людей, прогресивних мислителів стародавності, середньовіччя і сучасності. Сутність правової держави полягає в першості права над владою, безумовному підпорядкуванні влади, громадян і всіх суспільних суб'єктів діючому праву.

Формування й існування правової держави в будь-якій країні припускає встановлення не тільки формального, але і реального панування закону у всіх сферах життя суспільства, розширення сфери його прямого, безпосереднього впливу на суспільні відносини.

Правова держава – це держава де діють справедливі і шляхетні закони, усі люди рівні перед законом і судом, втілюється принцип верховенства права, забезпечуються права і свободи людини, гарантується принцип недопустимості звуження існуючих прав і свобод людини, та відповідальності влади перед людиною, а реалізація принципу розподілу влади забезпечує гармонізацію державного управління, злагоду в суспільстві та створює умови недопустимості зловживань та повороту до гіршого.

Тобто це така організація суспільства, де закон і правовий порядок мають пріоритет над державою та іншими інститутами політичної і соціальної влади, а не навпаки. А основні права особи та її соціальна безпека складають зміст свободи, заснованої на законах, які приймаються і піддаються зміні законним шляхом.

Ідея правової держави спрямована на обмеження влади (чинності) держави правом; на встановлення правління законів, а не людей; на забезпечення безпеки людини в його взаємодіях з державою.

Основним законом правової держави є Конституція. У ній сформульовані правові принципи державного і громадського життя.

Важливими умовами і передумовами формування правової держави в Україні є створення внутрішньо єдиного, несуперечливого законодавства. Існуючі нині протиріччя в правовій системі, що виникає час від часу боротьба діючих законів і законодавчих актів, видаваних на місцях, не тільки не наближають країну до правової держави, але, навпаки, ще більше віддаляють. Правова держава є альтернативою авторитаризму, тоталітаризму і анархії. Вона передбачає поступову демократизацію суспільства, встановлення правових основ будівництва державності, дотримання правопорядку і принципу законності. Людина є вищою соціальною та політичною цінністю. Держава покликана затвердити гуманістичні начала, забезпечити і захистити свободу, честь і гідність людини.

Серед існуючих умов і передумов успішного формування і функціонування правової держави варто назвати наявність у країні громадянського суспільства.

Громадянське суспільство – це сукупність недержавних організацій, які представляють волю та інтереси громадян. Воно включає в себе сім'ю і приватну сферу, тобто «третій сектор» суспільства паралельно з державою та бізнесом.

Громадянське суспільство й держава являють собою дві невід'ємні складові частини одного явища -- сучасного суспільства, які не можуть реально існувати одна без одної і про які окремо може йтися тільки в науці. Формування громадянського суспільства тісно пов'язане з формуванням людини як особи, як індивіда, який має певну систему потреб, інтересів, цінностей, прав і свобод, відповідає за свої дії та має змогу їх реалізації. Наявність умов для реалізації інтересів, прав і свобод перетворює людину на особу, на головного учасника суспільного розвитку, члена громадянського суспільства.

Розвинене громадянське суспільство можливе лише у правовій державі, яка має реагувати на запити й потреби асоційованого громадянства, сприяти його розвитку, запобігати виникненню

конфліктів. Взаємовідносини держави й громадянського суспільства мають будуватися на основі діалогу й співпраці, що, своєю чергою, сприятиме демократичному розвитку держави.

Згідно з міжнародними оцінками, громадянське суспільство в Україні залишається неконсолідованим та значно відстає у своєму розвитку від громадянського суспільства європейських країн в цілому та постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи зокрема. Україна на законодавчому рівні визнала важливість утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного розвитку держави. Саме таку норму містить Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики України», ухвалений у 2010 році. Україна має ряд міжнародних зобов'язань щодо забезпечення права на свободу об'єднання, свободу мирних зібрань та доступу до інформації й інші як основи розвитку громадянського суспільства.

Громадянське суспільство суто відкрите соціальне утворення. У ньому забезпечуються свобода слова, включаючи свободу критики, гласність, доступ до різного роду інформації, право вільного в'їзду і виїзду, широкий і постійний обмін інформаційними, освітніми технологіями з іншими країнами, культурне та наукове співробітництво із зарубіжними державними і громадськими організаціями, сприяння діяльності міжнародних та іноземних об'єднань відповідно до принципів і норм міжнародного права.

Серед інститутів громадянського суспільства слід виокремити політичні партії та рухи, оскільки вони виступають своєрідною «перехідною ланкою» від потреб і інтересів громадянського суспільства, які від того набувають значення політичних пріоритетів, до власне організації і здійснення державної влади.

Відносини громадянського суспільства за своїм визначенням мають бути вільними від безпосереднього управлінського втручання з боку владних інститутів держави, а тому й регулюються правом, яке передбачає формально визначені межі свободи поведінки учасників громадянського спілкування, гарантує їм можливість діяти під власну відповідальність і на власний ризик.

Отже, правова держава – це конституційна держава. Вона виникає як реакція на абсолютну монархію, як вимога обмеження діяльності центральних державних органів відповідними загальними правовими актами, сформульованими представницькими органами. Соціальну основу правової держави складає саморегулююче громадянське суспільство, що поєднує вільних громадян-носіїв суспільного прогресу. Громадянське суспільство є сукупністю соціальних відносин, де здійснюються основні права людини - на життя, свободу, безпеку, власність та закону, який володіє пануючим у його відношенні до громадянина. Громадянське суспільство та його інститути обумовлені безпосередніми життєвими потребами та інтересами людей. Воно є цілісним системним соціальним організмом. Його системність – явище багатопланове, в основу якого покладені організованість і впорядкованість суспільних відносин, що визначають його буття.

Список використаних джерел

1. Кириченко С. О. Громадянське суспільство і правова держава: поняття та зміст. Київ: Логос, 1999. С. 15.
2. Співак В.М. Правова держава - політична форма виразу громадянського суспільства // Етнополітичні конфлікти у посттоталітарному просторі. Київ: УФІМБ, 1999. С. 187.
3. Гринюк Р. Ф. Форми узаконення державної влади в умовах правової держави. Від громадянського суспільства до правової держави: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. С. 26.

Стаценко О.О.

студент 2 курсу 025 групи

*Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Права і свободи людини і громадянина в їх історичному розвитку показує нам, що, незважаючи на не одне століття соціально-культурного розвитку людства проблема взаємин індивіду і влади, й досі знаходиться в центрі уваги політологів, філософів, вчених правознавців.

Становлення правової держави та громадянського суспільства тісно пов'язане з відповідними етапами розвитку людства. Громадянське суспільство, яке перебуває за межами регулювання держави, може ефективно функціонувати лише за наявності правової держави, яка зобов'язана, дотримуватися принципу верховенства права і гарантувати існування відповідних інститутів. Тобто, громадянське суспільство становить сферу абсолютної свободи приватних осіб у

відносинах один з одним. Воно постає у вигляді соціального, економічного і культурного простору, в якому взаємодіють вільні індивіди, які реалізують приватні інтереси і здійснюють індивідуальний вибір.

Концепція громадянського суспільства притаманна європейському інтелектуальному, культурному й політичному розвитку доби капіталізму. Становлення громадянського суспільства є одним із пріоритетних напрямів розвитку європейського співтовариства. В свою чергу, громадянське суспільство, що складається з громадян, без яких воно неможливе, виступає своєрідним засновником правової демократичної держави. Разом із тим, реалії сьогодення свідчать не тільки про недотримання, але й порушення принципів, які були утверджені міжнародною спільнотою. Сучасна держава має відповідати певним критеріям прийнятим у наш час світовим співтовариством. Еталоном для такої держави є загальнолюдські цінності: суверенітет народу, демократія, верховенство права, розподіл влади, політичний та ідеологічний плюралізм, соціальна справедливість та інші. З цієї точки зору сучасною є демократична, правова, соціальна держава. Одним із результатів докорінних змін, що відбулися у суспільному розвитку України, як правової держави, є суттєве посилення інтеграційних процесів з європейськими державами у всіх сферах суспільного життя. Засадами будь-якого громадянського суспільства повинні бути найбільш загальні ідеї і принципи, незалежно від політичного режиму тієї чи іншої країни, які у свою чергу, повинні чітко дотримуватись та гарантуватись правовою державою. До них слід віднести: економічну свободу; різноманіття форм власності; утвердження та захист природних прав і свобод людини і громадянина; легітимність і демократичний характер влади; рівність перед законом та правосуддям; юридичну захищеність особистості; правову державу, яка заснована на принципі поділу і взаємодії влади; політичний і ідеологічний плюралізм, наявність легальної опозиції, свободу слова і друку; незалежність засобів масової інформації; невтручання держави в приватне життя громадян; партнерство і національна згода; ефективна соціальна політика, яка забезпечуватиме гідний рівень життя людей.

Досвід найрозвиненіших держав свідчить про те, що конституційно-правова регламентація та регулювання у країнах з демократичним державно-політичним устроєм спрямовані на підтримку громадянського суспільства, а також про те, що становлення і розвиток громадянського суспільства у позадержавній сфері суспільних відносин не означають його ізольованості від державно-правових інститутів, а допускають або передбачають сталий та інтенсивний взаємозв'язок громадянського суспільства і держави. На мою думку, основоположною ознакою і засадами громадянського суспільства є утвердження і забезпечення прав і свобод людини і громадянина, які повинні бути пріоритетом у взаємовідносинах з державою. В свою чергу, ступінь розвитку громадянського суспільства, становить рівень гарантованості прав і свобод людини і громадянина з боку держави.

Список використаних джерел:

1. Кириченко С. О. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави. Київ: Логос, 1999. 88 с.
2. Петришин О. Громадське суспільство – підґрунтя формування правової держави в Україні. Вісник Академії правових наук України. 2003. №2–3. С. 142–161.
3. Шемшученко Ю. С. Теоретичні проблеми формування правової держави. Київ: Юридична думка, 2005. С. 75–79.

Тараненко В.О.

студент 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

СТРАТЕГІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, є початком великих і всебічних інноваційних трансформувальних в усіх сферах українського суспільства. Ці зміни наочно демонструють не тільки пріоритети майбутнього розвитку, але й недоліки, що заважають динаміці розвитку цього процесу.

Спостереження політичних подій сьогодення свідчать про те, що активізація громадянського суспільства стала потребою української державності, оскільки політичний процес в Україні зіткнувся з ситуацією правового беззаконня і кризи політичної влади.

Необхідно відмітити, що будівництво громадянського суспільства, демократичної, правової держави – це не тільки внутрішньополітична потреба, але й зовнішня необхідність, яка диктується розвитком України в умовах глобалізації. По суті, за всієї різноманітності світ єдиний у

тому, що справжній прогрес здійснюється лиш там, де створені суспільні умови для розкриття головного ресурсу цивілізації – людини.

Світ сьогодні більш взаємопов'язаний, ніж в колишні часи. Тому Україна може стати рівноправним партнером у світовій прогресивній спільноті тільки тоді, коли буде демократичною і правовою країною з розвинутими економічними відносинами, високим культурним і духовним потенціалом громадянського суспільства. Досягти цього можна лише за верховенства закону, сильного правопорядку ефективної власності, конструктивної виконавчої і законодавчої влади, незалежної судової системи, вільних і незалежних ЗМІ, громадського самоврядування. Усі ці аспекти поєднує у собі саме правова держава.

В Україні правова держава може стати результатом генези громадянського суспільства за схемою: громадянське суспільство формує правову державу, яка, однак, становить відносно незалежну від суспільства систему. Тому будь-які суспільні потреби, перш ніж вони перетворюються на спільні інтереси, які захищаються державою, певною мірою трансформуються в структурах, у механізмах держави як апарату.

Стратегія будівництва і зміцнення громадянського суспільства в Україні у XXI ст. полягає в гармонійному розвитку духовних, політичних, економічних основ життя суспільства і держави, що має на меті розкриття потенціалу головної цінності цивілізації – людини.

Слід підкреслити, що тільки сильна демократична, правова держава у змозі забезпечити вирішення цих завдань. Формування сильної демократичної держави - закріплення панування закону і конституційного правопорядку – це завдання як самої державної влади, так і громадянського суспільства. Цей процес слід розглядати як взаємозумовлений. При цьому слід підкреслити зацікавлену участь у ньому громадянського суспільства, а саме таких його інститутів, як наукове співтовариство, засоби масової інформації, політичні партії і рухи, профспілки та громадські об'єднання.

Список використаних джерел

1. Сидоренко С.В. Формування глобального громадянського суспільства в умовах глобалізації. Філософія, релігія та культура у глобалізованому світі: Всеукраїнська науково-теоретична конференція з міжнародною участю, 23 листопада 2015 року: [матеріали доповідей та виступів]. Житомир, 2015. С. 171-172.
2. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів. Вісник академії правових наук України. 2011. С. 46-54.

Черненко А.А.

студентка 025 групи

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

СТРАТЕГІЯ ПОБУДОВИ Й ЗМІЦНЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ У XXI СТ.

Правова держава нині розглядається як держава, в якій виключно юридичними засобами забезпечуються верховенство права, реальне здійснення, охорона, захист і поновлення порушених прав громадян, взаємна відповідальність держави та особи, контроль і нагляд за утворенням і застосуванням юридичних законів. Метою створення правової держави в Україні є забезпечення цивілізованого функціонування і розвитку громадянського суспільства.

Правова держава в Україні може розглядатись як політико-юридична форма організації суспільного життя, що належить до таких фундаментальних соціальних цінностей, як права людини і громадянина, конституціоналізм, демократія тощо.

Основні риси правової держави в Україні:

- верховенство і панування правового закону;
- постійне утвердження суверенітету народу як єдиного джерела державної влади;
- здійснення поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову;
- забезпечення прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, виконання ними своїх обов'язків перед іншими людьми, державою і громадянським суспільством;
- врегулювання взаємовідносин між особою та державою на засадах дозволеності особі робити все, що прямо не заборонено законом, а державним органам – тільки те, що прямо дозволено законом;
- взаємна відповідальність між особою та державою, відповідальність держави перед особою і громадянським суспільством за свою діяльність;
- ефективна організація контролю й нагляду за здійсненням законів і режиму законності.

Конституція та закони, як відомо, – це нормативні акти вищої юридичної сили. Але таке визначення законів є формальним. Велике значення має зміст законів, які мають бути демократичними, тобто захищати права і свободи людини, оскільки в іншому разі законність може виявитися притаманною антидемократичним режимам.

Світ сьогодні більш взаємопов'язаний, ніж в колишні часи. Тому Україна може стати рівноправним партнером у світовій прогресивній спільноті тільки тоді, коли буде демократичною і правовою країною з розвинутими економічними відносинами, високим культурним і духовним потенціалом громадянського суспільства. Досягти цього можна лише за верховенства закону, сильного правопорядку, ефективної власності, конструктивної виконавчої і законодавчої влади, незалежної судової системи, вільних і незалежних ЗМІ, громадського самоврядування. Усі ці аспекти поєднує у собі сама правова держава.

Дослідження громадянського суспільства свідчать про те, що актуальність названої проблематики не зникає. Вона існує як для стабільних демократій, так і для перехідних суспільств, які пройшли через стадію лібералізації авторитарних і тоталітарних режимів і вирішують завдання переходу до демократії та її консолідації

Держава залишається найважливішим елементом трансформації і модернізації країни, і навіть розвинуте громадянське суспільство не заперечує її регулятивної ролі в цьому. Відтак зрозуміло, що потрібні і сильна держава, і розвинуте громадянське суспільство

Громадянське суспільство є цілісним системним соціальним організмом. Його системність – явище багатопланове, в основу якого покладені організованість і впорядкованість суспільних відносин, що визначають його буття. Як і будь-яка інша система, громадянське суспільство, з одного боку, саморегулюється, містячи внутрішні резерви самовідтворення, а з іншого – об'єктивно потребує соціального регулювання, в якому вирішальну роль відіграє право.

В Україні правова держава може стати результатом генези громадянського суспільства за схемою: громадянське суспільство формує правову державу, яка, однак, становить відносно незалежну від суспільства систему. Тому будь-які суспільні потреби, перш ніж вони перетворяться на спільні інтереси, які захищаються державою, певною мірою трансформуються в структурах, у механізмах держави як апарату.

Стратегія будівництва і зміцнення громадянського суспільства в Україні у XXI ст. полягає в гармонійному розвитку духовних, політичних, економічних основ життя суспільства і держави, що має на меті розкриття потенціалу головної цінності цивілізації – людини.

Слід підкреслити, що тільки сильна демократична, правова держава у змозі забезпечити вирішення цих завдань. Формування сильної демократичної держави – закріплення панування закону і конституційного правопорядку – це завдання як самої державної влади, так і громадянського суспільства. Цей процес слід розглядати як взаємозумовлений. При цьому слід підкреслити зацікавлену участь у ньому громадянського суспільства, а саме таких його інститутів, як наукове співтовариство, засоби масової інформації, політичні партії і рухи, профспілки та громадські об'єднання.

Світовий і вітчизняний досвід доводить, що панування закону і конституційний порядок неможливі без постійної боротьби громадян за свої права, за відповідальну, чесну й ефективну державну владу. А це значить, що дуже багато залежить від соціальної активності й ініціативності людей, їх творчої і життєвої енергії, рівня культури і освіти, моральності і правового мислення.

Таким чином, конструктивними перетворення можуть бути тільки в тому разі, коли вони відображають інтереси більшості громадян, спираються на власний економічний, інтелектуальний потенціал, сильну і правову державу.

Суть сучасної теорії правової держави полягає в тому, що держава народжена правом, зв'язана правом і обмежує себе ним. Як вважають сучасні українські дослідники, правова держава – це держава, в житті якої панують закони, що закріплюють основні права людини, виражають волю більшості або всього населення країни (акцентуючи при цьому увагу на основних загальнолюдських цінностях та ідеалах), держава, в якій передбачена відповідальність не тільки людини, а й самої держави, де громадянам властивий високий рівень правової культури

Отже, створення і функціонування в Україні правової держави не в декларативному сенсі, а як системи нормативного та організаційного забезпечення прав людини, уможливить створення ефективного механізму участі суб'єктів громадянського суспільства в реалізації державної політики. І на мою думку, це дасть змогу прискорити процес інституціоналізації громадянського суспільства в сучасній Україні.

Список використаних джерел:

1. Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К. : Юрид. думка, 2008. Кн. 1. 344 с.

2. Плавич В. П. Право на сучасному етапі розвитку юридичної науки. Вісник Одеського національного університету, Том 17, Вип. 7, серія Правознавство, Астропринт, 2012. С. 7-19.

Школа Д.
студентка 041 групи
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

ПРАВОВА ДЕРЖАВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Становлення громадянського суспільства і правової держави має історичний характер, а їх функціонування обумовлено життєвими інтересами і потребами як суспільства в цілому, так і окремих соціальних груп. Ступінь зрілості громадянського суспільства обумовлює рівень демократичності держави. Без розвиненого громадянського суспільства неможливо побудувати правову державу. Забезпечуючи вільний розвиток соціальних груп і окремих індивідів, визнаючи права і свободи людини як невід'ємні, підпорядковуючи свою діяльність інтересам і потребам суспільства, самі змінюється якісно, перетворюючись спочатку на ліберальну правову, а згодом і на соціальну правову. Такий розвиток державності обумовлений тим, що не правова держава через свою соціальну сутність не може допустити становлення інститутів громадянського суспільства.

Правова держава і громадянське суспільство доповнюють один одного і виступають як вільні рівноправні партнери. Якщо правова держава є формою організації громадянського суспільства, то громадянське суспільство є умовою розвитку і вдосконалення правової держави. Високорозвинене громадянське суспільство може сформуватися тільки на основі зрілої правової держави, яка сприяє такому формуванню, так само як і ефективність функціонування правової держави безпосередньо залежить від ступеня розвитку громадянського суспільства. Саме завдяки громадянському суспільству держава як системне утворення, і перш за все її демократичні, соціальні та правові риси, набувають характеру стійких зв'язків, що характеризуються взаємозумовленістю і взаємозалежністю. Демократичний і соціальний розвиток держави починає падати саме тоді, коли порушується єдність системи цінностей громадянського суспільства, коли виникає дисбаланс у визначенні соціальних пріоритетів, принципів, завдань. У чергу громадянське суспільство не здатне сприяти становленню правової держави.

Отже, значення громадянського суспільства в умовах функціонування демократичного політичного режиму і соціального, правового держави полягає в наступному: 1) громадянське суспільство утворює відповідне соціальне середовище, в якому формується і розвивається особистість за допомогою умов для задоволення його основних потреб та інтересів, тобто мова йде, перш за все, про широкі можливості самореалізації; 2) громадянське суспільство виступає гарантією захисту інтересів кожної особистості, її природних прав і свобод від надмірного втручання держави в особисте життя; 3) суб'єкти громадянського суспільства (громадські об'єднання, по-аналітичні партії, групи за інтересами) визначають і представляють перед державою суспільні інтереси, а також прагнуть забезпечити ефективний діалог з державою щодо захисту цих інтересів або врегулювання можливих конфліктів; 4) за допомогою включення індивіда в структуру громадянського суспільства відбувається необхідна для нього реалізація своїх духовних і матеріальних інтересів, інтеграція в соціальне середовище. Проведений аналіз співвідношення громадянського суспільства і правової держави рельєфно висвітлює закономірний характер взаємодії цих двох явищ. Правова держава і громадянське суспільство характеризуються поруч однорідних політико-правових ознак.

Правова держава виступає інструментом забезпечення життєздатності громадянського суспільства, охороняє його інтереси. У той же час громадянське суспільство виступає важливим показником ефективності функціонування правової держави.

Отже, взаємозумовленість правової держави і громадянського суспільства очевидна, а їх взаємодія – запорука успішного розвитку суспільства і держави.

Список використаних джерел:

1. Кириченко С. О. Громадське суспільство і правова держава: поняття та зміст. Київ: Логос, 1999. 47 с.
2. Петришин О. Громадське суспільство – підґрунтя формування правової держави в Україні. Вісник Академії правових наук України. 2003. №2-3. С. 142-161.

СЕКЦІЯ 5.

Сучасні питання розвитку фізичної культури в Україні

Балашов Д. І.

*старший викладач Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ У ДІВЧАТ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ВОЛЕЙБОЛОМ

Ключові слова: рухові якості, гнучкість, старший шкільний вік, волейбол.

Суть проблеми і стан її дослідження. Відомо, що розвиток рухових якостей підлітків – це складний процес, успіх якого визначається цілим рядом чинників. Одним з таких чинників є розвиток гнучкості і виявлення ефективних способів, засобів, методів, за допомогою яких можна за мінімальний проміжок часу досягти найвищого результату.

Дослідження (Л. Волкова, В. Платонова, О. Худолія) [2; 4; 5] підтверджують необхідність високого рівня розвитку рухливості в суглобах для оволодіння технікою рухових дій в різних видах спорту (волейбол, гімнастика, стрибки та ін.) Проте недостатня рухливість в суглобах обмежує рівень прояву сили, негативно впливає на швидкісні і координаційні здібності, знижує економічність роботи і часто є причиною пошкодження зв'язок і м'язів. При деяких рухах гнучкість людини грає основоположну роль. Разом з тим, виховання гнучкості має особливе значення в цілому для виховання рухових якостей і фізичного стану людей, оскільки це обмежено достатньо жорсткими віковими рамками [3].

Таким чином, виховання гнучкості дівчат старшого шкільного віку, які займаються волейболом залишається однією з актуальних проблем фізичної культури і спорту.

Мета роботи – розробити та перевірити ефективність експериментального комплексу вправ для розвитку гнучкості у дівчат старшого шкільного віку, які займаються волейболом.

Методи дослідження – аналіз науково-методичної літератури; педагогічне тестування; методи математичної статистики.

Висновки і результати дослідження. На основі аналізу науково-методичної літератури, враховуючи принципи і методи теорії і методики фізичного виховання, а також основні форми проведення та організації секційних занять з волейболу, нами були розроблені та впроваджені комплекси вправ для розвитку гнучкості. Дівчатам старших класів, які займаються волейболом були запропоновані комплекси вправ для розвитку гнучкості. Основу запропонованих комплексів склали вправи стретчингу.

Стретчинг (stretching – «розтягування») – система спеціально фіксованих положень окремих частин тіла з метою покращення еластичності м'язів і розвитку рухливості в суглобах. Організовані після розминки, в основній частині, а також у вигляді самостійного заняття, вправи стретчингом знижують нервово-психічне напруження, ліквідують синдром відстроченого болю в м'язах після навантаження, є профілактикою травматизму. Фізіологічна основа стретчингу – міотонічний рефлекс, який викликає активне скорочення волокон у розтягнутому м'язі та посилення в ньому обмінних процесів. У результаті систематичних занять значно збільшується еластичність м'язової тканини, зв'язок, сухожилок, амплітуда рухів [1].

Усі контрольні тест-вправи проводились на секційних заняттях в заключній частині. Перед кожним тестом дівчатам давалась попередня інструкція про зміст і умови виконання завдання та декілька спроб. Після цього кожна учасниця експерименту виконувала три контрольних спроби на максимальний результат. Найкращий результат заносився у спеціальний протокол.

Результати тестування показали, що вихідний рівень гнучкості становить: викрут прямих рук назад з гімнастичною палицею склав 95,3+3,4 см; шпагат поперековий – 20,3+2,8 см; міст – 41,6+3,5 см; нахил вперед стоячи на гімнастичній лаві – 12,4+1,3 см.

Застосування запропонованих нами комплексів вправ для розвитку гнучкості у дівчат 15–16 років, які займаються волейболом, впродовж експерименту дало наступні результати: по показникам шпагат поперековий та нахил вперед стоячи на гімнастичній лавці отримані суттєві відмінності від вихідних результатів.

Відносний приріст результатів у дівчат старшого шкільного віку, які займаються волейболом після впровадження експериментальних комплексів для розвитку гнучкості склав: викрут прямих рук назад з гімнастичною палицею – 5% , міст – 12%, шпагат поперековий – 48%, нахил вперед – 31%.

Застосування запропонованого нами комплексу вправ для розвитку гнучкості у дівчат 15–16 років, які займаються волейболом, протягом експерименту дало наступні результати: по показникам шпагат поперековий та нахил вперед стоячи на гімнастичній лавці отримані суттєві відмінності від вихідних результатів.

Список використаних джерел

1. Бермудес, Д. В. (2009). *Музична-ритміка і хореографія. Практикум: навчально-методичний посібник для студентів галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» факультетів фізичного виховання педагогічних університетів*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
2. Волков, Л. В. (2002). *Теория и методика детского и юношеского спорта*. – Киев. Издательство «Олимпийская литература».
3. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».
4. Платонов, В. М., Булатова, М. М. (1995). *Фізична підготовка спортсмена*. – Київ: вид-во «Олімп. Л-ра».
5. Худолій, О. М. (2007). *Загальні основи теорії і методики фізичного виховання*. – Харків: Освіта. Виховання. Спорт.

Балашов Д. І.

*старший викладач Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Тресницький А.

*студент Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ОЗДОРОВЧЕ ПЛАВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Ключові слова: оздоровче плавання, фізична підготовленість, студентська молодь.

Постановка проблеми. В указі Президента України «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» визначено, що в Україні склалася критична ситуація зі станом здоров'я населення. Різко зросла захворюваність [3].

Мета роботи. Дослідити вплив оздоровчого плавання на покращення фізичної підготовленості студентської молоді.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури.

Висновки і результати дослідження. Серед видів спорту, що мають найбільше прикладне, оздоровче та спортивне значення є плавання. Плавання сприяє гармонійному розвитку організму та зміцненню м'язової, серцево-судинної й дихальних систем, формуються життєве необхідні навички рухів у воді, заняття є доступними для більшості груп населення.

До специфічних особливостей плавання відносять не тільки особливість середовища, в якій відбувається діяльність, але й сам характер рухів. Основні труднощі, при навчанні плаванню, полягають не в координаційній складності рухів, а в адаптації до незвичного водного середовища та горизонтальному положенню тіла у просторі. Водне середовище може викликати ряд захисних рефлексів, які можуть відігравати негативну роль у формуванні й удосконаленні рухових навичок. Такі рефлекси можуть виникати у зв'язку з низькою температурою води, попаданням її до дихальних шляхів, дією на слизову оболонку носу, рота, роговицю ока (В.І. Кебало, 1995).

Дихальні вправи складають обов'язкову частину рухової навички плавця. При диханні на суші має місце двотактне дихання (після вдоху починається видих), в той час при плаванні зареєстровано трьохтактне дихання (вдих, затримка, видих).

Рухи у воді відбуваються у горизонтальній площині, доставлення крові до серцевого м'яза йде швидше, аніж у вертикальному положенні. Тому у людей що займаються тривалий час плаванням, збільшується величина ударного об'єму серця, а ЧСС у спокої знижується.

Плавання – одне з ефективних засобів закаливання. Температура тіла людини, завжди вища температури води, тому коли людина знаходиться у воді, його тіло віддає на 50-80 % більше тепла, ніж на суші. Плавання зміцнює нервову систему, покращує апетит, сон, тому провідні науковці

рекомендують його, як засіб профілактики захворювань, відновлення після травм, зміцнення здоров'я [2; 4].

Останнім часом, у літературі зустрічають роботи присвячені розробці методики навчання плаванню в умовах глибокого басейну (Т. Г. Меншукіна). Але в більшості ці рекомендації складені для дітей молодшого віку, що розраховані на одне заняття (Д. Ф. Мосунов) або декілька занять (В. В. Пижов).

Плавання – циклічний вид спорту, що пов'язаний з багаторазовим повторенням одних і тих самих рухів. Такі вправи є комфортним для одних людей, й некомфортними для інших. Різні реакції на тривалу монотонну роботу залежить від індивідуально-типологічних особливостей тих, хто займається. Виконання одноманітних рухів, невміння самостійно організувати свою діяльність у воді часто призводить до падіння зацікавленості до занять фізичною культурою та спортом. Таким чином, виникає необхідність у використанні нових технологій в оздоровчому плаванні, які б сприяли розвитку позитивної мотивації, формували основи самостійної оздоровчої діяльності.

Популярністю в нашій країні набувають заняття гідроаеробікою. «Гідроаеробіка – це система фізичних вправ у воді, силових вправ, що сприяють підвищенню фізичної підготовленості та мають оздоровчу спрямованість» [1].

Зважаючи на вищесказане, актуальною є проблема корекції фізичної підготовленості студенток засобами оздоровчого плавання в системі фізичного виховання у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бермудес, Д. В. (2016). *Теорія і методика викладання аеробіки»: навчально-методичний комплекс*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
2. Давыдов, В. Ю., Шамардин, А. И., Краснова, Г. О. (2003). *Новые фитнес системы*. Волгоград: ВГАФК.
3. Указ Президента України «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» від 09.02 2016 року № 42/2016. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/2992-vi>.
4. Фанигіна, О. Ю. (2000). *Організаційно-методичні основи оздоровчого плавання: метод. рекомен.* — Київ: Науковий світ.

Бермудес В.

студентка 4-го курсу

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я» В СУЧАСНІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постановка проблеми. Здоров'я школярів завжди має бути предметом пильної уваги суспільства, адже здоров'я школярів сьогодні – це здоров'я нації у майбутньому, в якому віддзеркалюється минулий і сьогодиншній добробут країни.

Мета дослідження: дослідити визначення поняття «здоров'я» у сучасній науковій літературі.

Виклад основного матеріалу і висновки дослідження. Терміну «здоров'я» немає чіткого визначення і кількісного виміру, хоча в літературі, де висловлюються ті або інші аспекти здоров'я, існує низка визначень цієї категорії, які базуються на різноманітних методологічних підходах і критеріях. Різноманітність поглядів щодо змісту поняття і марність спроб виробити єдину узгоджену думку значною мірою пояснюється тим, що здоров'я – це досить складне явище, характерні і найбільш суттєві сторони якого важко визначити коротко й однозначно.

Витоки уявлень про здоров'я криються у глибині віків. Ще у давнину наші пращури, розрізняючи стан здоров'я та хвороби, всіляко прагнули зберегти здоров'я та уникнути хвороб. В історичному розвитку знань про здоров'я та методів його зміцнення існують різні тенденції, пов'язані з культурою та етногеографічними особливостями народів. Кожний народ вніс до скарбниці знань про здоров'я і свої, властиві лише йому відомості. Поряд з особливостями, притаманними кожному з народів, в історії розвитку знань про здоров'я та методів його стимуляції простежуються дві тенденції, різко відокремлені за своєю теоретичною основою та застосовуваними методами. Одна з них характерна для західної, друга – для східної цивілізації. Відносно факту виняткової важливості – розуміння здоров'я не як відсутності захворювань, а як самостійного стану організму весь історичний період розділяють на два етапи. Першим із них є тривалий період часу (IV ст. до н. е. – 1941 рік), коли здоров'я розглядалося як відсутність захворювань або фізичних дефектів.

Пряме протиставлення двох якісно різних станів: нормального фізіологічного (якому відповідає поняття «гарне здоров'я») і патологічного (синонім якого «хвороба», «погане здоров'я») не зовсім вдале. Справа в тому, що в дійсності між хворобою і здоров'ям існують перехідні стани. При використанні такого підходу, випадає стан перед хвороби, в якому захворювання як такого ще немає, але компенсаторні можливості організму вже знизились і з'являються ще об'єктивно не відчутні зміни на функціональному і біохімічному рівнях. Це і є «перехідний» стан між здоров'ям і хворобою, що називається «третьім станом». У «третьому стані» можуть бути люди, які не тільки перебувають у специфічному психофізичному статусі (наприклад, передродовий або післяродовий період, клімакс та ін.), але і ті, що систематично вживають алкоголь, палять або ведуть антигігієнічний спосіб життя [1].

Уявлення американського вченого Генрі Сигериста, опубліковані у 1941 році, поклали початок новому, сучасному періоду розуміння здоров'я. У 1948 році, спираючись на роботи Г. Сигериста, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) погодила таке визначення здоров'я: «Здоров'я – це стан повного фізичного, душевного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби чи фізичних вад». Це визначення цінне своєю методологічною спрямованістю – розривом із загальнопоширеними уявленнями, існуючими не лише в медицині, а й у суспільстві протягом усієї попередньої історії.

Разом із тим неважко помітити, що конструктивна частина визначення вкрай неконкретна. Благополуччя, з яким пов'язано здоров'я у цьому визначенні, є чисто суб'єктивно існуючим звичайним терміном, в одному ряду з яким можуть бути поставлені такі терміни, як щастя, достаток, задоволеність та ін.

На думку Г. Л. Апанасенка [2], в основі здоров'я лежить життєздатність індивідуума, рівень якої може бути кількісно визначений. Показниками здоров'я можуть бути кількісно визначені наступні п'ять ознак: рівень і гармонійність фізичного розвитку; функціональний стан організму (його резервні можливості, і, перш за все, можливості серцево-судинної системи); рівень імунного захисту; наявність будь-якого дефекту розвитку чи захворювання; рівень морально-вольових і ціннісно-мотиваційних настанов.

Т. Ю. Круцевич [3] відмічає, що в основі структури здоров'я знаходиться стабільність гомеостазу і саморегуляції організму. Інтегральним показником фізичного здоров'я є рівень фізичного стану, що характеризується нормальним станом фізіологічних функцій організму і їх резервними можливостями, які змінюються впродовж життя. Збільшення або зменшення цих резервів пов'язане з віковими й генетичними особливостями організму, способом та умовами життєдіяльності індивідуума. Згідно концепції фізичного здоров'я, найвагомим фактором стає величина аеробних можливостей організму, від якої залежить життєдіяльність, захворюваність і тривалість життя.

Список використаних джерел

1. Амосов М. М. Роздуми про здоров'я / Амосов М. М. – К. : Здоров'я, 1990. – 168 с.
2. Апанасенко Г. Л. Оценка физического развития методология и практика поисков критерия оценки // Гигиена и санитария / Апанасенко Г. П.– 1983. – № 12. – С.51 – 53
3. Круцевич Т. Ю. Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания / Круцевич Т. Ю.– К. : Олимпийская литература, 1999. – 232 с.

Бермудес Д. В.

*старший викладач Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Бермудес В.

*студентка 4-го курсу
Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Проблема виховання правильної постави у дітей молодшого шкільного віку завжди була і є актуальною тому, що перше місце в структурі всіх відхилень, які характеризують здоров'я дітей, займають саме порушення опорно-рухового апарату, який саме у цьому віці є найменш підготовленою системою організму до шкільного навантаження, і є

потенційно деформуючим чинником для формування постави. Саме у 6–7 років, під час інтенсивного морфо-функціонального росту, організм дитини надзвичайно гостро реагує на фактори зовнішнього середовища [1; 2].

Мета дослідження: визначення негативних факторів, які є причинами порушення постави.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; аналіз наукових матеріалів; анкетування, бесіди; педагогічний експеримент.

Висновки і результати дослідження. Для виявлення негативних чинників, які впливають на формування правильної постави нами було проведено анкетування батьків діти яких мають порушення постави. В анкетуванні брали участь батьки учнів 1–4 класів. Анкета складалася 10 запитань і мала варіанти відповідей.

За результатами анкетування батьків можна зробити наступні висновки.

Аналіз поганих звичок, які закономірно призводять до порушення постави, показав, що основними з них є: неправильне положення тіла під час сидіння – 75%, читання і малювання лежачи – 25%, звичка сидіти на стільці підтягнувши під себе ногу – 40%, тривале стояння з опорою на одну ногу – 8%. На запитання: «Чи стежите Ви за поставою своєї дитини?» позитивно відповіли 85% батьків, отже у 16 % дітей постава формується без контролю батьків. Встановлено, що 67% дітей, які брали участь в експерименті після зауваження, стосовно прийняття правильного положення під час сидіння, з бажанням приймали правильне положення. 33% дітей приймають правильне положення, але без бажання. Виявлено, що пріоритетними засобами фізкультурно-оздоровчої діяльності в сім'ї є: ігри на свіжому повітрі у 66% хлопчиків і 25% дівчаток; прогулянки 66% хлопчиків, 58% дівчаток; загартування у 4% дітей, ранкова гімнастика у 7% дітей.

У ході аналізу улюбленого виду діяльності визначено, що перегляд передач, комп'ютерні ігри, користування мережею «Інтернет» склав 54% учнів, прогулянки на вулиці – 33%; читання та малювання – 30% у хлопців і 60% у дівчаток. Було встановлено, що 64% дівчат і 42% хлопчиків витрачають на готування домашнього завдання від 1,5 до 2,5 години і, навіть, 17% учнів готують уроки більше 2,5–3 години. Не підходить меблі за зростом у 42 %; 77 % учнів сплять на м'якому ліжку.

Впродовж навчального року на запитання анкети щодо уроків фізичної культури, було з'ясовано, що 75% батьків позитивно ставляться до уроків фізичної культури, 25% батьків мають негативне відношення.

Узагальнюючи ці данні, можна відмітити перевагу статичного режиму діяльності в сім'ї, що негативно впливає на формування опорно-рухового апарату.

Список використаних джерел

1. Кучеров І. Здоров'я нації – проблема педагогічна (до концепції реформи освіти в галузі фізичного виховання і спорту) / Кучеров І. // Фізичне виховання в школі – 2000. – №1. – С. 51 – 53.
2. Маличенко О. Стан та динаміка розвитку постави учнів 6 – 7 років / О. Маличенко // Молода спортивна наука України: зб. наук. статей з шалозі фізичної культури та спорту – Львів: ЛДІФК, 2001. Випуск 5. Т. 2 – С. 53 – 54.

Бермудес Д. В.

*старший викладач Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ МУЗИЧНО-РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: підготовка вчителів фізичної культури, музично-рухова діяльність, естетичне виховання.

Суть проблеми і стан її дослідження. В умовах розвитку незалежної Української держави спостерігається тенденція на відродження ідеалів гармонійного розвитку особистості в якому фізична культура є основою побудови фундаменту духовності, взаємозв'язку фізичного виховання з іншими видами виховання, в тому числі з естетичним [2]. Сучасні дослідження підкреслюють зміни в ідеологічних орієнтирах та теоретико-методичних засадах, які визначають мету і зміст освітньої діяльності у фізичному вихованні. На перший план все більш виходить зв'язок фізичного та духовного потенціалу особистості школяра. Стає все більш очевидним, що фізична освіта – це не тільки знання та вміння школяра бути здоровим, міцним, а й ще бути красивим тілом та духом [3]. У зв'язку з цим достатньо актуальним є оновлення змісту фізичного виховання, орієнтація освітнього процесу на особистість школяра, пошук нових форм, методів та засобів навчання, поєднання фізичних та духовних можливостей школярів.

Мета роботи. Дослідити підготовку вчителів фізичної культури до проведення уроків фізичної культури з використанням засобів музично-рухової діяльності.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, анкетування, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Висновки і результати дослідження. Одним із основних міцних засобів виховання, що сприяють фізичному, духовному та естетичному розвитку особистості є музично-рухова діяльність [1].

Уроки фізичної культури з використанням засобів музично-рухової діяльності поєднують в собі елементи ритміки, ритмічної гімнастики, хореографії та аеробіки.

З метою визначення підготовки вчителів фізичної культури до використання засобів музично-рухової діяльності на уроках фізичної культури закладах загальної середньої освіти нами була розроблена анкета.

За результатами анкетування встановлено, що більшість вчителів фізичної культури як Сум (92,8%) так і Сумської області (73,5%) знають яким повинно бути матеріально-технічне забезпечення на уроках фізичної культури з використанням засобів музично-рухової діяльності. Знають елементарні основи музичної грамоти 85,7% вчителів м. Суми і тільки 50% вчителів Сумської області. Прорахувати рухові дії та дати команди під музику можуть всі анкетовані вчителі шкіл м. Сум, натомість 29,4% вчителів шкіл області не володіють потрібними вміннями. Порівняно однаковими вміннями володіють вчителі міських (71,4%) та сільських (73,5%) шкіл щодо складання комплексів загальнорозвивальних вправ. Володіють методикою викладання танцювально-рухових вправ 85,7% вчителів сумських шкіл. Це суттєво відрізняється від професійних вмінь вчителів Сумської області (лише 61,8%). Значно менший відсоток міських вчителів (71,4%) і тільки половина вчителів області (52,9%) мають вміння особисто продемонструвати елементарні танцювальні кроки в поєднанні з музичним супроводом. Лише незначна кількість анкетованих вчителів Сум (42,8%) вміють складати танцювальні композиції, 88,2% вчителів Сумської області цими вміннями взагалі не володіють. Деякі знання про сучасні напрямки музично-рухової діяльності мають тільки 28,6% вчителів м. Суми та 5,9% вчителів Сумської області. А методиками викладання аеробіки не володіють майже всі анкетовані вчителі (Суми – 78,6%, Сумська область – 94,1%).

Список використаних джерел

1. Бермудес, Д. В. (2018). *Підготовка майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Суми.
2. Картава, Ю. А. (2006). *психофізичного розвитку дітей дошкільного віку з порушенням зору засобами ритміки* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03). Київ.
3. Ротерс, Т. Т. (2006). Музично-ритмічний розвиток школярів у взаємодії фізичного і естетичного виховання. *Теорія та практика фізичного виховання*, 3, 12-14.

Волохова П.

магістрантка 1-го року навчання

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Суть проблеми. Виховання здорового покоління з гармонійним розвитком фізичних і духовних якостей – одне з основних завдань сучасного суспільства. У будь-якому суспільстві, побудованому на гуманістичних і демократичних принципах, здоров'я людини є вищою цінністю, найважливішим надбанням держави, воно – безперечний пріоритет, застава життєстійкості і прогресу суспільства.

Результати поглиблених медичних оглядів показують, що значна частина дітей, які відвідують шкільні установи, мають різні відхилення здоров'я, відстають у фізичному розвитку. Це свідчить про те, що проблеми виховання здорової дитини були і залишаються актуальними в практиці суспільного і сімейного шкільного виховання і диктують необхідність пошуків ефективних засобів їх реалізації [2].

По сучасних наукових уявленнях, основними чинниками, що детермінують здоров'я, є: спадковість, середовище проживання і спосіб життя людини. Без забезпечення дітей оптимальними

для життєдіяльності організму умовами розвитку, навчання і виховання не може бути мови про збереження і, тим більше, про зміцнення здоров'я [1].

Відомо, що здоров'я визначається комплексом чинників, що характеризують морфо-функціональний розвиток, фізичний стан дитини, рівень адаптації до навколишнього середовища, дієздатність [1; 3].

Мета дослідження полягає у визначенні рівня розвитку швидкісно-силових якостей дітей молодшого шкільного віку.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, анкетування, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Висновки і результати дослідження. Тестування швидкісно-силових якостей (біг на місці з високим підняттям стегна за 10 сек) показало, що на початку педагогічного експерименту в ЕГ – середній показник 19,31 раз (хлопчики) і 18,01 раз (дівчатка). Учні з високим – рівнем – 12%; з середнім – 46%; з низьким – 42%. В КГ середній показник досліджуваних учнів – 20,21 (хлопчики) і 18,23 (дівчатка). Учні з високим рівнем – 12%; з середнім – 44%; з низьким – 44%. Дослідження розвитку швидкісно-силових якостей після експерименту виявило наступні показники: в ЕГ середній показник досліджуваних учнів – 21,53 раз (хлопчики) і 21,04 раз (дівчатка), з високим рівнем – 39% учнів; з середнім – 51%; низьких показників немає; в КГ досліджуваних учнів середній показник 20,14 раз (хлопчики) і 18,32 раз (дівчатка) відповідно – 15%; – 53%; – 32%.

Відсоток приросту по середній сумі показників складає в експериментальній групі 40%, а в контрольній групі – 20%.

Порівняльний аналіз експериментальної і контрольної груп після педагогічного експерименту виявив перевагу учнів в експериментальній групі в бігу на місці з високим підняттям стегна за 10 сек. ($p < 0,001$).

Отже, застосування комплексів варіативних вправ фізкультурно-оздоровчого комплексу дозволило досягти більш високого рівня швидкісно-силових якостей в учнів експериментальної групи.

Список використаних джерел:

1. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».
2. Хрипкова, А. Г., Антропова, М. В., Фарбер, Д. А. (1990). Возрастная физиология и школьная гигиена. Москва: Просвещение.
3. Шестерова, Л. Є. (2003). Шляхи вдосконалення змісту уроків фізичної культури в загальноосвітній школі. *Теорія та методика фізичного виховання*, 2, 18–20.

Докаленко А.

аспірантка 2-го року навчання

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ключові слова: фізичні якості, учні, молодший шкільний вік.

Суть проблеми і стан її дослідження Пошук оптимальних шляхів залучення молодого покоління до систематичних занять фізичними вправами, особливо в сільській місцевості, впливає з основ перебудови національної школи, де великого значення надається фізичному розвитку, загартуванню та зміцненню здоров'я дітей. За даними Міністерства охорони здоров'я в учнів 1–4 класів гармонійно більш-менш фізично розвинені лише 65% дітей. Однією з причин цього є недостатня рухова активність дітей. На негативний вплив обмеженої рухової активності (гіпокінезії) в дитячому віці вказують дослідження О. Д. Дубогай, Т. Ю. Круцевич, Н. В. Москаленко [1–3].

Мета дослідження – визначити та порівняти рівень фізичної підготовленості учнів молодшого шкільного віку.

Організація дослідження. Дослідження проводилися на базі закладу загальної середньої освіти I–III ступенів селища Глинське Роменського району Сумської області. В них брали участь 65 школярів 1–2-х класів (31 хлопчик і 34 дівчинки). Учні, які брали участь в експерименті були віднесені до основної медичної групи.

Висновки і результати дослідження. Дослідження показників розвитку фізичних якостей було проведено з метою порівняльного аналізу хлопчиків і дівчаток молодшого шкільного віку.

Розвиток сили оцінювався за результатами виконання тесту «підтягування у висі лежачи». Отримані результати показали високий рівень сили у хлопчиків 6 (7)–8 років, незначне зменшення спостерігається у дівчаток 6 (7)–8 років. Загалом аналіз тесту «підтягування у висі лежачи» свідчить про стрибкове зростання сили у дівчаток і поступове у хлопчиків. Разом з тим, у цьому випробуванні значний відсоток учнів (хлопчики 6(7) років–68,33%, 8 років – 51,26%; дівчатка 6 (7) років – 64,34%, 8 років – 59,09%) склали цей тест на початковий рівень.

Для визначення рівня розвитку швидко-силових якостей у дітей 6 (7)– 8 років ми використовували тест «стрибок у довжину з місця». Отримані показники середніх результатів свідчать, що «безпечний» рівень мають 20,32% хлопчиків і 51,68% дівчаток 6 (7) років. Найбільший відсоток учнів, які мають «початковий» рівень спостерігається у дівчаток і хлопчиків 6 (7) років – відповідно 33,66 і 23,33. За показниками бігу на 30 м визначено, що оцінку «високий» рівень отримали найбільше 8-річних хлопчиків (5,88%). Найнижчий «початковий» рівень отримали дівчатка 8 років (33,63%).

Порівнюючи показники «човникового бігу 4x9м», визначено, що результати за цим тестом у хлопчиків і дівчаток з роками покращуються. Найкращі показники спостерігаються у хлопчиків та дівчаток 8 років (хлопчики – 40,0%, дівчатка - 20,16%). Найгірші показники у хлопчиків та дівчаток 6 (7) років (хлопчики - 29,16%, дівчатка - 42,57%).

За показниками нашого дослідження результати розвитку гнучкості свідчать, що у хлопчиків ця якість найкраще розвинена у віці 8 років (16,89%) у дівчаток відповідно 6 (7) – 8 років (6 (7) років – 10,89%; 8 років – 14,54%).

Список використаних джерел:

1. Дубогай О.Д. Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи : навчальний посібник для студентів вищих і середніх спеціальних навчальних закладів / О.Д. Дубогай, В.І. Завацький, Ю.О. Короп. – Луцьк : Надстир'я, 1995. – 218 с.
2. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».
3. Москаленко, Н. В. (2010). *Фізичне виховання молодших школярів [монографія]*. Дніпропетровськ: Інновація.

Дрига Ю.А.

студент групи 961

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДІЯЛЬНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

На сьогоднішній день одним із пріоритетних напрямів на шляху вдосконалення фізичного виховання в школі вважається формування в учнів особистісної фізичної культури. Для реалізації цієї мети, на думку ряду фахівців [1, с.58; 2, с. 159; 3, с. 16] на всіх ступенях навчання у школі процес фізичного виховання повинен перетворюватися на процес фізкультурної освіти. У такому процесі урок фізичної культури повинен давати учням базові теоретичні та практичні знання, які школярі у подальшому зможуть використовувати у позаурочних фізкультурно-оздоровчих та позакласних спортивно-масових заходах, а також під час самостійних занять удома [4, с.151].

Вище зазначене свідчить про те, що на думку провідних науковців формування в учнів особистісної фізичної культури можливе лише за умови використання діяльного підходу, основне завдання якого полягає у забезпеченні об'єктивних умов для самореалізації особистості учнів у сфері фізичної культури. Реалізація такого підходу передбачає комплексне використання основних форм шкільного фізичного виховання. У такому процесі урок фізичної культури повинен надавати учням базові теоретичні та практичні знання самостійно використовувати фізичні вправи у процесі занять різноманітними позаурочними формами фізичного виховання. До того ж необхідно відмітити, що практична реалізація таких підходів потребує розробки та впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на формування фізичної культури особистості учнів [5, с. 38]. В основі таких технологій повинен лежати підхід, який передбачає спрямованість педагогічної діяльності на

забезпечення і підтримку процесу самопізнання, самовдосконалення і самореалізації особистості учня, розвитку його неповторної індивідуальності.

З метою вирішення поставлених у роботі завдань під час дослідження був застосований комплекс взаємодоповнюючих методів:

Аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури. У процесі дослідження повинен бути проведений аналіз літературних джерел, які відображають сукупність знань щодо особливостей формування особистої фізичної культури в учнів загальноосвітніх навчальних закладів. При цьому основну увагу ми акцентуємо на наступних педагогічних умовах формування фізичної культури особистості молодшого школяра:

1. На висвітлені сутності поняття фізична культура та фізична культура особистості;
2. На сучасних наукових підходах, спрямованих на формування фізичної культури особистості;
3. На сучасних педагогічних технологіях, спрямованих на формування особистості, які реалізуються у системі фізичного виховання;
4. На ролі та місці системи фізкультурно-спортивних занять у процесі формування фізичної культури особистості учнів.

Методи оцінки стану здоров'я, фізичної підготовленості та рухової активності учнів 3-4 класів. Оцінка соматичного здоров'я учнів повинна проводитись шляхом обробки первинної медичної документації та результатів медичного огляду дітей лікарями. Дослідження має проводитись у два етапи. Перший етап - виявлення скарг учнів на самопочуття на початку навчального року (до впровадження в навчально-виховний процес шкіл організаційно-педагогічних заходів). Другий етап - порівняти рівень скарг учнів на самопочуття в кінці навчального року (після впровадження організаційно-педагогічної технології).

Оцінка рухової активності школярів проводиться з урахуванням двох груп компонентів за спеціально розробленою анкетною. Підбір компонентів та їх розподіл здійснюється з урахуванням досліджень О. Куца. До першої групи компонентів відносились урок фізичної культури та фізкультурні хвилини, до другої – фізичні вправи які учні виконували в домашніх умовах (ранкова гігієнічна гімнастика та фізкультурні паузи, які учні здійснювали під час підготовки домашніх завдань).

Визначення рухової активності школярів проводиться за методом формалізованої самозвітності, як такого, що придатний для охоплення значного контингенту досліджуваних. На підставі отриманих даних визначається час який учні витрачали на рухову активність протягом навчального дня та в домашніх умовах.

Фізична підготовленість (ФП) буде оцінена за результатами контрольних вправ, що передбачені навчальною шкільною програмою «Фізична культура в школі»: швидкість по результатам бігу учнів на 30 метрів, швидкісно-силова підготовка по результатам стрибка в довжину з місця; м'язова сила - з використанням тесту піднімання тулуба в сід з положення лежачи; гнучкість – нахил тулуба вперед з положення сидячи; спритність - по результатам човникового бігу 4x9 метрів.

Методи математичної обробки результатів дослідження. Зібраний матеріал має бути оброблений традиційними методами математичної статистики, які використовуються у медико-біологічних дослідженнях, фізичному вихованні та спорті. Для визначення репрезентативності вибірок - здійснено групування первинних даних, визначення середнього квадратичного відхилення та дисперсії цих показників.

З метою статистичної перевірки гіпотези про вірогідність відмінностей для зв'язаних і незв'язаних вибірок використовується коефіцієнт Ст'юдента (t), де при перевірці достовірності за основу береться 5%-ий рівень статичної значущості (p).

Таким чином використання такого підходу дозволяє в повній мірі розглянути можливості у вирішенні проблеми формування фізичної культури особистості учня починаючи з молодшого шкільного віку а також вирішити проблему зростання показників здоров'я учнів та їх фізичної підготовленості.

Список використаних джерел

1. Баранцев С.А. Физкультурно-оздоровительная работа в школе: Пособие для учителя / С.А. Баранцев, Г.В. Берекцин, Г.И. Довгаль, И.Н. Столяк // Под ред. А.М. Шлемина. – М.: Просвещение, 1988. – 144 с.
2. Булгаков О.І. Формування дієвого ставлення учнів загальноосвітніх шкіл до занять фізичною культурою, як основи здорового, фізично активного способу життя / О.І. Булгаков, А.С. Бондар, І.О. Кузьменко, А.Х. Дейнеко, Л.К. Грищенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХДАФК, 2009. - № 2. – С. 157-160.

3. Булгаков О. І. Формування фізичної культури особистості учнів засобами фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня / О.І. Булгаков. – дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук, 2014, Харків. – 290 с.
4. Быков В.С. Педагогическая технология физического самовоспитания учащейся молодежи / В.С. Быков, С.В. Михайлова, С.А. Никифорова // Теория и практика физической культуры. – 2006. - № 8. – С. 13-17.
5. Лубышева Л.И. Педагогические условия формирования спортивной культуры личности в общеобразовательной школе / Л.И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 2011. - № 5. – С. 36-41.

Іваній І.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПРИДАТНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Питання моніторингу окремих складових результатів навчання та підвищення якості професійно-педагогічної підготовки студентів фізкультурно-спортивних спеціальностей представлено у роботі А. Аргунової і Т. Петрової [1], забезпечення діагностики креативних здібностей студентів ВНЗ фізкультурного профілю розглядають В. Ашанин і Е. Басенко [2], критерії і процедури оцінки професійної підготовленості майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту представлено у роботі А. Боляк і Н. Боляк [3]. Проте питання, які пов'язані з проблемою підвищення якості підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту на основі моніторингу професійної придатності до діяльності як головного орієнтиру для побудови змісту професійної фізкультурно-спортивної освіти у ВНЗ сьогодні залишається недостатньо вивченими.

З точки зору акме-культурологічного підходу до організації підготовки студентів у сфері фізичної культури і спорту доцільно у якості вихідної не тільки в теорії, але й в практиці підготовки майбутніх фахівців застосовувати категорію «професійна придатність». Під «професійною придатністю» розуміється динамічний, відносно стійкий, оптимальний рівень поєднання біологічно і соціально обумовлених передумов людини, необхідних для успішної професійної діяльності в конкретній галузі [5].

Аналіз фізкультурно-професійної діяльності показує, що в сучасному суспільстві фахівцю потрібні не тільки фундаментальна фізкультурно-спортивна підготовка, отримані теоретичні знання, а й набуті практичні уміння та навички, як основи опанування професійними компетенціями. Формування професійних компетенцій відбувається під час ефективного застосування різних методів навчання у взаємозв'язку з конкретною ситуацією.

Кожному виду діяльності, тобто системі функцій, повинна відповідати підготовка, яка ґрунтується на необхідній сукупності наступних якостей та знань: моральні якості, розумові якості, фізичні якості, загальний розвиток, спеціальні знання, досвід. Беручи до уваги загальні функції та основні сучасні вимоги до фахівців фізичного виховання та спорту, на основі теоретичного аналізу дослідження, за результатами узагальнення й систематизації освітньо-професійних характеристик, окреслено домінуючі складові професійної придатності до діяльності фахівця фізичного виховання та спорту, які враховують: професійні вимоги; професійно-важливі якості; методики їх виявлення.

Визначаючи конкретні критерії моніторингу професійної придатності до діяльності, ми орієнтувалися на сучасне соціальне замовлення. У сучасному суспільстві сформувався вже досить стійкий запит до фахівця фізичного виховання та спорту не тільки на «навчену», але й на соціально-адаптовану, конкурентноспроможну, творчу особистість. Тому важливим результатом якості вищої фізкультурної освіти, окрім глибокої теоретичної підготовки, є формування здібностей випускників до практичних дій, розвиток та формування їх професійних компетенцій, самостійності, самосвідомості, професійної відповідальності, духовності, культури. Враховуючи особливості й взаємообумовленість професійно важливих якостей майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту, ми розробили критеріальний апарат дослідження, тобто три групи критеріїв та показників для вимірювання рівнів сформованості професійної придатності до діяльності студента, де критерії виступають як ознаки оцінювання, числом вимірювання яких є показники.

Ціннісно-мотиваційний критерій спрямований на виявлення ціннісних і мотиваційних новоутворень фахівця фізичного виховання та спорту, змін у домінуючих намірах, ідеалах, потребах, їх нової ієрархізації. Цей критерій виступає як комплекс усвідомлення цінностей і мотивів, від яких залежить вибір дій щодо вдосконалення професійних якостей фахівця, які визначаються за

допомогою таких показників: сформовані пізнавальні, морально-етичні, соціально-гуманістичні, духовні, професійно-педагогічні цінності фахівця; мотиваційні якості, що стимулюють ефективне здійснення навчальної і професійної діяльності; ставлення до професії фахівця фізичного виховання та спорту.

Гностично-когнітивний критерій слугує виявленню особистісно-когнітивного ресурсу, який відображає сформованість професійно-педагогічних і особистісних якостей і вмінь фахівця фізичного виховання та спорту, його знаннєвого фонду, які вимірюються за такими показниками: глибина, повнота і міцність знань (теоретичних, методичних, практичних) набутих у навчально-виховному процесі, їх діалектичність, міждисциплінарність, інтегрованість; сформовані інтелектуальні, методологічні, смислопошукові, рефлексивні вміння; розвиток професійних, особистісних якостей.

Діяльнісно-процесуальний критерій вказує на доцільність, точність, гнучкість здійснення технологічного інструментарію фізкультурно-спортивної діяльності, який спрямовано як на раціональну, так і на ціннісно-орієнтовану дію, реалізацію освітньої, оздоровчої, виховної, комунікативної, організаційно-управлінської функцій фахівця. Цей комплекс професійно-педагогічних умінь, що сприяють ефективній фізкультурно-спортивній діяльності, визначається за допомогою таких показників: сформованих професійно-педагогічних (рухових, оздоровчих, валеологічних, інформаційних) компетенцій студента; комунікативних умінь; організаційних умінь у сфері фізичного виховання та спорту.

Це надає можливість уже в період навчання у ВНЗ спрямовувати студента на «індивідуальний шлях» його формування як фахівця шляхом цілеспрямованого педагогічного впливу та кореляції окремих складових його професійної придатності до діяльності. Зауважимо також, що показники професійної придатності пов'язані з усвідомленням студентом професійних вимог та співставлення їх зі своїми інтелектуальними, фізичними, індивідуально-психологічними ресурсами, тобто адекватною самооцінкою. Розвиток професійної самосвідомості і є рушійною умовою становлення фахівця.

Список використаних джерел

1. Аргунова А.П. Профессионально-педагогическая направленность подготовки специалистов в системе физического образования / А.П. Аргунова, Т.Н. Петрова // Теория и практика физической культуры. – 2017. – №3. – С. 6-9.
2. Ашанин В.С. Информационно-методическое обеспечение диагностики креативных способностей студентов вузов физического профиля / В.С. Ашанин, Е.В. Босенко // Слобожанский научно-спортивный вестник. – 2009. – №3. – С.227-230.
3. Боляк А.А. Критерії професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту / А.А. Боляк, Н.П. Боляк // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали (19-20 квітня 2016 року, м. Суми). – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. – С. 81-86.
4. Іваній І. Акме-культурологічний підхід до організації підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей / Ігор Іваній // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2017. – № 3-4 (52-53). – С.61-66.
5. Іваній І.В. Моніторинг та самооцінка якості професійно-педагогічної підготовки студентів фізкультурно-спортивних спеціальностей: навчально-методичний посібник / І.В. Іваній. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. – 142 с.

Іваній І.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

м.Суми, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Підготовка фахівців фізичного виховання та спорту у вищому закладі освіти в сучасних умовах базується на компетентнісному підході. Сам по собі компетентнісний підхід вже є освітньою інновацією, яка зовсім по-новому диктує побудову процесу підготовки фахівців, використовуючи широкий спектр педагогічних методик. Отримання освіти не може здійснюватися без орієнтації на нові загальнолюдські цінності і цілі, які відповідають і новій цивілізаційній парадигмі – концепції стійкого розвитку. Обумовлений характер цих явищ виступає рушійним фактором трансформацій у сучасній системі підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у вищих закладах освіти.

Здійснено теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел для виявлення і обґрунтування сучасних тенденцій в системі підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у вищих закладах освіти.

У другій половині ХХ століття у доповідях Римського клубу було показано небезпеки і загрози для подальшого життя всього людства, якщо воно не побажає знайти способи вирішення глобальних проблем. Усвідомлення найвищої небезпеки активізувало пошук адекватної стратегії розвитку людства. На думку відомого ученого-фізика Ф. Капри, соціальна парадигма, яка домінує в культурі західноєвропейського суспільства протягом декілької століть, поступово здає свої позиції. Саме вона сформувала сучасне західне суспільство та в значній мірі вплинула на решту населення планети. Серед них: погляд на Всесвіт як на деяку механічну систему, скомпоновано із елементарних «будівельних» блоків; погляд на людське тіло як на машину; погляд на життя в суспільстві як на конкурентну боротьбу за виживання; упевненість в тому, що необмежений матеріальний прогрес досягається шляхом економічного і технологічного розвитку; та, нарешті, останнє, але не менш важливе – упевненість в тому, що суспільство, в якому жінка вважається створінням «другого сорту» є наслідком законів природи. Остання подія роковим чином робить виклик всім цим поглядам і тому зараз дійсно відбувається їх радикальний перегляд. Нова цивілізаційна парадигма знаходить своє відбуття в концепції стійкого розвитку [2].

У сучасному суспільстві змінюється мета фізкультурної освіти, яка раніше визначалася як процес і результат засвоєння студентом систематизованих знань, умінь, навичок і досвіду минулих поколінь з їх наступною передачею майбутнім поколінням. У даний час актуальними є знання про вихід із світової кризи, негативному впливу техносфери, зміцненню моральних і духовних початків в людині, тобто знання, орієнтовані на збереження і майбутній розвиток людської цивілізації. Такий вид знань вже утримує в собі елементи новизни, а не звичайну трансляцію знань із покоління в покоління [4].

Ряд філософів, педагогів, психологів, соціологів вважають, що в основу освіти нового типу повинні бути покладені зміни поглядів на людину: від розуміння людини як біосоціальної істоти – до розуміння її істинної ноосфери, космопланетарної, а здійснення стійкого розвитку пов'язують із становленням ноосфери (сфери розуму), яка повинна базуватися на компетентнісно-орієнтованій парадигмі [1].

Дослідження сучасних вчених у галузі педагогічних технологій дозволяють будувати антропні освітні технології, центровані не на розвиток індивіда, а на розвиток особистості, як соціально-духовної сутності людини. В основі антропних освітніх технологій (онтодидактики) покладено сполучення двох основних функцій – освітнього розвитку людини – перетворення її індивідуальної свідомості й розширене відтворення культуродіяльності. В онтодидактиці найбільш важливими є методи, які визначають як «перебудова людини», її мислення, свідомість, діяльність, психотоматику, а не як «перебудувати світ» за допомогою дій.

Розуміючи складність переходу від нових вершин знань вмінь, автор концепції ноосфери освіти академік Н.В. Маслова обирає ключовим словом РОЗУМ (від грец. *noos*), тому освіта найближчого етапу названа ноосферою. Цей термін означає, що в найближчі десятиліття необхідно опанувати новими можливостями людського розуму, перш за все, функціями 5-го нейросоматичного контура головного мозку (біологічного комп'ютера). Нове вміння надасть нову потужність освіти: нелінійний шлях сприйняття інформації, тобто сприйняття одного об'єкту в одиницю часу змінюється сприйняттям за той же час цілісного образу. До навчання залучається душа, тіло, головний мозок людини, і кожний із названих параметрів людського організму має свої закони функціонування [3].

Загалом, ноосфера освіти у системі фізкультурно-спортивної підготовки націлена на перехід до цілісного мислення за допомогою оволодіння програмою 5-го нейросоматичного контура, який реалізується на основі частоти помислів людини. За твердженням К.N. McLedn та С.I. Mallet цей 5-й контур дозволяє перевірити істинність інформації на персональному рівні, на рівні душі, а сама якість сприйняття діяльності людини залежить від особистісних ціннісних (аксіологічних) ідеалів, формуванню яких сприяє ноосфера освіти [5]. Вперше з'являється можливість налагодити процес навчання, орієнтований на особистість студента.

Вищезначені процеси закономірно обумовлюють сучасний характер змін і здійснення підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у вищому закладі освіти. У результаті чого в системі підготовки фахівців фізичного виховання та спорту можливо виявити наступні сучасні тенденції. Перша тенденція – отримання освіти здійснюється з орієнтацією на нові загальнолюдські цінності й цілі, що відповідають новій цивілізаційній парадигмі-концепції стійкого розвитку, яка органічно пов'язана зі становленням та розвитком ноосферної освіти. Друга тенденція – процес підготовки фахівців фізичного виховання та спорту здійснюється на базі використання широкого спектру педагогічних методик, які мають як інноваційні пріоритети, так і можливості гармонічного поєднання репродуктивного знання і творчого розвитку особистості студента.

Список використаних джерел

1. Васянович Г.П., Онищенко В.Д. Ноологія особистості: Навчальний посібник для студентів і викладачів. – Львів: «Сполом», 2007. – 312 с.
2. Капра Фрипбор. Паутина жизни. Новое научное понимание живых систем / Пер. с англ. под ред. В.Г. Трилинса. – К.: «София»; М.: ИД «Гелиос», 2002. С. 21-22.
3. Маслова Н.В. Ноосферное образование. – М.: Инст. Хододинамики, 2002. – 338 с.
4. Шевцова Л.Н. Образовательные инновации и ноосферный подход в системе подготовки бакалавров спортивных вузов. Теория и практика физической культуры; 2016. - № 12. – С. 80-82.
5. McLedn K.N., Mallet C.I. What motivates the motivators? An examiration of sport coaches / McLedn K.N. // Physical Education and Sport Pedagogy. 2011. – Vol. 17 (1)/ - pp/ 21-35/ DOI: 10.1080 / 174089. 2010. 535201.

Івах В.Ю.

студент групи 961

*Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

Особливо важливим для формування елементів спілкування майбутніх фахівців фізичного виховання на заняттях з легкої атлетики слід вважати три види вправ з використанням рухів. Виходили із того, що вченими давно доведений зв'язок між розвитком рухів і формуванням мовних навичок [1; 2; 3; 4]. До таких видів вправ ми відносимо: 1) легкоатлетичні рухи з використанням довгопромовок; 2) легкоатлетичні рухи, які можливо супроводжувати відомими дитячими віршами; 3) завдання на розвиток таких якостей голосу як сила, рухливість, темп, чітка дикція тощо, щоб робота над технікою мови супроводжувалася легкоатлетичними рухами. Поєднання роботи над технікою мови з ритмічними легкоатлетичними рухами тіла дає позитивний ефект, допомагає зняти напруженість, скутість. При цьому ми використовували ходьбу, рухи рук і ніг, жестикуляція яка допомагає розумінню змісту мови.

До особливостей цієї системи вправ можна віднести:

- у студентів формується усвідомленне ставлення до тренування мовного дихання, технічних характеристик голосу, для чого викладачем робиться акцент на їх професійну значущість;
- комплекси вправ побудовані за принципом наростання складності;
- на вступному занятті викладач пояснює загальні принципи виконання вправ, прийоми самоконтролю, здійснює показ, а на наступних заняттях до проведення тренувальних вправ по черзі підключаються студенти.

Навчання вибору оптимального темпу мовлення проводилося з акцентом на необхідність вибирати темп залежно від мовної ситуації на занятті, семантики тексту й керувати темпом, зберігаючи правильність дихання.

Інтонаційні вправи мають бути спрямовані на формування точності постановки логічного наголосу, покликаною підкреслити найбільш значиме в семантиці висловлювання слово: правильного розподілу пауз для повного вдиху й добору повітря; зміни тембру й тону залежно від семантики висловлювання та особистісно-психологічних особливостей студентів.

Оскільки дикція є одним з обов'язкових елементів техніки мови, то її корекції в експериментальній програмі було приділено особливу увагу. Робота над дикцією повинна полягати у вивченні артикуляційних характеристик звуків, проведенні артикуляційних вправ із наростанням складності.

Заняття мають включати вправи, що виконуються беззвучно, пошепки, вголос, послідовність яких здійснювалася за принципом: окремі звуки, склади, слова.

Велике значення в роботі над дикцією мають скоромовки, підчас використання яких не слід відразу прагнути до швидкого вимовлення, а виконувати вправи в такій послідовності: чітка вимова окремих звуків, складів, цілої фрази, поступово збільшуючи швидкість і зберігаючи повний стиль вимови.

Крім того, студенти повинні брати участь у аналізі усних виступів, зразків усного мовлення, відзначаючи випадки порушення точності мови, складали словник неприпустимих у мові викладачів слів (експресивних, діалектизмів, професіоналізмів, колективно-обмежених понять та ін.). Використання такої форми роботи, як складання індивідуального словника, хоч і не є інновацією, проте володіє великими можливостями у формуванні навички роботи з довідковою,

науково-методичною, спеціальною літературою, свідомому контролю за вибором мовних засобів у ситуаціях професійного спілкування студент-викладач на заняттях з легкої атлетики.

Метою виконання даних вправ має бути також збагачення словникового запасу студентів – майбутніх фахівців фізичного виховання, виховання мовного смаку, усвідомленого ставлення до власної мови як зразку для майбутніх учителів фізичної культури. Особливий акцент при цьому повинен робитися на те, до яких наслідків у майбутньому педагогічному спілкуванні вчителя може привести неточність мови, а також на те, що використання ненормативної лексики в мові викладача переймається і, відповідно, тиражується в мові студентів – майбутніх учителів фізичної культури.

Розвиток комунікативної складової культури спілкування мають визначатися за рівнем сформованості комунікативних якостей мови студентів, для чого повинні бути визначені такі параметри: інформованість, логічність, точність, виразність, багатство, чистота, емоційність, милозвучність і дореченість мовлення. При цьому мають використовуватися тестові завдання, складені Г. Кондрацькою [5] на основі узагальнених методичних і довідкових джерел для визначення культури спілкування студентів на заняттях зі спортивних дисциплін.

Зазначимо, що нас цікавить зміна показників сформованості комунікативних якостей мови студентів у процесі навчання з використанням запропонованих вправ.

Важливо зазначити, що формування культури спілкування студентів ми розглядаємо як складову частину колективної роботи професорсько-викладацького складу вищого навчального закладу з підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Такий запропонований підхід комплексу вправ з використанням рухів на заняттях з легкої атлетики значно сприяє підвищенню ефективності процесу формування у студентів – майбутніх фахівців фізичного виховання культури спілкування в умовах навчання у вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел

1. Васьков Ю.В. Комунікативна компетентність учителя / Юрій Васьков // Теорія та методика фізичного виховання. – 2006. - № 1. – С. 45.
2. Введенський В.Н. Коммуникативная компетентность педагога: характеристика, способы совершенствования / Володимир Введенський. – СПб.: ИОВ РАО, 2003. – 52 с.
3. Забора А.В. Формування знань і навичок майбутніх вчителів фізичної культури в процесі вивчення дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання» і «Гімнастика з методикою викладання»: дис. ...канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02 / Забора Андрій Володимирович. – Х., 2004. – 197 с.
4. Іваній І.В. Комунікативна компетентність фахівця фізичного виховання та спорту: методичні рекомендації / І.В. Іваній. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 40 с.
5. Кондрацька Г.Д. Теоретичні та методичні засади формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання: дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 теорія та методика професійної освіти / Галина Дмитрівна Кондрацька – Дрогобич, 2017. – 548 с.

Костирко Д.Р.

студентка гр. 945 IV курсу

ННІ фізичної культури

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

м. Суми, Україна

КОМПЛЕКСНА (МЕДИЧНА) РЕАБІЛІТАЦІЯ В ЕСТЕТИЧНОЇ КОМЕТОЛОГІЇ ТА ПЛАСТИЧНОЇ ХІРУРГІЇ

Позитивний результат пластичної операції залежить від безлічі факторів. На першому місці знаходиться досвід хірурга, що виконує втручання. Друге місце, але не менш важливе - це відновлення після операції. Так як тканини відновлюються у кожного пацієнта індивідуально, терміни виходу до звичайного соціального ритму можуть сильно змінюватися. І якщо терміни реабілітації затягуються - це створює серйозні неприємності для пацієнтів.

Реабілітація - звичайний процес після будь-якої операції або інвазивної процедури. Набрякості, крововиливи, біль, дискомфорт - те, що супроводжує пацієнта після будь-якої операції. Ці симптоми можна зменшити та усунути у максимально короткі терміни.

Після хірургічного втручання бажаний комплекс реабілітаційних заходів включає в себе огляди хірурга, здійснення ін'єкцій, спрямованих на усунення інфільтратів, фізіореабілітаційні процедури спрямовані на лізис гематом і синців.

Методи фізіореабілітаційного впливу:

УВЧ терапія - методика фізіотерапевтичного впливу, в основі якої лежить вплив на післяопераційну ділянку тканин електромагнітного поля з високою частотою електромагнітних коливань. В ході взаємодії електромагнітного поля з організмом пацієнта поглинається велика кількість енергії. Поглинена енергія виділяється у вигляді тепла, яке значно посилює обмінні процеси післяопераційної ділянки тканин, прискорюючи сходження набряків, інфільтратів, ущільнень і розм'якшення кісткових мозолів.

Пріоритетно *УВЧ* терапія використовується, як курс реабілітації після ринопластики. Курс зазвичай становить 6-10 процедур. Починається через тиждень після операції (після зняття гіпсу). Інтенсивність навантаження підбирається індивідуально. Часовий інтервал починається з 10 хвилин і поступово додається до 20 хвилин. Кількість процедур залежить від реабілітаційної динаміки. Перші рази процедуру виконують через день, при нормальній переносимості - призначають щодня.

Фонофорез (Ультразвук) - комбінований метод фізіотерапевтичного впливу, що поєднує ультразвуковий та медикаментозний вплив. Цей поширений метод фізіотерапії та апаратної косметології створює в тканинах механічні коливання частотою понад 18 кГц.

Фонофорез призначають як курс реабілітаційних процедур після блефаропластики, кругових або короткорубцевих підтяжок, видалення тілець Біша. Не призначають після операцій, що включають установку імплантів. Для проведення ультразвукових коливань на ультразвукову насадку наносять гепаринову мазь.

Курс процедур залежить від реабілітаційної динаміки і становить від 5 до 15 процедур. Починають курс через 5 днів після проведення операції, з низьких режимів навантаження. При проведенні процедури шкіра на ділянці впливу може червоніти і пощипувати (розцінюється як норма). Спочатку призначають фонофорез через 1 день. При нормальній переносимості можна робити процедуру щодня. Речовина, що вводиться (мазь на основі гепарину), стимулює резорбцію кров'яних згустків, тим самим ще краще стимулюючи процеси розсмоктування синців та крововиливів.

Мікрострумова терапія - це одна з фізіотерапевтичних процедур, що проводяться з використанням електричного струму. Але відмінність її від інших подібних методів полягає в тому, що при мікрострумовій терапії використовується слабоімпульсний електричний струм (від 40 до 1000 мкА).

Спектр застосування процедур мікрострумової терапії досить широкий. У дерматології мікрострумова терапія призначається при проблемах зі шкірою (акне, підвищеній жирності, гіперчутливості, судинних зірочках та ін.), при гіперпігментації, куперозі та розацеа, випадінні волосся. У косметології мікрострумова терапія показана при наявності зморшок (мімічних, старечих), в'ялості та атонічності шкіри обличчя, сідниць, молочних залоз, рук, при целюліті, набряках («мішках» під очима та ін.) та лімфостазі. У пластичній хірургії мікрострумову терапію використовують при підготовці до пластичних операцій і після них, при відновленні після блефаропластики.

Парафінолікування - метод теплолікування із застосуванням нагрітого парафіну в якості теплоносія. Високоочищений білий, позбавлений домішок, з температурою плавлення 52-55 °С. Парафін має бути повністю зневоднений.

Парафін має високу теплоємність та низьку теплопровідність, тобто віддає тепло дуже повільно. В області аплікації парафіну температура підлеглих тканин збільшується на 1°-3°. При нагріванні посилюється приплив крові за рахунок розширення капілярів. Гіперемія шкіри підсилює метаболізм підлеглих тканин, а також прискорює розсмоктування інфільтратів та відновлення тканин в осередку ураження. Парафінові аплікації стимулюють також трофічні, регенеративні процеси, зменшують спазми м'язів, біль, дають розсмоктуючий протизапальний ефект.

Застосовується при реабілітації після всіх пластичних операцій, в залежності від стану тканин та реабілітаційної динаміки. Кількість процедур підбирається індивідуально.

Гірудотерапія. П'явки приставляються безпосередньо до тіла людини за спеціально розробленими схемами. Вибір місця приставки визначається багатьма факторами: захворюванням, гостротою процесу, станом хворого. Процес смоктання триває від 10-15 хвилин до години, після чого п'явки знімаються за допомогою спирту, йоду або, в разі годування досхочу, відпускають самі. Лікувальний ефект від впливу живих п'явок обумовлений декількома факторами. Дією біологічно активних речовин слини п'явки, основним з яких є антикоагулянт гірудин, що зменшує згортання крові. Використовується для прискорення розсмоктування інфільтратів і гематом після кругових підтяжок обличчя.

Всі реабілітаційні процедури підбираються індивідуально, так як властивості тканин кожного пацієнта різні. Цими процедурами має займатися лікар косметолог-реабітолог в комплексі з хірургом, що знає особливості перебігу післяопераційного періоду кожної з операцій.

Список використаних джерел

1. Ellenbogen R., Jankauskas S. Blepharoplasties // Textbook of plastic, maxillofacial and reconstructive surgery / Ed. By G.S. Georgiade, N.G. Georgiade, R. Riefkohl, W.J. Barwick Baltimore: Williams & Wilkins, 1992,-P. 642-653.
2. Coleman, Alt, Hanke, Asken. Cosmetic Surgeiy of the Skin, Principles and Techniques. Philadelphia BC Becker- 1991.-223р.
3. Hunter J.A., Savin J. A., Dahl M.V. Clinical Dermatology. // Blackwell Science Ltd, 1995,- P. 316

Лоза Т. О.

*кандидат педагогічних наук,
професор кафедри теорії і методики фізичної культури
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
м.Суми, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Суть проблеми і стан її дослідження. Значення фізичної культури в шкільний період життя дитини полягає у створенні фундаменту для всебічного фізичного розвитку, зміцнення здоров'я, формування різноманітних рухових умінь і навичок. Все це приводить до виникнення передумов для гармонійного розвитку особливості.

У сучасній науково-методичній літературі вказується, що існуюча в Україні система фізичного виховання, яка покликана вирішувати основну проблему – здоров'я нації, перебуває у кризовому стані і не може задовольняти потребу населення. Однак, за останні роки у всіх, і дорослих і дітей, помітно змінилося ставлення до здоров'я. Так, В. М. Оржеховська відмічає, якщо раніше третина підлітків і старшокласників байдуже ставились до здоров'я і здорового способу життя, то зараз лише кожен тринадцятий байдужий до здоров'я. Решта стурбовані своїм здоров'ям і здоров'ям близьких чи друзів [1, с. 20]. Причин цьому багато. І зміни, що сталися в медичному обслуговуванні, і потреба платити за лікування, і пропаганда здоров'я засобами масової інформації, і введення курсу «Валеологія» в шкільну складову освіти, і потреби ринку праці в здорових людях та ін.

З метою поліпшення здоров'я населення, зокрема дівчаток і жінок, в Україні прийнято низку державних і галузевих документів, проводяться різноманітні заходи, проте, кардинальних змін до цього часу не досягнуто [2].

Серед причин такої ситуації – відсутність кваліфікованої інформації про способи збереження і зміцнення здоров'я, сім'ю і роль жінки у її життєдіяльності, несформованість культури здоров'я у дівчат-підлітків, низька мотивація на здоровий спосіб життя та ін. Крім цього, вчителя фізичної культури не достатньо приділяють уваги на особливості прояву жіночого організму дівчаток-підлітків на уроках фізичної культури.

Мета роботи: вивчити та дослідити особливості прояву рівня фізичної підготовленості дівчат-підлітків на уроках фізичної культури з урахуванням особливостей жіночого організму.

Результати дослідження. Показники фізичного розвитку (в нормі) тісно пов'язані з показниками фізичної підготовленості. Достатньо наглядною є залежність успішності навчання новим руховим навичкам від рівня функціональних можливостей і здібностей керувати своїми рухами. Підлітковий вік – це період удосконалення рухових здібностей, більших можливостей розвитку фізичних якостей. Відомо також, що чим вищий рівень розвитку різних рухових якостей в певному їх співвідношенні, тим більше можливостей для удосконалення оволодіння технікою різних рухів. Однак, розглядаючи принцип доступності, необхідно враховувати досвід тих, хто займається, засвоєних раніше навичок та вмінь, знань, стану здоров'я дівчат в момент занять [3].

Звертаючи увагу на стан здоров'я необхідно мати на увазі не тільки те, що заняття в період менструації можуть нанести шкоду здоров'ю дівчат, але і те, що стан здоров'я, в певній мірі, відображається на функціональних можливостях тих, хто займається.

Особливу увагу треба приділяти засвоєнню рухових навичок і удосконаленню вже засвоєних рухів. Ця обставина потребує озброєння вчителів і викладачів спеціальними знаннями і вміннями обирати в кожному конкретному випадку оптимальний варіант побудови уроку фізичної культури для дівчат з урахуванням оваріально-менструального циклу.

Нами досліджено, що високим рівнем прояву швидкісно-силових здібностей дівчат є 4-12, 16-25 дні, середні – 3, 15, 26, 27 дні, низькі – 1, 2, 13, 14, 28 дні менструального циклу.

Під час розвитку швидкісно-силових здібностей навантаження не повинно перевищувати 30-40% від індивідуальних максимальних можливостей учня. Швидкісно-силові здібності проявляються у рухових діях, у яких поряд із значною силою м'язів необхідна і стрімкість рухів при

цьому чим більше зовнішнє навантаження, тим більше роль відіграє силовий компонент, а при меншому навантаженні збільшується значимість швидкісного компонента.

Високий рівень показників швидкості рухів спостерігається в 5-24 дні, середній – 3, 4, 25, 26 дні, низький – 1, 2, 27, 28 дні циклу.

Функціональна стійкість вестибулярного апарату з 3 по 25 дні менструального циклу знаходиться на високому рівні, на 2 день циклу має середній рівень прояву, а в 1, 26, 27, 28 дні – низький рівень.

Прояв координаційних здібностей характеризується високим рівнем в 5-11, 15-24 дні, середнім – 3, 4, 12, 25, 26 дні, низькі – 1, 2, 13, 14, 27, 28 дні циклу.

У сприятливі дні здібності дівчаток до оволодіння складно координаційними руховими діями краще, вони точніше виконують вправи відповідно до вимог техніки і перебудовують свою діяльність відповідно від ситуації, що склалася.

Стан спеціальної витривалості у дівчат характеризується високим рівнем прояву у 5-11, 16-24 дні, середнім – у 3, 4, 15, 25 дні, низьким – в 1, 2, 13, 14, 26, 27, 28 дні циклу.

Визначення прояву гнучкості у дівчат характеризується високим рівнем прояву у 1-12, 15-26 дні циклу і середнім у 13-14, 27, 28 дні.

Оскільки, у підлітковому віці збільшуються індивідуальні відмінності між дітьми, то це необхідно врахувати при навчанні рухами і при розвитку фізичних здібностей. У зв'язку з цим, для окремої групи школярів-дівчаток слід диференціювати завдання, зміст, темпи оволодіння програмним матеріалом, оцінку їх досягнень.

Особливості прояву специфічного біоритму жіночого організму слід індивідуалізувати за термінами і продовженістю менструального циклу. Тому, планування процесу навчання дівчат-підлітків слід проводити з урахуванням індивідуальних особливостей, враховуючи не тільки їх фізичну підготовленість, а й дні менструального циклу.

Подальше дослідження ми пов'язуємо з пошуком шляхів підвищення мотивації дівчаток-підлітків до занять фізичною культурою у ці дні.

Висновки. Приведені дослідження слід використовувати у навчально-виховному процесі дівчат-підлітків при навчанні новим руховим навичкам і вмінням з урахуванням днів менструального циклу для покращення стану їх здоров'я та підвищення їх фізичної підготовленості.

Список використаних джерел:

1. Оржеховська В.М. Духовність і здоров'я: навчально-методичний посібник. – / В. М. Оржеховська. – К.: Інститут проблем виховання АПН України, 2004. – С. 20.
2. Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні на 2007-2011 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2006 року № 1594
3. Лоза Т.О. Оптимизация процесса обучения двигательным действиям в связи со специфическими особенностями женского организма: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. пед. наук.: 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания и спортивной тренировки (включая методику лечебной физкультуры) / Т.О. Лоза. – К., 1981. – 23 с.

Лоза Т. О.

кандидат педагогічних наук,

професор кафедри теорії і методики фізичної культури

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м.Суми, Україна

ВАЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ВПРАВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ ДЛЯ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ

Ключові слова: жінки зрілого віку, вправи, гнучкість.

Постановка проблеми. Життя і здоров'я – це найбільші цінності, які має людина. Здоров'я – це комплексне соціально-біологічне поняття. Здорова людина перш за все та яка, адекватно, без хворобливих проявів пристосовується до підвищених вимог до оточуючого середовища і може у нових умовах повноцінно виконувати свої соціальні та біологічні функції [3]. При цьому треба розуміти, що це потребує специфічної цілеспрямованої діяльності самої людини.

Загостреною є ситуація в Україні й щодо загальної смертності населення у працездатній віковій групі (20-60 років). У чоловіків цей показник в нашій країні у п'ять разів вищий, ніж у найбільш розвинених європейських державах, а у жінок – вищий у тричі. В Україні зафіксована найвища смертність в Європі – 15,7 померлих на 1000 людей і найвищий рівень природного збитку населення (6,3% на рік). Загалом за даними Держкомстату України за станом на 1 травня 2016 року населення країни складає 42 мільйони 522,7 тисячі осіб. Тобто, за остання 25 років кількість

населення України зменшилось майже на 10 мільйонів [4]. Тому, найважливішою соціальною задачею сьогодні треба визнати оздоровлення населення. Оздоровче значення рухової активності важливе для всіх етапів життя людини. При цьому треба мати на увазі, що зріст та розвиток організму продовжується 20–25 років. 25–35 років – це період розквіту можливостей організму, з 35–40 років починається поступове зниження його можливостей, які найбільш швидко та виражено протікають у 50–60 років. Відносна стабільність рухових функцій просліджується у чоловіків 45–50 років, а у жінок 30–40 років. Така динаміка природних можливостей організму зумовлює і характерні особливості оздоровчого тренування: до 35–40 років вона повинна мати розвиваючий напрям, а в наступні вікові періоди в більшій мірі здоров'язбережувальну направленість. Хоча, застосування розвиваючих вправ можливо і в старшому віці 45–50 років (прикладів цьому багато).

Мета роботи – визначити анатомо-фізіологічні особливості впливу вправ на гнучкість на з'єднувально-тканевий комплекс, а також розробити тренінг вправ на гнучкість для жінок зрілого віку.

Висновки і результати дослідження. Для розуміння дії вправ для розвитку гнучкості та ефективності їх застосування важливо зрозуміти знання про опірно-руховий апарат та механізми його дії. При впровадженні вправ на гнучкість основному впливу підлягають м'язи, їх оболонки, фасції, сухожилля, зв'язки та суглобові сумки суглобів. Весь цей з'єднувально-тканевий комплекс (ЗТК) в своїй більшості і визначає гнучкість людини [5]. ЗТК складається з двох типів волокон: калогенових та еластичних, які вміщуються у комплексі в різних відносинах і від цього залежать еластичні здібності самого ЗТК. Будова калогена та еластина – схожі: вони складаються, як і м'язи, з пучків волокон, однак в калогені волокна тісно склеєні водневими зв'язками, а в еластині ті ж пучки з'єднані в сітчасту структуру. З віком та при малій рухомості суглобів змінюється хімічний склад ЗТК, відбувається його кальцінація та дегідратація (втрата рідини). Це приводить до збільшення кількості водневих зв'язків, тобто зниженню еластичних здібностей [5]. Серед особливостей м'язів слід відмітити здібність змінювати довжину спокою шляхом збільшення або зменшення кількості саркомірів під впливом вправ на гнучкість. Важливим морфологічним елементом м'язів, якій відіграє суттєву роль при вправах на гнучкість, є пропріорецептори (внутрішньо-м'язові та суглобові чутливі елементи). Серед них треба відмітити: інтрафузальні м'язові волокна, сухожилльні органи, вільні нервові закінчення та інше [2]. Покращення розтяжності ЗТК м'язів та суглобів можливо при їх регулярному розтягуванні. Однак, розтягуванню ЗТК чинить опір рефлекторне скорочення м'язових волокон, яке супроводжується болісними відчуттями. Частково послаблення цього можливо за рахунок використання таких рефлексів спинного мозку, як гальмування м'язів - антагоністів при активації антагоністів, згінного рефлексу та регуляції тону м'язових волокон.

Таким чином, використання у тренуванні рефлексів спинного мозку полегшує задачу розтягування ЗТК шляхом рефлекторного напруження м'язів. Це досягається за рахунок: утримання м'язів розтягнутими досить довго; під час розтягування напруження м'язів-антагоністів; по чергове напруження та розслаблення м'язів в розтягнутому стані; вібрація м'язів при їх розтягуванні; довільні зусилля по розслабленню м'яза, який розтягується. При кожному з цих способів активується той чи інший механізм послаблення стретч – рефлексу, який лежить в основі методів стретчингу.

Враховуючи ці факти нами розроблені комплекси гнучкісно-тонізуючих вправ з елементами стретчингу та йоги в тренувально-оздоровчих заняттях жінок зрілого віку [1].

Крім цього, на підставі систематизації досвіду фахівців різних країн і аналізу науково-методичної літератури ми розробили методичні рекомендації, що до виконання гнучкісно-тонізуючих вправ до яких увійшли:

- перед виконанням вправ необхідно добре розігріти м'язи ;
- уникати різких рухів, оскільки вони підвищують тонус м'яза і тоді він важко розтягується;
- розтягувати зв'язки слід лише за рахунок статичного тиску у нерухомому положенні;
- необхідно концентрувати увагу на м'язах, стежити за відчуттями, які ідуть від них;
- не допускаються вправи які приводять до симетричної активації м'язів, які знаходяться біля хребта;
- при появі гострих больових відчуттів треба припинити виконання вправ або прийняти розслаблюючу стійку.

Розроблена нами методика занять з використанням гнучкісно-тонізуючих вправ та методичних рекомендацій забезпечили постійний інтерес до занять і в той же час вони ефективні в плані зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості та рухової активності жінок зрілого віку.

Список використаних джерел

1. Верблюдов І.Б. Організація і методика оздоровчої фізичної культури: навчальний посібник для студентів ВНЗ фізичної культури / І. Б. Верблюдов, Т.О. Лоза., С. .В. Чередниченко. – Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2011. – 244с.

2. Винод Верма Аюрведа / Верма Винод. – М.: Изд-во «Филосовская книга», 2000. – 320 с.
3. Міхеєнко О.І. Валеологія основ здоров'я людини: навч. посібник / О.І. Міхеєнко. – Суми: ВТД, Університетська книга, 2009. – С.10–12.
4. Платонов В.Н. Сохранение и укрепление здоровья людей – приоритетное направление современного здравоохранения / В.Н. Платонов // Спортивная медицина, 2008. -№2. – С.3-14.
5. Солодков А.С. Физиология человека. Общая. Спортивная. Возрастная. / А.С. Солодков, Е.Б.Сологуб. – Изд-во: Олимпия Пресс, 2005. – С.312–327.

Лянной М. О.

*директор Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Скрипка А. В.

*магістрант Навчально-наукового інституту фізичної культури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Постановка проблеми. В наш час очевидно є тенденція фізичної деградації підростаючого покоління. Підлітки 2000-х років за показниками м'язової сили і витривалості на 10–18% поступають своїм одноліткам 80-х. Водночас відомо, що процес засвоєння будь-яких рухових дій (трудових, спортивних, побутових та ін.) відбувається значно успішніше, якщо учень має сильні, витривалі і швидкі м'язи, гнучке тіло, розвинені здатності керувати собою, своїм тілом, своїми рухами. Розвиток силового фітнесу як чинника, що впливає на фізичне оздоровлення молоді, набуває в наш час великого значення і в Україні. У процесі фізичної підготовки може виникнути необхідність довгого й наполегливого силового тренування, пов'язаного з нарощуванням м'язової маси, корекції відстаючих м'язових груп чи, навпаки, зменшення жирового прошарку на окремих частинах тіла. Для вирішення цих завдань застосовуються спеціалізовані засоби силового фітнесу: вправи зі штангою, гантелями різної маси, дисками від штанги експандерами та гумовими джгутами, із власною вагою тіла, із партнером на гімнастичних приладах чи на силових тренажерах. Їх перевага – у простоті, у широких можливостях індивідуалізації тренування, гармонійного розвитку всіх м'язових груп тіла, у направленні на зміцнення здоров'я. Питання розвитку силових здібностей завжди були й залишаються одними з головних у процесі фізичного виховання школярів (Д. Бермудес, О. Дубинська, Т. Круцевич, Л. Матвеев, та ін.) [1; 2; 3; 4].

Однак, дані літературних джерел засвідчують, що майже в половини школярів рівень розвитку сили є незадовільним. Недостатня кількість м'язових тканин призводить до порушення корсетної функції організму (порушення постави, плоскостопість, захворювання хребта), розвитку захворювань дихальної й серцево-судинної систем, ожиріння та ін. Труднощі в адаптації до умов навчання, перевантаження в учнів із недостатньою силовою підготовкою виникають значно частіше.

Актуальність вивчення проблеми впливу вправ силового фітнесу на розвиток силових здібностей старшокласників визначається умовами сучасного життя. Створення раціональної методики (програмування силових навантажень) є одним із факторів підвищення рівня їхнього здоров'я, фізичної та розумової працездатності й гармонійного розвитку. Розв'язання цього питання й зумовило актуальність нашої роботи.

Мета дослідження – вивчити рівень силових здібностей в учнів 10–11-х класів, зробити порівняльний аналіз рівнів силових здібностей учнів старших класів після проведення педагогічного експерименту.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Організація дослідження. Дослідження проводилося в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Сумської області. В дослідженні брали участь 25 юнаків 10–11 класів. В зміст структури кожного заняття з використанням засобів силового фітнесу в експериментальній групі були впроваджені вправи зі штангою, гантелями, гирями, вправами на тренажерах і гімнастичних приладах. Загальна кількість вправ на одному занятті становила 12 (по 2 вправи для кожного м'яза). Для вивчення рівня розвитку силових здібностей учнів старшого шкільного віку нами був використаний комплексний тест з атлетизму (Остапенко, 1995) [3].

Висновки і результати дослідження. Отримані результати порівняння вихідних даних та підсумкових даних педагогічного експерименту показали, що використання впроваджених засобів

силового фітнесу покращило всі досліджувані показники силових здібностей, а саме після проведення експерименту середні групові показники підйому переворотом в упор із вису на перекладині зросли: в учнів 10-х класів на 0,4 раз ($5,9 \pm 0,84$) і в учнів 11-х класів – на 0,9 раз ($6,7 \pm 0,36$). Різниця між показниками підтягування у висі на перекладині між учнями 10-х і 11-х класів після проведення експерименту становить 2,5 рази. Середні групові показники піднімання тулуба з положення лежачи підвищилися: в учнів 10-х класів – на 2,7 раз і в учнів 11-х класів – на 2 рази. Середні групові показники згинання та розгинання рук в упорі на брусах в учнів 10-го класу – $8,9 \pm 0,43$ раз, 11-го класу – $12,3 \pm 0,41$ раз. Слід зазначити, що різниця між ними складає 0,4 раза. Середні групові показники жиму штанги після проведення експерименту теж зросли: в учнів 10-х класів – на 1,2 раз і в учнів 11-х класів – на 1,4 раза. Повторне педагогічне тестування показало, що впровадження в освітній процес методичних рекомендацій щодо вдосконалення силових здібностей учнів дало змогу підвищити результати підйому переворотом в упор на перекладині (10-й клас), згинання й розгинання рук в упорі на брусах (10-й клас). Аналіз показників тестування з підтягування у висі на перекладині (11-й клас), згинання й розгинання рук в упорі на брусах (11-й клас), піднімання тулуба з положення лежачи (10-й та 11-й класи) і жиму штанги лежачи (10-й та 11-й класи) показує, що під час виконання повторного (підсумкового) тестування після проведення експерименту високих результатів підвищення ми не спостерігаємо. На нашу думку, це можна пояснити тим, що для виховання силових здібностей за експериментальною методикою було відведено недостатньо часу.

Список використаних джерел

1. Бермудес, Д. В. (2016). *Теорія і методика викладання аеробіки»: навчально-методичний комплекс*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
2. Дубинська, О. Я. (2013). *Курс лекцій з теорії фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення: навч. метод. посіб. складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напрямку 8.010201 «Фізичне виховання», спеціальності 8.01020101 «Фізичне виховання»*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
3. Матвеев, Л. (1991). *Теория и методика физического воспитания*. Москва: Физкультура и спорт.
4. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».

Перетяцько О.О.

студент групи 960

Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
м. Суми, Україна

ПОНЯТТЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Можливості фізичної культури у формуванні людської особистості надзвичайно обширні. Вони охоплюють кілька напрямків. Передусім — це гігієнічний напрямок, який передбачає використання засобів фізичної культури для відновлення працездатності та зміцнення здоров'я. Цьому слугують ранкова гігієнічна гімнастика, загартовуючі процедури, правильний режим праці, відпочинку і харчування, оздоровлюючі прогулянки, біг, спортивні ігри, плавання, ходьба на лижах та інші вправи.

Оздоровчо-рекреаційний напрямок передбачає використання засобів фізичної культури і спорту при колективній організації відпочинку у вихідні дні, в період канікул. Сюди відносяться туристичні походи, екскурсії, рухливі ігри, народні забави.

Загальнопідготовчий напрямок забезпечує всебічну фізичну підготовленість і підтримку її протягом багатьох років згідно з вимогами і програмами для певної вікової категорії.

Спортивний напрямок передбачає спеціалізоване систематичне заняття одним із видів спорту в групах спортивного вдосконалення, в спортивних секціях, спортивних товариствах чи індивідуально.

Лікувальний напрямок полягає у використанні різних фізичних вправ, загартовуючих факторів і гігієнічних заходів в системі лікувальних засобів по відновленню здоров'я чи окремих функцій організму, знижених чи втрачених в результаті хвороби чи травми. Засобами є раціональний режим життєдіяльності, природні фактори, загартовуючі процедури, лікувальний масаж, механотерапія, трудотерапія та інше.

Професійно-прикладний напрямок передбачає використання засобів фізичної культури і спорту в підготовці до роботи за обраною спеціальністю. Даний напрямок актуальний для учнів старших класів.

Оволодіваючи основами наук, у тому числі і з фізичної культури, учні засвоюють і ті етичні норми, якими керуються у повсякденному житті і діяльності [2, с. 6—10].

Велику морально-психологічну ефективність мають фізкультурно-спортивні заходи (змагання, чемпіонати, спартакіади, олімпіади тощо). Широка популярність робить їх важливим виховним компонентом школярів. Спортивні змагання справляють глибокий морально-психологічний ефект, що активно впливає на почуття і розум суб'єкта. Окрім розвитку фізичних показників (сили, спритності, витривалості), вони виховують у молоді морально-етичні риси (дисциплінованість, принциповість, чесність), гартують в учнів психологічні характеристики (інтелект, волю, характер). Означені морально-психологічні якості послугують тією базою, підґрунтям, на яке опираються у навчально-виховній роботі учнів молодших класів. Важливе значення має погляд на ціннісний потенціал фізичної культури сучасного суспільства Л. Лубишевої. Вона групує цінності фізичної культури на дві групи:

а) суспільний рівень потенціалу фізичної культури, який складається з таких компонентів: знання, які пов'язані з фізичним вдосконаленням, організацією здорового способу життя у здоровому середовищі; форми та засоби формування престижності фізичної культури і здорового способу життя в суспільстві; різновиди вправ і вправляння, які відображають особливість, специфіку реалізації рухових дій; методики профілактики захворювань, реабілітації здоров'я, оздоровлення; методики і технології спортивних тренувань;

б) особистісний рівень ціннісного потенціалу фізичної культури, який складається з таких компонентів: знання, вміння і навички, які пов'язані з безпечною і здоров'язберігаючою поведінкою в оточуючому середовищі; знання, вміння і навички, які сприяють формуванню культури тіла, культури рухів, культури манер і поведінки; знання, вміння і навички, які формують мотивацію на власне зростання, поліпшення показників, результатів, станів; знання, вміння і навички, які допомагають розробці й виконанню індивідуальних програм оздоровлення, тренувань, вдосконалення; знання, вміння і навички, які коректують реальний стан, самопочуття залежно від результатів особистого аналізу [3].

У використанні фізичної культури як засобу виховання важливе значення має виявлення типу ставлення до неї вихованців, дослідження засвідчують, що таке ставлення може бути різних типів, а саме:

- активно-позитивне (яскраво виражена фізкультурно-спортивна зацікавленість, прагнення, глибока мотивація, регулярність занять, участь в змаганнях, активність та ініціатива в організації і проведенні фізкультурно-спортивних заходів);
- пасивно-позитивне (неконкретність цілей, епізодична участь у фізкультурно-спортивних заходах, розпливчаті мотиви);
- індіферентне (байдужість, суперечлива мотивація цілей та інтересів до фізкультурно-спортивної діяльності немає);
- пасивно-негативне (негативне ставлення до фізичної культури і спорту);
- активно-негативне (відкрита неприязнь, спротив заняттям фізичної культури, фізичними справами).

Дуже важливим для школярів молодших класів є формування інтересу до занять фізичною культурою. Б. Ведмеденко пропонує формування інтересу до занять фізичною культурою і спортом здійснювати поетапно. На першому етапі у молодих людей з'являється споглядальний інтерес, якому сприяють розповіді вчителя про виконання фізичних вправ як форму наукової організації праці на виробництві, як активний відпочинок, повідомлення про цікаві спортивні змагання, перегляд діафільмів, відеозапису тощо.

На другому етапі розвивається споглядальнодійовий інтерес, коли учням вже не тільки подобається спостерігати, як учитель пояснює, демонструє вправи й приводить приклади з життя видатних спортсменів, а й виникає бажання самостійно розповісти про вивчене, поділитись досвідом тренувань, показати свої вміння ровесникам.

Третій етап — розвиток причинно-пізнавального інтересу. Учні самостійно шукають відповіді на численні запитання. Вони перечитують рекомендовану літературу, звертаються до довідників з фізкультури та спорту, класифікаційних програм та інших матеріалів з організації активного відпочинку.

На четвертому етапі формується пізнавально-творчий інтерес. Учні не тільки усвідомлюють суть вивчених засобів, форм, прийомів фізичного та спортивного вдосконалення, озброюються методами самовиховання, а й порівнюють їх між собою, шукають оптимальний варіант їх використання в різних ситуаціях, які виникають в особистому житті [4, с. 47].

У контексті загальнолюдських цінностей фізична культура чинить істотний вплив на духовне, естетичне, моральне і психологічне самопочуття особистості, сприяє активному розкриттю всіх її сутнісних ознак як мети і умови суспільного розвитку [1, с. 13].

Список використаних джерел

1. Атватер И. Я вас слушаю. Советы руководителю, как правильно слушать собеседника: перевод с английского / И. Атватер. – М.: Экономика, 1988. – 186 с.
2. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. М.: Наука, 1979. – 324 с.
3. Бібік Н.М. Компетентнісна освіта – від теорії до практики / Бібік Н.М., Єрмаков І.Г., Овчарук О.В. – К.: Плеяда, 2005. – 120 с.
4. Библер В.С. От наукоучения – к логике культуры: два философских введения в двадцать первый век / В.С. Библер. – М.: Наука, 1990. – 419 с.

Скворцова С.

магістрантка 1-го курсу

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ РУХОВИМ ДІЯМ З М'ЯЧЕМ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Суть проблеми і стан її дослідження. Поліпшення фізичного розвитку, зміцнення здоров'я та підвищення рухової активності дітей 3–6 років потребує подальшого удосконалення системи фізичного виховання дошкільників [1].

Чисельні публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників свідчать про важливе значення рухової дії з м'ячем для всебічного розвитку дитини [2; 3]. На думку багатьох авторів, рухові дії з м'ячем мають велике оздоровче, виховне та освітнє значення, сприяють гармонійному розвитку дитини. Ігри з м'ячем – це «своєрідна комплексна гімнастика» для дошкільників [2; 3].

Мета дослідження: організація дослідження впливу методики навчання руховим діям з м'ячем з елементами футболу дітей дошкільного віку

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та документації дошкільних закладів, бесіди, анкетування, педагогічний експеримент, тестування.

Висновки і результати дослідження. Вивчення досвіду дошкільних закладів України з питань організації та змісту фізичного виховання свідчить про те, що у багатьох дітей різних вікових груп природна потреба в рухах не задовольняється. Режим гіподинамії є наслідком недоліків в організації роботи використання вправ та ігор під час прогулянок дітей, зокрема, з елементами футболу, відсутність їх і у самостійній ігровій діяльності дошкільників. Значний інтерес дітей до вправ з елементами футболу дозволяє використовувати їх не тільки як засіб фізичної культури, а також як суттєвий фактор виховного впливу на особистість дитини [2].

Аналіз публікацій з питань фізичного виховання дітей дошкільного віку та практики роботи дошкільних закладів свідчить про те, що формування рухових дій з м'ячем у дітей 5–6 років у процесі навчання їх вправам та під час ігор з елементами футболу потребує науково-методичного обґрунтування [1; 2; 3].

Педагогічний експеримент проводився в два етапи: констатуючий, формуючий.

Мета констатуючого експерименту полягала у з'ясуванні ефективності використовувати в системі фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку ігри та ігрові вправи з м'ячем, зокрема, з елементами футболу; виявити стан здоров'я, рівень розвитку та рухової підготовленості дітей 5–6 років і перевірити їх готовність до навчання діям з м'ячем. Для цього проводились бесіди з педагогічним та медичним персоналом дитячих садочків, здійснювались психолого-педагогічні спостереження, використовувались тестові та контрольні завдання. Результати констатуючого етапу експерименту дозволили визначити фактичний рівень володіння дітьми 5–6 років руховими діями з м'ячем, а також їх стан здоров'я, рівень фізичного розвитку та рухової підготовленості і визначити програму експериментальної методики.

На другому етапі роботи проводився формуючий етап експерименту. Його метою була перевірка розробленої методики навчання дітей старшого дошкільного віку руховим діям з м'ячем з елементами футболу. Експеримент проводився у дошкільних закладах № 38 міста Суми та № 2 міста Лебедин з дітьми старшого дошкільного віку. За контрольні були взяті паралельні групи (по одній у кожному дошкільному закладі). Всього до експерименту було залучено 57 дітей. Контрольні та експериментальні групи знаходились у рівних умовах, що забезпечувалось орієнтовно однаковою кількістю дітей у групах, кваліфікацією вихователів у цих груп, однаковими умовами для

різноманітної рухової діяльності дітей. Це забезпечувало вірогідність отриманих результатів експерименту.

В експериментальній та контрольній групах проводились форми організації фізичного виховання дітей, які передбачені програмою виховання в дошкільних закладах України: щоденні заняття з фізичної культури, ранкова гімнастика та гігієнічна гімнастика після денного сну, 3–4 рухливі гри під час прогулянок. В експериментальних групах два рази щотижня, крім зимового періоду, на занятті з фізичної культури і один раз на прогулянці (замість рухливої гри) проводилось навчання дітей руховим діям з м'ячем з елементами футболу за розробленою нами методикою, Взимку навчання елементів футболу здійснювалось один раз щотижня на занятті і один раз на прогулянці. Навчальний процес у всі пори року проводився на свіжому повітрі, і в непогожі дні переносився до спортивні зали.

У процесі основного експерименту апробація методики проведення занять з м'ячем з елементами футболу з урахуванням вікових особливостей дітей, їх рухової підготовленості і стану здоров'я, а також кліматичних умов і сезонних змін. Оскільки досягти бажаного ефекту можна тільки завдяки систематичній роботі, то на вихідні та відпускні дні вихователі давали рекомендації батькам щодо організації самостійної ігрової діяльності дітей.

У ході дослідження дітей був використаний комплекс різноманітних тестів, критеріями відбору яких були надійність і стабільність результатів, диференційованість, практичність.

Методи дослідження, які використовувались спрямовані переважно на виявлення якісних особливостей досліджуваної функціональної діяльності дітей. Контрольні вправи проводились у спортивному залі і на фізкультурному майданчику дитячого садка. До початку обстеження виконувався комплекси вправ (10–15 хв.), до змісту яких були впроваджені біг, стрибки, загальнорозвивальні вправи, рухливі ігри.

Список використаних джерел

1. Вильчковский, Э. (2004). Двигательная активность – важное условие укрепления здоровья и всестороннего развития дошкольников. *Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті Європейської інтеграції України: зб. наук. праць*, 12-14.
2. Вільчковський, Є. С, Курок, О. І. (2008). Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. Посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга».
3. Москоленко, Н. В. (2010). *Фізичне виховання молодших школярів [монографія]*. Дніпропетровськ: Інновація.

Сорока В.В.

студент групи 961

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Зосередимо увагу на особливостях теорії формування культури спілкування студентів – майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту. У контексті нашого дослідження виокремимо філософське, соціально-педагогічне підгрунття комунікативної діяльності майбутнього фахівця.

Дослідники виокремлюють такі етапи розвитку комунікації [1; 3; 4]: перший етап цього розкриття відбувається в системі «Я-Ти», у якій комунікація здебільшого необхідна для особистісного формування; другий етап відбувається в системі «Я-інший», у якому комунікація виходить на особистісно-соціальний рівень, залишаючи при цьому в центрі особистість – «Я», для якої ведеться і відбувається комунікативна взаємодія; третій етап (кінець ХХ ст.) – етап методологічного повороту від класичної парадігми філософії свідомості до парадігми філософії комунікації, від монологічності європейського типу спілкування до діалогічного спілкування. Цей етап репрезентований в ідеях новітньої філософії – комунікативної філософії (комунікативної етики) [1].

Трансформація філософії зумовила також процес зміни педагогічних парадігм. Уже сам процес реабілітації етики веде до усвідомлення необхідності посилення в педагогіці акценту на ціннісних аспектах навчально-виховного процесу, повернення до питання розвитку духовності особистості. Необхідність подолання монологічної парадігми комунікації, усвідомлення цінності «Іншого» актуалізувалась у гуманістичній педагогіці, дитиноцентрованої (педоцентрованої) педагогіці, педагогіці співробітництва, педагогіці толерантності, педагогічних концепціях особистісно-орієнтованого навчання та виховання, суб'єкт-суб'єктивного підходу до авчально-виховного процесу, важливими факторами яких є діалогічність комунікації [5].

Комунікативна проблематика, комунікативні знання і спроби їх реалізації в навчальному процесі є предметом вивчення різних суспільних дисциплін: психології, соціології, культурології,

філософії та ін. З одного боку, ми бачимо відсутність цілісної філософської теорії комунікації, яка б могла стати методологічною основою розробки комунікативних теорій у психології, соціології, культурології, педагогіці, а з іншого боку, суспільні науки не спираються на цілісну теорію педагогічної комунікації. Окремі науки висвітлюють окремі аспекти, сторони педагогічної комунікації. Сутність і зміст комунікації в педагогіці визначаються педагогами, виходячи, здебільшого, з емпіричного досвіду, власних установок, уподобань, а комунікативні методики, прийоми є скоріше, справою педагогічного мистецтва, а не справою науки [2].

У психологічній і педагогічній площині «комунікативний» означає духовне приєднання, взаємодію, психологічне контактування, взаємопроникнення як включення один одного у контексті власних думок, намірів, ідей, мотивів, вчинків, моральних дій тощо.

Важливим концептуальним положенням дослідження є визначення комунікації як системного явища. Це, в першу чергу, впливає з її кінцевої (педагогічної) мети – актуалізації цілісної особистості на основі розвитку і синтезу її духовності, соціальної та професійної компетентності.

Системність фізичного виховання визначається також функціями педагогічної комунікації. Існують різні підходи до визначення функцій комунікації. Важливим для формування комунікативних умінь фахівця фізичного виховання та спорту є підхід, який визначає функції комунікації за критерієм «педагогічної мети». На основі цього можемо визначити такі функції комунікації: інформаційно-технологічну – передавання інформації з метою передавання (отримання) знань; імперативно-монологічну – авторитарна, директивна, монологічна комунікативна дія з метою здійснення впливу (формування певного світогляду, системи цінностей; зміни стану, примушення до певних дій тощо); екзистенційно-діалогічну (комунікація «життєвого світу») – екзистенційна діалогічна взаємодія суб'єктів комунікації з метою самовизначення, розвитку та самоактуалізації особистості (характеристиками якої є соціальна та професійна компетентності); онтологічно-діалогічну (онтологічно-духовна, смислова, глибинна) – діалогічна взаємодія суб'єктів комунікації з метою відкриття смислу та духовного розвитку особистості [3; 4].

У фізкультурно-спортивній діяльності спілкування як вид і засіб комунікації є домінуючим: по-перше, спілкування є основою розуміння методів і засобів фізичного виховання; по-друге, комунікація забезпечує суспільство інформацією про значення засобів фізичної культури для життєдіяльності людини в цілому. У професійно-педагогічній діяльності фахівця фізичного виховання та спорту комунікація займає особливе місце, оскільки це необхідна передумова успішної й активної роботи з педагогічною інформацією, спрямованою на навчання, виховання і фізичний розвиток учнів. Рівень розвитку комунікативності учнів учнів безпосередньо залежить від рівня готовності фахівця її розвивати.

Пропонується враховувати типи (суб'єкт-суб'єктивне, суб'єкт-об'єктивне) спілкування для ефективної діяльності вчителя фізичної культури, а саме функціонально-рольовий або особистісно орієнтований. Функціонально-рольове спілкування є суто діловим, стандартизованим, обмежене вимогами рольових позицій. Особисті мотиви, стосунки педагога й учня при цьому не виявляються і не враховуються. Головна мета його полягає в забезпеченні виконання певних дій.

Слід враховувати, особистісно орієнтований тип спілкування у процесі діяльності фахівця фізичного виховання та спорту, що допоможе продемонструвати відкритість, доступність, створити для дітей можливість висловлювання думок і почуттів. Фахівець має бути справедливим, довіряти учням, визнавати їх неповторність, цікавиться їх життям, проблемами, бути готовим завжди допомогати.

Тож професійне педагогічне спілкування – комунікативна взаємодія педагога з учнями, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності та стосунків. Непрофесійне спілкування, навпаки, породжує страх, невпевненість, спричиняє зниження працездатності, порушення динаміки мовлення і внаслідок цього – появу стереотипних висловлювань у школярів, оскільки у них зменшується бажання думати і діяти самостійно.

Список використаних джерел

1. Балакіна Л.Л. Теория коммуникации как основа педагогического взаимодействия / Л.Л. Балакіна // *Философия образования*. – 2007. - № 1. – С. 75-178.
2. Дискурс поняття «комунікація» в контексті формування сучасної парадигми освіти / М.Д. Прищак // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. – 2010. - № 1. – С. 25-29.
3. Іваній І.В. Комунікативна компетентність фахівця фізичного виховання та спорту: методичні рекомендації / І.В. Іваній. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 40 с.
4. Кондрацька Г.Д. Теоретичні та методичні засади формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття ступеня д-ра пед. наук: спец.

- 13.00.04 «теорія та методика професійної освіти» / Г.Д. Кондрацька. – Хмельницький: Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2017. – 40 с.
5. Малахов В.А. Етика спілкування: навч. посібник / В.А. Малахов. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.

Тищенко В.

магістрантка 1-й курс

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СЕНСОРНИХ СИСТЕМ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Відомо, що молодший шкільний вік є головним періодом життя, коли здійснюється бурхливий розвиток і становлення всіх морфологічних і функціональних структур, що визначають в найближчі і подальші роки трудовий потенціал, відтворення здоров'я майбутніх поколінь, є важливим показником благополуччя країни. В різні роки дослідники розглядали питання впливу окремих аналізаторів на рухову сферу школярів, впливу спеціальних фізичних вправ на функціональний стан окремих аналізаторів і систему аналізаторів [1–4]. Проте всі ці дослідження не піднімали питання комплексного впливу зорового, слухового, вестибулярного і тактильного аналізаторів на фізичну підготовленість дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження: Дослідити вплив функціонального стану сенсорних систем на фізичну підготовленість дітей молодшого шкільного віку.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, вивчення документальних матеріалів.

Виклад основного матеріалу. Фахівці в галузі фізіології, фізичного виховання і спорту вважають, що формування і вдосконалення рухових навичок неможливе без участі сенсорних систем. Дослідники вказують, що залежно від характеру і складності рухової дії, ведучу роль можуть грати переважно руховий, зоровий, слуховий вестибулярний і тактильний аналізатори [1; 2; 3].

Найбільше значення при виконанні рухів має рухова сенсорна система. Їй належить ведуча роль в управлінні рухами [1]. Питаннями розвитку кінестетичного аналізатора в онтогенезі займалися багато авторів [1; 2; 4]. Слід зазначити, що приведені ними дані дещо відрізняються. Так, в роботах показано, що вдосконалення всіх відділів рухового аналізатора особливо інтенсивно відбувається з 3 до 7–8 років. В цей період швидко наростає чутливість пропріорецепції, відбувається дозрівання підкіркових відділів рухового аналізатора і його кіркових зон. В 6–7 років, на думку авторів, об'єм підкіркового відділу складає вже 94 – 98% від його величини у дорослого, а об'єм кіркових зон 74 – 84%. Дослідження показали, що до молодшого шкільного віку морфологічні ознаки кіркового відділу рухового аналізатора близькі до таких у дорослих. Таким чином, на думку більшості авторів, молодший шкільний вік є сприятливим для вдосконалення рухового аналізатора. Тому необхідно цілеспрямовано впливати на нього, з метою підвищення можливостей для більш успішного формування різносторонньої рухової сфери молодших школярів.

Зоровий аналізатор – найважливіший з органів чуття. Через нього людина одержує до 90% інформації про навколишній світ. Зорова сенсорна система, забезпечуючи сприйняття простору і змін, що відбуваються в навколишньому середовищі, має найбільше значення при виконанні точних рухів і при рухах, що вимагають швидких змін напряму і швидкості. Зорова інформація необхідна для управління рухами майже у всіх видах спорту. На думку Н. Терентієвої зоровий аналізатор грає провідну роль при початковому освоєнні техніки руху [2].

Слуховий аналізатор – це другий за значенням аналізатор в забезпеченні адаптивних реакцій і пізнавальної діяльності людини. З функцією слухового аналізатора пов'язана можливість регулювання швидкості рухів на дистанції, оцінки тривалості, частоти і ритму окремих рухів. Існують дані, що указують на наявність тісного взаємозв'язку між слуховим аналізатором і виконанням рухів. На думку лікарів, різні звукові подразники сприяють виробленню і вдосконаленню техніки рухів. Так, роздратування рецепторів внутрішнього вуха викликає зміни у функціонуванні різних фізіологічних систем організму, що у свою чергу, може вплинути на орієнтацію в часі, просторі, а також на точність дозування м'язових зусиль [4].

Вестибулярна сенсорна система служить для аналізу положення і руху голови і тіла в просторі. Вестибулярному апарату належить важлива роль в управлінні руховою діяльністю. Він забезпечує збереження рівноваги тіла людини, підтримує його положення в просторі, покращує координацію його рухів у спокої і в процесі рухової діяльності. Особливо важлива роль вестибулярного апарату при виконанні безопорних рухів і рухів на опорі. Ряд авторів вважають, що

вестибулярний аналізатор дозріває ще у внутрішньоутробному періоді. У дітей віком 1 місяць орган рівноваги вже анатомічно сформовано [1; 2].

Рецептори тактильного аналізатора забезпечують сприйняття механічних дій, відчуття дотику, тиску і вібрації. Ще І. М. Сеченов відзначав, що «долонна поверхня руки, подібно сітківці ока, дає свідомості форму предметів, а рухи руки, подібно рухам очного яблука, інформують про величину і положення предметів, щодо нашого тіла».

До тактильної сенсорної системи пред'являються великі вимоги при виконанні складних за координацією рухових дій, вона дає інформацію про амплітуду рухів і зіткнення тіла із спортивними снарядами і інвентарем, відіграє важливу роль в просторовому орієнтуванні людини, допомагає точно визначити швидкість бігу. У дітей чутливість тактильних рецепторів нижча, ніж у дорослих. Встановлено, що спеціальні вправи, спрямовані на розвиток тактильного аналізатора, підвищують його функціональні можливості у сліпих дітей.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що повноцінна життєдіяльність людини неможлива без злагодженої діяльності всіх аналізаторів. Багато авторів указують на наявність тісного взаємозв'язку між різними аналізаторами, які сприяють вдосконаленню рухової діяльності, формуванню виробничих або спортивних навиків. Дослідженнями встановлена позитивна взаємодія впливів вестибулярної, зорової і слухової сенсорних систем на активність мотонейронів м'язів нижніх кінцівок людини.

Аналіз наукової літератури показав дані, що відображають розвиток лише окремих сенсорних систем у дітей молодшого шкільного віку. Робіт, які торкалися б питання інтегральної взаємодії зорового, вестибулярного, слухового, тактильного аналізаторів і фізичної підготовленості школярів молодших класів нами не знайдено.

Висновки. Аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що фізична підготовленість і фізичний розвиток дітей залежать від функціонального стану аналізаторів, на який можна позитивно впливати спеціальними фізичними вправами. Розвитку і функціональному вдосконаленню сенсорних систем в процесі навчання і виховання сприяє раціональне тренування за допомогою спеціальних вправ і ігор.

Список використаних джерел

1. Павлов, Ю. В., Палига, В. Д. (1994). Особенности восприятия деятельности у детей младшего возраста в условиях зрительной и слуховой информации. *Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури і спорту в Україні: матеріали I республ. конфер*, 508 – 510.
2. Терентьева, Н. Н. (1971). *Изменение устойчивости вестибулярного анализатора у детей дошкольного возраста под влиянием специальных упражнений* (автореф. дис. ... канд. биолог. Наук: 03.00.13). Харьков.
3. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».
4. Хрипкова, А. Г., Антропова, М. В., Фарбер, Д. А. (1990). *Возрастная физиология и школьная гигиена. Москва: Просвещение.*

Шисель М.А.

студент ЗФН

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У педагогіці професіоналізм тлумачиться як висока підготовленість до виконання завдань професійної діяльності й результат систематичного підвищення кваліфікації фахівця, його творчої активності [4. с. 69]. Педагогічна практика є важливою ланкою в процесі формування професіоналізму майбутнього фахівця фізичного виховання, що дозволяє підвищити рівень його професійної готовності та намітити шляхи корекції виявлених проблем. Нині система організації педагогічної практики повинна бути більш гнучкою, динамічною, мобільною й адекватною реагувати на швидко змінний попит на сучасного фахівця [3; 4].

Теоретичним підґрунтям вирішення проблеми формування професіоналізму майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах педагогічної практики може слугувати акмекультурологічний підхід, в основу якого покладено дослідження взаємопов'язаних класів явищ теорії акеології і культури.

Сутність акмеологічного підходу полягає у вивченні індивідуальних, особистісних та суб'єктивно-діяльнісних характеристик фахівця в єдності всіх взаємозв'язків задля досягнення професійних і особистісних вершин (акме) та самореалізації [1, с. 123]. Культурологічний підхід розглядає характер взаємозв'язку освіти і культури, їх ізоморфну тотоженість, утворення цілісної єдності духовних, соціальних й технологічних компонентів змісту навчання в системі когнітивно-ціннісно-регулятивних координат, для того, щоб і значення (цивілізаційна парадигма), і цінності, і смисли (культурологічна парадигма) склали основне ядро модернізованого змісту фізкультурної освіти [2, с. 24].

З точки зору акмеології особливий інтерес викликають наступні класи явищ, які характеризують професійний рівень фахівця: «професійна придатність», «професійна компетентність», «професійна готовність», «професіоналізм», «професійна майстерність». Із позицій культурології – «культура», «гуманізація», «соціалізація», «традиції», «інновації». Культура у даному випадку розуміється як специфічний, морально орієнтований спосіб людської діяльності, оцінка й усвідомлення її результатів. Гуманізація має на увазі домінуюче значення не зовнішнього впливу на студента, а розвиток його внутрішньої сутності. Соціалізація – спрямована на студента на реалізацію його професійних планів. У культурній спадкоємності головне значення полягає у збереженні вітчизняних досягнень в освіті, минулого корисного досвіду, на основі якого необхідно удосконалювати зміст фізкультурної освіти. У цьому контексті традиції й інновації розглядаються як діалектична взаємодія, завдяки якій інновації сприймаються професійним співтовариством як корисні й ефективні і тому з часом постають традиціями.

З огляду на вищесказане, потенціал педагогічних практик ми розглядаємо в педагогічному, соціальному, особистісному плані. У педагогічному плані – це виконання функції створення широкого загальнокультурного, емоційно-значимого для студента фону засвоєння основної освіти й предметна орієнтація майбутнього фахівця в базових видах діяльності з урахуванням його нахилів й інтересів. У соціальному плані – це посилення стартових можливостей майбутніх фахівців фізичного виховання на ринку праці, сприяння визначенню їхніх професійних планів. В особистісному плані – це додаткова можливість збагачення особистості студента цінностями фізкультурної діяльності, особистісних професійних потреб, корекція особистісно значущих якостей.

Формування професіоналізму майбутніх фахівців фізичного виховання здійснювалося у процесі педагогічної практики через внесення до програми практики та реалізацію наступних інновацій:

1. Розвиток інноваційно-освітньої складової педагогічної практики для трансформації оптимальних знань, умінь у професійній компетенції й професіоналізм – це вміння, яке починає створюватися на основі професійно-педагогічної компетентності шляхом інтеграції і практики.

2. Розвиток професійно-педагогічної складової педагогічної практики для накопичення досвіду впровадження нових знань і умінь, перетворених у педагогічні технології і шляхом реалізації цих технологій опанування професіоналізмом, а також формування у студентів потреби у саморозвитку і самовдосконаленні.

3. Розвиток соціально-культурної складової педагогічної практики для набуття досвіду проведення виховної роботи з учнями, необхідного аналізу навчально-виховних ситуацій, визначення і вирішення педагогічних задач як у класі, так і в індивідуальній роботі, а також для підвищення культури освітньої й інноваційної діяльності учителя.

Таким чином підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання, які відповідають сучасним запитам загальноосвітньої школи, потребує пошуку інноваційних шляхів професійної підготовки студентів, зокрема в умовах педагогічної практики, де найбільш дієво формується достатньо високий рівень професіоналізму майбутніх фахівців фізичного виховання.

Список використаних джерел

1. Дерка Т.Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади: [монографія] / Т.Г. Дерка, за ред. С.О. Сисоевої. – Київ: Вид-во ВП «Едельвейс», 2016. – 528 с.
2. Іваній І.В. Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту: навч.-метод. посібник / І.В. Іваній – Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. – 156 с.
3. Іванська О.В. Формування професійної майстерності фахівців фізичної культури засобами педагогічних технологій / О.В. Іванська, А.В. Сидорчук, Т.С. Яковенко // Молода спортивна наука України, Львів: 2012. – С. 537-541.
4. Кравченко В.М. Теоретичні засади формування педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів / В.М. Кравченко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука», 2016, № 12 (22). – С. 68-71.

5. Кулікова Л.М. Формирование профессиональной компетентности будущего специалиста сферы физической культуры и спорта в условиях производственной практики / Л.М. Куликова, Л.М. Куликов // Теория и практика физической культуры, 2014, № 5. – С. 101-104.

СЕКЦІЯ 6. Сучасні проблеми та інновації у професійній освіті

Liannoi Y.

Ph.D. in Pedagogical Sciences, professor,
rector of the Makarenko Sumy State Pedagogical University
Sumy, Ukraine

Mirowska M.

PhD of Humanities in Pedagogy,
Head of the institution of social work and public health;
Institute of pedagogy, faculty of pedagogy,
Jan Dlugosz University in Czestochowa
Częstochowa, Republic of Poland

ON MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PROCESS ON THE BASIS OF CASE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Today, ensuring the quality of the educational process is a leading aspect of institutional renewal of the university. The educational process is realized through the educational activity of the institution, the quality of which is understood as the level of organization of educational process in the institution of higher education, which corresponds to the standards of higher education, provides the acquisition of high-quality higher education and promotes the creation of new knowledge. The leading position in ensuring the quality of the university's educational process is to create conditions for students to obtain the planned learning outcomes. That is, such conditions that would facilitate the student's acquisition of the necessary knowledge, skills, and formed ways of thinking, views, values, other personal qualities acquired in the process of learning, education and development, which can be identified, planned, measured and which are available for person to demonstrate after the completion of an educational program or individual educational components. To achieve this is possible by organizing the process of support of the student's developmental (life) potential. Thus, the primary task is to build a system for ensuring the quality of the University's educational process, which is based on a system of identifying students' needs and expectations through the diagnosis of their resources, opportunities and environment (university / family / local environment), which will support them during their study at university.

Investing in education was accompanied by the search for forms of effective support for a person in the process of their education and constant review of the role of the person who translates this knowledge. Historically created forms of support were broadcast through the role of the one who was focused on supporting the student in the process of his educational activities. In the conditions of Soviet Ukraine, these roles were: a *classroom teacher* in middle school, a *master of production training* in the secondary vocational education and a *curator* in a high school, which developed in the system of group training. Historically, earlier, there were individually-oriented forms of support. Historically, the following roles were relied upon the experienced senior people to provide individually-oriented support for young people in order to enhance the quality of their acquisition of the necessary knowledge, such as: *tutor*, *mentor*, *coach*, *facilitator*, *advisor*.

Case management technology originated in the field of social work and, at the present time, seizes the space of business technologies as a direction of working with the client. It seems that case management technology can be a source of information for people who use educational services in situations of risk of reducing their social potential by implementing them in the planning process to solve their own problems. This allows us to consider this method as a promising strategy for students through the development of guidelines for increasing their resource availability in order to solve their social problems in the process of obtaining education.

The processes of globalization have set increased tasks for the education of training qualified professionals with the simultaneous strengthening of the requirements for their harmonious development, prosocial and civic position, the ability to think independently and public choice. Naturally there is a theoretical and practical interest in the formation, functioning and development of higher education institutions that are able to provide the appropriate quality of education in a globalized world. In conditions of globalization, the educational formation of student youth still requires social support. The leading technology, for today, is the case management technology that is relevant, promising and should be taken into account in the management of the educational process of the institution of higher education. The mentioned actualizes the need to revise the nature of the organization of educational process management and determine the place of the process of providing support to a higher education student.

Вакал Ю.С.

аспірант

Сумського державного педагогічногоніверситету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

ПРО ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТИ

Найбільш оптимальним та ефективним підходом до організації сучасного навчання дослідники і практики вважають синергетику. В науковий обіг термін «синергетика» був введений Германом Хакеном близько тридцяти років тому, отримавши визнання в певних наукових колах Німеччини, і в останні 10-15 років почав досить широко використовуватись.

Синергетика – міждисциплінарний напрямок наукових досліджень, в рамках якого вивчаються процеси переходу складних відкритих систем від хаосу до порядку і назад (процеси самоорганізації і самодезорганізації) [2].

Існують кілька шкіл, в рамках яких розвивається синергетичний підхід, який набув широкого використання у вітчизняній науці у другій половині 90-х рр.

Г. Хакен, як дослідник синергетичного підходу, зазначив особливості своєї власної еволюції: від класичної фізики він перейшов до дослідження мозку і поведінки людини, до психології людського сприйняття і пізнання світу. У роботі «Принципи функціонування мозку» [1] він пропонує нове розуміння нейрофізіологічної активності людини, засноване на результатах синергетики. Мозок розглядається як складна система, що самоорганізується з емерджентними властивостями відомого синергетичного принципу, сформульованого його послідовником Д.С. Чернавським: хаотична динаміка на мікрорівні генерує високодетерміновану системну поведінку на макрорівні (Чернавський, 2004) [3].

Згідно з філософським уявленням Ферстера, викладеним ним в роботі «Про самоорганізовані системи та їх оточенні» (1960), процес сприйняття (пізнання) навколишнього світу є не що інше, як формування системи з шуму, хаосу. При цьому, роблячи акцент на конструктивному, творчому характері процесу пізнання, Ферстер вказує на здатність нашого мислення (свідомості) винаходити світ, враховуючи, що суб'єктивні когнітивні процеси еволюціонують разом з біологічним розвитком людини. Людське пізнання постає як необмежений, когнітивний процес обчислень, вироблений мозком [3, 4].

Синергетична парадигма дозволяє багато чого пояснити й упорядкувати в освітньому процесі: майбутній магістр освіти повинен вчитися, перш за все, самостійно; викладач йому допомагає, контролює процес отримання знань. Найважливіша (якщо не єдина) мета навчання – виховання у майбутнього магістра освіти здібностей і смаку до самонавчання, тобто самоорганізації знань. Плавний і передбачуваний рух по освітній траєкторії триватиме до появи точки біфуркації, в якій навіть слабке зовнішнє обурення (інтерес до деякої нової науки чи іншого виду діяльності) може різко змінити освітню траєкторію магістра. У точці біфуркації майбутній фахівець може усвідомити, що та галузь знань, яку він освоював, - це не його стихія (або - навпаки) [5].

Майбутній магістр освіти з послідовним накопиченням знань виробляє власну світоглядну позицію, що спонукає ставитися до будь-якої інформації критично. У нього формується власний шлях пізнання – унікальний тип організаційної поведінки в сфері пізнавальної діяльності, який обумовлений зовнішніми впливами (вимушена організація), або може з'явитися в результаті розвитку власної внутрішньої нестійкості системи в системі (самоорганізація).

З розвитком когнітивної системи магістра освіти зростає роль самостійної, пошукової діяльності, організованої у вигляді вирішення проблемних ситуацій, вихід з яких заздалегідь невідомий. Це актуалізує проблему формування аналітичної компетентності магістрів освіти, під якою розуміємо інтегративну професійну якість особистості, яка відбиває, з одного боку, її здатність до організації дослідження, пошуку відповідних методик, ефективної роботи з ними з використанням процесів аналізу та синтезу; здатність на основі аналізу діяльності отримувати загальні показники та здійснювати оціночні висновки, здатність системно досліджувати та оцінювати ситуацію; здатність до застосування комп'ютерної техніки та телекомунікаційних технологій як інструментарію аналітичного дослідження і застосування їх при проведенні педагогічного експерименту та у професійній діяльності з метою прийняття правильних рішень.

Набуття магістрами аналітичних компетентностей вимагає пошуку нових знань, в результаті якого відбувається збагачення, розвиток і вдосконалення магістра як фахівця.

З позицій синергетики аналітична компетентність – це здатність людини до самоорганізації в когнітивному аспекті. Правильний вибір шляхів формування аналітичної компетентності

магістра освіти і на початковому етапі, і в процесі навчання – ключовий аспект професійної підготовки майбутнього фахівця, якого налаштовують на саморозвиток та самоосвіту.

Таким чином, важливим для системи професійної підготовки майбутніх магістрів освіти є використання синергетичного підходу для формування навичок аналізу інформації, звертаючи увагу на деталі, відфільтрування з величезного інформаційного потоку потрібної інформації, виділення з неї тих відомостей, які можуть слугувати підставою для суттєвих висновків. Це вимагає від магістрів освіти аналітичного та критичного мислення, прагнення до нового, здатності до постійного самонавчання, готовності до розумного ризику, креативності й підприємливості, готовності до роботи в конкурентному середовищі. Наскільки правильно і своєчасно буде використано синергетичний підхід, настільки успішним буде педагогічний вплив, спрямований на формування аналітичної компетентності майбутніх магістрів освіти.

Список використаних джерел

1. Хакен Г. Информация и самоорганизация: Макроскопический подход к сложным системам. М., 1991.
2. Тарасов В.Б.— М.: Эдиториал УРСС, 2002. Финн В.К. Искусственный интеллект: методология, применения, философия. — М.: КРАСАНД, 2011. — 448 с. (С.7).
3. Финн В.К. Искусственный интеллект: методология, применения, философия. — М.: КРАСАНД, 2011. — 448 с.
4. Гелих О.Я., Князева Е.Н. Управление и синергетика: учебное пособие / 3-е изд. — СПб.: Книжный Дом, 2012. — Гл. 1, 2.
5. Ермакова Т.И., Ратафьев С.В. Образовательная деятельность технического вуза: синергетический подход // Современные проблемы науки и образования. – 2016. – № 3.;

Матвієнко Ю.М.

студентка групи 822-СТН

Навчально-наукового інституту культури і мистецтв

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

М.Суми, Україна

ВПЛИВ КЛАСИЧНОЇ МУЗИКИ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ

Актуальність теми. Сьогодні тема є актуальною, тому що батьки останнім часом не вважають музику важливою частиною виховання дітей, відкритим залишається питання проблеми не достатнього залучення підростаючого покоління до вивчення музики.

Нами досліджувалися фактори, які впливають на розвиток молодого покоління за допомогою залучення його до класичної музики.

Наразі фіксуємо факт наявності великої кількості статей, присвячених впливу класичної музики на розвиток дітей, але вони, на наш погляд, дублюють статтю Кірнарської Д.К. «10 причин отдать ребёнка в музыкальную школу» [3].

Погоджуючись з Кірнарською Д.К., вважаємо, що сучасні батьки не розуміють, що: 1) класична музика виховує естетичний смак у дитини; 2) при прослуховуванні музики у дітей краще розвивається мова; [1] 3) використовуючи музику під час ігор, діти стають більш рухливими та розвивають власну ритміку; [2] 4) на уроках музики діти дізнаються про історію музики, появи музичних творів, біографії великих композиторів, що розвиває кругозір та світосприйняття.

Висновки:

1) відміна від уроків етики, естетики та музики у школах не є правильною методикою у плануванні навчальних планів у школах; [2]

2) для зацікавленості батьків до занять дітей у музичних школах держава має забезпечити музичні школи та музичні класи новими інструментами та обладнанням;

3) на рівні держави має відбуватися пропаганда занять музикою через соціальну рекламу, засоби масової інформації тощо.

Список використаних джерел

[1] Бурхливо М.Є. Терапія творчим самовираженням.- М.: Знання, 1989. - 68 с.

[2] Волох О.В. Музично-естетичне виховання та формування особистості дошкільника.

(Методичні рекомендації та збірник пісень) - Гомель: Розвиток, 1995. - 120 с.

[3] Кірнарська Д.К. «10 причин отдать ребёнка в музыкальную школу» - <http://fit4brain.com/7028>

Медведєв І.А.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ

Значення електронної освіти в системі вищої освіти України постійно зростає й приваблює до себе увагу педагогів, фахівців галузі державного управління, економістів тощо.

Інформаційно-комунікаційні технології дають можливість сучасному студенту не тільки відчувати себе частиною глобального світу, а й допомагають молоді швидше адаптуватися до сучасного світу, що весь час змінюється. На відміну від ХХ століття, інформація вже не лежить в одній площині. На питання, на які вчора можна було відповісти одним словом – сьогодні доводиться застосовувати багато падагмальний підхід.

Значення електронного навчання в Україні визнано на загальнодержавному рівні. Про це свідчить новий «Закон про освіту». Значення електронного навчання зростає не тільки в вищій школі, а й у середній її ланці, позашкільній освіті, освіти дорослих тощо. Від сучасного студента вже вимагаються не тільки усвідомлення ролі електронних технологій у повсякденному житті, а й вміння працювати на комп'ютері як засобом управління та розповсюдження інформації. Також електронні засоби навчання в вищі повинні давати учаснику навчально-виховного процесу аналізувати величезні масиви інформації. А інформація ця змінюється. Сучасні економічні процеси в суспільстві можна порівняти із змінами погодних умов в навколишньому середовищі. Прогнозування, як звичайна функція менеджменту потребує застосування соціологічних, математичних, інформаційних підходів в процесі наукового пошуку. Наука і освіта не можуть бути конкурентноздатними без застосування сучасних засобів навчання [1, 23 с.].

В залежності від активності запровадження електронного навчання у вишах України, логічно можна виділяти в окремі напрямки онлайн-освіту та змішане навчання. Онлай-освіта, передбачає спосіб організації процесу самостійного вивчення навчальних матеріалів із використанням освітнього середовища. Базується воно на інтернет-технологіях. Змішане навчання, на відміну, від першого – поєднання мережевого навчання з денним, заочним навчанням. Простими словами, це інтеграція традиційних форм освіти з активним використанням інноваційних освітніх технологій. У змішаній освіті використання інструментів, методів, механізмів, способів ІКТ дає можливість не тільки зменшити хронометражні витрати часу на навчання, а й дає можливість економити ресурси: фінансові, людські, матеріальні.

В реальній педагогічній, управлінській та науково-дослідницькій практиці більш широкого розповсюдження набуває змішане навчання. Це відбувається, по-перше, через те, що змішане навчання підходить для «сумлінного» студента, або ж студента старших курсів, які прагнуть поєднувати навчання в університеті та діяльність, яка дає можливість заробляти кошти. По-друге, в реальній управлінській та педагогічній діяльності відбувається так, що навчальний процес досить чітко регламентований навчальними планами та розпорядчо-правовими актами (законами, інструкціями), що обмежує як студента так і викладача, у свободі діяльності.

В сучасній науковій думці досить багато різноманітних поглядів на змішане навчання як перспективний напрямок реалізації навчальної діяльності. Можна стверджувати, що кожна країна, яка має розвинену систему освіти, має певний досвід у реалізації мішаного навчання як інструменту активізації традиційної освіти. На наш погляд, чим більше та активніше суб'єкти навчального процесу будуть використовувати мішане навчання в повсякденній практиці, результат рівня знань тих хто навчається повинен зростати. З іншого боку, майже недослідженим є питання впливу змішаного навчання на процес виховання.

Разом з тим, змішане навчання дає змогу, незалежно від місця знаходження учасників освітнього процесу підтримувати його в досить належному рівні. Взаємодія особистостей – центральний механізм процесу навчально-виховної та науково-дослідної діяльності. ІКТ, дають змогу спілкуватися не тільки в аудиторії. Чати, інтернет-конференції, онлайн-коловкіуми дають можливість традиційним формам проведення занять стати більш сучасними а не залишатися на рівні ретроінновацій.

Для того, щоб вийти на системний підхід у впровадженні мішаного навчання слід спробувати реалізувати низку інших підходів. Серед них: загальний; функціональний; суб'єктно-об'єктний; організацій; розпорядчо-правовий та ін.

Більш детально можна розглянути організаційний підхід впровадження змішаного навчання. Серед перших етапів цього навчання можна назвати етап планування, або визначення стратегії реалізації змішаного навчання на інституціональному рівні (рівні організації). При

стратегічному плануванні впровадження змішаної освіти в навчальний процес вишу слід передбачати, зо ця форма навчання несе в собі нову «філософію освіти». При визначення стратегічного планування впровадження змішаного навчання слід визначити рівні його реалізації або ж реальне середовище споживачів освітнього продукту. По-перше, це внутрішні споживачі (студенти, викладачі, слухачі курсів підвищення кваліфікації, слухачі курсів довузівської підготовки тощо). По-друге, змішане навчання дає можливість розподіляти освітні ресурси і на зовнішніх споживачів. В цьому разі мішане навчання стає для вишу, що його впроваджує інструментом по територіальному розподіленню навчального ресурсу. Якщо в першому випадку виш має змогу активно впливати лише на власне середовище, то в другому він має змогу впливати на середовище своїх фінансових конкурентів[2, 56 с.].

Разом з тим, елементи стратегії вишу щодо мішаного навчання має чіткі напрямки обов'язкового впливу і контролю. Це фінансування програм змішаного навчання, організація наукової підтримки змішаного навчання, вивчення закордонного досвіду змішаного навчання.

Питання забезпечення мішаного або ж електронного навчання засобами інноваційних освітніх технологій, програмним забезпеченням, інформаційними сервісами а також спеціальними групами підтримки (тимчасовими творчими колективами, лабораторіями) розглядаються у стратегічному плані вишу як вирішення конкретних завдань – реалізацією мішаного (електронного) навчання у відповідності до вимог часу, формування електронного середовища вишу, удосконалення управління навчально-виховним процесом, забезпечення фінансування.

Разом з тим, взаємодія викладачів, студентів, менеджерів галузі освіти регламентується внутрішніми нормативними правилами вишу. І даному разі організаційно-управлінська діяльність не повинна вступати у суперечності з нормативно-правовою базою. У необхідних моментах діяльності потребує розробки нормативно-правовий механізм впровадження змішаного навчання. Елементи змішаної освіти відображені в документах, що регламентують вест навчальний процес в університеті. Перш за все, це положення про порядок організації та здійснення освітньої діяльності, про самостійну роботу студентів, про методику використання кредитно-модульної системи, робочі навчальні програми з дисциплін. В даному випадку, закономірним є впровадження документів, які б регламентували роботу по проведенню вебінарів, положення про електронний курс, робочі інструкції по проведенню атестації у режимі електронного тестування, про проведення моніторингу роботи викладачів у електронному навчальному середовищі (як внутрішньому так і зовнішньому).

Таким чином, стратегія електронного (мішаного) навчання будується у відповідності із концепцією розвитку вишу.

Технологічна частина реалізації електронного (мішаного) навчання здійснюється через систему управління навчанням, яка інтегрується із методичною, організаційною, виховною, дидактичною функцією університету.

Методична, або ж дидактична складова вищезгаданої діяльності, насамперед, складається з процесу передачі інформації (електронний підручник, презентація, тематика форумів, тематика рефератів, питання до курсових робіт, список літератури, електронні глумачні словники, глобальні освітні ресурси). Разом з тим, значна частина у мішаному навчанні належить комунікативній складовій (чати, форуми, веб-конференції, спілкування через електронну пошту і т.д.). Значною мірою, змішане навчання залежить від організації групової форми роботи студентів. Як підсумок, навчальної та організаційної роботи – функція контролю, що реалізується у електронному або ж мішаному навчанні через тестування (тест-залік, тест-перевірка, тест-самоперевірка, тест-іспит, тест-атестація)[3, 78 с.].

З точки зору організації навчально-виховного процесу локальна навчальна система дає можливість відслідковувати результати навчання. Це дає можливість контролювати успішність студентів у балах, створювати звітність, збирати статистичні дані та аналізувати їх[4, 34 с.].

У змішаному навчанні активно використовується термін «інформаційно-комунікаційні технології», який можна вважати більш широким ніж звичайні скайптехнології, мобільні додатки, соціальні мережі. В сучасних умовах фахівці підкреслюють, що універсальність в межах навчального процесу та одноманітність програм у всіх навчальних закладах не є догмою. Навчальна система повинна бути гнучкою, як з погляду викладачів, так і з погляду студентів. Завдяки Інтернету, на сучасному етапі змінюються не тільки способи та методи навчання, а й способи та методи комунікації людей. Саме тому більшість науковців вважають, що майбутнє в навчанні, а на нашу думку, майбутнє у підготовці, економістів, зокрема повинно базуватися на розробці спеціальних освітніх програм, додатків до них, а також соціальним мережам. При цьому, соціальні мережі слід використовувати у поєднанні з використанням спеціальних сервісів.

Хмарні вимірювання – модель, яка дає можливість користувачу долучатися до послуг різноманітних ресурсів. Ці ресурси теж мають можливість урізноманітнити електронну освіту. На базі хмарних сервісів реалізується й мобільне навчання – електронне навчання через мобільні

пристрої, які для успішного використання повинні мати міжнародну сертифікацію та єдинтифікацію мобільного обладнання, що повинно працювати під керівництвом операційної системи. В даному випадку робота в соціальних мережах поєднується із роботою за допомогою Wi-fi.

Список використаних джерел

1. Медведєв І.А. Державне управління розвитком університету: теоретичні та прикладні аспекти: [монографія] / І.А. Медведєв. –Х.: -Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр» 2011. - 220 с.
2. Сігова В.І. Система високих технологій: начальний посібник. / В.Г.Хижняк, І.А. Медведєв, А.А. Бобришев, Н.А. Курило. – Суми.: Ніко. 2013. -396 с.
3. Сударкіна С.В. Економіка підприємства : навчальний посібник / С.П. Сударкіна. – Харків : НТУ «ХПІ» 2011. – 290 с.
4. Пічугіна Т. С. Управління змінами : навч. пос. / Т. С. Пічугіна, С. С. Ткачова, О. П. Ткаченко. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 266 с.

Омельяненко В.А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

Жолудь А.В.

студентка

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Освіта – це один з важливих інструментів розвитку людського капіталу, який впливає на формування майбутнього країни. Саме тому освітні проекти займають особливе місце в теорії і практиці управління проектами. Індустрія високих технологій динамічно розвивається, для неї потрібні відповідні фахівці, що вимагає змін в освітній сфері. Відтак високотехнологічні проекти стають частиною освітньої екосистеми, а їхній розвиток – однією з пріоритетних завдань найближчих років. При цьому постає питання розвитку спеціальностей STEM (наука, технології, інженерія та математика), що володіють достатнім потенціалом для формування передових технологічних нововведень.

Відповідно базові питання сучасного розвитку інноваційних технологій в освіті полягають в тому як за їх допомогою розробляти та управляти інноваційними освітніми проектами вийти, як допомогти освітнім проектам вийти на ринок, як за допомогою поєднання нових технологічних інструментів, сучасних методів навчання та інноваційних рішень можна надати підтримку освітнім проектам.

Високі інформаційні технології (середовища колективної творчості, обчислювальні хмари, «розумні» об'єкти, мобільне обладнання) починають впливати на освіту. Зростаючий інтерес до high-tech серед підростаючого покоління змушує звернути увагу практиків, учених, чиновників на їх ефективне використання в освітній практиці [1].

Інноваційні проекти кооперації освітніх організацій вищої освіти й високотехнологічних підприємств реального сектору економіки. Також необхідно сказати, що для якості освіти важливо, наскільки глибоко та професійно використовуються технології. Не менш важливо, щоб студенти, виходячи в доросле життя, були конкурентоспроможні, мали навички використання цих технологій, тому що цього вимагає роботодавець. До того ж будь-яка успішна організація пов'язує свій успіх насамперед з новими технологіями.

Перехід на хмарні технології дозволить суттєво скоротити витрати республіканського бюджету на модернізацію та обслуговування інформаційних систем. Головне – це організувати за допомогою хмарних технологій можливість доступу до освітніх ресурсів як навчальним закладам, так і окремим громадянам. Метою такого проекту є гнучкість, еластичність, можливості для різного доступу. Це свого роду сховище з різними правами доступу, моделі використання - класів, інтерактивних засобів, різного роду інтерактивних дощок і т.д. Ми допускаємо, що в результаті впровадження різних варіантів інформатизації, використовуючи мобільне обладнання, в освітній процес можна залучити практично всіх. Хмарні обчислення являють собою модель надання користувачам доступу до вилучених обчислювальних ресурсів – мереж передачі даних, серверів, додатків і сервісів. Це дозволяє значно знизити витрати на формування інформаційної інфраструктури.

Наприклад, компанія Microsoft допомагає урядам та університетам з технологічної точки зору, щоб установи освіти могли сконцентруватися на своїх основних функціях – підвищенні якості освіти та наданні якісних публічних послуг. Одним з прикладів використання хмарних технологій, що наразі є трендом в усьому світі, є офісний продукт Office 365. Зараз в усьому світі цим продуктом користуються понад 200 млн. споживачів в освітній сфері. Продукт безкоштовний і компанія передає його в підтримку установам освіти як внесок у майбутній розвиток технологій.

З управлінської точки зору одним з інструментів реалізації проектів технологічного розвитку освіти можна вважати інвестиційні та експертні програми для проектів, що розробляють нові освітні продукти і технології. Формат акселератора дозволяє знайти оптимальні технологічні рішення, запустити пілотні проекти разом з великими компаніями, державними структурами, громадами, масштабувати найбільш успішні кейси, залучаючи приватні та державні інвестиції. Важливо підкреслити й те, що ринок освітніх послуг виявляється чи не єдиною сферою, яка має прямий доступ до коледжів та університетів (що дає змогу таргетувати підготовку кадрів), він може без перебільшень вважатися найбільш безпечним вкладенням для інвесторів. Крім того, на відміну від коливань фінансових ринків, ринок освітніх послуг є стабільним і захищеним від впливу геополітичних факторів.

Таким чином, ІТ допомагають забезпечити актуальність змісту освіти та нові форми освітнього процесу, що вимагає розробки відповідної методології управління проектами.

Список використаних джерел

1. Рулине Л.Н. Высокие технологии в информационно-образовательном процессе университета // Образовательные технологии и общество. 2012. Т. 15. № 3. С. 377-391

Соколова Є.В., Цзін Цзюньбао

студенти групи 822-СТН

Навчально-наукового інституту культури і мистецтв

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

м.Суми, Україна

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНСЬКИХ ІНСТИТУТАХ МИСТЕЦТВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність теми. У 21 сторіччі через входження до Європейського Союзу в Україні невід'ємною частиною освітньої галузі стало навчання іноземних студентів, що обумовило нові проблеми педагогічної галузі, серед яких – труднощі сприймання навчального матеріалу студентами інших країн. Зокрема, відкритим залишається питання наявності навчальної техніки та низький рівень мовної підготовки іноземних студентів.

Метою цієї публікації є виявлення факторів, які впливають на полегшення сприйняття іноземними студентами навчальної інформації.

На жаль, сьогодні ця проблема ще недостатньо досліджена українськими науковцями через те, що іноземні студенти не виявляли бажання масово навчатися на теренах України. Серед причин – відсутність критеріїв, які б забезпечили європейський рівень підготовки.

На нашу думку, дана тема є актуальною, тому що: 1) рівень впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у спеціалізовану музичну підготовку, як правило, є заниженим для українських закладів вищої освіти; 2) рівень мовної підготовки студентів-іноземців є визначальним для якісного сприйняття навчального матеріалу; [1] 3) різниця у менталітетах українських суб'єктів освітнього процесу та студентів-іноземців [2].

Вважаємо, що означену проблему можна вирішити якщо:

1) поліпшити матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу та впроваджувати різні інноваційні технології під час навчання іноземних студентів; [3]

2) запровадити додаткові заняття або змінити навчальні плани підготовки іноземців у сторону збільшення кредитів на мовну підготовку, зокрема, збільшення занять з української мови;

3) запровадити у варіативній частині навчальних планів спецкурси, основна мета яких – знайомство іноземців з українською культурою, українською історією, українськими звичаями тощо;

4) активна розробка методичних посібників, підручників для полегшеного навчання студентів-іноземців.

Список використаних джерел

- [1] Л.М. Немець, Л.В. Ключко, Г.О. Кулешова. Особливості навчання іноземних студентів в Україні»

- [2] Батанина Н.А. Проблемы адаптации иностранных студентов и пути их решения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.nsaem.ru/Science/Publications/Science_notes/Archive/2008/1/453.pdf
- [3] Малинецкий Г.Г., Махов С.А., Посашков С.А. Процессы глобализации, устойчивое развитие и компьютерное моделирование [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.keldysh.ru/departments/dpt_17/gmalin/pg/pg.htm

Стома В.М.

аспірант

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні пріоритетним завданням є підвищення її якості, що виступає основою формування соціально зрілої творчої особистості. Цьому сприяє організація освітнього процесу, яка здійснюється на основі компетентнісного підходу.

Реалізація компетентнісного підходу в освіті має свою історію і особливості, пов'язані зі специфікою розвитку систем освіти. З 60-70-х років в США, з 70-80-х років ХХ століття в Західній Європі стала застосовуватися Компетентнісна модель навчання, що розглядаються в контексті діяльнісного освіти, метою якої було підготувати фахівців, здатних успішно конкурувати на ринку праці, тобто володіють професійними компетенціями [1].

Компетентнісни підхід не є новим у вітчизняній освіті. Українські перспективи компетентнісного підходу в сучасній освіті досліджували вчені І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, І. Єрмаков, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачева, А. Хуторський та інші. Ними було обґрунтовано, що компетентнісний підхід дозволяє ефективно здійснювати перехід від знанневої парадигми освіти до діяльнісної, орієнтованої на актуальні і затребувані життям результати навчання.

У Концепція "Нової української школи" виокремлено десять ключових компетенцій: спілкування державною (з рідною у разі відмінності) мовами, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадська компетентність, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя [2].

Професійна підготовка майбутніх учителів природничо-математичних спеціальностей з необхідністю передбачає формування і подальший розвиток інформаційно-цифрової компетентності, що для педагогічної науки наразі є актуальною проблемою.

З оглядом на розвиток інформаційних технологій провідного значення у сучасному суспільстві набуває формування і розвиток компетентностей пов'язаних з інформаційним процесом.

На думку М. Сподарець, обов'язковою для сучасного вчителя є інформаційна компетентність, що «орієнтована на практичне використання інформаційних та комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності і не зводиться до оволодіння компонентами комп'ютерної грамотності» [3].

У Концепції НУШ зазначається, що інформаційно-цифрова компетентність – це впевнене та водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [2].

Для вчителя інформаційно-цифрова компетентність надає можливість аналізувати та керувати освітнім процесом за допомогою використання всієї сукупності і різноманітності комп'ютерних засобів і технологій.

У контексті нашого дослідження компетентнісний підхід, під яким розуміємо «формування ключових освітніх компетенцій, що трактували як сукупність умінь, знань, нормативно-ціннісних установок, необхідних для ефективного вирішення особистісних і соціально значущих проблем в певних сферах діяльності і культури» сприймаємо як один із важливих у розвитку інформаційно-цифрової компетентності у майбутніх учителів природничо-математичних спеціальностей через його практичну зорієнтованість: використання хмарних технологій, програмних середовища для

візуалізації та модулювання процесів, явищ, об'єктів та інше, освітніх Інтернет ресурсів, інтерактивних додатків, віртуальних та цифрових лабораторій, тощо.

Таким чином, професійна підготовка майбутніх учителів природничо-математичних спеціальностей з необхідністю передбачає формування і подальший розвиток інформаційно-цифрової компетентності, що для педагогічної науки наразі є актуальною проблемою.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці.— К.: Виховання і культура №12 (17,18)–2009 р.— С.5–7.
2. КОНЦЕПЦІЯ "НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ" [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/rozd_1_Oglyad.pdf.
3. Сподарець М.П. Методика викладання інформатики / Сподарець М.П. – М.: Світ, 2003. — 300 с.
4. Хуторской А. Ключевые компетенции и образовательные стандарты. Доклад на отделении философии образования и теории педагогики / Хуторский А.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eidos.ru/news/compet/htm>.
5. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DE SECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.oecd.org/edu/skillsbeyond-school/definition-and-selection-of-competencies-deseco.htm>.

Юрченко К.В.

вчитель математики

*КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів №6,
м. Суми, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ АНІМАЦІЇ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес засновано на фізіологічних даних людини: пам'ять зберігає 25% почутого матеріалу, 33% – побаченого, 50% – побаченого і почутого, і 75% матеріалу за умови активної участі учня в навчальному процесі [2]. ІКТ можна використовувати під час уроку в різноманітних форматах (рис. 1).

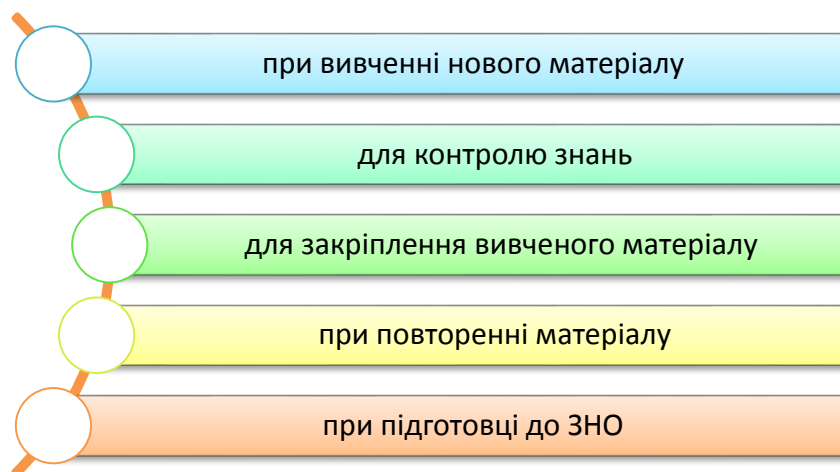

Рис. 1. Формати використання ІКТ на уроках математики

Сучасними технологіями подання інформації на уроці, зокрема на математиці, є комп'ютерні мультимедійні презентації. Презентації на уроках математики використовуються в залежності від змісту, цілей і завдань уроку: урок вивчення нового матеріалу – за допомогою презентації ілюструється навчальний матеріал; рішення усних завдань – презентація допомагає учням оперативніше виконувати завдання і т.д. Навчальну презентацію можна створити у вигляді конспекту уроку. У такому вигляді презентація повинна містити основні складові традиційного уроку: тему уроку; мету і завдання уроку; ключові поняття; основні етапи уроку; завдання на урок і для самостійного рішення [1].

При проведенні уроків математики ефективне застосування зображень з ефектами анімації для організації роботи учнів з кресленнями і графіками буде актуальним при доведенні теорем і розв'язанні задач, виконання схем тощо.

Мультимедійні презентації крім представлення графічних і текстових елементів на екрані поєднують в собі рух, звукові та відеоефекти, що робить їх зручним і ефектним способом подання інформації та продовжує інтерес учнів до того, що відбувається на екрані. За допомогою мультимедійної презентації вчитель може самостійно сформувати навчальний матеріал, ґрунтуючись на особливостях конкретного класу, досліджуваної теми для побудови максимально ефективного уроку. На слайдах презентації можна демонструвати приклади, завдання, ланцюжки для усного рішення, організувати математичні розминки і ін.

Окремим способом підвищення ефективності засвоєння та розуміння інформації поданої на уроці є використання flash-анімацій [3-5].

Комп'ютерна анімація – це послідовність зображень, які змінюються протягом певного проміжку часу. Кадри, які змінюють один за одним протягом певного проміжку часу, створюють ілюзію руху, що і є анімацією.

За допомогою застосування технологій flash-анімації на уроках можна створювати невеликі навчальні ролики, в яких за допомогою рухомих схем, зображень і тексту викладається фрагмент матеріалу, пропонуваного для вивчення. Використання flash-анімацій має допомагати якісному поясненню нового матеріалу. Анімаційні ролики повинні містити чітко дозований обсяг навчального матеріалу, добре продуманий дикторський текст, достатня кількість ілюстрацій. Тривалі анімації повинні містити кнопки керування: «пауза», «стоп», «на початок» для можливості опитати учнів, дати додаткові пояснення тощо. Flash-анімації можуть застосовуватися і на етапі закріплення матеріалу або перевірки знань. Наприклад, при вимкненому звуці можна запропонувати учневі замінити диктора і розповісти про те, що відбувається на екрані або зупинити ролик і попросити продовжити розповідь про досліджувані властивості, продовжити правило тощо.

Згадані комп'ютерні презентації та flash-анімації доступні вже протягом тривалого часу. Використання їх доцільно на будь-якому етапі вивчення теми і на будь-якому етапі уроці. Подача навчального матеріалу у вигляді мультимедійної презентації чи анімації, якою б складною і нудною не була тема уроку, стане, цікава школяреві, якщо навчальний матеріал на екрані представлений в фарбах, зі звуком і іншими ефектами.

Список використаних джерел

1. Афанасьєва С.Г., Афанасьєв К.А. Применение мультимедиа технологий на примере образовательной области «Математика и Информатика». Международный научно-исследовательский журнал. 2016. Вып. № 4 (46) Ч. 3. С. 11-15. DOI: <https://doi.org/10.18454/IRJ.2016.46.102>
2. Давиденко И.А. Использование мультимедиа технологий на уроках математики. URL: <https://www.belpt.ru/index.php/asss123/obrazovanie/nauchno-metodicheskaya-rabota/prepodavateliam/stati-vystupleniya/108-ispolzovanie-multimedia-tehnologij-na-urokakh-matematiki-davidenko-ia> (дата обращения 01.10.2018)
3. Юрченко А.О. Моделювання навчальних презентацій засобами інтерактивних технологій. Теоретико-методичні засади вивчення сучасної фізики та нанотехнологій у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах: матеріали II Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Суми, 29 листопада 2017 р.). Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. С. 80-82.
4. Семеніхіна О. В., Логвін А. В., Лаштун О. В., Безверха К. М., Юрченко А.О. Про візуалізацію навчального матеріалу засобами flash-технологій (на прикладі вивчення тригонометричних функцій). Фізико-математична освіта. 2017. Вип. 1 (11). С. 128-132.
5. Юрченко А.О. Характеристика системи adobe flash як засобу проектування мультимедійних додатків. Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2017) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 7-8 грудня 2017 р.); у 2-х частинах. Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. Ч. 2. С. 127-130.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

В		З	
Bogovyk R.	75	Зигунов В.М.....	21
Ф		Зигунов Р.В.....	23
Fedoriuk M.	75	Зигунова І. С.	25
І		І	
Isaeva E.	75	Іваній В.І.....	89
Л		Іваній І.В.....	114, 115
Lianoi Y.	133	Іваній О.М.....	90
М		Іванова В.М.	24
Mirowska M.....	133	Івах В.Ю.	117
С		Ісаєва О.О.....	25
Savotchenko A.....	75	К	
Semenikhina M.....	75	Кичак Ю.С.....	18
А		Ковтун Г. І.....	27
Афанасьєв С.А.....	16	Кожемякіна Т.В.....	29
Б		Колюх Я.О.....	8
Балашов Д. І.....	105, 106	Костирко Д.Р.....	118
Бермудес В.....	107, 108	Кріпак Б.О.	67
Бермудес Д. В.	108, 109	Кудріна О.Ю.	30
Біла В.Г.	7, 38	Курган П.О.....	43
Біляєв С.С.	8, 9, 10	Кучук А.М.	92
Бугайова Є.	86	Л	
В		Лебедева О.А.....	30, 32, 34
Вакал Ю.С.....	134	Линник С.О.....	68
Верховод Д.І.	12	Лисянська Д. С.	94
Верховод І.С.....	13	Литвинчук К. С.	9
Вільчинська О.С.....	24	Лісковецька Т.П.	35
Вода А.І.	87	Лоза Т. О.	120, 121
Волохова П.....	110	Лощина Л.В.....	36, 38, 39, 41, 42
Волошко Е.....	39	Лужнова К.С.....	34
Г		Лянной М. О.	123
Грибова Д.В.....	15	М	
Гурбик Ю.Ю.	16, 18, 19, 20	Марченко М.В.....	19
Д		Марченко О.А.	43, 44, 46, 48
Дериземля Д.С.....	83	Матвієнко Ю.М.	135
Докаленко А.	111	Медведєв І.А.	136
Долгих А.С.....	30	Мельникова М.....	41
Дрига Ю.А.....	112	Момот Р.А.	75
Е		Н	
Етніс В. Ю.	53	Неліпа К.Г.....	44
Ж		Неліпа О.Ю.	59
Жолудь А.В.	138	Ніколаєвич О.В.....	49
		Ніколов Ю.О.....	95
		О	
		Овечко С.В.....	46
		Огієнко Л.А.....	96
		Омельяненко В.А.	51, 77, 138

П		Терьохіна В. В. 72
Перетятко О.О.	124	Тищенко В. 129
Петренко В. А.	52, 53	Токмань Ю.А. 80
Пицюх Д. В.	55	Тресницький А. 106
Подопригора В.К.	77, 78	Х
Поживілова О.В.	57	Хайлук О.С. 42
Пшенична Л.В.	70	Храпкіна В.В. 58
Р		Ц
Радченко Ю.О.	98	Цзінь Цзюньбао 139
Розумна А. І.	61	Ч
Романішин В. Ю.	10	Черненко А.А. 102
С		Ш
Саєнко О.О.	71	Шаясюк І.А. 63
Сальнікова М.В.	48	Шисель М.А. 130
Самодай В.П.	79	Школа Д. 104
Скворцова С.	126	Щ
Скрипка А. В.	123	Щебликіна З.В. 59, 61, 63, 64
Соколова Є.В.	139	Щебликіна І.О. 64
Сорока В.В.	127	Ю
Сребняк Д.В.	99	Юрченко А.О. 75, 81, 83
Стаценко О.О.	100	Юрченко К.В. 141
Стома В.М.	140	
Т		
Тараненко В.О.	101	

Наукове видання

УКРАЇНА МАЙБУТНЬОГО

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА МАЙБУТНЬОГО:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ»

12-14 вересня 2018 р., м. Суми

*Матеріали подаються в авторській редакції.
Відповідальність за достовірність інформації, автентичність цитат,
правильність фактів та посилань несуть автори*

Відповідальний за випуск: *О. Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка: *О. М. Удовиченко*

Підп. до друку 20.09.2018.
Формат 60×84/8. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 20,93.
Ум. фарб.-відб. 20,93. Обл.-вид. арк. 17,67.
Тираж 200 пр.

Видавець і виготовлювач:
СумДПУ імені А.С.Макаренка, 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.